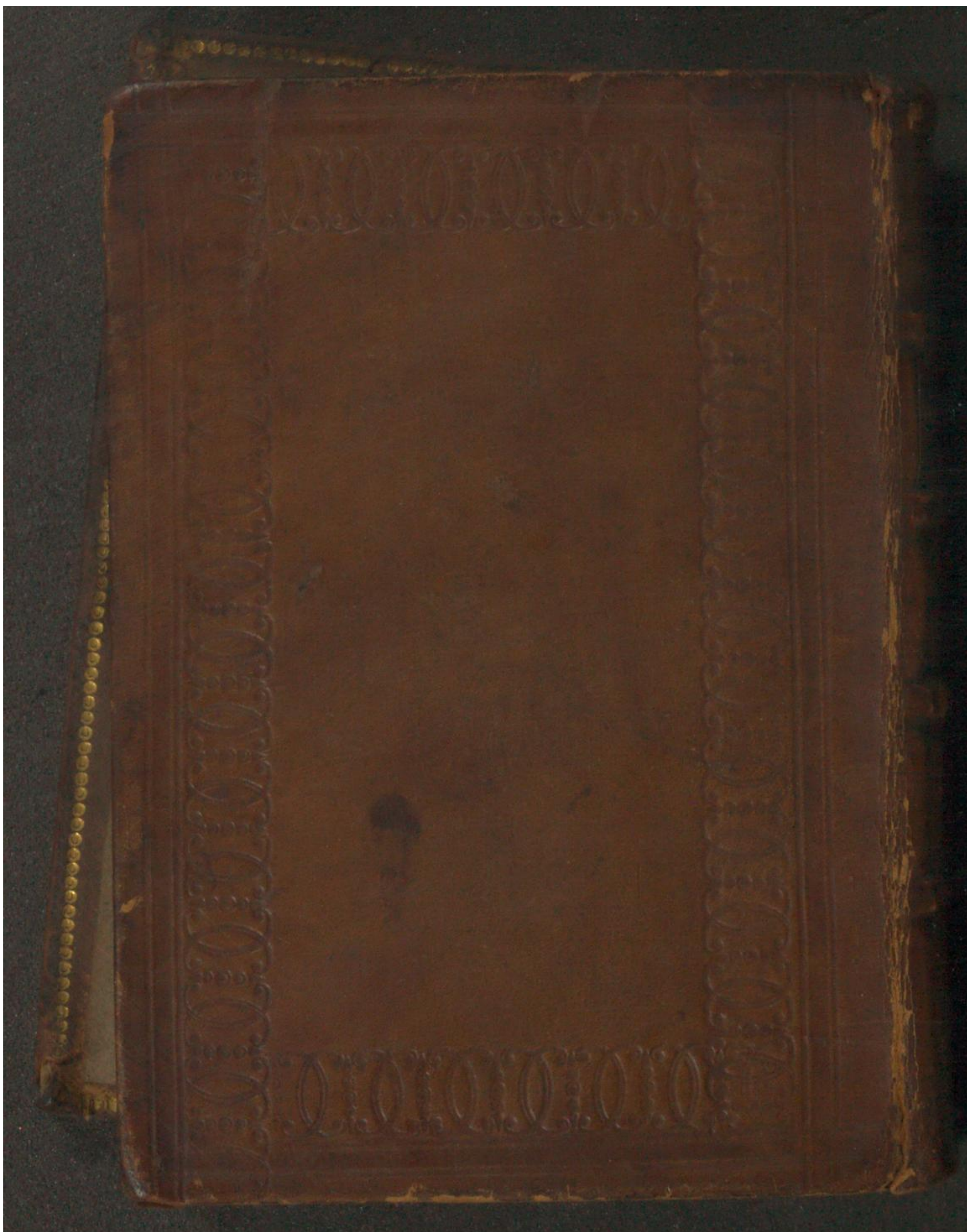

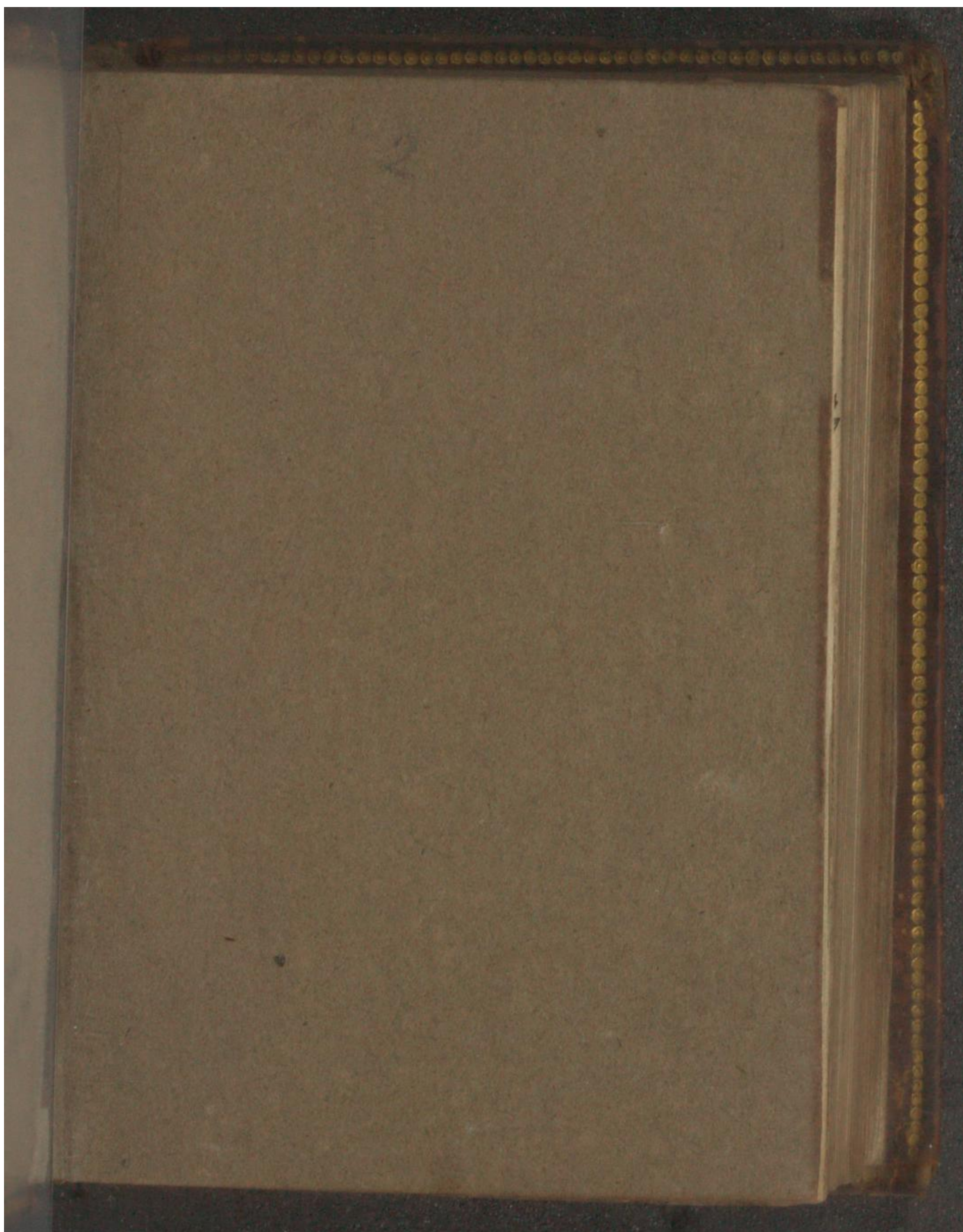

HEROICA.

29 a 5835

4/-

10/6

About 217 woodcuts

See pages

14	166
33	169
40	176
49	169 rep
54	176
61	179
66	181
67	
96	
106	
107	
110	
113	
142	

SPECIAL ARTICLES

FOR DISTILLERS CONFECTIONERS AND PERFUMERS.

la fondation de cette maison l'Angle-
llemagne, l'Espagne, la Hollande
Portugal, la Russie, la Suisse, la
uelques villes en France, se flattaient
utation justement acquise. Chaque pays
u sol qui le favoriseait, avait ses
particuliers et jouissait seul de ses.

tait donc urgent qu'un établissement
centre de l'Europe et dans la capital
ce; s'attachât à réunir sur un seul
les produits du Globe et fournit à tout

Previous to the foundation of this comme
-cial house, England, Germany, Spain, Holla
Italy, Portugal. Russia, Switzerland, China
some French towns enjoyed a justly acquired
reputation. Each country had its particular
advantages proceeding from the nature of its
soil, and rejoiced alone in its priveledges.

It was therefore urgent that a special establi
ment, in the centre of Europe and in the capit
of France. should be in possession of all the pr
-ducts of the world, and able to offer to every
distiller, confectioner and perfumer the possib

13 - 14 . 17 . Diadems .
22 Portcullis
33 Shirt & shear
38 arms . padlocks
40 . 67 Helmets
51 (Pair of embroidered
(sleeves
53 Snake
54 Heraldic lion
56 Sword, scabbard & belt
138 . 149 Swords & belt
61 Harp .
64 . 142 parchments & seals
69 . 126 . 136 dragons
70 Handcuffs & chain
77 Dagger .
87 . 123 . Glass & goblet
94 wicker fishing pot .

101 Arrow
106 Watchman's rattle.
110 Bagpipe.
140 Finger ring.
142 Fan of peacock's feathers
152 Key.
166 Fleur de lys.
168 Sword
170 Man with hammer & chisel.
171 Man's costume.
176 Crossbow & windlass
179 Man's costume.
181 (Man with hawks on a frame
183 Hoe.

gence, avec les pays en réputation
abricants semblaient n'avoir jamais
de rivaux.
l'intermédiaire de la Maison Soupe
en tout temps des matières de premier
lle que soit la rareté du parfum et
soit la distance du pays producteur.
roduits de la Maison Soupe ont été
l'Exposition Universelle de Londres 1862.

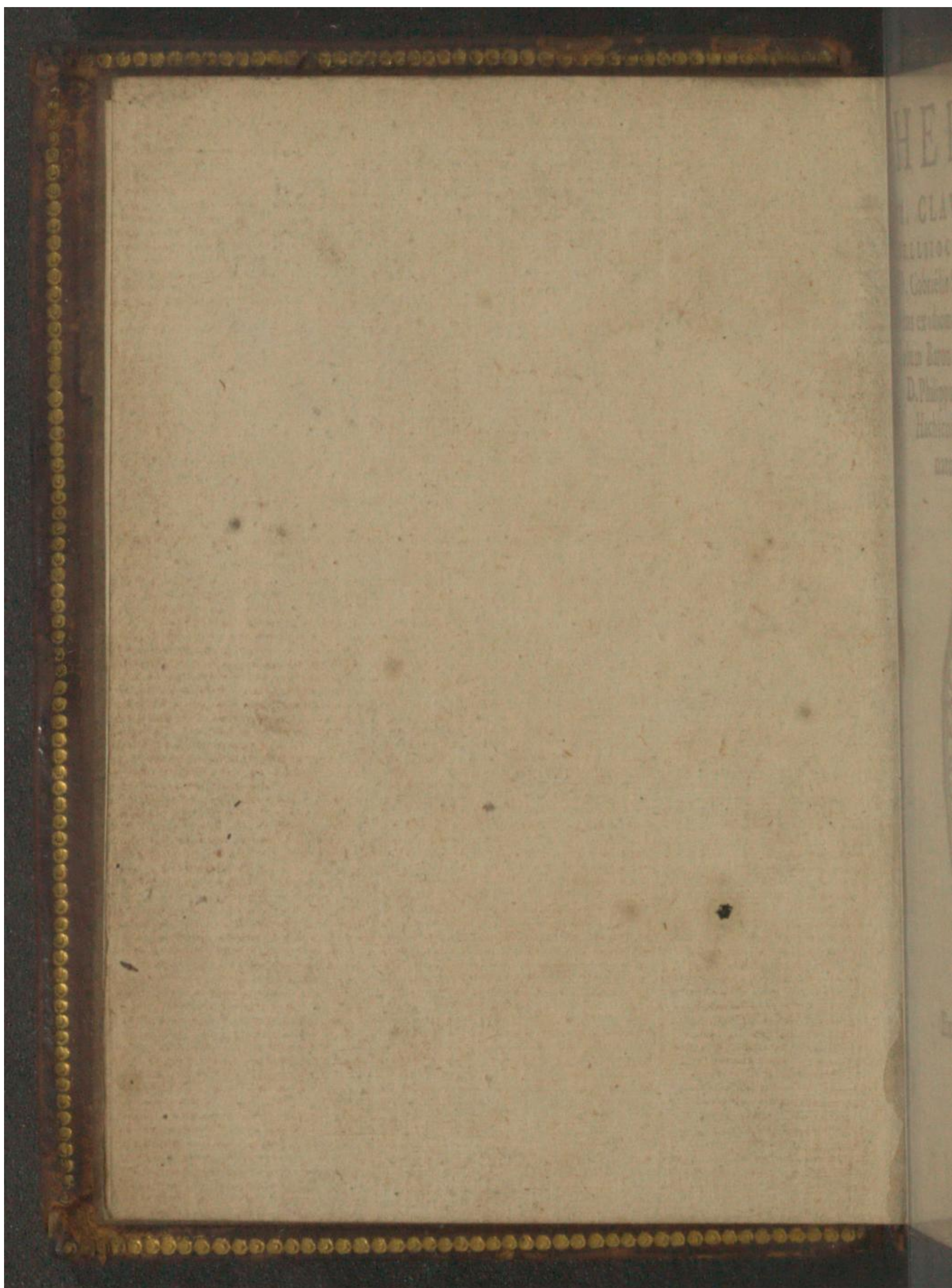
Représentant
E Galliand-Rippon à Londres.
16. Moore Park Road.
Fulham Road. S.W.

the manufacturers thought themselves without
The Maison Soupe is able to provide in all
-sons the choicest products. however rare the per
and distant the productive country.
The products of the Maison Soupe figure
the Great International Exhibition.

Agent in London
Mr C. E. Galliand Rippon,
16. Moore Park Road
Fulham Road.
S.W.

PARIS. Lith. V. Floury & Fils. R. N. S. Merri. 40.

214 EMBLEMS, Paradin (Claudii) Symbola Heroica, square 12mo, NUMEROUS CURIOUS WOODCUTS, *very neat, in dark calf,* the corners of the last few leaves damaged, RARE, 10s 6d *Ant.*, 1562

HEROICA

M. CLAVDII PARADINI,
BELLIIOCENSIS CANONICI, ET
D. Gabriëlis Symeônis, Symbola: iam recèns ex idiomate Gallico in Lat. ad D. Carolum Baronem Berlemontanum, &c. & D. Philippum Mommorensium, D. de Hachicourt, &c. à Iohan. Gubernatore, patria Gediniense, conuersa.

Wm. Cullen
Trin. Coll. Dublin
1827

ANTVERPIAE,
Ex officina Ioannis Stelsij,
M. D. LXIII.

Cum Priuilegio Regio.

Andrew Macdouall

CHRISTIANVS PIERIVS Coloniensis de Magnatum, vulgiq́ue Symbolis, & Insignibus ex Iohan. Ludouico Viue.

Symbola non paruo quondam sub honore fuerunt
Hæc apud egregios, magnificosq́ue viros.
Hæc habuêre Duces, & quondam Insignia Reges.
Nunc hominum quid non tentat inane genus?
Pars Phlegetontæos colubros, Stygiosq́ue Dracones,
Pars tumido sæuos pectore quærit Apros:
Pars volucres Tityi rodentes membra Promethei,
Pars absumentes pectora poscit Aues:
Vrsarum pars monstra trucum, pars monstra Leonum,
Et reliquas formas iam nouitatis amat.
Talia nunc petit à brutis Insignia vulgus,
Brutorum vitæ stamina more trahens.
Quæ toto procul à vobis sint tempore, stultum
Nam genus ex omni parte notare solent.
Inclyta quin potiùs sint vestra Insignia virtus,
Nobilitas qua non clarior esse potest.
Imò vos reddant præsentia Symbola claros,
Quæ poterant aliquo nobilitare modo.

Regali Priuilegio concessum est imprimere & distrahere Librum qui inscribitur Symbola Heroica M. Claudij Paradini, & D. Gabriëlis Symeônis, veluti latiùs patet in Literis concessis, & subsignatis,

Boudevvins.

CLARISS. HEROI, D. CAROLO Baroni Berlemontano, & Hirgiano, Ordinis aurei velleris Equiti, nec non Regis Catholici Finantiarum Magistro, & Consiliario, Ditionisque, ac Comitatus Namurcensis, & vnius Equitatus ordinarij Præfecto, D. Bellirami, Altærupis, Gediniæ, &c. Do. suo modis omnibus obseruandißimo Iohan. Gubernator, patria Gediniensis. S. P. D.

PRAETER ingentem, quam picturarum varietas voluptatem homini adfert, Eques clariss. præcipua, quam ex ijs capere potest, haudquaquã mediocris æstimationis esse debet: præsertim verò quòd earũ beneficio grauiss. quasiq; intolerabiles tum animi, tum corporis affectiones faciliùs sustinẽtur. Quod & ipsum olim prisci Nobiles viri nunquam cõtempserunt: potissimè autem magni illi Reges, Principes, ac Proceres, qui sublimibus suis animis perpetuò virtutis imaginem, & exemplar circumferentes, hoc ipsius picturæ vi effecerunt, vt, quamuis transitoria sit admodum, ac mutabilis, sua ipsorum propria quædam simulachra perdurârint, con

 tinuaque

tinuaque succeſsione fœlici cùm applauſu eorum cognitio perſeuerauerit. Cui quidem rei animum applicádi ratio fuit, quòd eorum quiſque pro peculiari ſuo erga certam Iconem ſuam excogitatam affectu rem aliquam, quam Icon hæc ipſa quacunque ex parte, ſiue, inquam, figura, ſiue natura, ſiue proprietate, ſiue alia quapiam accidentia referret, excogitârit. Quas ipſas icones illi Symbola ſua vocauêre. Quas & eaſdem erroneè vulgus Inſignia vocat, quòd paſſim illi armis ſuis, peltis, ſcutis, ancilibus, & clypeis appingere ſolerent: ſeſe rebus ijs quibus ſpei ſuæ, & aſyli ſummam collocaſſent, ad hunc modum illuſtrandis oblectantes: nec non, dum militiam exercent, cum quadam mortis meditatione huiuſmodi ſimulachra ob oculos aſsiduè habere cupientes, his veluti ſe victuros ac morituros cum certi veræ virtutis monumenti conceptu perſuadentes. Quocirca tam laudabili inuento paulatim in vſum ita veniente, ſententiæ quædam pro ſimulachrorum ipſorum inſtituto in rem literatorum hominum additæ ſunt: quæ, ad eorum iconum ſcopum ſpectantes, poſtmodum vnà cum ipſis imaginibus temporis interuẽtu,

Emblemata non eadem quæ & Inſignia

No-

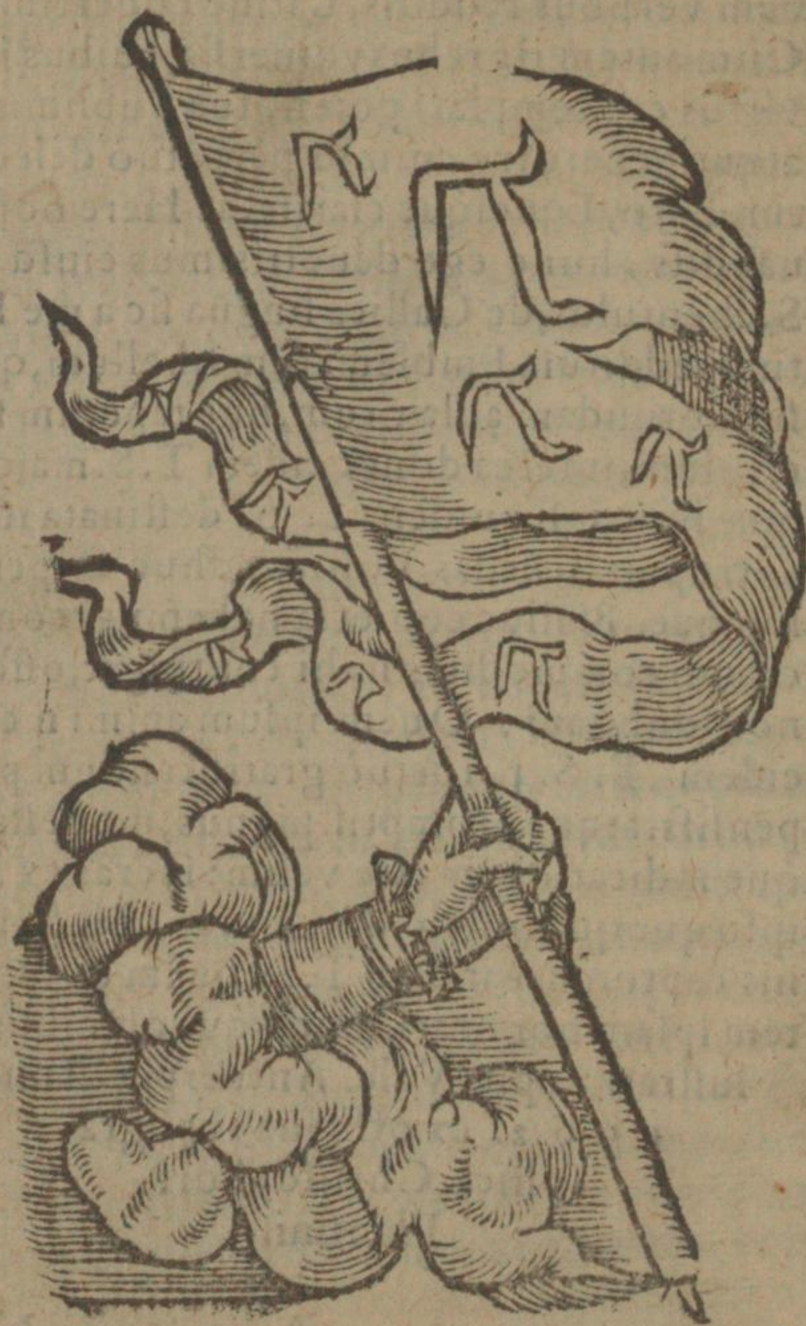
Nobilibus viris, & Heroibus, vel in hunc diem etiam, vſurpatæ ſunt. Quibus liquidò conſpici poteſt, tum varijs ſuperbis, atque ſumptuoſis ædificijs, tum magnificorum Regum, potentumque Principum aulis huiuſcemodi Emblematibus vbique illuſtratis, variatis, inſignitis, & picturatis, virtutis ipſius zelũ, & nomen nullo pacto minui: ſed potiùs ideo vehementer accreſcere, quòd hiſce rebus illius manifeſti effectus, ac teſtimonia exhibentur. Porrò cum præter famoſiſs. illa Andr. Alciati, verè Heroici viri, Emblemata (quæ doctiſs. Sebaſt. Stockhameri commẽtariolis illuſtrari, nec non etiam à Gallis Gallico carmine conuerti meruerunt) & item præter non illepidam illam B. Anuli tam Gallicè, quàm Latinè diuulgatam pictam Poëſim, & alias id genus aliorum venuſtas lucubrationes, libellum etiam hunc. M. Claudius Paradinus nobis emiſerit, cui meritò, & ex re Heroica Symbola titulum fecit, quo variarum huiuſmodi picturarum, & inſcriptionum, partim Maïoribus noſtris, & vetuſtioribus, partim etiam præcipuis tempeſtatis huius Principibus, ac Præſulibus, magniſque Heris propriarum, partim denique ex varijs

historijs, atque horum, illorumque gestis memorabilibus in eum libellum translatarum sensa, vim, & vsum Gallicè duntaxat, quantum equidem sciam, explicuerit: ego, tum quia succinctæ gnomæ illæ, seu Apophthegmata Iconibus ipsis præfixa Latina ferè sint, nó Gallica, paucis tamen Gallicis, paucioribus Italicis, paucißs. verò Gręcis exemptis, tum vt Latinè scientibus, ac huiusmodi rerum cupidis, Gallicè autem imperitis gratificarer, nimirum quò hæc ipsa illi non minùs, quàm Gallicè gnari, velut pro vsu, & more fuit Aegyptijs declarandę suę voluntatis, ac voti Hieroglyphicis characteribus vti: sic eodem ferè modo ad virtutem insinuandam, & amandam vsurpare possent, ea ipsa quæ sermone Gallico Paradinus idem, prout harum Iconum significationis capacitas, atque coniectura illi ferre videbatur, succincta Scholia adiecit, vtcunque potuimus inter alias curas, & occupationes, varijs paßim interspersis adnotatiunculis, in quarum quibusdam Paradiniana Scholia, seu Explicationes Iconibus ipsis non satis per omnia correspondere, vel ad oculum etiam demonstro, & ijs nihilominus omnibus quæ Gallicis metris

Para-

Paradinus idem exhibuit, curiosè Lat. itidem versibus redditis, Latinè cōuertimus. Cùm autem ijs rebus vniuersis, quibus ipsa virtus contemplari potest, tua Sublimitas, atque generosus animus perpetuò delectetur, Baro, Equesque clariss. ac Here obseruandiss. hunc ego deuotissimus eiusd. T. S. clientulus, de Gallica lingua sic à me Latinè redditum Emblematum libellum, quasi quorundam aulæorum, siue tapêtum fasciculum, interea donec eidem T. S. maiora, quæ huic ipsi quidem T. S. destinata inter corruptas schedas nostras adhuc dispersa, hucque, & illuc coniecta habemus, consecrandi commoditas mihi contingat, offerre non dubitaui. Quem ipsum animi mei ad eidem T. S. perpetuò gratificandum propensiss. atque promptiss. pignus, modestamque indicationem esse velim: sperās ex hoc ipso quoque libello non minus oblectationis capturam eandem T. S. quàm ea virtutem ipsam honorari, modisque omnibus illustrari cupit. Vale. Antuerpiæ Anno 1562. ex officina typographica Christophori Plantini.

Nullis præſentior æther.

Salu-

Salutaris eſt, atque Sacra; nec non etiam crucis nota, ſcribente Hieronymo in Marcũ, Thau *Hebræorum literarium elementum. Quo charactêre vidit Ezechiel in ſpiritu fidelium frontes ab angelo ſignari, quaſi mæſtorum, ac ſuper abominatione Hieroſolymitana lugentium: quo quidem indicio incolumes conſeruati ſunt in medio ipſorum qui Dei ſententia repentè deleti ſunt. Super hæc etiam perfectionem quandam* Thau *ſignificat. Vnde & Alphabetarij Hebraici litera poſtrema eſt: hoc nimirum terminans, atque perficiens. Quæ res haudquaquam citra grande myſterium eueniſſe videtur: præſertim verò cum Redemptor ipſe noſter Chriſtus in crucem confixus, priuſquam expiraret, eruperit in hæc verba:* CONSVMMATVM EST, *his ipſis vaticiniorum omnium, & Scripturarum, ea qua in literæ huius formæ crucem hora erectus eſt, complementum eſſe factum patefaciens. Quæ litera, quantum quidem ad figuram ſpectat, repando charactêre deſcripta multò expreſſiùs crucis typum refert, quàm aliàs. Hancque tum Græci, tum Latini, vſque ad noſtra tempora, in veram crucis effigiem pinxêre, T. Hoc igitur verum, ac proprium ſub Chriſti Eccleſia conſcriptorum, ac militantium Symbolum, ſignúmue eſt.*

Hierony. Ezech. 9.

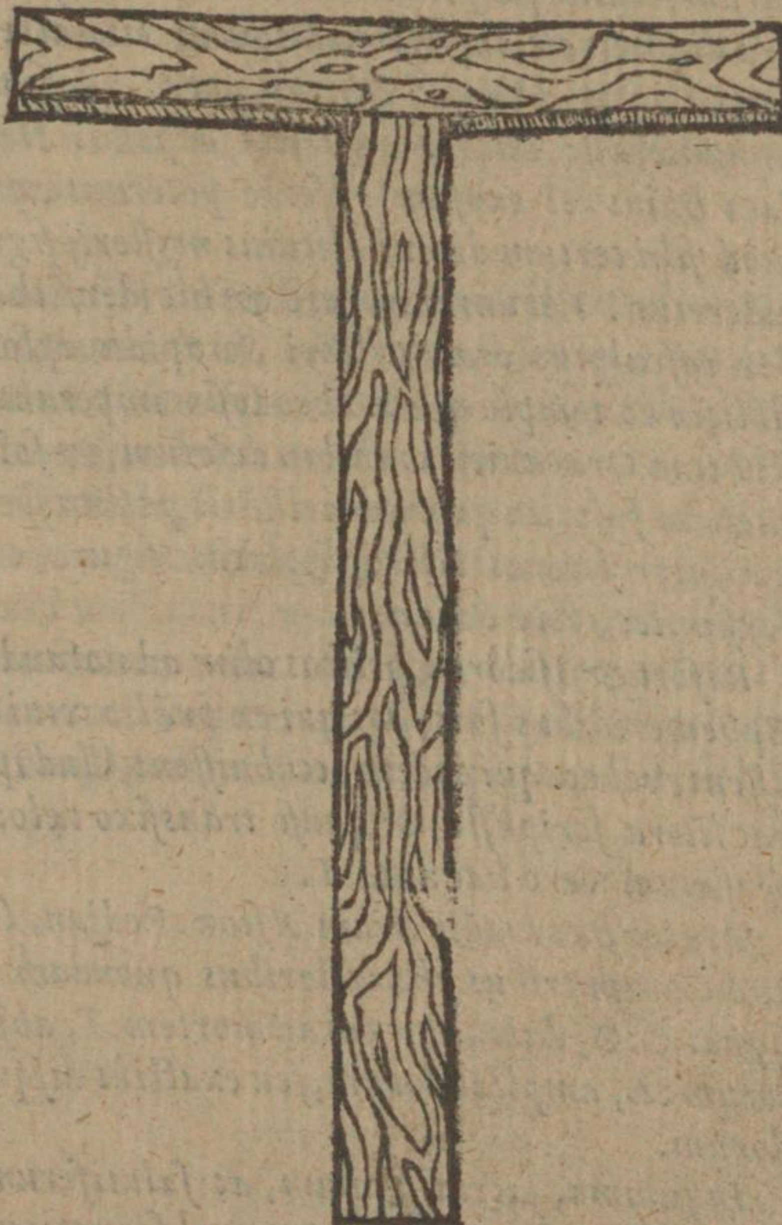
Vi-

Videntur eò Hebræis contrarij Græci quòd aſpiratæ Th. literæ characterem mortis hi, vitæ verò notam illi fecerint. Vide continuè ſequens Symbolum.

Paradin. verò ſe ipſe hoc loco ſuper literæ huius charactere, quò formæ crucis hũc accommodare poſsit, fruſtra torquere videtur, cum Hierony. mox initio Prol. Galeati ſcribat certum eſſe, Eſdram Scribam, Legiſque Doct. poſt captam Hieroſ. & inſtaurarion. templi ſub Zorobabel alias literas reperiſſe, quibus nunc vtimur, cum ad illud vſq; tempus ijdem Samaritanorum & Hebræorum characteres fuerint. Quod autem ſubiungit hoc ipſum, quo de iam agitur, elementum tam apud Græc. quàm Lat. eâdem figura pingi, planè falli videtur, cùm aliud haud dubiè ſit Hebræor. Thau, & aliud Græcor. Tau, ſeu Latinor. T. horum ſcilicet vtrorumque tenuis, ſeu exilis, vt Grammat. vocant, litera: illorum verò craſſa, ſiue denſa, vel aſpirata.

Manet

Manet inſontem grauis exitus.

Or.Apoll. Linearum duarum figuram in se inuicem ductarum, vnius perpendicularis nimirum sub altera diametrali, in significationem vitæ alterius futuræ inter Hieroglyphicas notas Aegyptios connumerasse author est Orus Apollo. Nec aliam huius rei causam adferre poterant, quàm quòd sibi certum diuini alicuius mysterij signum videretur. Verùm enimuerò & hic idem character insculptus erat pectori Serapidis ipsorum idôli, in eo templo quod Theodosio imperante simul cum Græcanicis omnibus deletum, & solo æquatum fuit. In quorum delûbris paßim spectantur inter literas Hieroglyphicas figuræ crucis persimiles, teste Suida.

Serapis idem Aegyp. qui Grecis Pluto.

Suidas.

Refert & Isidôrus, priscos olim ad notandos in Ephemeridibus suis, eos qui ex prælio viui euasissent, vel eos qui eodem occubuissent, illud ipsum hac litera scripsisse :Θ: quasi transfixo tælo: superstitum verò hac nota:T.

Isidôrus.

As.Pediã. Præter hæc tradit etiam Ascon. Pedian. sortes Iudiciorum tribus characteribus quondam consignatas: Θ, damnatorum ad mortem: T, absolutorum: Δ, ampliandorum, seu exactiùs disquirendorum.

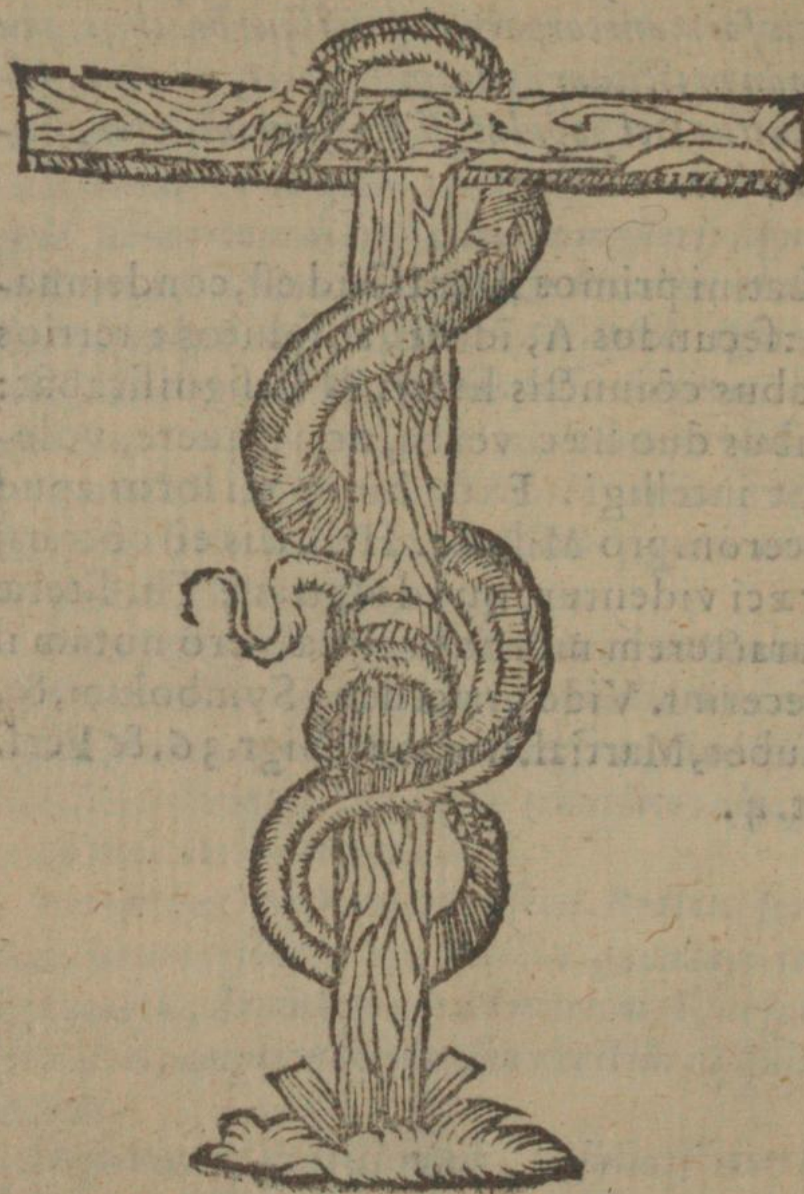
In summa, sacratißimum, ac salutiferum hoc signum æquißima, ac perpetua obseruatione receptum est.

Quod

Quod & in Moſe comprobatur, dum obſecratio-nem in monte faciebat ad Dominum, proiecto in crucis formam corpore, expanſiſque brachijs: quæ dum in myſticam figuram erigeret, vincebat Iſraëliticus Dei populus, ſi deorſum mitteret, ſuccumbebat. Exod.17.

Latini primos litera C, id eſt, condemnatos: ſecundos A, id eſt, abſolutos: tertios duabus cõiunctis literis N L. ſignificabãt: quibus duo hæc verba, non liquere, volebant intelligi. Extat huius rei locus apud Ciceron. pro Milone. Hebræis eò cõtrarij Græci videntur, quòd aſpiratæ Th. literæ characterem mortis hi, vitæ verò notam illi fecerint. Vide præcedens Symbolum, &, ſi lubet, Martial. libro. 7. epigr. 36. & Perſ. Sat. 4.

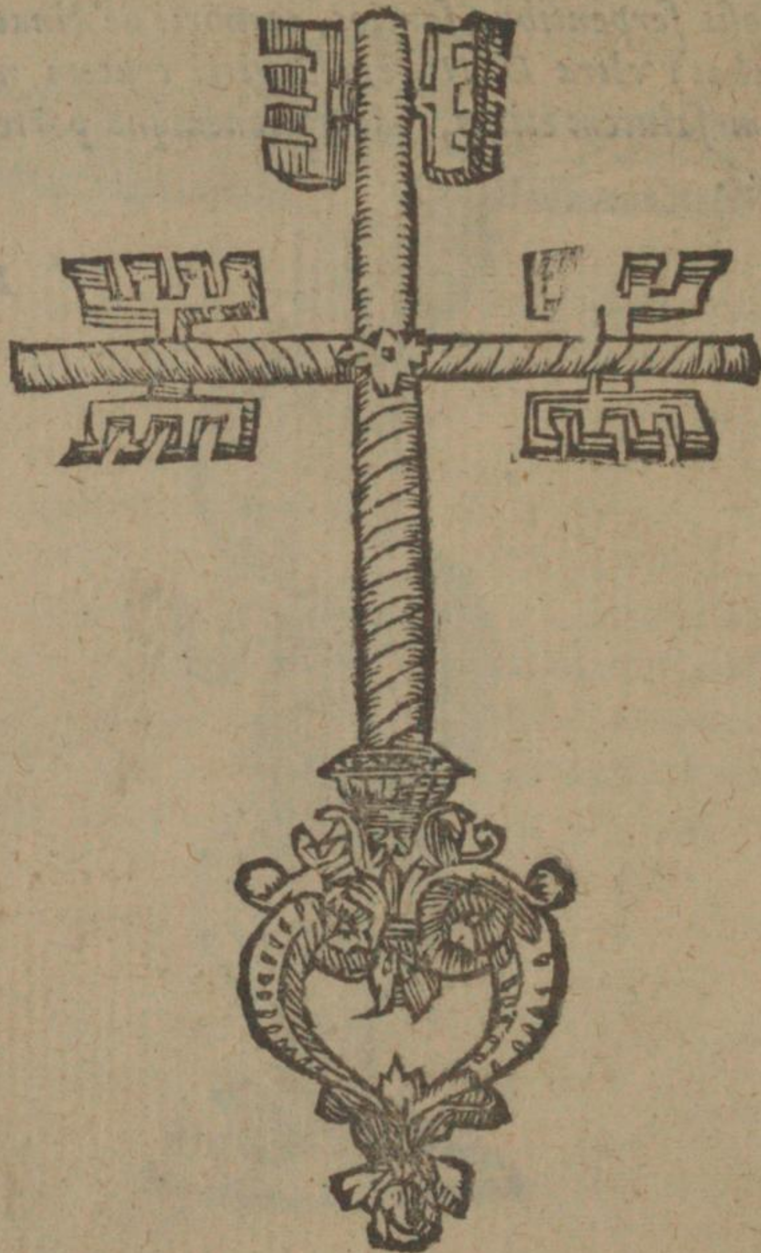
Secum feret omnia mortis.

Serpens æreus ab Iſraëlitici populi Magiſtro Moſe erectus in ſolitudine (cuius ſimulachrum à viroſis ſerpentibus ſaucios, ac morti deſtinatos curabat) vltra D. N. Iëſu Chriſti crucem, noſtram ſalutem etiam, redemptionemq́ue portendebat. Nu.21.

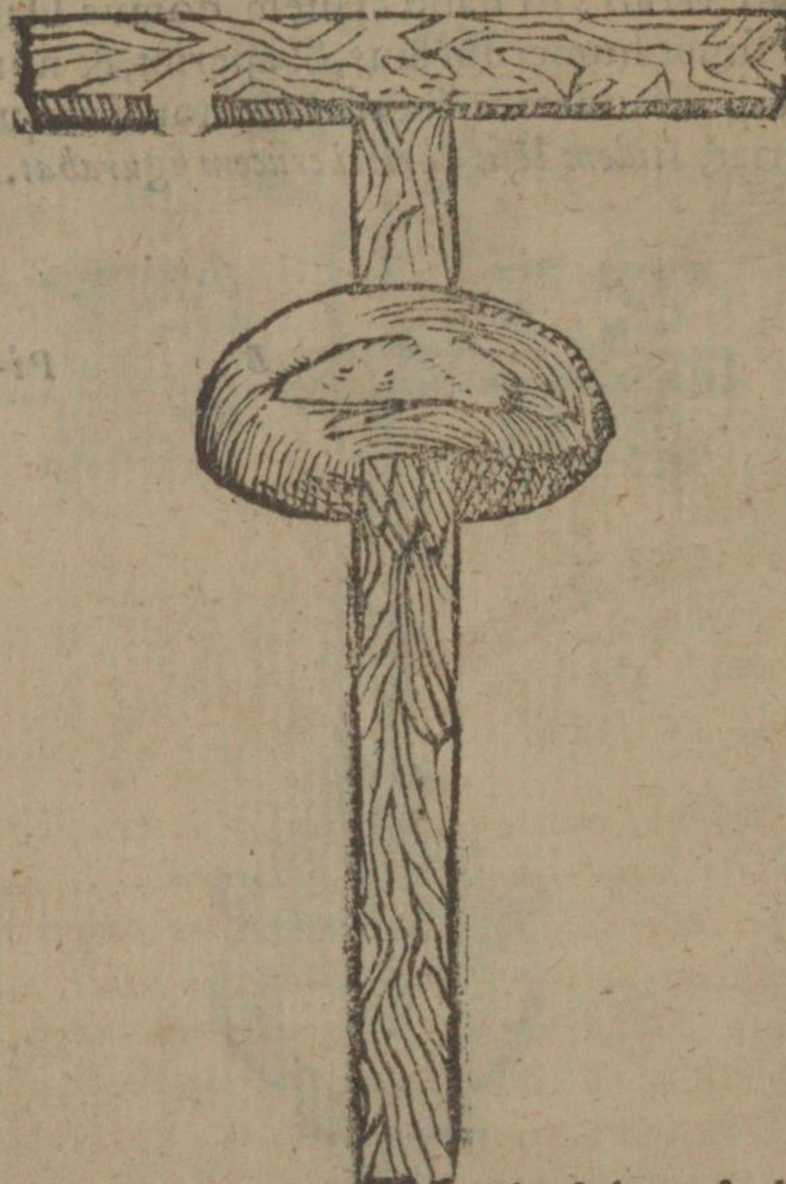
Hic

Hîc ratio tentandi aditus.

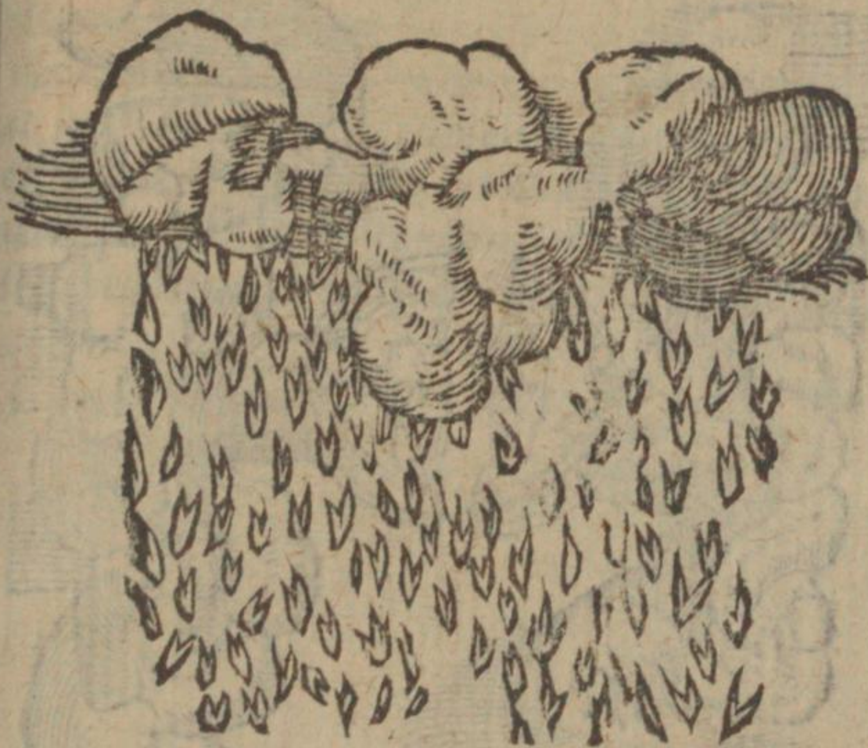
Clauis, cuius Propheta Eſaias mentionem fa
his verbis : Et dabo clauem domus Da- Eſaiæ.
d ſuper humerum eius, & aperiet, & non 22.
it qui claudat: & claudet, & non erit qui
eriat, *Itidem Ieſu Chriſti crucem figurabat.*

Pignora chara sui.

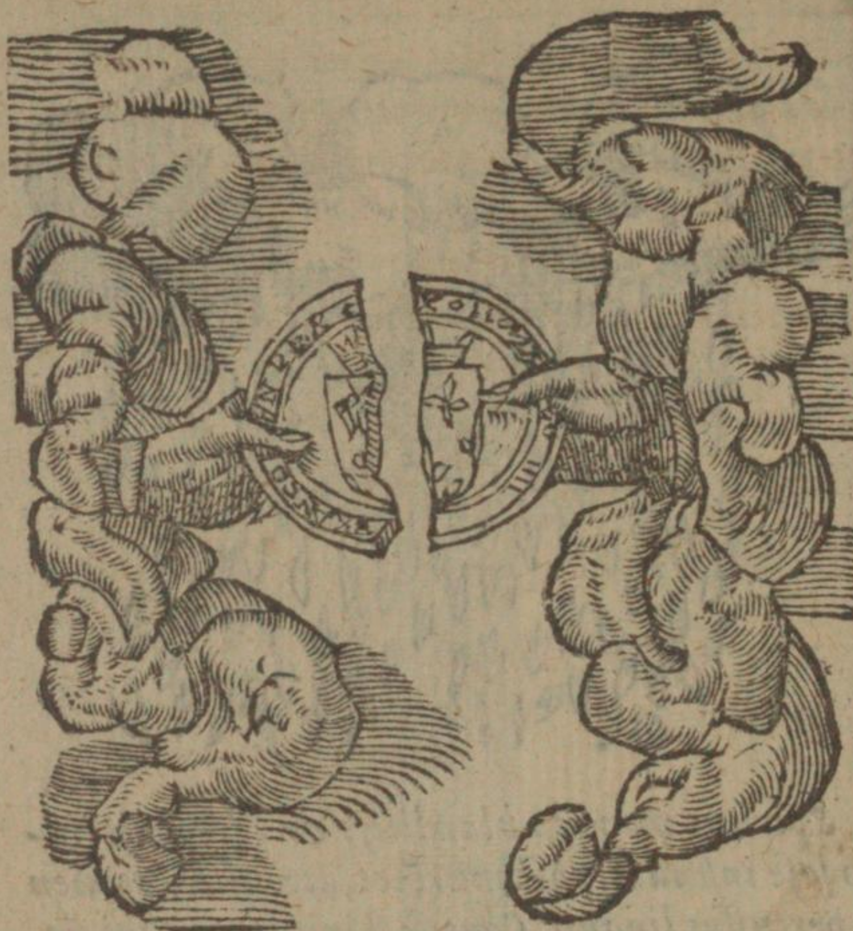
*De cruce Seruatoris mundi, deq; mysterio cor-
poris & sanguinis sui prædixit Ieremias Pro-
pheta sub persona impiæ Iudaicæ gentis, dicens:*
Iere. 11. Mittamus Lignum in panem eius.

Animis illabere nostris.

Spiritus mendax blanditijs & illecebris initio sese insinuat: pòst mœrẽtes, attonitos, ac mente percussos linquit. Contrà spiritus Domini clemens, mãsuetus, posteaquã aduentu terrefecit, securos reddit, recreat, & penitùs consolatur. Usu venisse hoc Sanctis Apostolis in Pentecoste, Act. *Acta testantur, spiritu Domini super eos forma linguarum ignearum illabente.*

Fortuna fidem mutata nouauit.

Quo fato Childericus Galliæ Rex IIII. *turpitudinis, ac petulātiæ reus, cedere regno coactus est, Guinci fide & amicitia coniunctißimi consilio vsus, in Turingiam subterfugit tantisper donec conciliationem amicus strueret. Et is quidem officium amici contestatus, aureo nummo in partes duas secto, partem alteram recedenti porrexit*

Paulus Aemil.

rexit, certiorē faciens hoc, velut fœdere, ac trāſmiſſarum, collatarumq́; partiū conſenſu & applicatione, pacem & conciliationem eum eſſe re vera conſequutum. Enimuerò fidem inuiolatam ac præſtationem acta docuerunt, dum omni ſtudio promouet Guineus, vt Gillion Ciuis Romanus, qui ſe in regni functionem ingeſſerat, patria pelleretur, Childerico in regnum vindicato.

Nutriſco & extinguo.

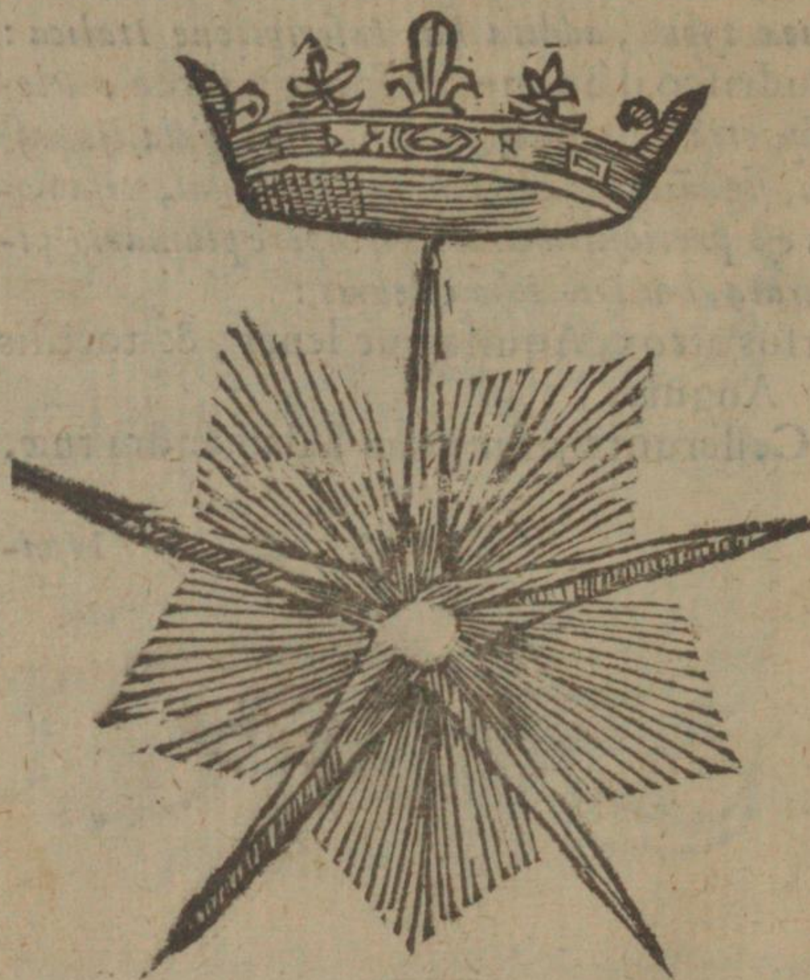

Fuit hoc nobiliſsimi ac magnificentiſsimi Galliarum Regis Franciſci inſigne ſymbolum : Salamandra flammis incubans. Salamandram au-
Plini⁹. *tem tanto frigore præditam ſcribit Plinius, vt ignem, velut glacies, potenter extinguat. Alij in flamma vitam agere: quin & ali vulgò creditũ eſt. Atque memini me vidiſſe effigiem Regis huius*

ius ipſius pubeſcente adhuc forma, ære inſcri-
am, ex cuius aduerſa parte extabat Salamãdræ
neæ typus, addita hac Inſcriptione Italica: Id eſt, Alor meliore, ac deterius perimo.
udriſco il buono & ſpengo il reo. Ple-
ſq; etiã alijs locis, parietibus, ac palatijs paſ-
n, ſignãter apud Fontem Ebraldum, viſa no-
s eſt pretioſiſsimis aulæis opere plumario pi-
urata, hoc Diſticho celebris:

rſus atrox, Aquilæque leues, & tortilis
Anguis, Anagoge.
Ceſſerunt flammę iam Salamandra tuæ.

Monſtrant Regibus aſtra viam.

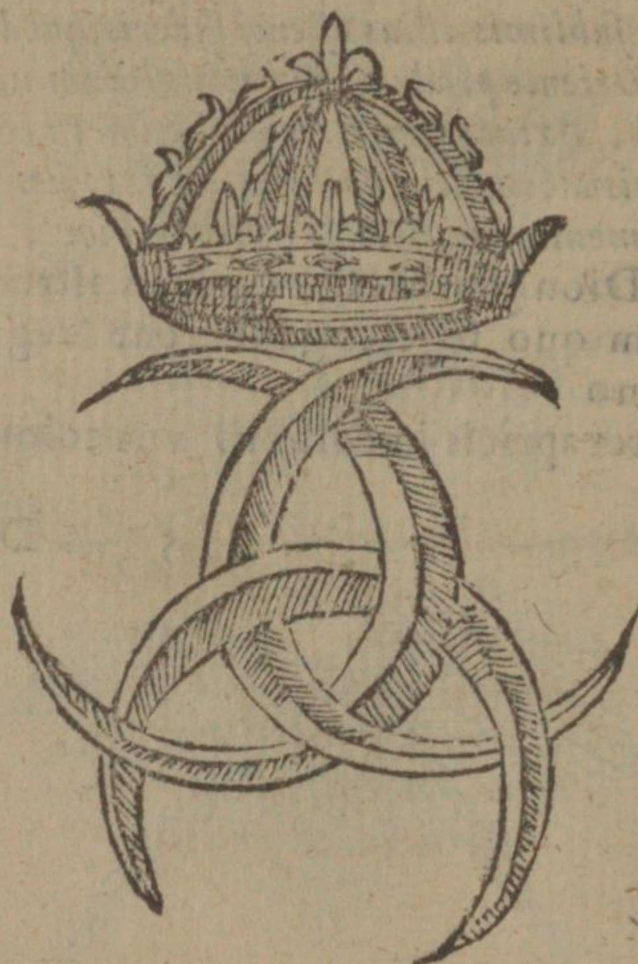
In æde ſacra ad Sanctum Ouenum Gallici regni, ſub anno redēpti Orbis 1351 Rege Iohanne æditus Ordo Stellatorū fuit. Signū hoc adfixū oſtentabant eius fœderis Equites toga, capitio,

locóue

locóue conſpicabiliore. Tam honorificam ſtellæ celebritatem credibile eſt ortam fuiſſe à cõmemoratione ſublimis illius oſtenti ſyderis, quod Magos ab Oriente produxit in partus locum nati filij Dei. Extat locus Virgilij (tametſi hunc in Pollionis Mecœnatis natiuitatem is refert) qui forſan mentionem fecerit hiſce verbis:

Ecce Dionęi proceſsit Cæſaris aſtrum:
Aſtrum quo ſegetes gauderent frugibus, & quo
Duceret apricis in collibus vua colorem.

Donec totum impleat orbem.

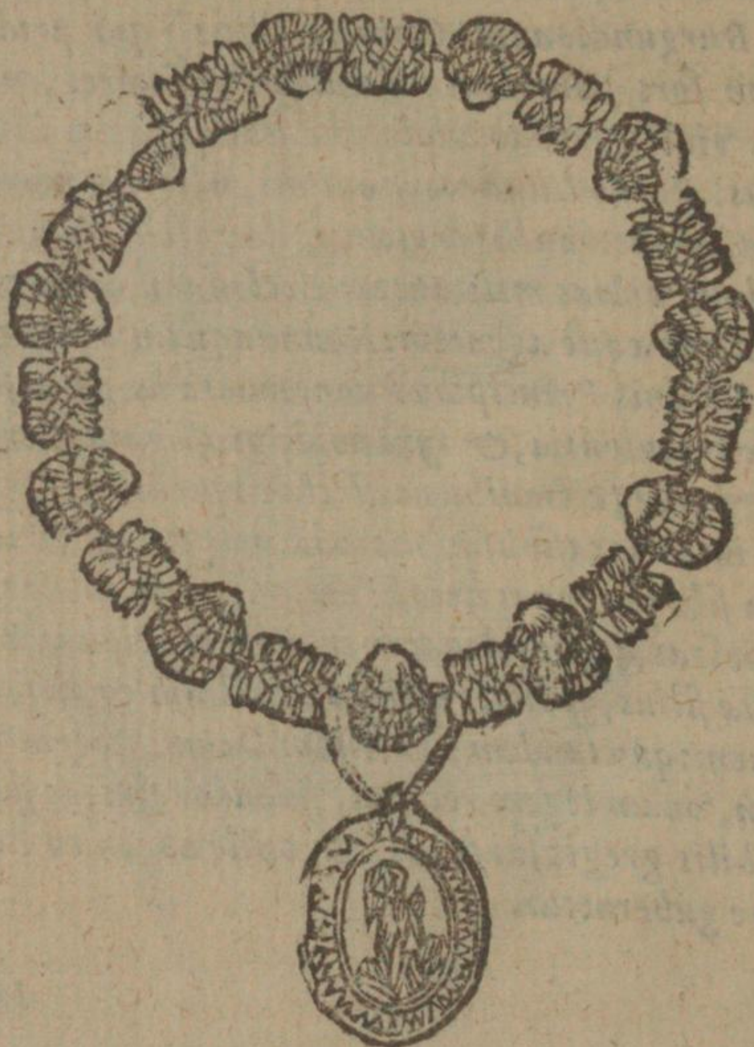
Prodigio quondam ſimile fuit præſtantiſſimi Francorum Regis, Henrici II. lunare incrementum. In Sacris literis Luna multis in locis refert Eccleſiam. Accedit & conſenſus Pauli

Aemi-

Aemilij in historia Papæ Calixti II. (nomen cuius antea fuerat Guido, Guillielmi Heduorũ, seu Burgundionum Comitis filius) qui pridie quàm sors pontificatus creationem faceret, visum vidit: ferri ab adolescẽte sibi in sinum lunæ sydus. Porrò Luna versionibus, alternis horis, puta, & interuallis crescit, ac decrescit. In hunc modum videas militantem Ecclesiam diuturno statu non æquè agentem. Nonnunquam à pijs & Christianis Principibus conseruata ac defensa, mox truculentia, & tyrannide profligata, hæreticorúmue factionibus dissecta conuellitur. Quibus iniurijs casibusq; obnoxia, perpetuum certamen sibi proponat necesse est. Cui tamen Regia Maiestas, atque adeò Rex ipse, vt præcipuus Ecclesiæ filius, spondet certum auxilium & defensionem: quo tandem sub vnum Deum, Regem vnum, vnam legem recepta, splendor eius, ac spectabilis gregis sui cœtus, & ouile ab vnico Pastore gubernetur.

Im-

Immensi tremor Oceani.

Memorabilis belli euentus Gallicanis Heroibus decus conciliauit, & ei quem Sancti Michaëlis Ordinem nuncupant, authore Lodouico XI. Galliarũ Rege, dignitatem peperit, anno à Christo

sto Domino passo. 1469. adornatos socios fidissimi Ordinis, & Equitatus hoc modo voluit: Primùm aureo collari cochleis inter se & duplici modo connexo, cathenulis seu orbicellis aureis hærente, eius deinde in medio tuberculo quasi promontoriolo prominente aurea imagine Sancti Michaëlis, pectus insigniente. Ac proximum hoc fecit prouocatus exemplo Patris sui Caroli VII. Regis, qui vsus fuit ea imagine pro Insigni bellico, primitias potißimũ suæ inaugurationis faciẽs Rothomagi. Sumptũ id, adeoq; deinceps sancitum in singulos Reges ab illustri (vt aiunt) miraculo, seu viso Diui Michaëlis in prælio ad pontem Aurelianæ ciuitatis hostes Anglos, vrbẽq; à dira eorum oppugnatione arcẽtis ac propulsantis. Collaris igitur Regij huius Ordinis Symbolũ est, & comprobatio virtutis, cõcordiæ, fœderisq; perpetui. Item pignus, & corona præclarè actorũ partæque victoriæ. Ex auro, auriùe puri pretio voluit intelligi magnanimitatem, summosq; honores. Per cochlearum similitudinẽ vnanimem eorum æqualitatem, ceu communem fortunarum æstimationem: in hoc, videlicet Rom. Senatorum ordinem imitatorum, quibus prominebant in lacertis turgentes cochleæ. Nexu autẽ inter se duplici coniunctas, voluit indicare indissolubile Sociorum fœdus, nec otiosa significatione. Postremò dæmo-

Histor. Eng. Monstrel.

Histor. Virginis Aurel.

M. Aurel.

dæmonis à Michaële proſtrati effigiem victoriā & triumphum de hoſte potentiſsimo. Huius autem tam ſingularis Symboli ratio ad regni dominationem fortunaſq́;, tum etiam ad hoſtis terrorem, ac deſperationem multū pertinet. Quot verò in nobilem Sociorū catalogum admittendos autor ipſe Rex cenſuit, numero præfiniuit: puta 36. quaſi regni Patronos, inter quos ipſe Primas adnumerari voluit. Eodemq́;, quo idipſum celebrandum ſtatuit, loco is XV. *Heroas pronuntiauit: quos ob honorem & nomenclaturæ prærogatiuam ſilentio præterire non oportuit.*

Primi itaque fuerunt:

Carolus Dux Guiennenſis.

Iohan. Dux Borboniorū & Aruernorū.

Ludouicus Luxemburgēſis, Comes Sancti Pauli, Galliæ Comeſtabilis.

Andreas Lauallius Loheaci Dominus, Mareſcallus Franciæ.

Iohan. Comes Sanſerranus, Buellij Dominus.

Ludouicus Bellomontanus, Foreſti, & Pleſsij Dominus.

Ludouicus Deſtotuillanus, Torcij Dominus.

Ludouicus Lauallius, Chatillonij Dominus.

Ludo-

Ludouicus Borbonij Nothus, Comes Rossillanus, Admirallus Franciæ.

Antonius Chabanus, Dãmartini Comes, Supremus Regis Oeconomus.

Iohan. Armigniacensis Nothus, Comingiensium Comes, Franciæ Marescallus, Delphinatus Gubernator.

Georgius Trimollianus, Cranij Dominus.

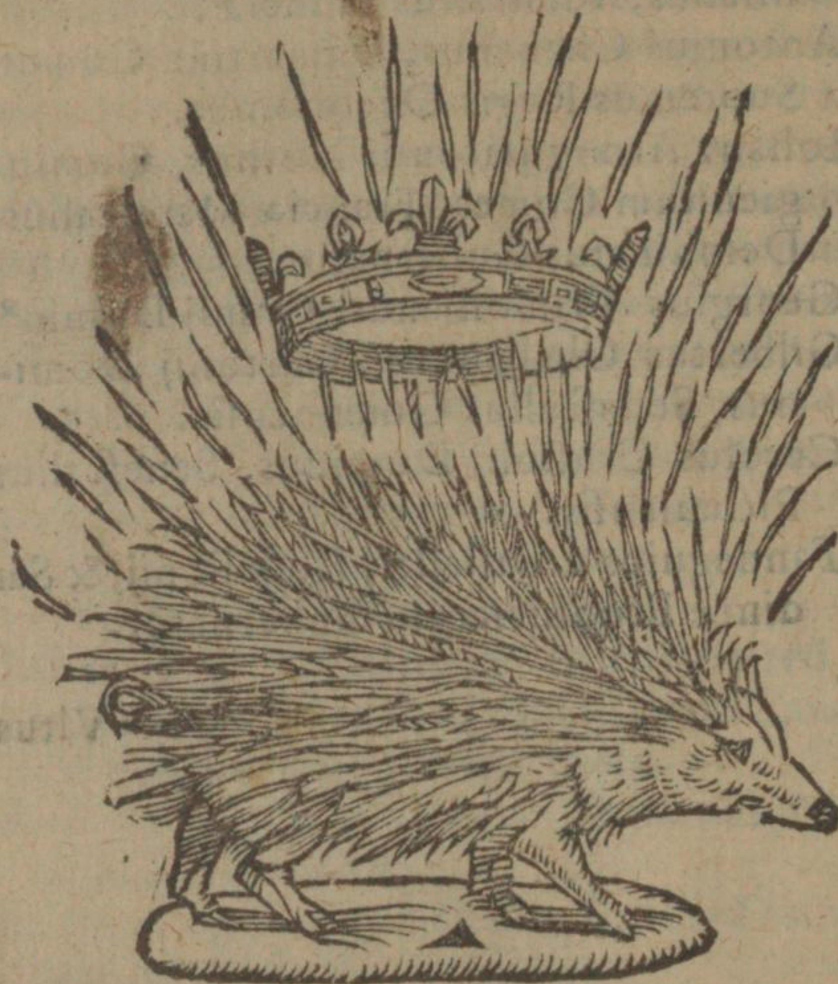
Gilbertus Chabannus, Curtonij Dominus, Senescallus Guiennensis.

Carolus Crussolij Dominus, Senescallus Pictauiensis.

Tanneguius á Castello, Rossillonij, & Sardiniæ Prouinciarum Gubernator.

Vltus

Vltus auos Troiæ.

Lodouicus XII. *Galliarum Rex, vti dux hæreditarius Aurelianensis, ac proinde Blosiorum Comes, Symbolum hoc ab Hystrice sibi adscripsit. Cuius vnà cum lupi cōiuncta effigie, vetus Blosiorum ciuitas Insignia sua antiquitùs figura-*

gurare ſolita eſt. Viſitur hoc pleriſq; lapidibus, ac porticibus, inſculptum. Animal hoc natura tam ſtudioſè armis inſtruxit, vt prouocantes eminùs arceat, præſertim aduerſum canes aculeos ſuos ſagittarum violentarum inſtar eiaculans. Huius Symboli interpretationem, declarant magnificentiſsimi cuiuſdam ciuis in illa ciuitate ædes, ad quarum frontiſpicium, ſub Hyſtrice lapidi inſculpta diſtichum adſcriptum eſt: Plin.

Spicula ſunt humili pax hæc, ſed bella ſuperbo:
Et ſalus ex noſtro vulnere, nexque venit.

Rectiꝰ, poneretur vita, pro ſalus.

Non sine causa.

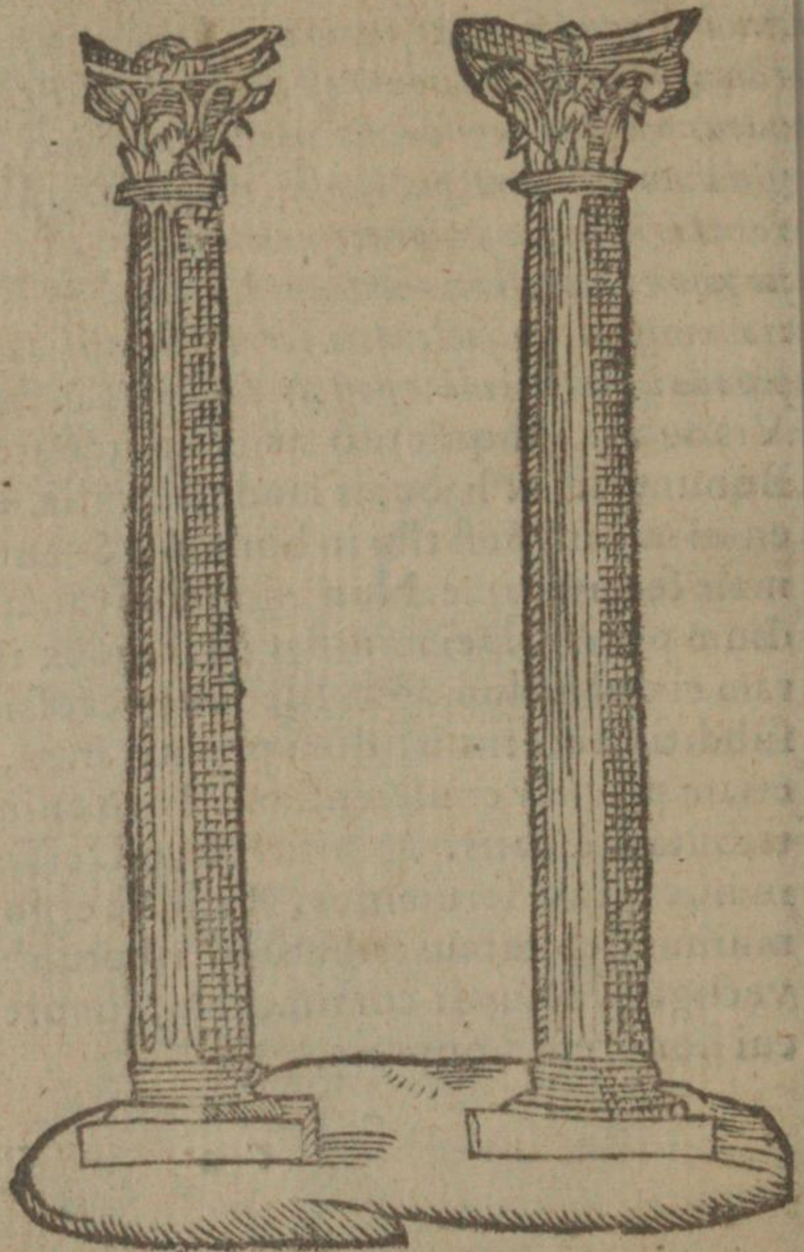

Neces-

*Necessaria est Regnis, populis, ciuitatibus iu-
a ac legitima imperij administratio, animad-
ersióq;: quā si tollas, cœtum & hominum socie-
atem perditū iri certum est. Quapropter Princi-
atus potestas, & omnis magistratus iure sibi
ladium vendicat, publicosq;, & priuatos hono-
s exigit, tanquam præcepto diuino sancitos: vt
pijs & mansuetis non tantùm beneficio, sed e-
am impijs & sceleratis territamento. Susci-
ienda igitur Pauli Apostoli salutaris doctrina:*
is autem (inquit) nó timere potestatem?
onum fac, & habebis laudem ex illa. Dei Ro.13.
nim minister est tibi in bonum. Si autem
ale feceris, time. Non enim sine causa gla
ium portat. Dei minister est: vindex in i-
am ei qui malum agit. Ideóque necessitati
ubditi estote: non solùm propter iram, sed
tiam propter conscientiam. Ideo enim &
ributa præstatis. Ministri enim Dei sunt,
n hoc ipsum seruientes. Reddite ergo o-
nnibus debita: cui tributum, tributum: cui
ectigal, vectigal: cui timorem, timorem:
ui honorem, honorem.

Id est, Vlterius.

Plus oultre.

Immortalis gloriæ Carolus Quintus Romanorum Imperator, auſpicijs ſuis, et actis autoritatem portendens, magnanimitatem ſuam, ac præſtantiam expreßit Columnis duabus, quas Herculeas veteres nominârunt. Sunt autem promontoria duo ſeptingentis paßibus ab inuicem diſtantia, alterum in Mauritania verſus Africã, cui nomen Abyla: alterum in regni Granatici ora verſus Hiſpanos, cui Calpe nomen: per quorũ interuallum ſubit latratus maris quem Gibraltar, ſiue ſinum Seuillanum, aut Hiſpalenſem nũcupant. Fabulantur Poëtæ hoc angiportu quondã ſtetiſſe magnæ molis rupẽ iſtac maris ingreſſum prohibentem, qua Herculis viribus, beneficioque ſublata iter Oceano factum eſſe, & ad tanti boni monumentum erectas ab illo duas columnas ferunt duabus his præcipuis orbis partibus, Africa & Europa. Enimuerò vt ſtuduit diligens vetuſtas, monumẽtis, pyramidibus, ac fornicibus præclarè geſta, expeditioneſúe ſuas ab obliuione vindicare (quemadmodũ Alexandrum per militares expeditiones feciſſe ſcribunt) ſic ille profectionibus, expeditionibuſque modum illic ponẽs, Columnas memorabiles creditur erexiſſe. De quibus non planè conſtat, naturáne illic factæ ſint, an arte, aut vi ſtructæ. Verum hoc quidem, ſtetiſſe illic fanum in quo ſacrificiũ obtuliſſe cer-

tò traditur Hannibal, dum bellum in Italiā pararet: vbi etiam columnas duas erectas fuisse certum eſt, altitudine vtramque VIII *cubitorum, ſumma pulchritudine. Limes orbis vulgo dictus eſt: vltra quem nauigaſſe priùs ferunt neminem vſque ad Caroli Quinti tempora, dum luſtratis ab eo, ſuiſq; , ac Luſitanorum claßibus, repertiſq́ue fortunatis Inſulis ac opulentis gentibus vſque in Orientis, & Occidentis partes. Cuius rei gratia, & vt præſtantiam ac magnitudinem actorum in poſteros latè longeq́ue teſtaretur Imperator, Symbolo hoc (*Plus oultre: *Quod Latinè Penitiùs vertere queas) vſus eſt, ampliſsimam ſpem ſibi tribuens vſque deq́ue penetrandi.*

Im-

Imperium sine fine dedi.

Primus orbis Monarchiam nactus Cæsar Augustus, ac pacificus Imperator, Capricorno sidere natus, tanta hunc obseruatione prosecutus est, vt pecuniam impreßione Capricorni cudi fecerit: hoc modo faustum, ac solenne præsagium fortunarum suarum magna confidentia sideri acceptum ferens. Reperias etiamnum

aurea & argentea numiſmata capricornuta, pedibus complectentibus orbis ſphæram, in tergo vel copiæ cornu, vel Amaltheæ: quod poſterius ijs quæ ex auro conflata ſunt, conſpicitur: in argenteis verò, acceßit clauus, ſiue gubernaculum nauale, orbi ſphærico ſuperadditum. Habet autem vtrumque Inſcriptionem hanc, AVGVSTVS.

Inex-

Inextricabilis error.

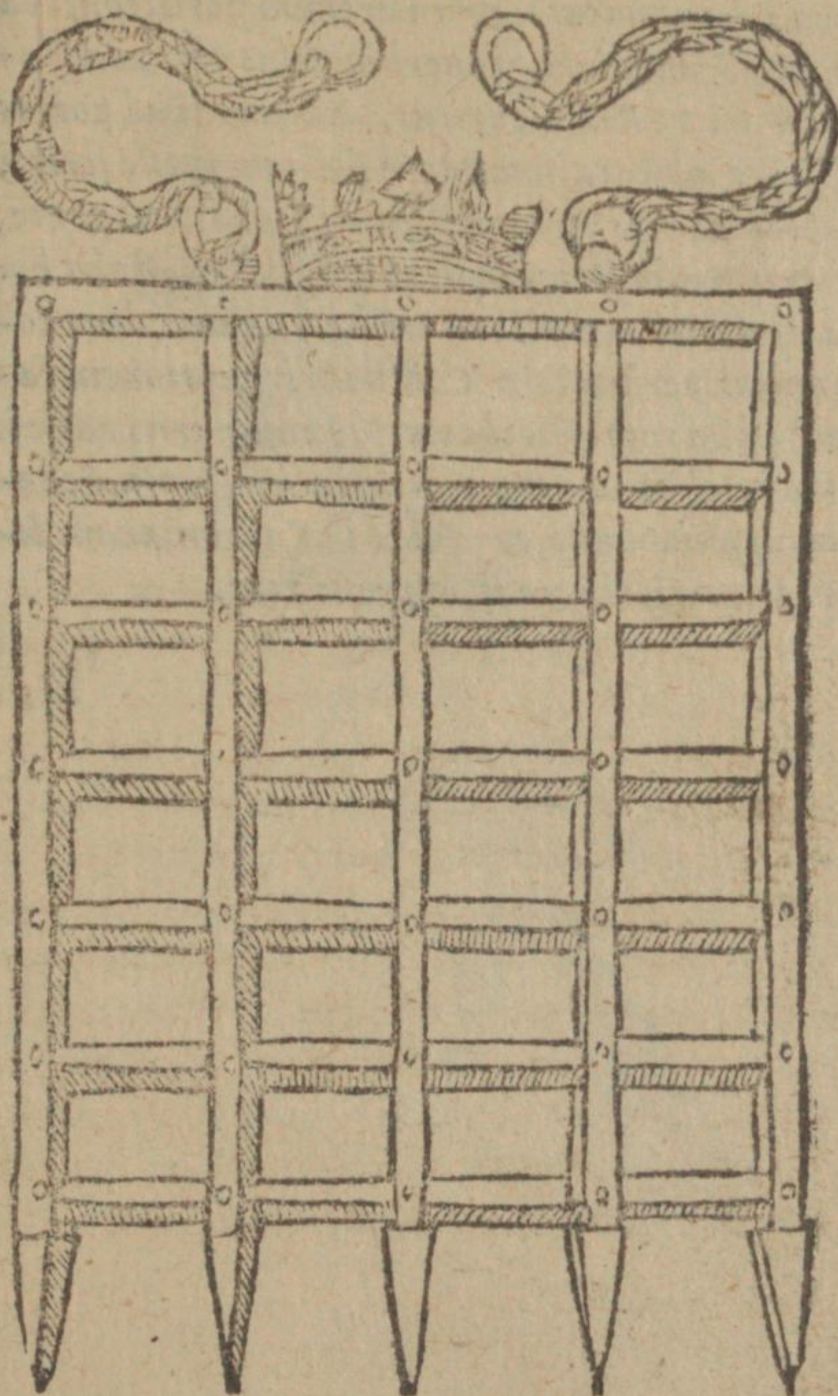

Sphynge monstro, velut singulari, arcanóue Symbolo vsus est Augustus Cæsar Imperij suscepti initio, significaturus, res Principis serias, grauioresq; causas & deliberationes non esse plebi committendas. Cuius generis præsertim sunt Sacræ, & diuinæ, nè imminuta autoritate vilescant. Eadem propemodum ratio mouit Ægyptios adpingere templis suis Sphyngem. Eius generis duas Sphynges nactus erat Augustus (te-

ſte Plinio) inter maternos annulos, arte ſic effigiatos ac perſimiles vt alter ab altero non poſſet vllo pacto diſtingui. Quorum altero vice ſigilli, bellis inteſtinis, acta edictáue abſentis, ab neceſſarijs conſignabantur, æſtimato ſimul temporis, cauſarúmue ſtatu. Affirmat Dion, ab Auguſto, Dion. *Attica expeditione occupato, factam Agrippæ ac Mecœnati, præcipuis rerum Romanorum adminiſtratoribus poteſtatem reſignandarum tabellarum priuſquam in Senatum perferrentur. Quapropter ab Auguſto ſingulare ſigillandi munus acceperant, quo in occultis & primis rationibus præeſſent, ac ſigillo fidem facerent Sphingis imaginem præferente. Non fuit tamen à ſcommatibus ea res libera (ſcribente Plinio) propter* Plin. *difficultatem ænigmatum, quibus ſua Sphinx interdum erat inſtructa: nato ſubinde prouerbio, & calumnia: Mirũ non videri, ſi renata Sphinx,* Sueto. *adferret ænigmata. Itaq; Auguſtus, finem ſannis imponens, ab ſuſpectæ, & ingratæ adnotationis modo abſtinuit: Sigillo in Alexandri Magni effigiem commutato. Tandem propria, ac genuina ſua imagine ſigillauit. Quo genere deinceps Tyberius, Caligula, Claudius Cæſar, Domitianus, cæteriq́ue ordine Cæſares vſi ſunt.*

Secu-

Securitas altera.

Rastro militari, siue politico, cuius officium intra propugnacula, & in arcuum porticibus valet, pro Symbolari prouerbio vsus est Anglorum VIII. *Rex Henricus. Eiusmodi ad portas militare obstaculum Romæ factum fuisse scribit Appianus, Res Roman. Ciuili dißidio vrgente, & Imperium sibi vendicante Sylla. Sustulit hoc maleficium Carboniana turba, quam (dum conarentur per portam Collinam irruptionem facere) Sylla repreßit: laxatisq; insidiarijs rastris intrò latebat, quorum iniuria & lapsu Senatores ipsi nonnulli, & qui se in Carbonianam libertatem adseruerant, oppreßi sunt.*

Appian.

Dē-

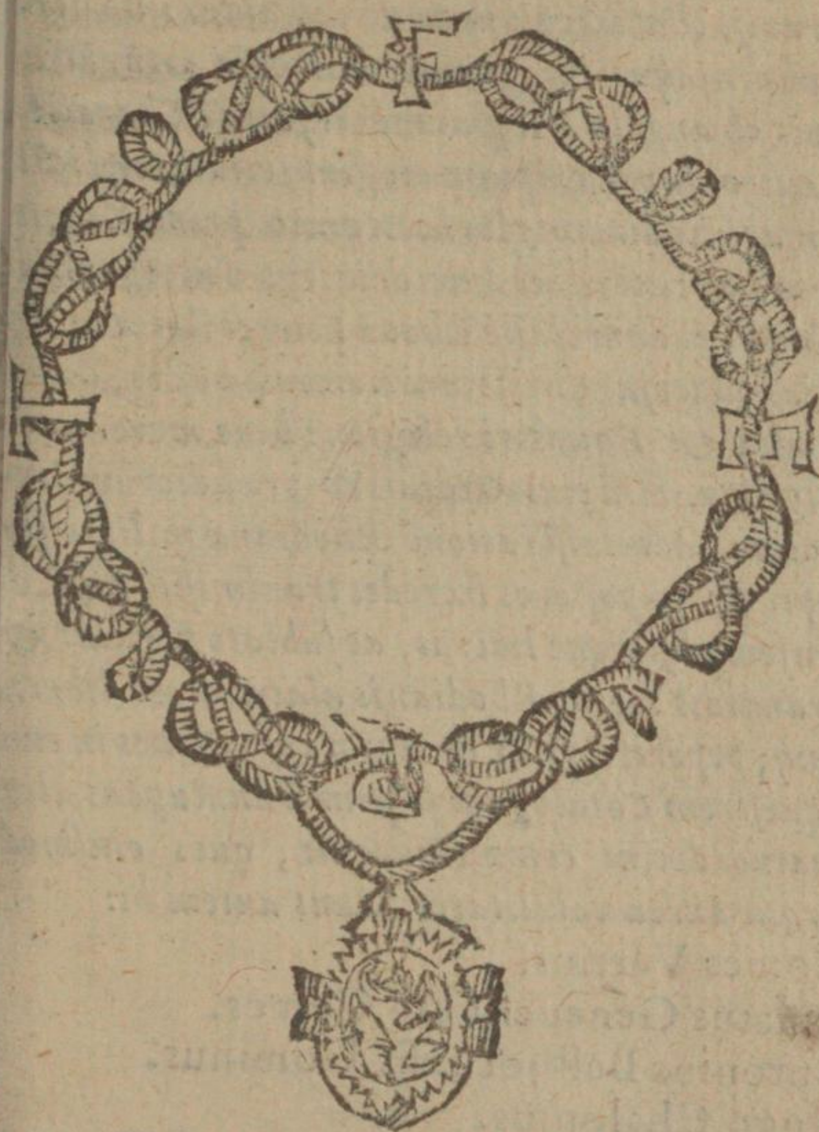
Dederitne viam caſúſue, Deúſue.

Lotharingiæ familiæ celebritatem & præstan-
Chro- *tiam testantur monumenta virtutis auitæ, tres*
nic. *nimirum alites sagitta profoßi, quã iaculatus est*
Lotha *Bullonienßis ille Godefridus in turrim Dauidi-*
rin. *cam, ostẽsam signis militaribus per obsidionem*
Hierosolymanam: portentum sanè indicans Celsi-
tudinem & autoramentum Regiæ suæ, ac Hiero-
solymitanæ creationis. Et huius quidem claram
progeniem magnificè testantur Lotharingici Du-
ces hoc Symbolo transfixorum alituum insigniti,
per sua & publica numismata, in hunc vsque
diem religiosè obseruantes.

For-

Fortitudo eius Rhodum tenuit.

Æquestri Ordini Annuntiatorio magnificum nomen, ex suo ab se instituto fecit Amatus Vertius Comes V, Sabaudiæ: Quem insigniri Chronic. Sabaud.

vo-

voluit aureo torque: nodis (quos ab amoribus nuncupant) subtilibus & arte implexis quatuor literarijs characteribus æquè distanter interser-tis, adpensaque imagine & historia Annũtia-tionis ab angelo Virgini matri facta. Characte-res autem superscriptum elogium etiam explicãt, & magnitudinem gloriæ Amato primo Comiti partæ, ac cæteris ordine deinceps Successoribus Sabaudiæ, dum classe Rhodũ peteret, laturus sup petias aduersus Christiani nominis hostes, deque Rhodia & Equestri religione bene mereretur: designatus etiã eius Ordinis & præsidiorum Im-perator, administrationẽ Rhodianæ militiæ su-scepit & in posteros hæredes transmisit, arcẽ A-crensem obsidione liberat, ac sublato periculi, & tyrannidis metu, Rhodianis alacritatem, liberta temq; peperit. Igitur & autor ipse Comes in eum Equestrem Catalogum se primũ nuncupans alios quatuordecim commemorauit, quos eiusmodi torque aurea nobilitaret. Sunt autem hi:

Comes Vertius.
Amatus Geneuensium Comes.
Antonius Bellijocensis Dominus.
Hugo Chalonius.
Amatus Geneuensis.
Iohan. Viennensis, Galliarum Admirallus.
Guillielmus Grantonius.

Guilliel-

Guillielmus Chalamonius.
Rolandus Veyſsius Borbonienſis.
Stephanus Nothus Baumenſis.
Gaſpar Monmerius.
Barlus Foraſsius.
Thennardus Menthonius.
Amatus Bonnardus.
Richardus Muſardus Anglus.

Non inferiora ſecutus.

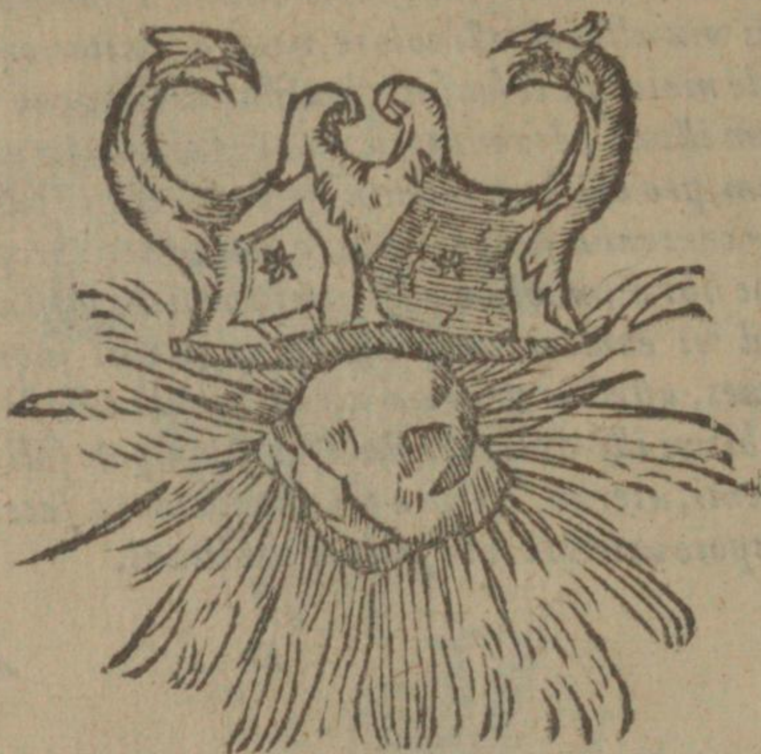

Sole-

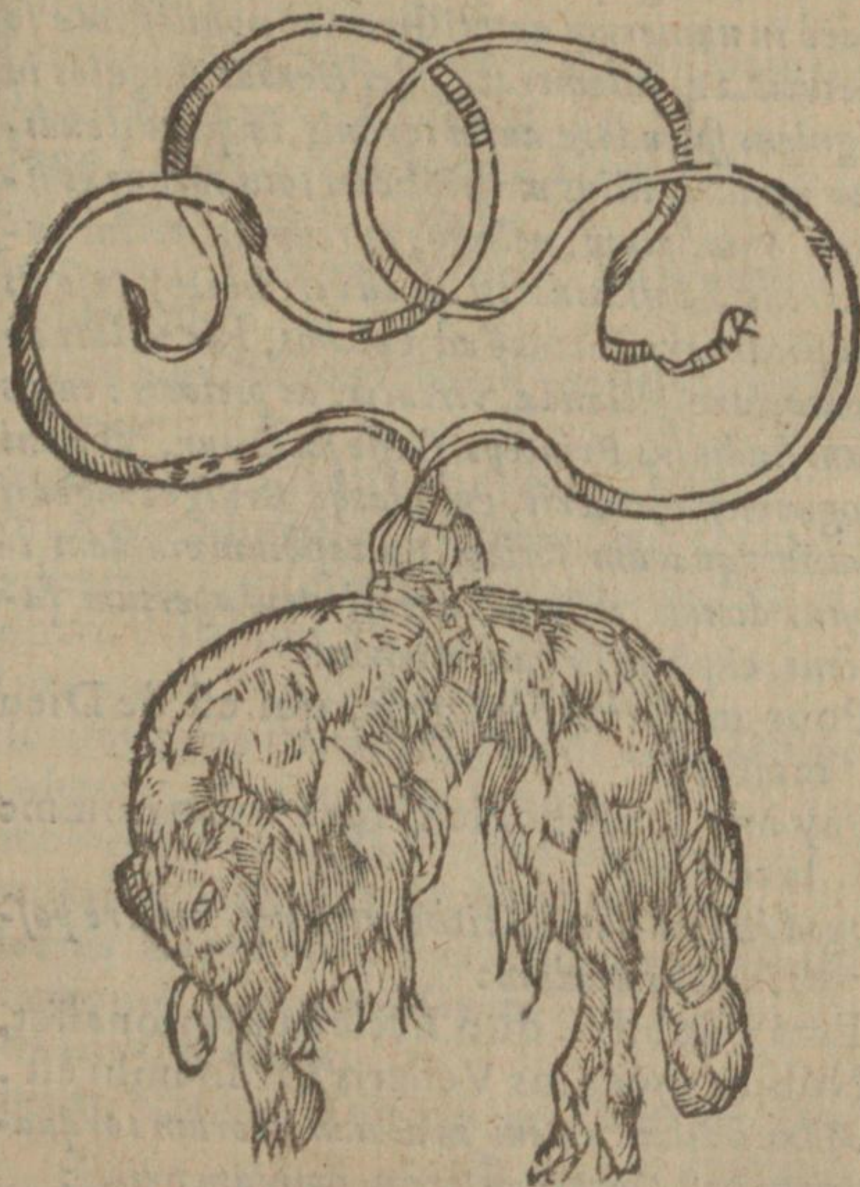
Solenne fuit ac pium, Margaretæ Illuſtriſsi. Nauarrorum Reginæ, floris Calthæ Symbolum: cui vix alij rei vlli colore, natura, imitatione cũ ſole maior ſit cõſenſus, & affinitas, quoquô verſum illum adcomitanti, quæ per ortum & occaſum, pro eiuſdem aſcenſu & declinatione pandit & contrahit florem. Porrò non temerè propriũ hoc ſibi Symbolum adſcripſit Princeps pijßima, ſed vt euidenter exprimeret, cogitatus ſuos omnes, affectus & vota, actaq; omnia cœleſti & ſublimi illi Soli iuſtitiæ Deo Omnipot. ſoli ſapienti, æterno, accepta & commendata facere: vtpote cœleſtia toto pectore meditans.

Antè ferit quàm flamma micet.

Philippus Burgundiæ Dux, hoc Symbolo notauit difficultatem commissorum inter se bello Principum potentiorum, puta, chalybei igniarij & silicis reciproco ictu se confricantium: quo fit vt alter tandem ab altero absumatur, sternatur, & in perniciem pertrahatur. Cui coniuncta accedit ingens calamitas, iactura grauior, & periculorum colluuies hinc illinc grassantium.

Pretium non vile laborum.

Anno post Christum natum 1429. *Senatus Equestris Ordinis à Duce eodem Philippo Bur-* Paul. Aemil.

gundiorum initium ſumpſit, à donatione aurei Velleris, magnificum nomen ſortitus, adſciuitq; adeò in numerum ampliſsimæ, ac nobiliſsimæ ſocietatis. 24 intemeratæ fidei Herôas, ſingulos inſigniens ſplendore aurei torquis, in quo oſtenditur igniarij illius multiplicati tota torque et ſilicis Symbolum, vellusq; aureum in pectus excurrens. Imitatus iſthic eſt (credibile) Iaſonis claßicam expeditionẽ ad Colchos, hac veluti obſeruatione ſectandæ virtutis, ac pietatis: cuius tam ſtudioſus Princeps fuiſſe ſcribitur, vt Boni cognomen meruerit, eximiasq; Benigni ingenij laudes: quarum ſeriem, Epitaphium eiuſdem ipſius donati velleris inuentionem apertam faciens, explicat in hunc modum:

Pour maintenir l'Egliſe, qui eſt de Dieu maiſon,
I'ay mis ſus le noble Ordre quon nomme la toiſon.

Quod itidem Lat. diſticho vtcumq; vertere poſſis in hunc modum:

Tuta à nobilib. quò Eccleſia firmior eſſet,
Nobilis inuentus Velleris Ordo mihi eſt.

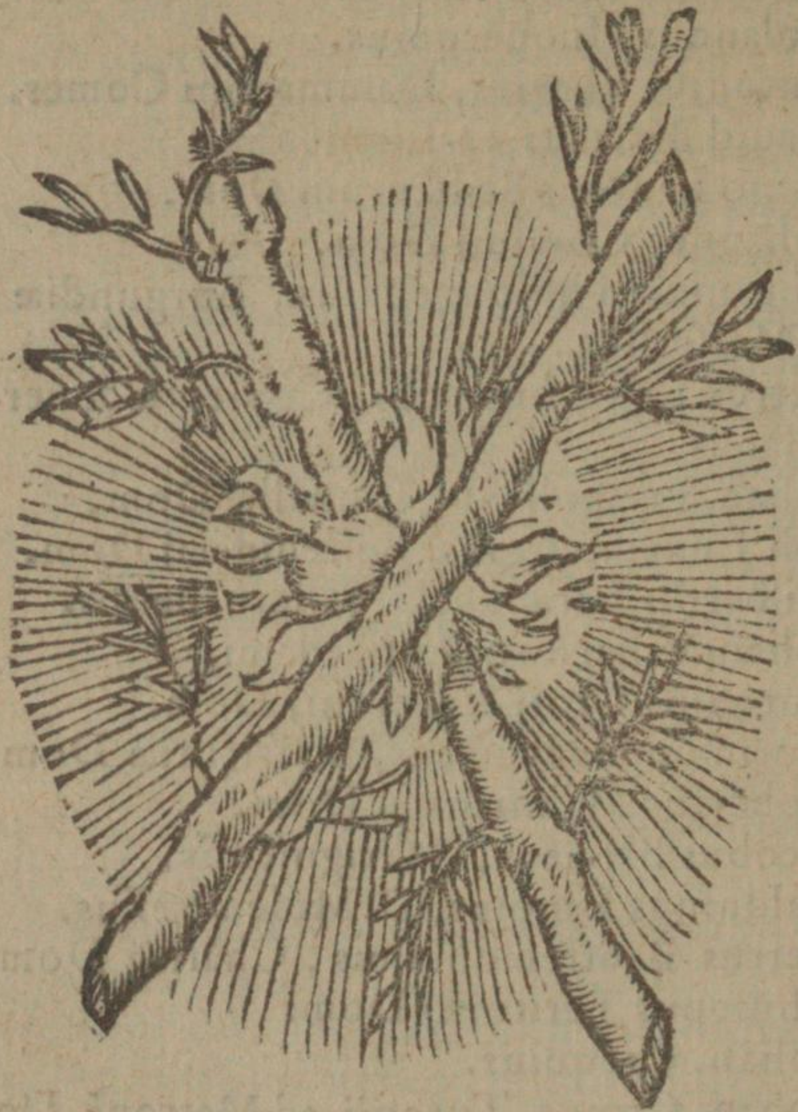
Admißi ſunt autem in album iſtorum torquatorum poſt Ducem autorem, omnium primi:

Guilhelmus Viennenſis, S. Georgij Dom.
Renatus Pottius, Rupenſis Dom.

Do-

Dominus Remblaus.
Dominus Montiſacuti.
Rolandus Huquerquius.
Antonius Vergius, Dammartini Comes.
Dauid Brimeus, D. Lignienſis.
Hugo Lanoius Sanctorum Dom.
Iohannes Cominij Dom.
Antonius Tholongeonius, Burgundiæ Marſcallus.
Petrus Luxenburgicus, Comes Conuerſanus.
Iohan. Tremollanus, Ionuellæ Dom.
Ioh. Luxemburgius, Belreuiderij Dom.
Gilbertus Lanoius, D. Villeruallenſis.
Iohan. Villerſius, D. Iſleadami.
Antonius Croij & Renthij Dom.
Florimundus Brimeus, Maſsicuriæ Dom.
Robertus Maminarum Dom.
Iacobus Brimeus, D. Grignienſis.
Balduinus Lanoius, D. Molembæſius.
Petrus Baufremontanus, Charnij Dom.
Philippus Teruantij Dom.
Iohan. Crequius.
Iohan. Croius, Turonij ad Matronã Do.

Flammeſcit vterque.

Colliſa in ſeſe duriùs duo laurea, ignē concuſſu reddunt, ſi Plinio creditur. Idem facere leonis oſſa, plerique autumant. Sic & concurſu potentio-

rum

num certum est oriri grauius periculum: vt verũ it vulgi iactatum prouerbium, Dura duris non uadrare in opere sartorio. Huius Symboli de-criptio ad S. Andreæ, quam dicunt, crucem per-inet, qua & domus Burgundica signis militari-us prodiẽs solebat in aciem venire. Tametsi in-erpretationẽ non per omnia similem recipiant.

Zara

Id est, Ei⁹ erit qué cótinget.

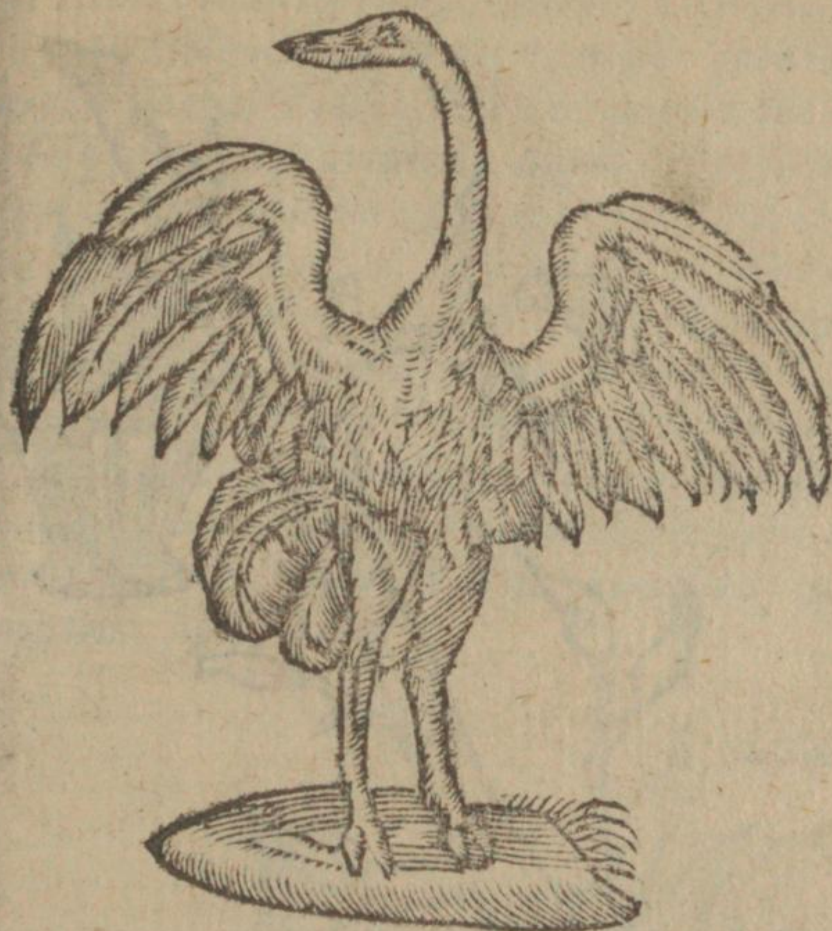
Zara à chi tocca.

Formidabilem ac præſente periculo plenam eſſe Principis iram admonitus diſce ab exemplo, ſeu ignitæ ollæ, aut vaſis feruore, quod ſi in turbam ruat, abſque nocumento id fieri nequit. Exemplum, quo vidimus olim Iohan. Borbonium Ducem vſum pleriſque in locis ſui ſoli Borbonici, & Eleutheropoleos ſeu Villæfrancæ, Beauioloiæ.

Nil

Nil penna, sed vsus.

Videas Struthiocamelū, siue Struthionem stu-pendo apparatu, plumarum ostentatione, vola-tum monstrificum conari, nec eo quicquam am-pliùs à solo leuari. Facit quòd hypocritis propriū est, quibus splendida foris, ac turgens religionis sanctimonia: verùm præter simulationē si vltrà scruteris, delitescūt int⁹ & ex aduerso mēdacia. Grego.

Hu-

Humentia siccis.

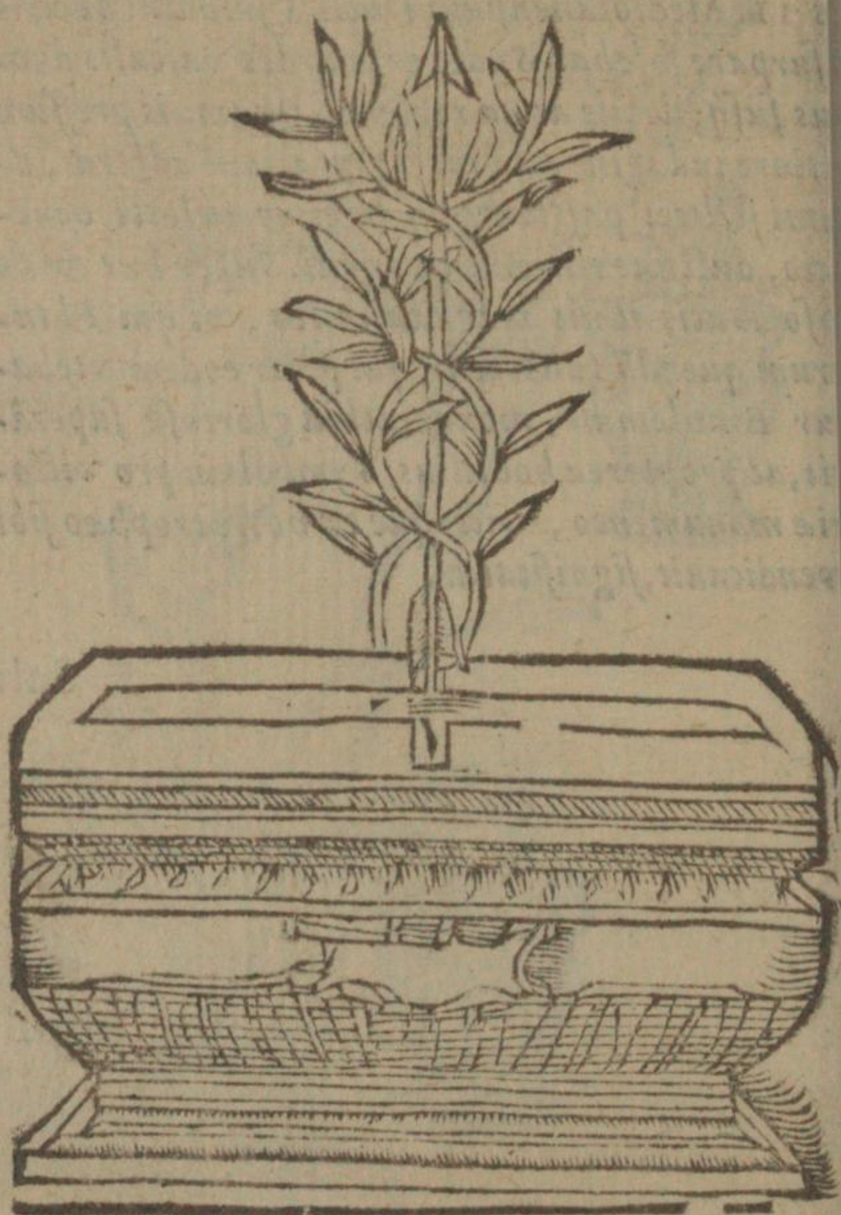

De

De ijs qui prouerbio ignem & aquam circũ-
rre dicũtur intelligi poteſt, Galeatij Vicecomi-
s II. Mediolanenſium Ducis Symbolũ. quod is
ſurpare ſolebat. Sudes erat ardẽs vaſculis duo-
us ſuſq; deque aqua repletis. Quamuis preſſum
tiore indagine aliã interpretationẽ adferat, a-
imi ſcilicet paßiones in homine cœleſti bene-
cio, ductúue rationis extingui. Super hæc & eo
pſo Ducis illius magnanimitas, vt qui Flan-
rum quendã Illuſtrem, qui prior eodem vteba-
ur Emblemate, monomachia glorioſè ſuperâ-
it, ac propterea hoc illius Symbolum pro victo-
iæ monumento, victoque ex hoſte trophæo ſibi
vendicauit, ſignificatur.

Sola

Sola viuit in illo.

Summæ pietatis Heroina, Diana Pictauiensis, Illuſtriſsima Valentinatum Ducissa, firmam de Reſurrectione mortuorũ ſpem fouẽs, & mortē in alterius vitæ commigrationē à cœleſtium conſideratione non temperabat. Verisimile itaq; eam hoc exemplo affectus pios oſtendiſſe. Eſt enim ſepulchrum, & ex eo micans ſpiculum virentibus ramis exornatum.

Reſtat

Reſtat ex victore Orientis.

Sala

Saladinus Sultanus Babyloniæ, & Damaſci, Ægypti Rex, regnante in Gallijs Philippo Augusto, moriturus Aſcalone ſtatuit, vt interius induſium ſtatim à morte per Aſcalonem ciuitatem ab Oeconomo ſuo lancea per medium tranſfixa circumferretur præcone altùm exclamante: Hiſto. Eng. Mon-ſtreleti.

Floruit in toto qui Rex Oriente ſuperbus,
En iacet, hoc præter contulit atque nihil.

Certiſſimum monumentum hoc ſit potentiſſimo cuique, omnia morte auferri, nudum è viuis migrare, non ſecus, atque inopem, & viliſſimum quemque.

Autor ego audendi.

En

Ensem flammis coruscantem Carolus Titulo S. Martini Cardinalis Borbonius pro Symbolo suo præferebat. Quo & significari voluit, gladiũ Prælatis, & Ecclesiæ ministris, puta spiritus, propriè conuenire, qui (differente Paulo) est verbum dei. Ephes. 6.

Non quæ ſuper terram.

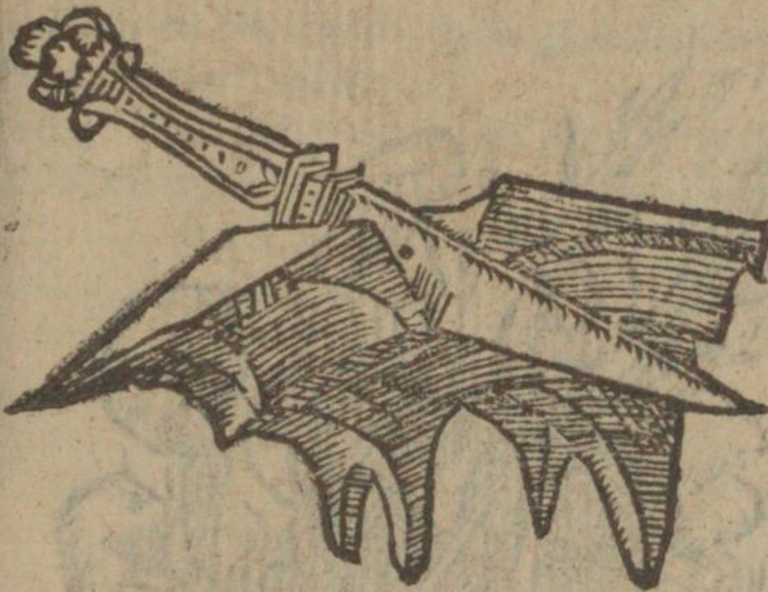
Alimentum ſpiritus panis eſt cœleſtis, ſeu Sa-
amentum corporis & ſanguinis Chriſti, ſub Exod.
po Mannæ præſignatum: quod in cibum Iſraëli 16.
rum olim è cælo demiſſum eſt. Symbolum hoc
Reuerendiſsimo D. Cardinale Turnonio vſur-
tur.

Ab insomni non custodita Dracone.

Nequicquam aduigilante dracone Hercules ab horto Hesperidum rapuit aurea mala. Quibus virtutes paßim, & clara facinora intelliguntur. Quo Emblemate vtitur R. D. Cardinal. Ferrariensis.

Non quàm diu, ſed quàm bene.

Cultrum Philoſophicum à D. Thoma Aquinate plerique aſſerunt fuiſſe fabrefactum, ſed diuturna aſtrorum obſeruatione: eumq́ue talem confectum vi ſyderum, vt incûdem per medium ſecaret. Arguendum ex hoc, non eſſe rebus ritè perficiendis ſpectandam temporis moram, dummodò ad amußim omnia tranſacta ſint. Vnde Suetonius Auguſtum Cæſarem dixiſſe ſcribit: Sueto.
Sat citò, ſi ſat bene.

Quâ proceres abiêre pij.

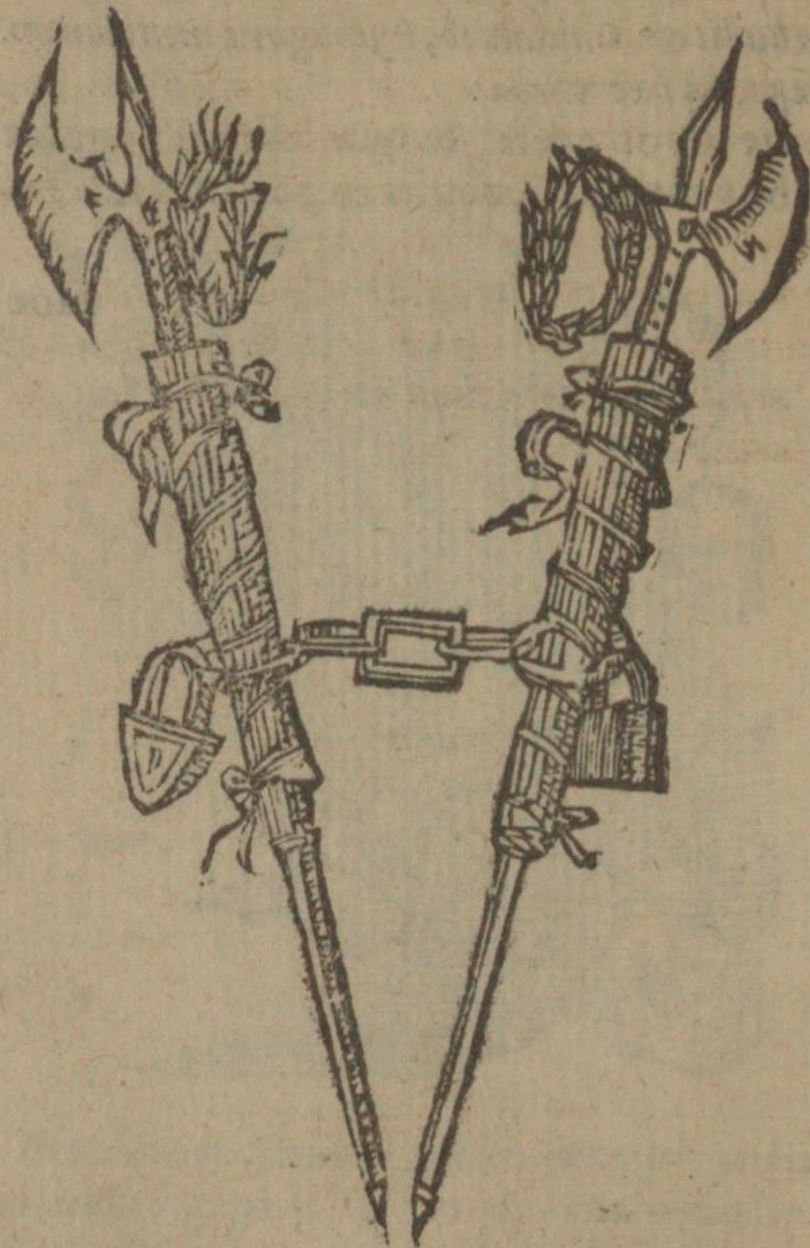
Prophetam Heliam igneo curru per æthera
4.Re. *ſublatum legimus : eâdẽ metaphora viri adora-*
2. *tores in ſpiritu ac meditatione cœlos vſque ſur-*
ſum

ſum cōſcendunt. Quò fit vt credamus pia pectora ampliſsimis, diuiniſque ſolatijs ditari, & recrea... Alludit & Ouidius eò, Pythagoræ mentionem faciens, in hæc verba:

Mente deos adijt, & quæ natura negârat Ouid.
Viſibus humanis, oculis ea pectoris hauſit.

Hoc

Hoc Latio restare canunt.

Laureolis quondam & corollis virgarumque fascibus instructi quidam Romanos Consules anteibāt hastati: hoc spectaculo significātes triumphos nobilißimæ Italiæ, & vniuersum orbis imperium, ac laudem & summam dignitatem conciliasse summa politia & concordia. At verò quæ spectantur vincula, & cathenæ, hastarum libertatem coërcentes, seruitutem & captiuitatem, quibus exinde seditionum ac factionum maleficio turpiter vsque in hunc diem labefactatur, significant. Plin.

Ar-

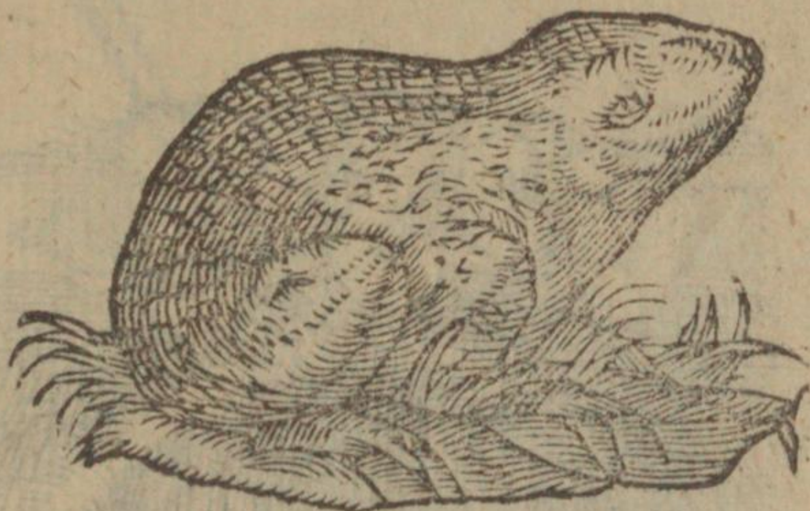
Arbitrij mihi iura mei.

Me- thod. *Priſcis Alanis & Burgundionibus, nec non Sueuis (teste Methodio) mos fuit ſignis militaribus præferre felem animal carceris impatientiſsimum. Quo Symbolo, arbitrij, ac libertatis appetentiam ſuam inſinuabant.*

Mihi

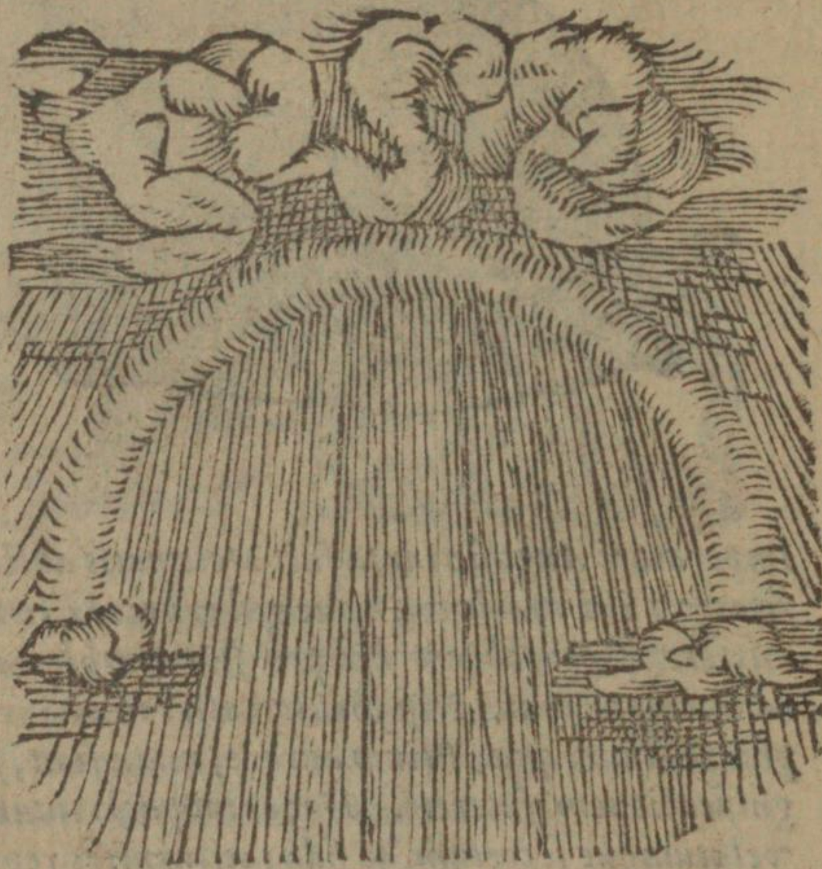
Mihi terra, lacusque.

Imperatori Augusto tanta fuit Mecœnatis auctoritas, vt illi maris terræque gubernacula committeret. Quamobrem hic pro suo Emblemate ranam figurabat. Nisi forsitan aliàs id in Syriphiar. ranar. quæ, Plinio autore, mutæ sunt, significationem faceret. Hoc enim pacto tutum, velatumque secretum, ac fida taciturnitas repræsentari potest. Quæ virtus ipsi adeò Mecœnati familiaris fuit, vt hunc eo nomine Augustus ipse non parum veneraretur: non minùs eiusdem aduersus inuidiosa scommata odium admirans. Dion.

ΦΩΣ ΦΕΡΟΙ ΗΔΕ ΓΑΛΗ-
ΝΗΝ.

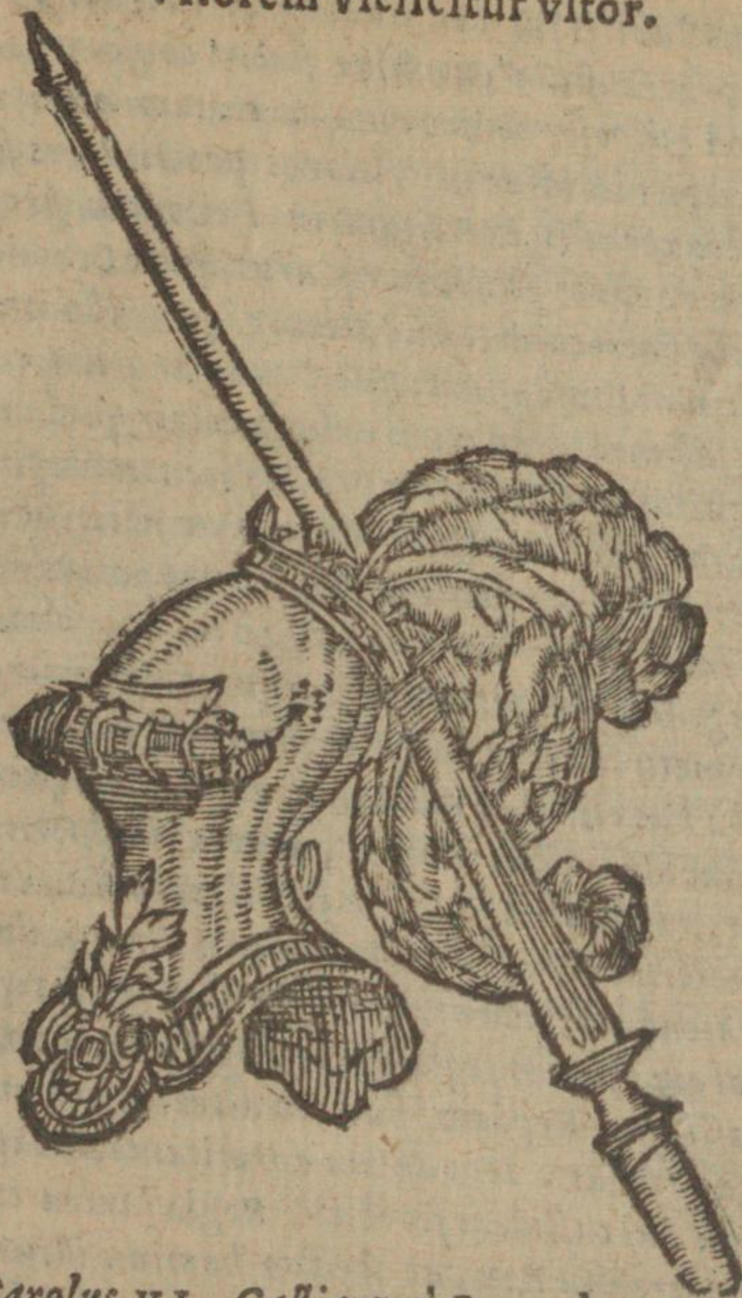
Id est,
Ea lux
ſereni-
tatem
adfert.

Sereniſsima Francorum Regina Catharina Iridem cœleſtem, certiſsimum ſplendidæ ſerenitatis ac trãquillitatis ſignũ, pro Symbolo vſurpat.

Vltõ-

Vltorem vlciſcitur vltor.

Carolus VI. *Galliarum Rex, dum animo* Froſ-
dudulget ſuo in vlciſcenda Oliuerij Cliſſonij ſard.
Come-

Comestabilis sui causa aduersus Petrum Craonium infaustum ex omine finem consecutus est. Quod & vsu venire quoque certum est ijs qui præcipiti libidine in vltiones procliuiores sunt. Instruxerat is exercitum in Britonum prouinciam de Duce pœnas sumpturus, quod Craonianæ causæ patrocinaretur. Faciente igitur illo iter per saltum Mansensium, siue Cænomanorum, occurrit sub mediū duarum arborum vir quidam incognitus, paupertatem præ se ferens, arreptumq; chamo Regium equum, regemque sistit, sic locutus: Ah Rex, vltrà ne pergito, sed potiùs redito: es enim à tuis venditus. Quæ res supra modum Regem ipsum territauit, atque adeo commouit, vt metu totus expalluerit, horroreque infremuerit: huc etiam eo malorum accedente, quod vehementer adhuc iuuenis, ac rerum imperitus esset, valetudinarioq;, & febrili corpore. At verò exercitus Præfecti, confirmantes Regis dubiam sententiam, audentiùs pergebāt. Egressos memoratam syluam sequebātur Regij pueri duo, alter cassidem Regiam, hastam alter militarem manu gerebat. Hoc autem dormitante, in caput illius qui cassidem ferebat, Regia lancea excidit. Eo strepitu Rex, ac spectro hominis illius ignoti adhuc perturbatus, fremebundus subsilijt, ac furenti similis, ensem vibrat, nulloq; suorum ordine,

line, rationéue habita, velut inter medios hoſtes feriens erumpit in hæc verba: agite, agite, perdi-e proditores. Senſit vim tragœdiæ Regis fra-er, Aurelianorũm Dux, non procul à Regio la-ere ſubſequitans, quem ipſe Rex ſummo impe-u, ac vibrato mucrone, ſic aggreſſus eſt, vt niſi Ducem celeritas fugiendo liberaſſet, de vita pe-iclitaretur. Tandem labore fatigatus Rex, e-uuſq; ad ingentes concurſiones fatiſcens ab e-quite quodam ſiſtitur, & ad Cænomanos leniùs reducitur, animo tam conſternatus, vt valetudi-nem deſperatam præ ſe ferret. Quo factum eſt, vt ea militaris inchoata expeditio ceſſaret, exer-ituſq; ſolueretur. Poſtquã verò in Regiam ve-nit, factus eſt Rex ſolitò debilior, ac ſubinde va-etudinarius, adeoq; in poſterum intermittenti recurrentiq; phreneſi obnoxius, vt ea res miſe-abilis admodum fuerit, & ex ea infœlici expe-litione magnum certè infortunium ipſi Regno, & id quidem, vt vel illud adhuc in noſtrã tem-peſtatem perſentiſcat, acceſſerit.

Colligauit nemo.

Extat etiamnum aurea moneta Augusto Cæsari inscripta, in cuius altera parte typus est Cro-

Crocodili palmæ arbori adligati, addito Prouerbio: Col.nem. id est, Colligauit nemo. *Quo Symbolo indicare Cæsar voluit, neminem ante ipsum de victa Aegypto triumphasse. Quippe Aegyptum refert Crocodilus, solus in flumine Nilo (cuius exundatione Aegyptus fœcundatur) repertus. Præterea verò adactus est palmæ Crocodilus, quò spectatores admonitos faciat, per Aegyptum ab Augusto pio Principe triumphos ductos, cuius victoria & pace parta, velut pluuiali solatio, & beneficio recreari Aegyptum portendit. In summa, Augustum aduersus Antonium & Cleopatram clarum præualuisse hoc Symbolum significat.*

Latet anguis in herba.

Dum legimus flores, & humi nascentia fraga, tam accuratè à colubro nobis cauendum est, quàm

quàm is facilè nos mortifero veneno ſuo perime re poteſt. Sic & ſpecioſis ac plauſibilibus autoribus libriſúe legendis vigilandum, nè in abſurdas aut minus æquas ſententias, opinionéſue incurrentes, animorum iacturam faciamus.

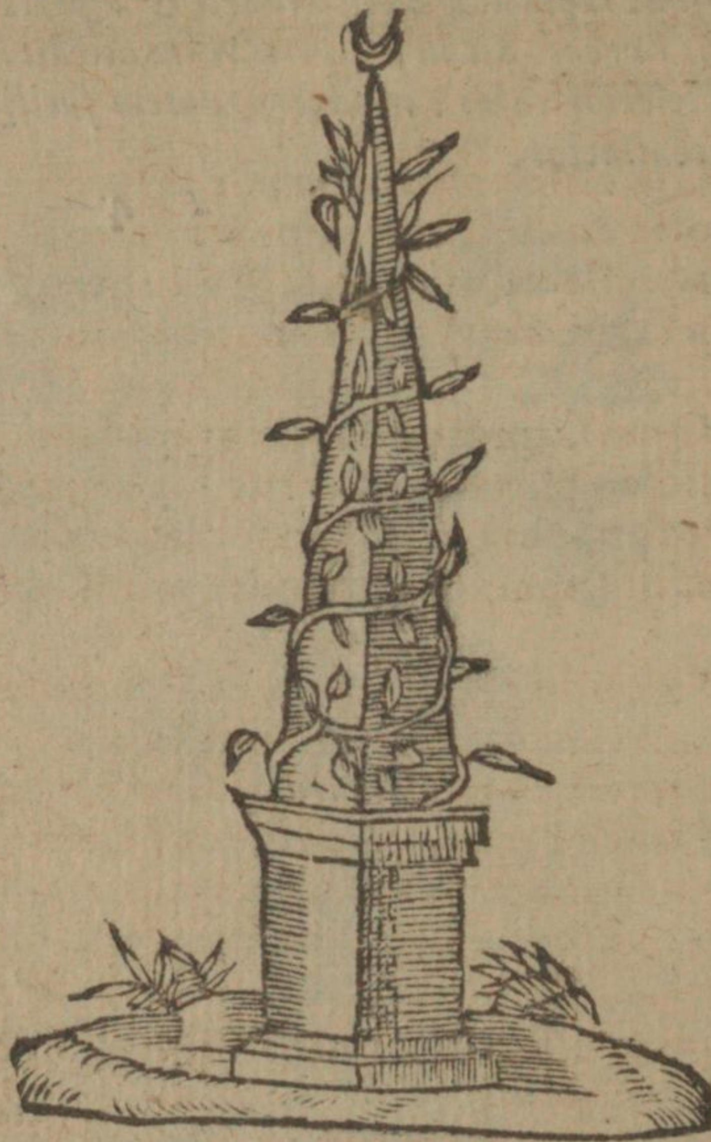
Labuntur nitidis, ſcabriſq; tena-
ciùs hærent.

Expe-

Expolita ſpeculi ſuperficies muſcas non diu abſque lapſu admittit. Scabris & aſperis tenaciùs hærent. Sic in proſperis rebus accedit homini celerior caſus: in aduerſis autem faciliùs ſeſe continebit. Plutarchus.

Te ſtante virebo.

Reuerendißimo Cardinale Lotharingo, Cluniacenſem Abbatiam ſuam nouißimè ingreſſuro

ro præ cœnobij valuis Emblema ex Pyramide in summo apice nouilunium oſtentante, ac ſubſequentibus his Gallicis verſiculis circumſculptis adornatum eſt.

Quel Memphien miracle ſe hauſſant,
Porte du ciel l'argentine lumiere,
Laquelle va(tāt qu'elle ſoit entiere (ſant?
En ſa rondeur) touſiours, touſiours croiſ-

Quel ſacre ſaint Lierre grauiſſant
Iuſq'au plus haut de cette ſime fiere,
De ſon apui (ô nouuelle maniere)
Se fait l'apui, plus en plus verdiſſant?

Soit nôtre Roy la grande Pyramide
Dont la hauteur en ſa force ſolide
Le terme au ciel plante de ſa uictoire:
Prince Prelat, tu ſois le ſaint Lierre,
Qui saintement abandonnāt la terre
De ton ſoutien vas ſoutenant la gloire.

Quos quidem Gallicos verſus vtcunq; Latinè ſic vertere liceat:

Heus, noua quæ Lector Memphitica pyramis iſthæc,
Cornuaquæ Phœbes vertice clara gerit?

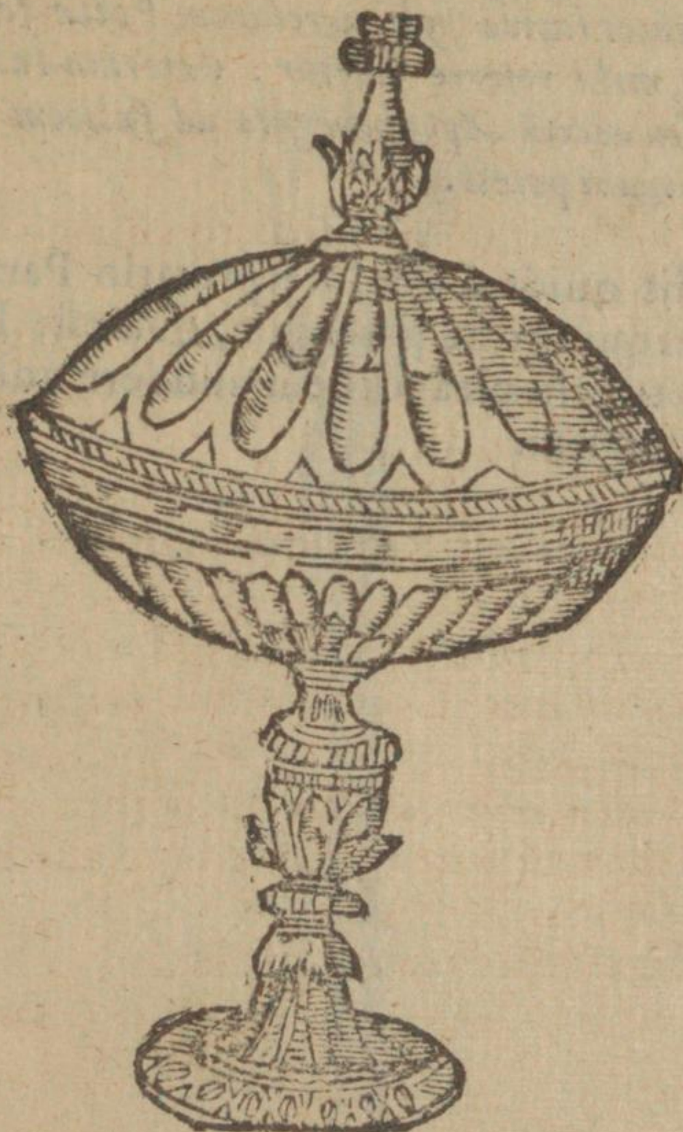
Phœbes,

Phœbes, continuò creſcit quæ tempore, donec
Nocte ſuum toto fundat ab orbe iubar?

Et ſacra quid ſibi vult hedera hæc ſerpensq́;, ligansq́;
Pyramidem, ſummum hanc culmen adusque petens:
Illius & nixu fulcrum ſibi cõficit arctum,
(Mos nouus) & circum hanc vndique tota virens?

Pyramis hæc eſt Rex, qui Maieſtate verendus,
Vel poſuit ſummo clara trophæa Polo:
Aſt hedera hæc, ſacer Antiſtes, clariſsime Princeps,
Tu fueris iuſta cum ratione mihi:
Nam tùa quæ virtus, planè mortalia linquens,
Ipſius laudis ſuſtinet ipſa baſim.

Inter eclipſes exorior.

Prægrandis & magnificus ille crater aureus Delphini Regij priſcum illum Apollinis coru quem inter lucida ſydera relatum Poëtæ fabulantur, mihi referre videtur. Cæterùm Inſcriptio, ſeu additū Apophthegma ad fœlicem eius ortum trahi poteſt.

Talis quidem eſt interpretatio Paradini. Atqui ego ad paternam, quæ eſt: Donec totum impleat orbem: alludere voluiſſe putauerim.

Fi-

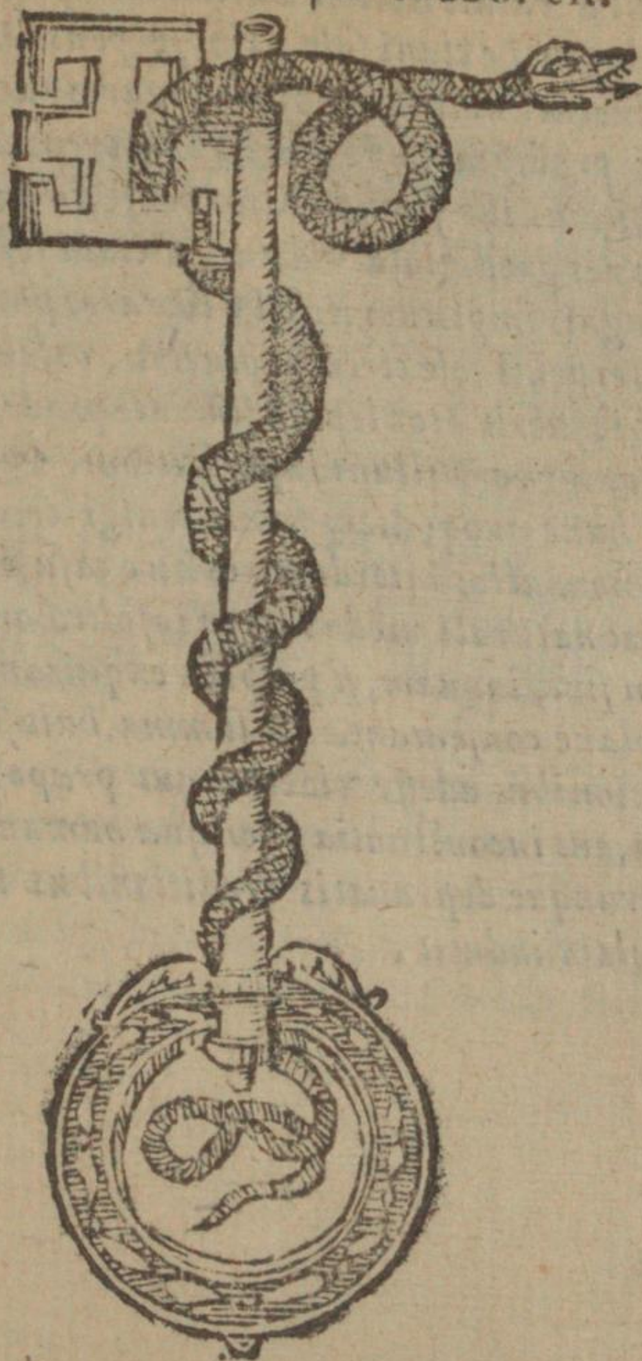
Fiducia concors.

Exercitus Romani Imperij anteibant signa expansum palmum hoc typo ostentantia. Videas & hoc paßim tum in numismatibus antiquis, tum in illustri eo, cuius mox ipso limine Commentarior. de Romanor. Repub. librorum, quos Lazi⁹. *Vuolfgangus Lazius sedulus vetustatis indagator, Romanorumq; Regis Medicus, & Historiographus in lucem iam recèns emisit, conspicitur effigies, antiquitatis monumento. Designat igitur signum hoc vetus beneficium Concordiæ.*

Scili-

Scilicet is Superis labor est.

Non

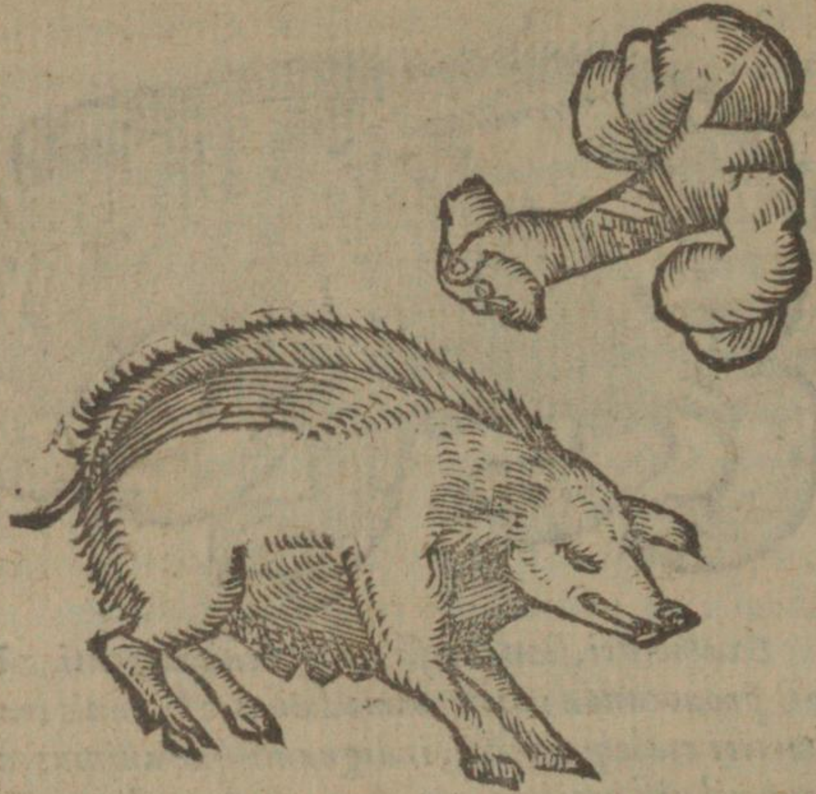
Non procul à valuis ædium Lacedæmonij Senatoris Leontychidæ claui ſeſe olim ſerpens viuus circumuoluerat. Relatum hoc ad augures, ac diuinatores prodigium eſſe apud Senatorem cōtendebant. Quibus ille, ſic infit: Mihi profectò haudquaquam res prodigioſa videtur, ſi claui ſeſe ſinuoſus anguis implicuerit, ſed è cōtrario potiùs, ſi clauis ſerpenti ſeſe circumuoluerit, oſtentum haud dubiè fuerit. Hoc lepido ſcōmate prudentiſſimus Senator eorū illuſit ſuperſtitioni. Qua certè vel in hunc quoq; diem nimia vulgi credulitas circa nonnullas interdum res quæ caſu, etiam quamlibet naturali, modo tamen inſolito, oriuntur: cùm ſint, inquam, ſi propiùs exquirantur, naturæ planè conſentaneæ. In ſumma, huiuſmodi ſuperſtitionibus adeſſe videtur aut præpoſterū iudicium, aut inconſtantia fidei: quæ humano captui plerunque deprauatis traditionibus talem corruptelam inducit.

Horrent commota moueri.

Exaſperati, fumantiſq; vrſi ſæuitia, neutiquã eſt prouocanda: quemadmodum nec hominis ira perciti maleq; affecti, indignantiſque animus, à quo nil niſi periculoſum, & exitiale poßit expectari, haudquaquam vlteriùs eſt irritandus.

Si sciens fallo.

ẽl.Blõd. *Populus Rom. positis armis, pacem facturus cum hoste, solennem, eamq; firmã his ceremonijs statuebat, vt is penes quem facta fuerat cum hoste transigẽdi potestas, suem silice, saxoúe feriret, proferens hanc sententiam:*

Vt scrofæ vobis præsentibus accidit isti,
Sic mihi contingat, fallere si hîc cupiam.

Inui-

Inuitum fortuna fouet.

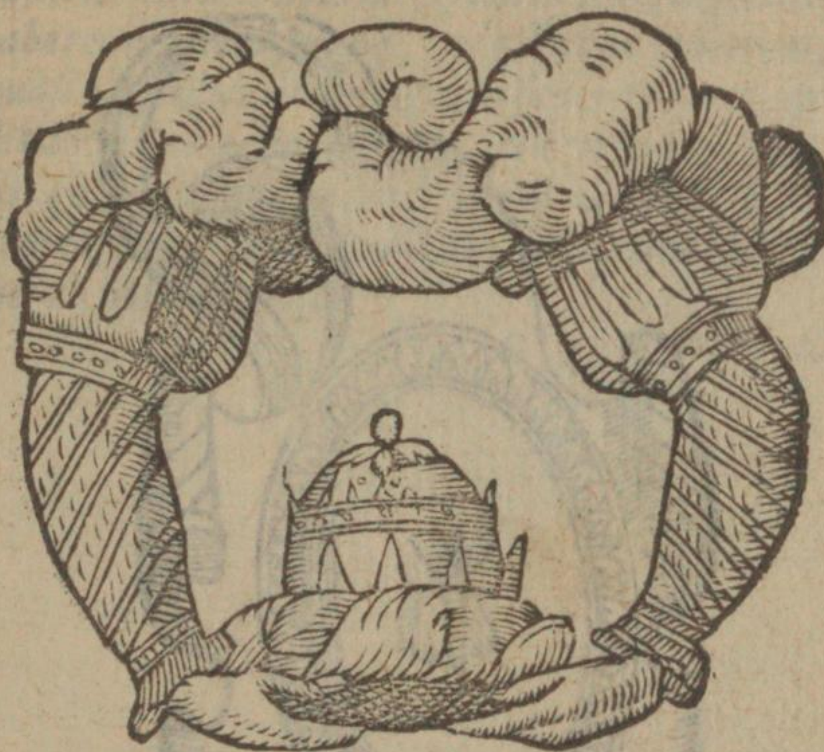

Polycratis Samiorum Tyranni tanta fuit secundis rebus fortunæ arridentis cum perseuerantia successus, vt eam vel minuere, vel immutare aliquando tentauerit: sumptuosißimo nimirum annulo in mare proiecto. Qui tamen ipse in cuiusdã à piscatoribus capti piscis ventre repertus est. Quod ob factum Persarum Satrapa Tyrannum hũc postea interceptũ, & appræhensum suspendi, misereq; strangulari iußit. Sic blandimenta splẽdorúe fortunæ (quæ mũdus hîc paßim pro fœlicitate ducit) nec certa, cõstãtiaúe sunt, aut diu Strab.

mansura: sed quò fulgentior apparet, eò ferè facilius, ac celerius, quemadmodum & natura fragile vitrum, læditur.

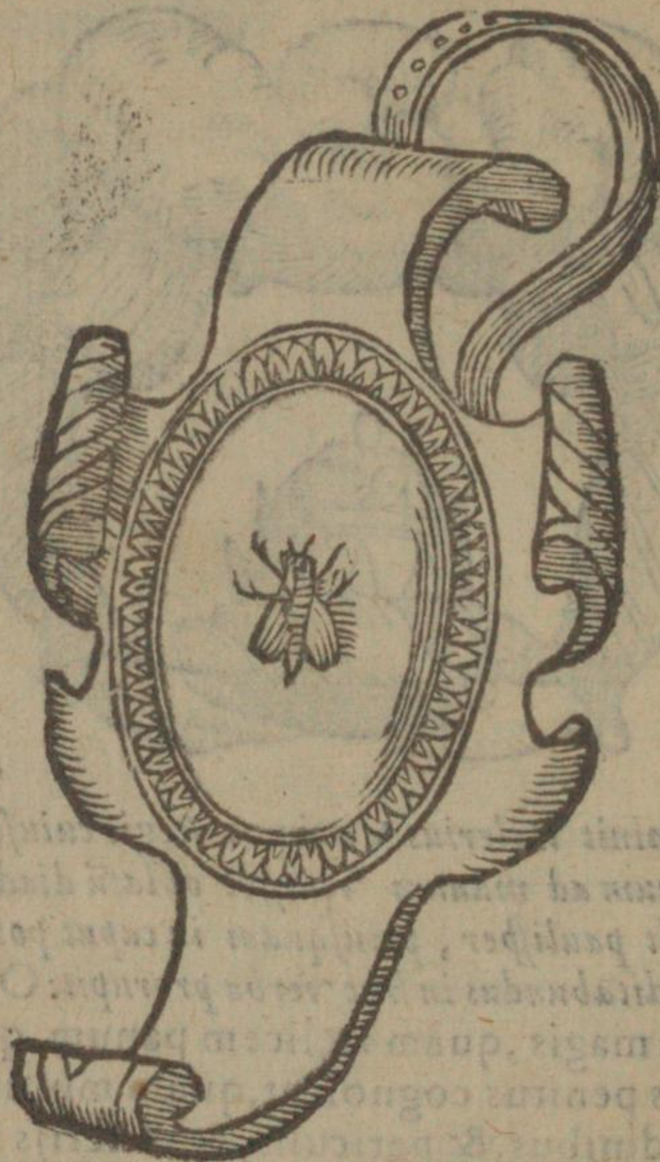
Ecquis

Ecquis emat tanti ſeſe demittere?

Meminit Valerius Maximus Regis cuiuſdam,
qui,quum ad manum veniſſet oblatū diadema,
reſtitit pauliſper, priuſquam in caput poneret, Val.
& meditabundus in hæc verba prorupit: O no- Maxi.
bilem magis ,quàm fœlicem pānum, quem lib.7.
ſi quis penitus cognoſcat,quàm multis ſo- cap. 2.
licitudinibus, & periculis, & miſerijs ſit re
fertus , nè humi quidem iacentem tollere
vellet.

Cominùs quò minùs.

Lacc-

Lacedemonius quidam olim à nonnullis ideo pusillanimitatis notatus, quòd in ſcuto depictam haberet muſcam, eamq; vulgari non maiorem, quaſi hac indicatione pugnam ſubterfugeret, & inſtar muſcæ nollet ab hoſte palã videri, reſpondit: quinimo egò cominus hoſtem excipio, & ſic adorior, vt quamuis puſillum ſit ſignum, poßit vel ab hoſte cognoſci.

Transfundit pasta venenum.

Sunt quidam adeò deprauati, atq; natura contumeliosi, vt auditu atrociß. quibusque virulentar. linguar. percipiendis calumnijs, quo postmodùm, si quenquam ab ijs insectari cõtingat, eum ipsum magis ad viuum pungant, atque, si poßint quidem, mœrore ad necem adigant, delectentur. Qua in re vespas, quæ serpentem auiditate summa depascentes, aculeos suos venenatiores, ac proinde accepta ex ijs periculosiora, lethalioraq; vulnera efficiunt, illi ipsi imitantur.

Pro-

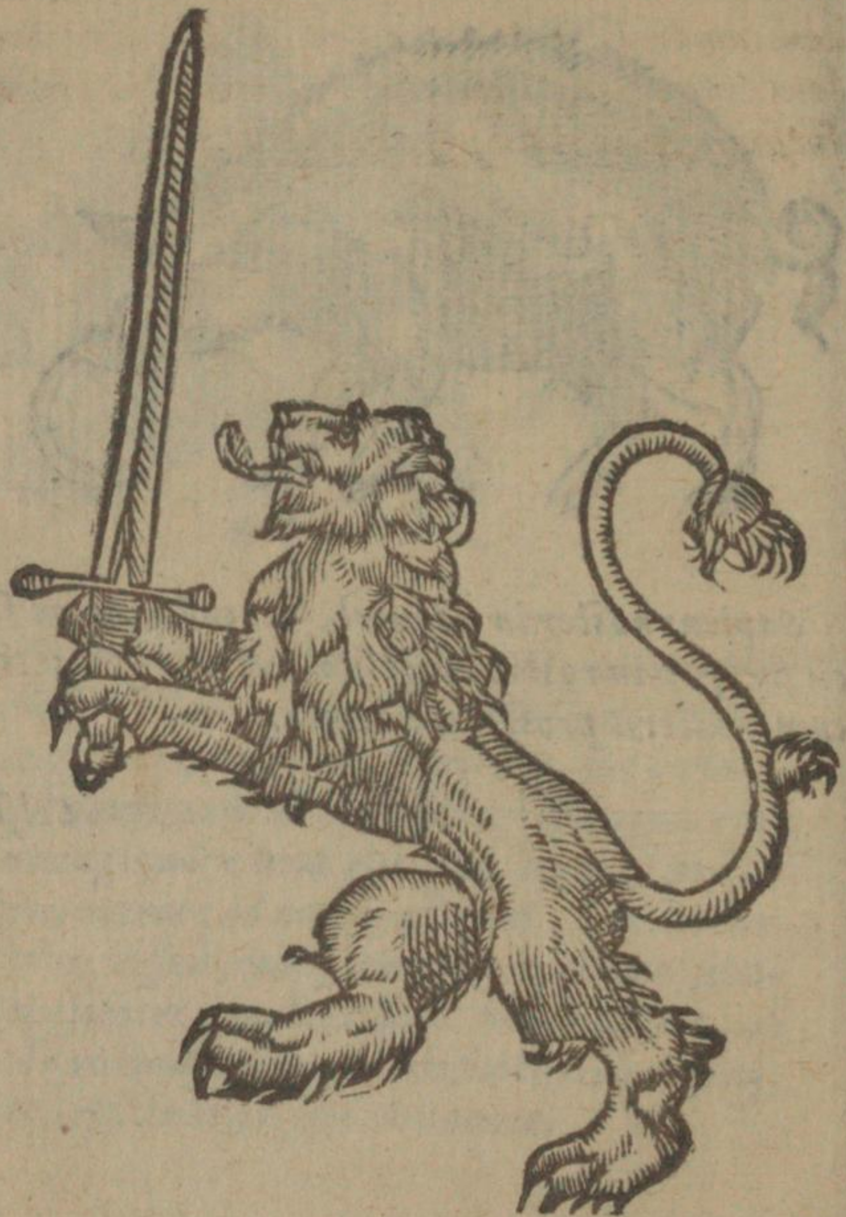
Prostibuli elegantia.

Sapiens noster in Prouerb. suis collationem facit scrophæ in rostro annulum aureum gestantis cum mulieris prostitutæ decore. Prou. 11. Circulus aureus &c.

Celsa

Celſa poteſtatis ſpecies.

In Pompeij Magni sigillo annulari (in quod Iulius Cæsar illo interempto ad se allatum incidens, amariùs fleuit) Leonis ensem vibrantis cælata erat effigies, scribente Plutarcho, in arduæ forsitan, & cordatæ signum expeditionis.

Ar-

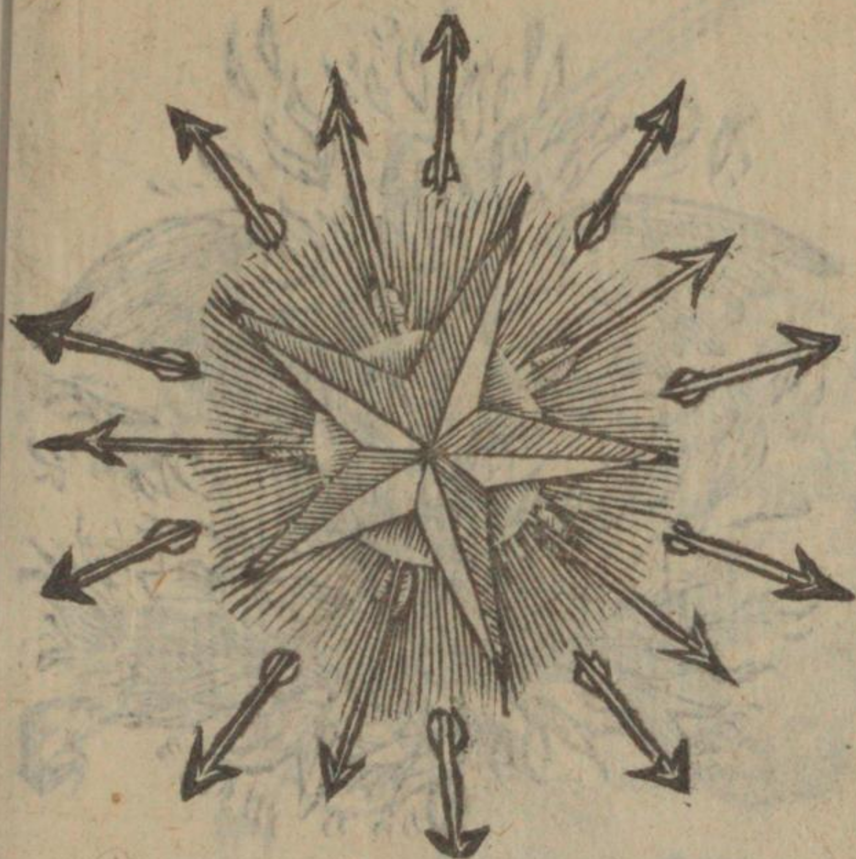
Ardua deturbans vis animoſa quatit.

Ad difficiles res, & arduas ſuperandas ſumma induſtria, labore, ac diligentia opùs eſt: aquilæ videlicet exemplo, quæ dum ceruum adoritur, in eius cornua ſeſe conijcit, & conquaſſat, puluerêque (quem plumis ſuis priùs ad hãc rem congerit) ita huius oculos opplet, vt tandem de rupe aliqua, vel montis altiß. iugo ſeſe ipſe præcipitem det.

Plin.

Vias tuas Domine demonſtra mihi. Pſal. 24.

In quarta ea triremi, quam ipſi Cæſari ad ſuã illam expeditionem Tuneticeam Andreas Dorius, Imperij Admirallus fabricari iuſsit, radiantis ſideris, & vndequaque velut per gyrum ſagittis emicantis ſimulachrum erat, in continuam Diuini ductus, & poteſtatis in hac expeditione implorandæ admonitionem.

Vulca-

Vnica ſemper auis.

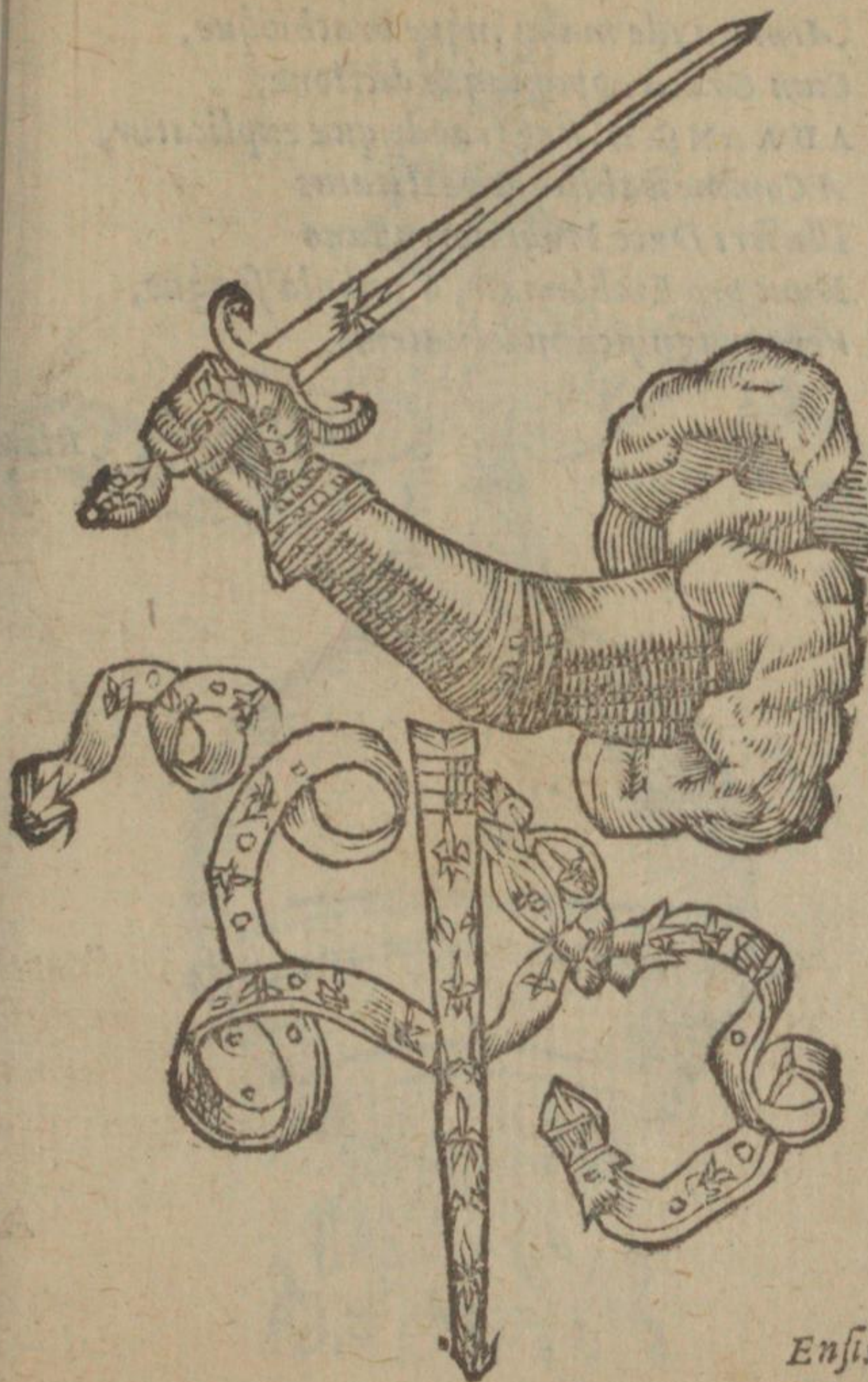

Theophr. *Quemadmodum Phœnix ſemper vnica, ſic optima quæque & pretioſiſsima ſunt inuentu difficillima. Vſa eſt hoc Symbolo Sereniſs. Heroina D. Helionora Auſtria, Galliarum Regis vidua.*

A-

ΑΠΛΑΝΩΣ.

Id eſt, Non fallax.

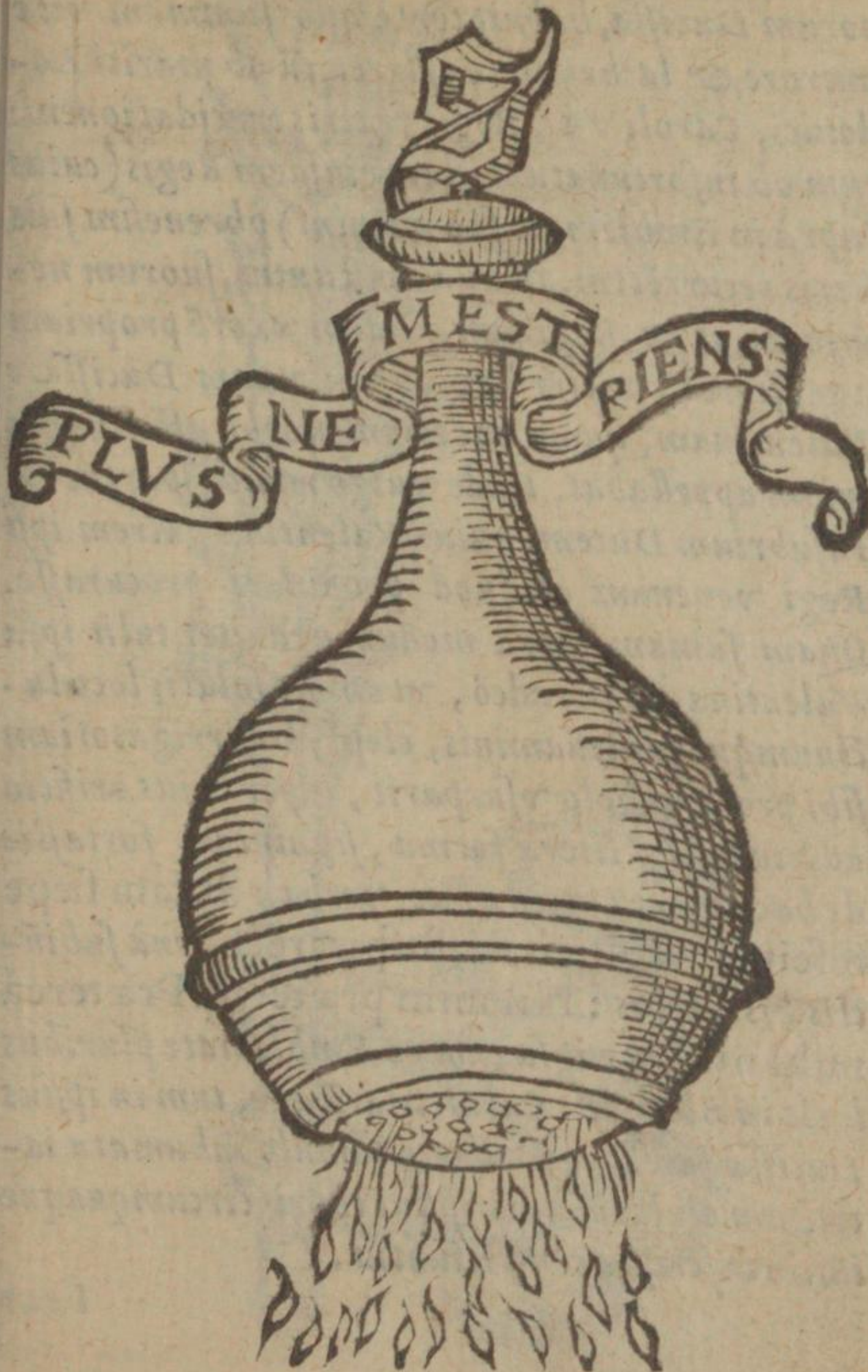

Enſis

Enſis bellicus, atque liliatus,
Armata ille manu inq́ue brachioq́ue,
Cum Græca appoſitaq́ue dictione,
ΑΠΛΑΝΩΣ, *ſine fraude quæ explicatur,*
A Commeſtabiliq́ue geſtitatus
Illuſtri Duce Mommorenſiano
Nunc pro Emblemate, Symbolo ſuoq́ue,
Veram ſignificat fidelitatem.

Riens ne m'est plus, Plus ne m'est riens.

Id est: Nil mihi præterea, Præterea mihi nil.

Valentina Mediolanensis, quondam Aurelianorum Ducissa, habuit certè quo summam vitæ mœrore & lachrymis expleret: tũ ob mariti Lodouici, Caroli VI, *Regis fratris trucidationem: tum ob infortunatam illam eiusdem Regis (cuius suprà in Emblemate suo memini) phrenesim suis horis recurrẽtem, in qua constitutus, suorum neminem, ac ne Reginam quidem vxorẽ propriam agnosceret, præter hanc ipsam vnam Ducissam Valentinam, quam hoc etiam morbo affectus fratriam appellabat. Vnde vulgò rumor sparsus est Insubrium Ducem, huius Valentinæ patrem ipsi Regi venenum aliquod propinari procurasse. Quam famam supra modum grauiter tulit ipsa Valentina, atque adeò, vt omnis solatij loco luctuumque subleuaminis, clepsydrã irrigatoriam sibi pro Symbolo vsurparit, super cuius orificio addita erat S literæ forma, significans fortaßis de hac eadem Ducissa hæc verba :* Solam sæpe teseipsam sollicitari, suspirareq;, *vnà subiũctis his verbis :* Nil mihi præterea: Præterea mihi nil. *Quæ ipsa cum eo Emblemate pluribus locis in Blosiensis Carmelitarũ æde, tum in ipsius Ducissæ sacello, quo aheno tumulo inhumata iacet, tum eiusdem ædis ipsius chori circumquaque initio descripta conspiciuntur.*

Pour vng aultre non.

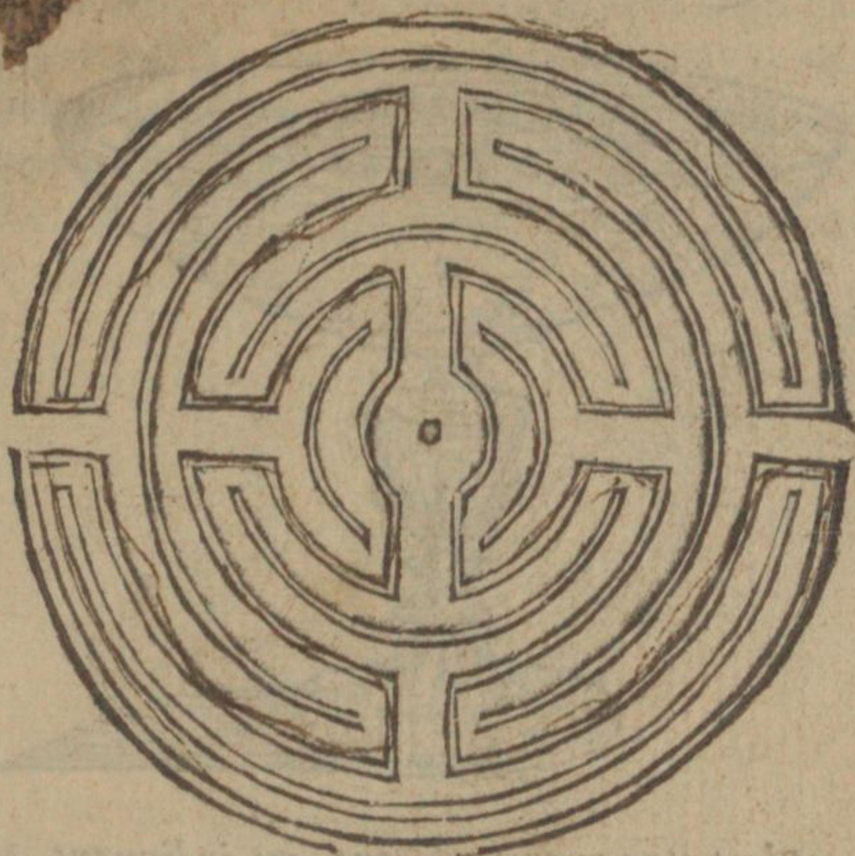
Id est Non alteri.

Remus ardẽs, ac flammatus, Symbolum Gallici Admiralli Andreæ Lavalli fuit. Spectatur hoc in suburbio oppidi Melunensis. Estque feruentis & officiosi in Regem patriamq; zeli indicatio, præsertim verò in suscepta per Oceanum nauali prouincia.

Fata

Fata viam inuenient.

Labyrinthi Symbolum, quod Boiſdelphini Dominus, nũc Ambrunenſis Archiepiſcopus vſurpat, ſignificare forſitan poteſt, nos ad viam æternæ vitæ inueniendam à Dei gratia duci, ea ſanctorum illius præceptorum velut filum nobis ad manum exhibente. Quod ſemel arreptum perpetuò inſequentes, à periculoſis aberrationibus formidabilium mundi huius anfractuum diuertamus.

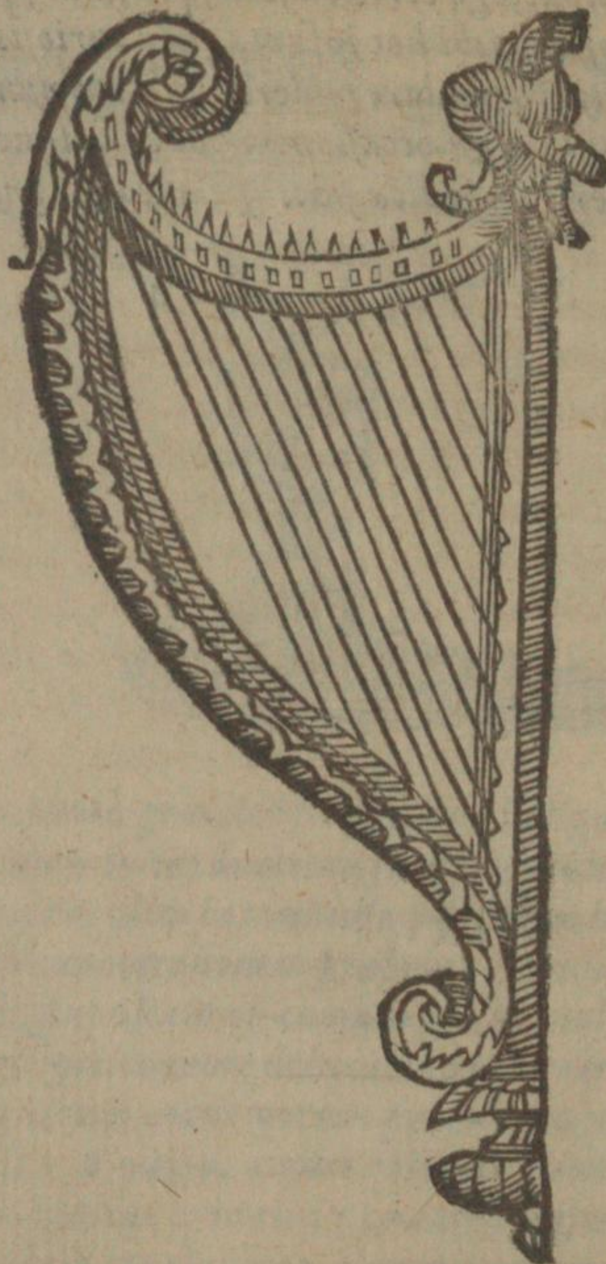
Quid non mortalia pectora cogis?

Cleopatra grauiter ferens, & indignans, M. Antonium toties amorum suor. periculum facere, quodam olim in conuiuio, siue quò huic de ea in posterum occasionem præberet, nō ampliùs diffidendi, siue aliam ob causam, voluptuosè admodum, & prisco more delitiari cœpit: varijs nimirum, quorum erant veneno perlitæ frondes, florũ corollis. E quibus capite gestatis plexas, atque contritas aliquot in eius pateram conijciebat, illi persuadens, vt ebiberet. Verumenimuerò dum id

facere tentâret, admota manu ſic infit: Ah anime mi Antoni, ego certè ea ſum, quæ, ſi abſque te viuere poſſem, tibi hoc ipſum, quòd curioſis tuis tentamentis formidare videris, iuſtam nunc efficiendi cauſam & occaſionem habeo. Atque hinc quæ mulieris impudicæ fides eſſe queat, cognoſcere eſt.

In ſibilo auræ tenuis.

Melancholiæ Musica ex natura sua inimica est, atque hinc furorem ex vehementi melancholia natum sedare valet. Quocirca & grauedinem ab atra bile flegmatibus obruta suffocataq; manantem excitare potest. Quo morbo retulit quidam vidisse aliquando sese quendam affectum, atque adeò consopitum, & indormientem, vt ab eo ne verbũ quidem extorqueri potuerit, præterquam lyra personante, ad cuius symphoniam, caput arrigens, ridebat, ad quæsitaq; respondebat. Quæ res argumento est, non paruam esse cum anima Musicæ affinitatem. Quod & ipsum liquidò nobis Heliseus Propheta demon- 4. Re-
strauit, dum ad spiritum suum Propheticum re- gũ. 3.
uocandum, eoq; pro populi sui, extrema siti pereuntis, remedio ad Deo supplicandũ sibi citharædum accersiri iußit: atq; ad hunc modum quod precibus suis, supplicationeq; postulabat, à diuina clementia impetrauit. Iam verò consumma tus lyricen ille Dauid nunquid Saûlis Regis ani 1. Reg.
mum maligno spiritu agitatum consolabatur, & 16.
refocillabat, cum huic, quàm diu citharã ille pulsaret, infestus esse malignus spiritus desineret? Symphoniaca hæc proinde Musica diuini quiddam obtinet, cum non tantùm ægris corporibus valetudinem restituat, verumetiam animam ad contemplationem erigat, eamq; consoletur, &

quasi

Quocirca & dæmonibus ipsis, qui certè sunt aliud nihil, quàm desperatio, animi contractio, terriculum, pertinaxque desolatio, inimica est. Denique vt in Musica ex vocibus differentibus concors symphonia conficitur: ad eundem modum & ex contrariæ naturæ, morumq; hominibus, vnanimis fieri consensus, & concordia, Deo ipsi præ cæteris rebus vniuersis accepta, conseruari potest.

Finem

Finem tranſcendit habendi.

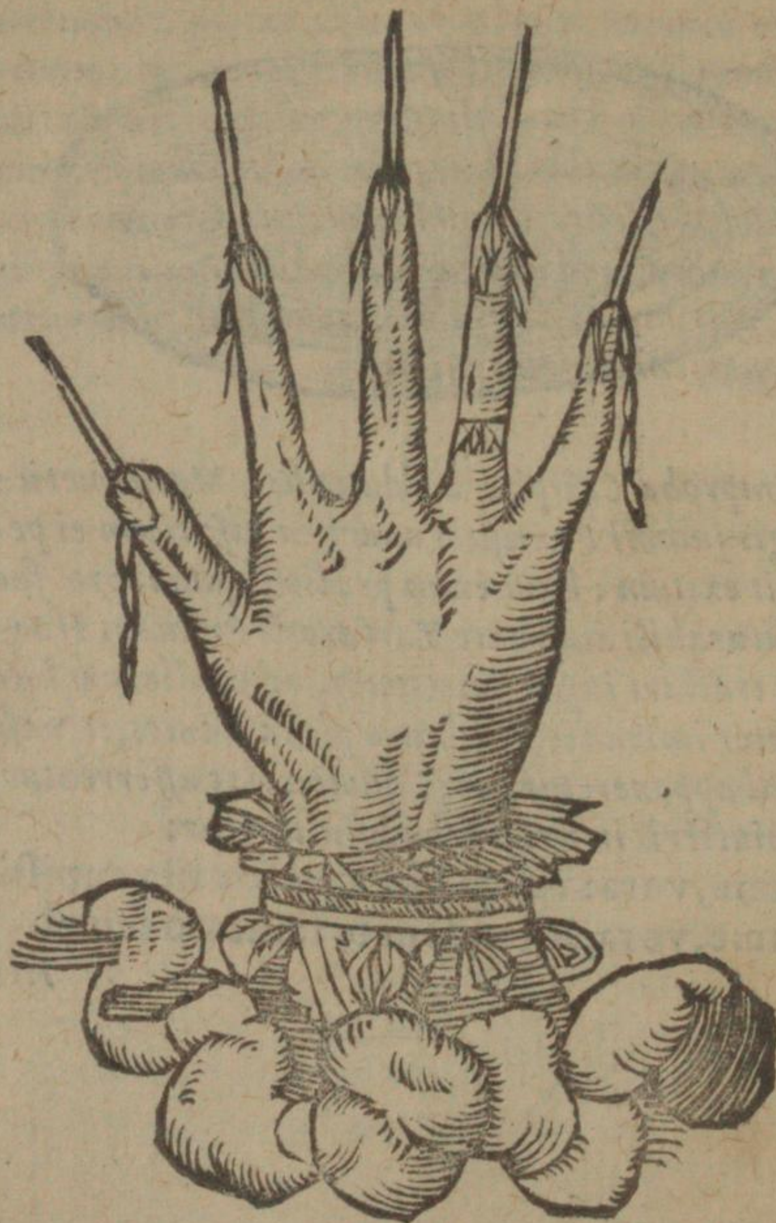

Improba Caliphæ Baldacenſis, Machometicæ Legis ſummi Pontificis auaritia infælicem ei peperit exitum: hunc enim prælio captum pro ſua inſaturabili auiditate Tartarorū Princeps Haalon tractari iuſsit, nimirum vt eduliorum loco præter immanes, atq; auro plenas lances, et vaſa nihil apponeretur, eiq́;, quoties hæc afferrentur, à miniſtris in hæc verba inſultaretur: Annal. Franc.

Sume, vora: rebus præ cunctis iſta cupiſti:
Sume, vora, & tandem te ſaturato ſemel.

Heu

Heu cadit in quenquam tantum ſcelus?

Sic luerunt miſerabiles adoleſcentulæ patris ſui Dionyſij Syracuſani Tyranni commiſſa facinora: Locrenſes enim patre Dionyſio è Regno deturbato, ſæuitiam illius vlciſcentes, ob ſtupratas ciuium ſuorum filias & coniuges, tenellas adhuc virgunculas illius filias quibuſlibet ſtuprandas permiſerunt: demum nulla innocentiæ ratione ſeruata, ſed Barbarica truculentia adactis in vngues manuum aculeis, inaudito dolore vſque ad mortem perſecuti ſunt. Cœli⁹.

Preſſa

Pressa est insignis gloria facti.

Nico-

Nicomediæ olim Imperatoris Iuliani Apo-statæ Christianis scholarum vsum, & omnem circa Rempublicam administrationem interdi-cens Sãctio publicè suspensa est: quam Diuus Io-an. Martyr Christianæ Religionis tyrannide suauis, genereque suppliciorum exitialius esse a-nimaduertens, propalam auulsit, atq; lacerauit. Quo facto & magnanimitate docemur, nullam esse debere humani commenti quantamcunque e-tiam interminationem vsque adeò formidabi-lem, vt conscientiam nostram mutare, aut dissi-mulare quid cogat. Histo. Eccle. Mar-tyrol.

Cedo

Cedo nulli.

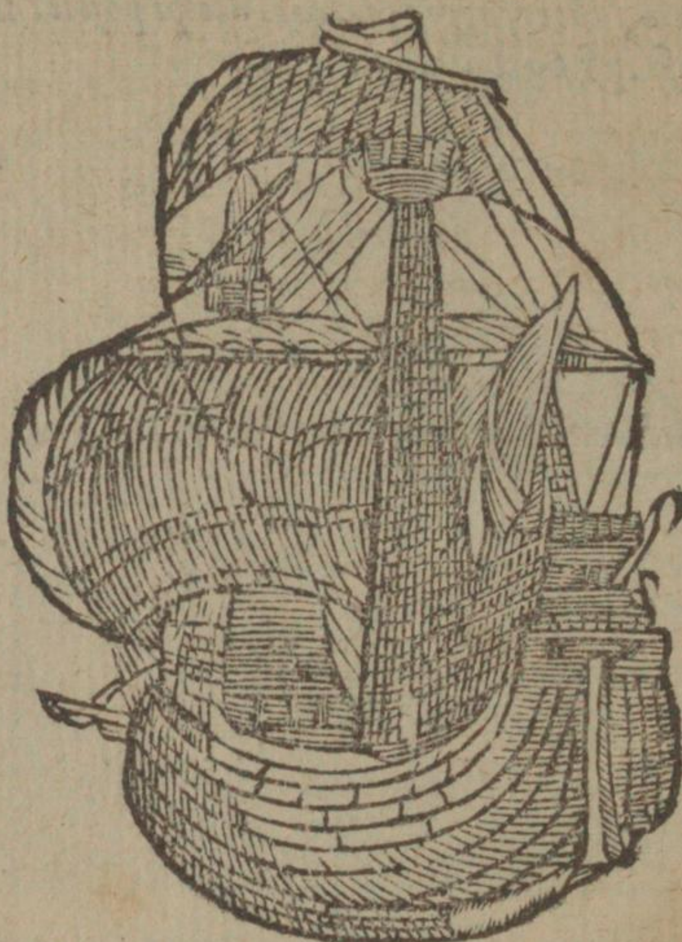

Termini, Romanorum Dei, qui ne Ioui quidē ipsi ceßit, effigiē Erasmus Rot. pro Symbolo vsurpabat. Quam rem illi Carbaialus Franciscanus vitio vertit, eidem improperans, ac obijciēs id ab Erasmo nimis quā arrogāter factum, vtpote qui nemini mortalium doctrina cedere vellet. Liuius

ellet. Tametsi ea quoque sententia de morte, vltimo, extremoque omnium termino, quem nemo unquam subterfugere valeat, accipi poßit. Quo responso ipsi Carbaialo satisfecit.

I En

En altera quæ vehat, Argo.

Latin. Pacat. Sid. Apollinar. B. Rhenanus.

Fuit priscis seculis Franconum, siue Francorũ gens naualis, & pyraticæ artis exercitatißima, si Latino Pacato, Sidonio Apollinari, ac Beato Rhenano credimus. Placuitque genti, vt quamcunq; sibi regionem vrbis condendæ quieti deli-

eligerent, hoc suo nautico honori & antiquitati memorabile Symbolum nauis amplißimæ dicaretur. Quod quidem ea sorte insignita incompatabilis Parisiorum Lutetia sibi vetusto nomine vel in hunc vsque diem etiam vendicat. Neque verò absurdũ est, hoc ipsum illos à Gepidis, idem antea quoque vsurpantibus per Germanicum Oceanum claris mutuasse: natione fortaßis Troiana, & à longinquo mari delapsa post Troiæ subuersionem. A qua nimirum Troia Francorum Nobilitatem originem traxisse vulgò creditur. Method.

Inſperatum auxilium.

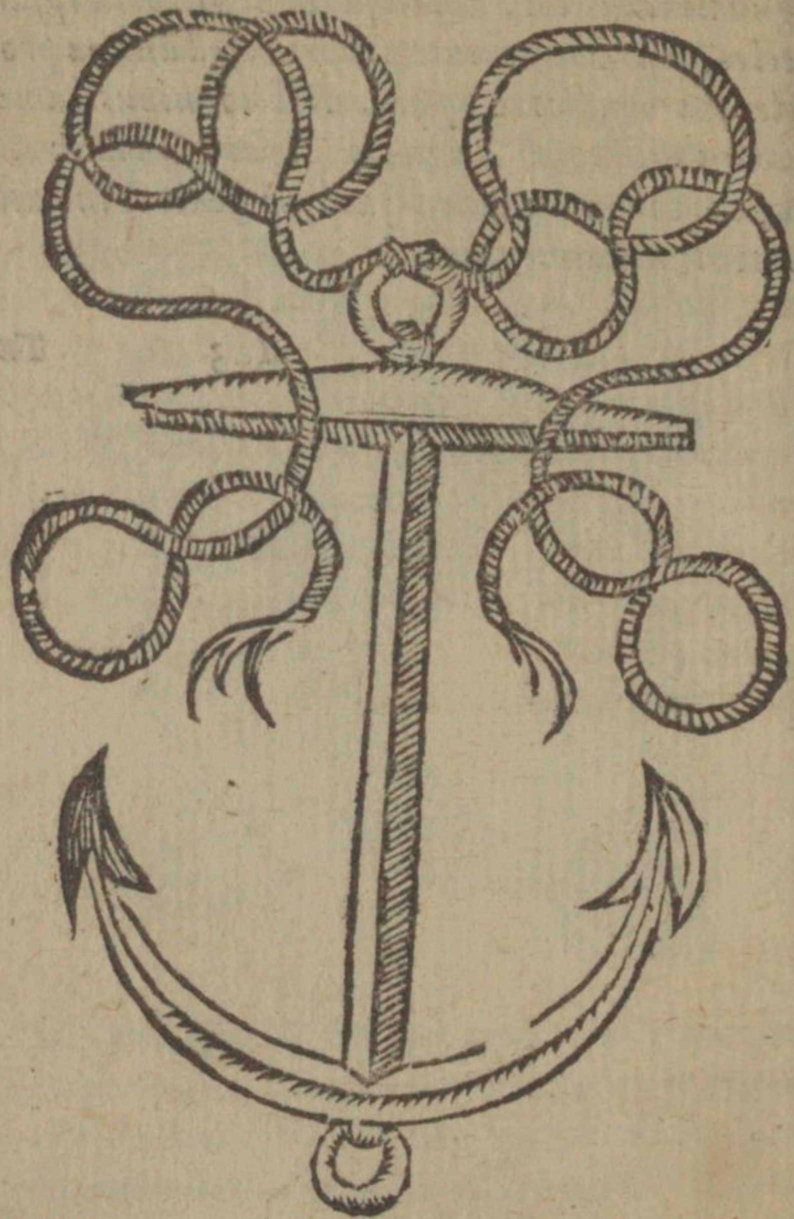
Liuius Plini⁹. Gelli⁹.

M. Valerius Romanus cum Gallo quodam aduerſario monomachia dimicans olim inſperato auxilio beatus eſt: vtpote in cuius hoſtis caßidē coruus inuolans, eidem ita hoſti oculos vellicârit & obfuſcârit, vt à Valerio tādem ſuperatus ſit.

Vnde

Vnde Valerius hic ab eo coruo Coruinus etiam cognominatus est. Quanquam si victoriã ipsam spectes, non sibi virtute propria, sed diuina prouidentia vendicare poßit. Nihilo minus tamen eidem Coruino ab Augusto Cæsare statua erecta est, cui coruus in galea sublimi sederet in huius portenti monumentum.

Tutum te littore ſiſtam.

Anchoræ Symbolum huc adſcripſimus pro ſpei ſalutis noſtræ in Saluatore N. Ieſu Chr. qui certiſs. ac poſtremum azylum eſt, ad quod nos perpetuò in anguſtijs conſtitutos confugere decet. Verum quidem eſt, olim eam Anchoræ inſcriptionem à Seleuco Syriæ Rege in annulo ſuo ſigillatorio vſurpatã: ſed hoc ea de cauſa tantùm, quòd ex Diuinatorum, Augurumq́; definitione, illius Regnum effigies anchoræ præſagierit. Super hæc illud ipſum quoq; Symbolũ Titus Imperator ſibi vendicauit: ſed hoc etiam alia ratione, quemadmodum alibi poſtea dicemus. Denique & illud idem ſibi adſcripſerunt, atque etiamnum hodie adhuc adſcribunt Admiralli complures, in ſignum (vt apparet) officij ſui in expeditionibus, prouincijſq́ue naualibus.

Heb. 6.

Appiã.

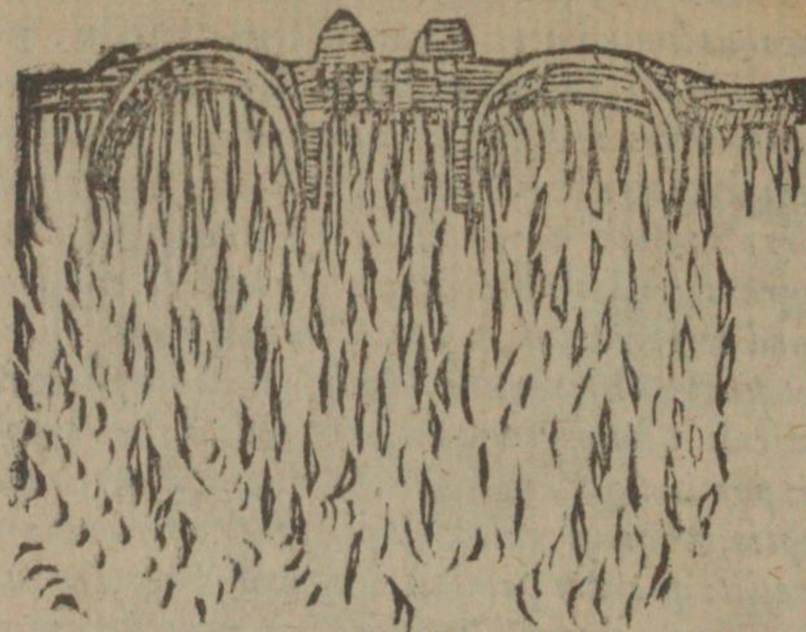
Quo tendis?

Præter alia quæ ſecum trahit incommoda, D. Iacobus linguam prædicat veneno tinctam, & mortiferam, temoni nautico (cuius ductu totius nauis moles regitur) illam conferens. Quæ quidem ſententia cum Biantis de eadem opinione concors eſt: vt cui Tyrannus Ægyptius Amaſis integram feram immolatam hac lege vt eiuſdem quod deterrimum, probatiſſimúmue eſſe cenſeret, ſibi remitteret, tranſmiſit, ſolam linguam remiſerit. Cùm igitur tanti momenti ſit ea corporis portiuncula, nemini mirū videri debet, quòd ſeptis, & quaſi valuis duplicibus eam natura repreſſit: quarum patefactione citra prudentiæ rationiſque, arcem illius atque vim moderantis, conſenſum fruiſci non debet: Aliàs vbi abſque præmeditatione excurret, horrenda res eſt tranſitus huius veſtigium, periculoſuſque, ac infauſtus exitus. Iac. 3.

Pu-

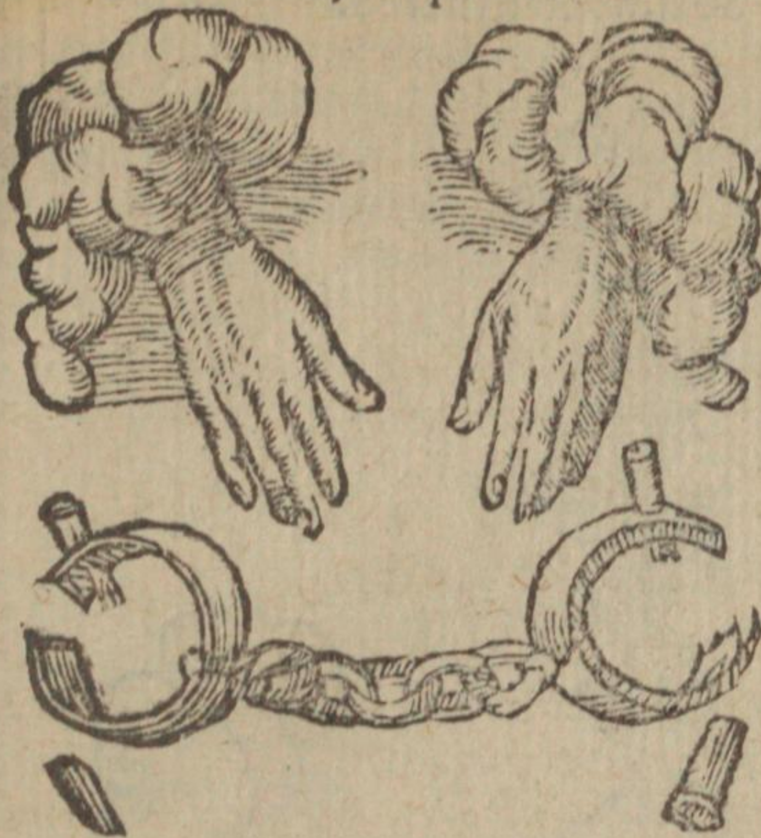
Putreſcit Iugum.

Computreſcet iugum à facie olei, *ſcribit E-*
Iſa.10 *ſaias, libertatem ſpiritus per aduentũ Chriſti re-ſtituendam, vaticinatus. Per quem adoptionis, ac Dei filij, & hæredes, in Dei charitate, præceptorumq́; obſeruatione augeſcentes, oneroſo illo iugo Legali & ſeruitute obuincti laxantur. Quandoquidem hoc Spiritali Iubilæo cõſcij delictorũ abſoluuntur, debita remittuntur, proſcriptis, & extorribus in patrium ſolum reditus conceditur, hæreditaſq́; reſtituitur, ſeruis, hoc eſt, peccato venundatis ſeruile iugum illud excutitur: idq́; beneficio Iēſu Chriſti, veriſs. olei, & vnguenti miſericordiæ, alacritatis, & gratiæ.*

Nec

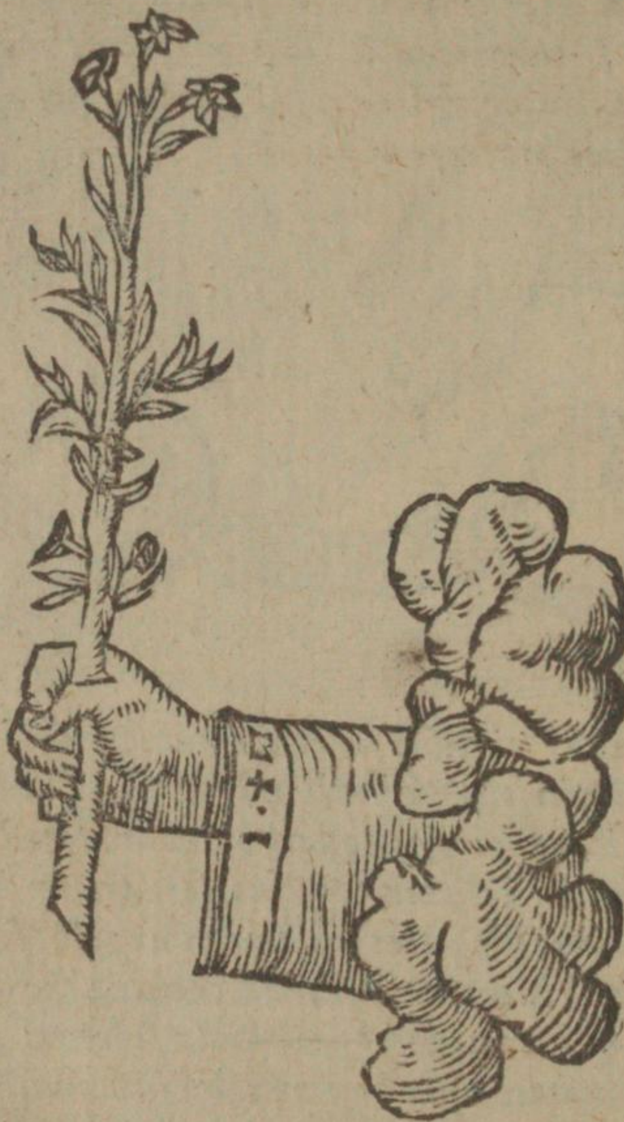
Nec fas est, nec posse reor.

Non qui vinculis ferreis, carcereúe detinetur, sed qui vitijs, & sceleribus inuoluitur, captiuus est iudicandus. Quanquam enim in Herodis carcere duplici cathena vinctus seruaretur Petrus Apostolus, suppetias illi tamen angelo ferente, necesse ab illius manibus ead. cathena excidere habuit, quò is euaderet per ostium ferreum, Diuina voluntate (quæ humana, quantumuis potenti machinatione, vel conatu præpediri neque potest, neque debet) tum vltrò patens, euaderet. Act. 12.

Semi-

Semine ab æthereo.

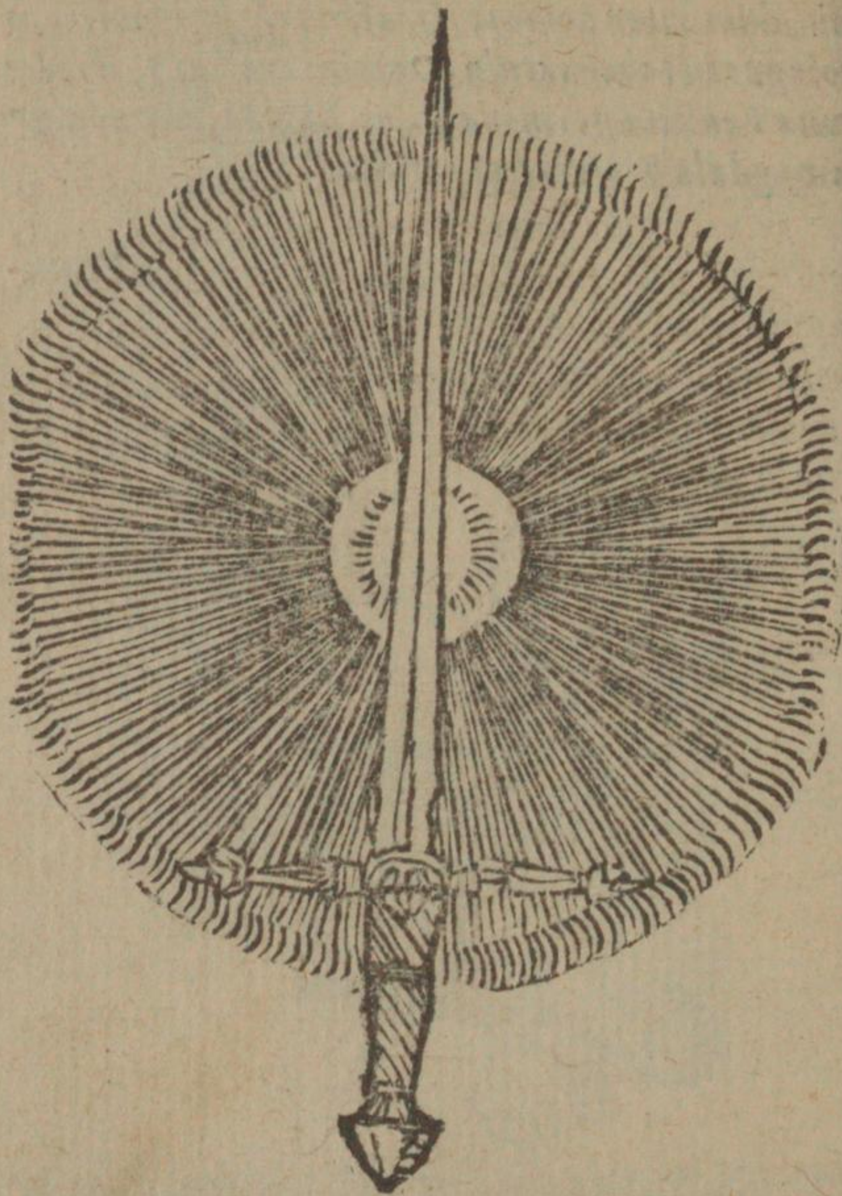
Nu.16 & .17. *Eadem, quæ Dathan & Abiron factiosos, & Aaronici sacerdotij, diuinique ministerij per-*

tur-

turbatores abſorbuit, terra, idipſum diuinitus in Leuitica tribu, ac non citra myſterium, cōprobauit, dum inter cæteras Iſraëlitarū progenierum virgas in tabernaculo Domini erectas poſtridie vna Leuitica germinans, ac florida, nec non & amygdala proferre apparuit.

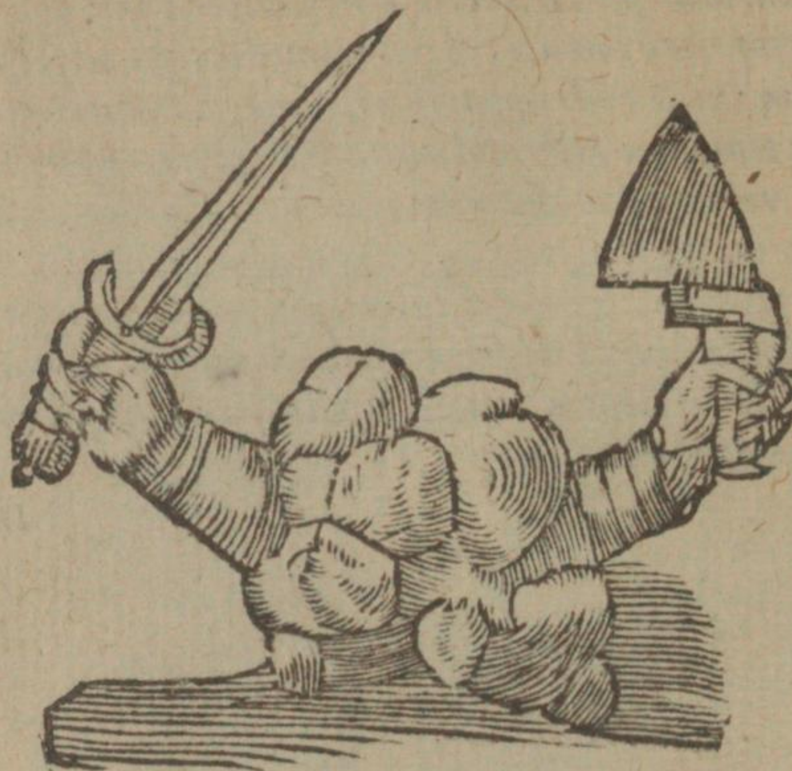
Ventu-

Ventura desuper vrbi.

Calamitoſa Hieroſolymitanæ vrbis ſubuerſio poſt Chriſti Domini paſsionem à Romanis facta cōpluribus portētis certò antè indicata eſt: præſertim verò comati ſyderis in medio igne ad formam rutili enſis apparentis, totoq; anno etiā ſupra templum Hieroſolymitarū immoti conſiſtentis: veluti ſigno diuinam iram de Iudaîcæ gentis impietate per ignem, ac ſanguinem ſumpturam ſupplicium. Quod & ipſum non modò contigit, verumetiam cū vſque adeò rabida fama, vt eius adacta violentia mater infœliciſsima proprium filium manducârit.

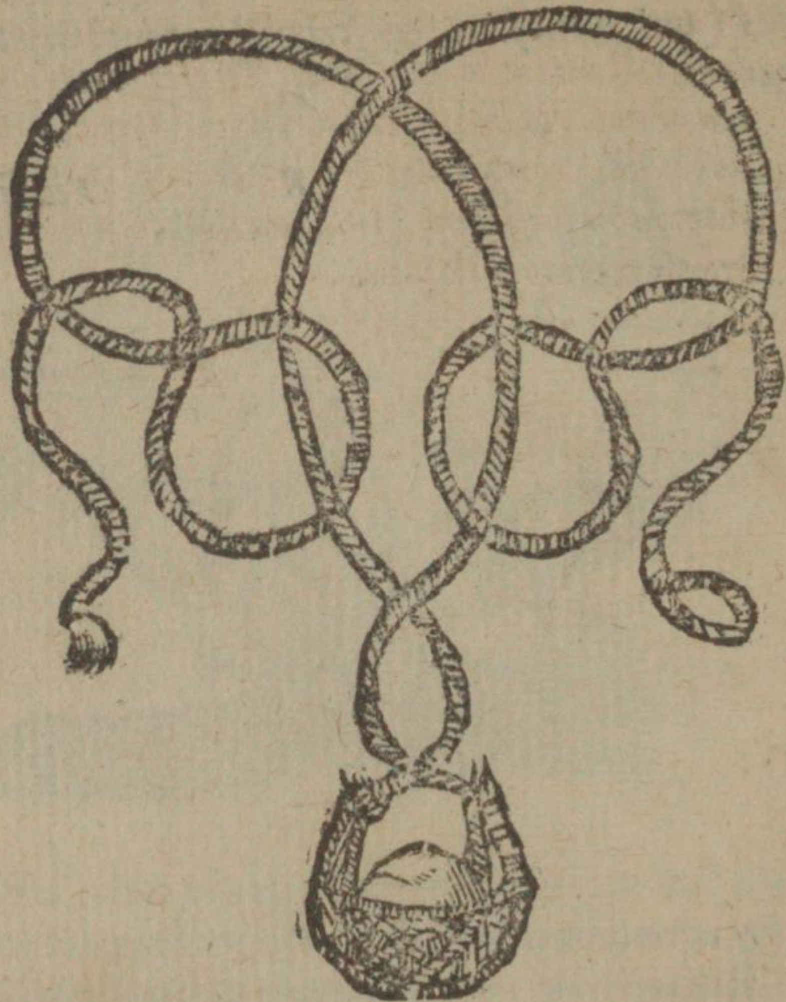
In vtrumque paratus.

2. Es. 4 *Israëliticus populus à suo è captiuitate Babylonica reditu, ob continua hostium impedimēta & inuasiones, altera manu arrepta trulla Hierosolymitana mœnia reædificare, altera strictū habere gladium coactus est. Quæ res mysticè Christi Ecclesiæ ministros præfigurabat: vt qui ad restituendos, & erudiendos ignaros, & errātes in Fide (qui veræ ruinæ sunt) tum sedulò huc vacare tenean-*

teneantur, tum etiam præterea ſemper ancipiti gladio verbi Dei aduerſus periculoſos, & capitales (qui vitia ſunt, & ſcelera) cordatè depugnare.

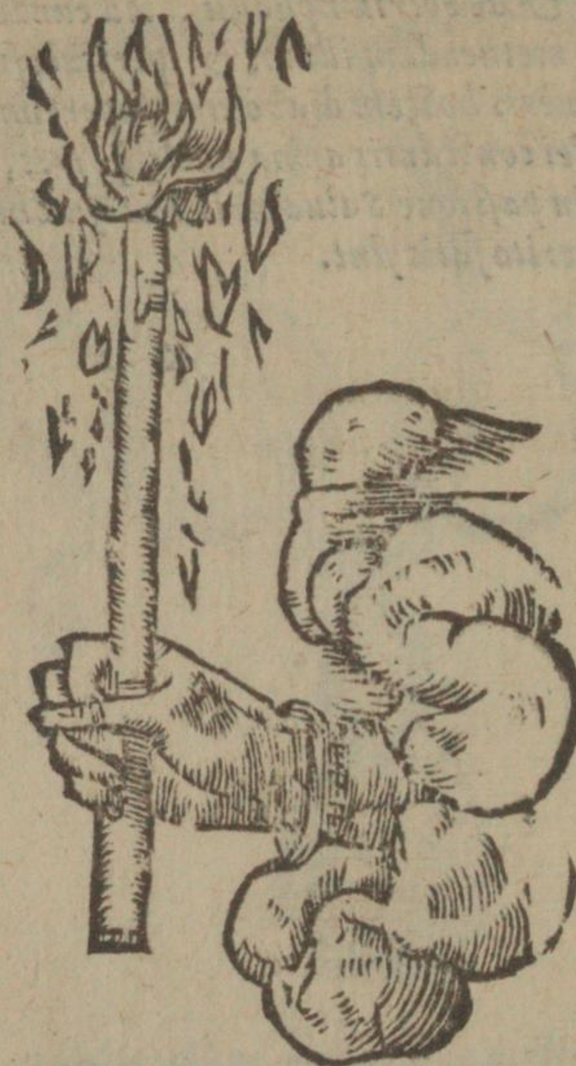
Vindice fato.

Simplex adhuc, & pusillus opilio Dauid, vo-
1. Reg. *rũ n tamen armatus cœlesti gratia, cum formida*
17. *bili gigante Goliath monomachiam inire non dubitauit: ac non quidem Saülis Regis vsus ar-*

matura, ſed contentus funda & pedo & ſilicibus quinque limpidis, formidabilem alioquin hoſtem ſtrauit, & de eotriumphauit. Ad eundem modum vt metuendum illum, & periculoſum humani generis hoſtem diabolum ſuperemus, ſola nobis fidei conſtantis arma fideliſq; ſpes, & conſtantia in paßione Saluatoris N. Ieſu Chriſti & crucis merito ſatis ſint.

Nil solidum.

In Rom. Pontificum inauguratione, interea dum de more sacellum D. Gregorij (in quo & ple-

plerique Rom. Pontifices inhumati iacent) declaratus prætergreditur, ipsum præit ceremoniarum magister, gestans arundines, seu cannas duas, quarum alteri sursum apposita est candela ardens, quam alteri cannæ, cui superpositæ stuppæ sunt, adhibet, inceditq;, dicens: Pater Sancte, sic transit gloria mundi. *Quod & ipsum tertiò iterat.*

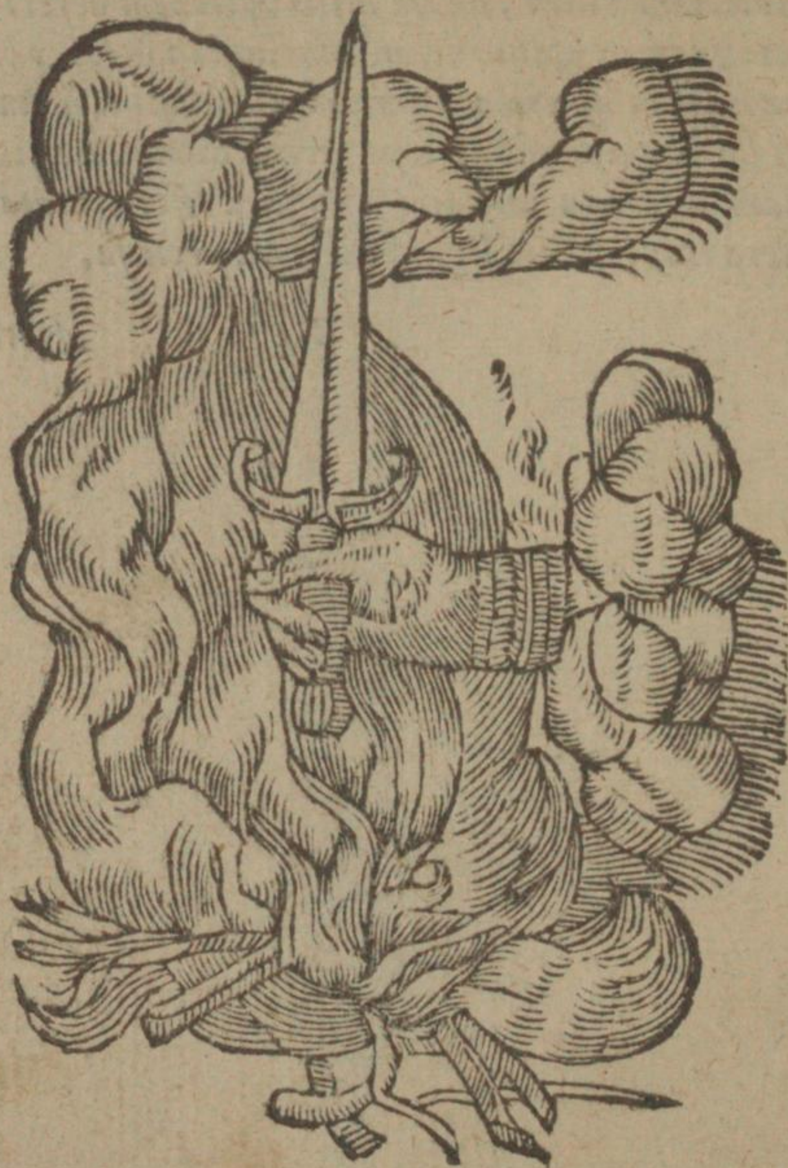
Paradin. hic 2. Arundinũ meminit, cùm tamen icon ipsa vnam tantùm præferat.

Vtrum lubet.

Claua bellica oliuæ ramusculo circumligata tã pacis, quàm belli Symbolum ijs exhiberi potest, quibus tam huius, quàm illius optionem deferimus. Quod & ipsum olim Antiqui caduceo vnà cum hasta coniuncta figurabant, veluti Romani ipsi Carthaginensibus: aut certè duabus hastis, quarũ altera in imo acie chalybea esset armata, altera inibi addito ligneo tuberculo retusa. Aul. Gell.

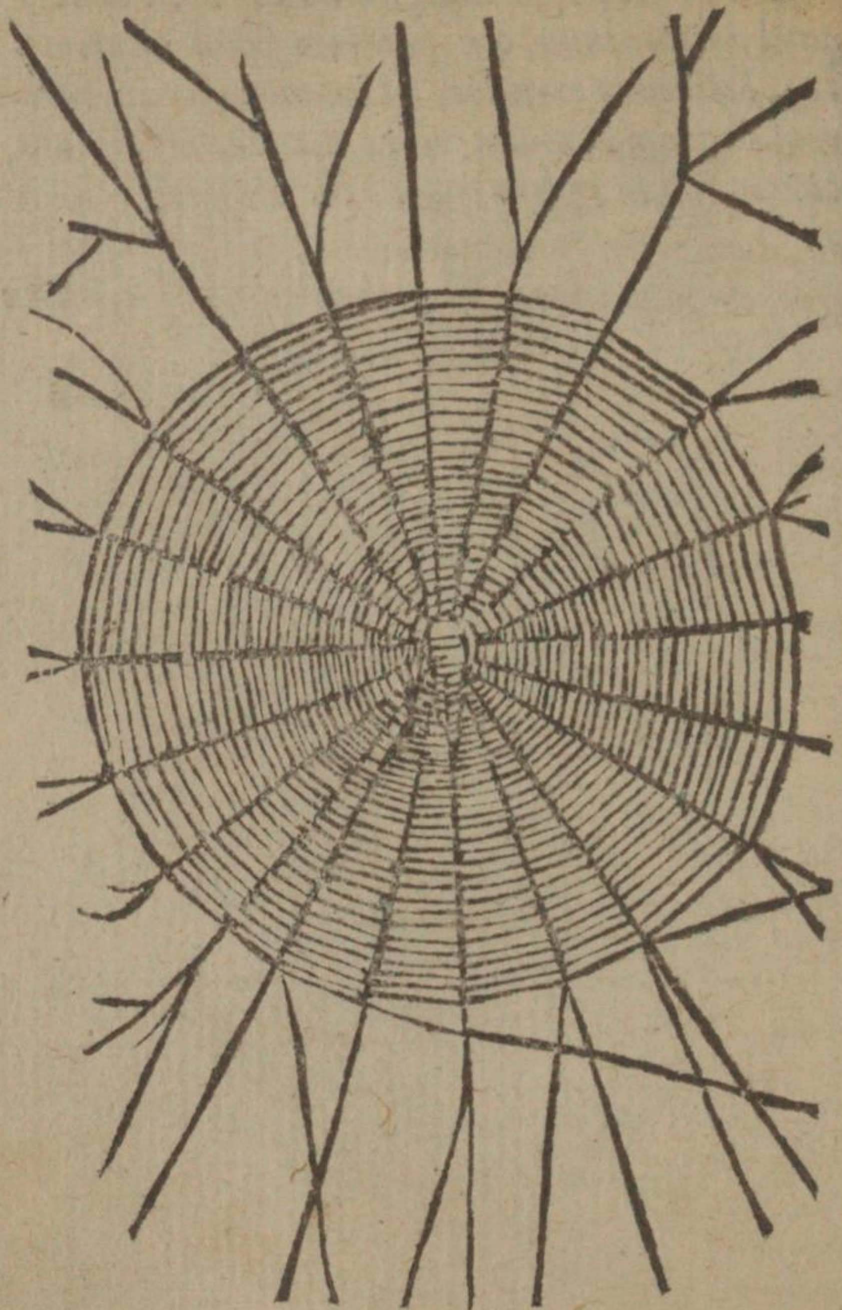
Agere & pati fortia.

Adeò ſibi ipſe indignatus eſt M. Scæuola, quòd in Tyranno, qui patriam ſuam opprimebat, occidendo erraſſet, vt ipſemet ob eum errorem de propria manu volens ſumere ſupplicium, eam ipſam in ignem coniectam aduſſerit. Valer. Max.

Lex

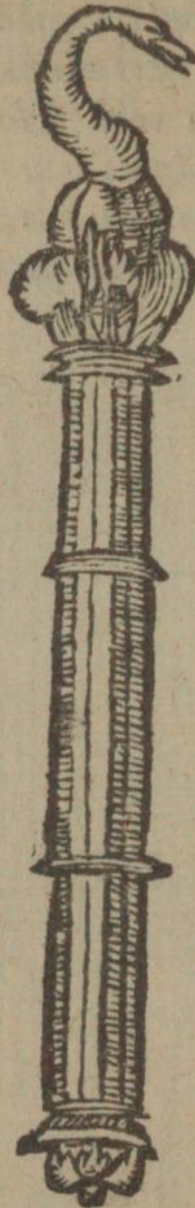
Lex ex lex.

Araneorum telis persimiles Leges faciebat Val.
nacharsis Philosophus, quòd muscas minores, Max.
piliones, & id genus animalcula exiliora op-
imant, grandiora verò volatilia nõ irretiant.
uod & ipsum Iudicijs non rarò quoque vsu-
nit, dum potentioribus præpostero fauore in-
lgẽt, & in pauperes, ac plebeios duriora sunt.

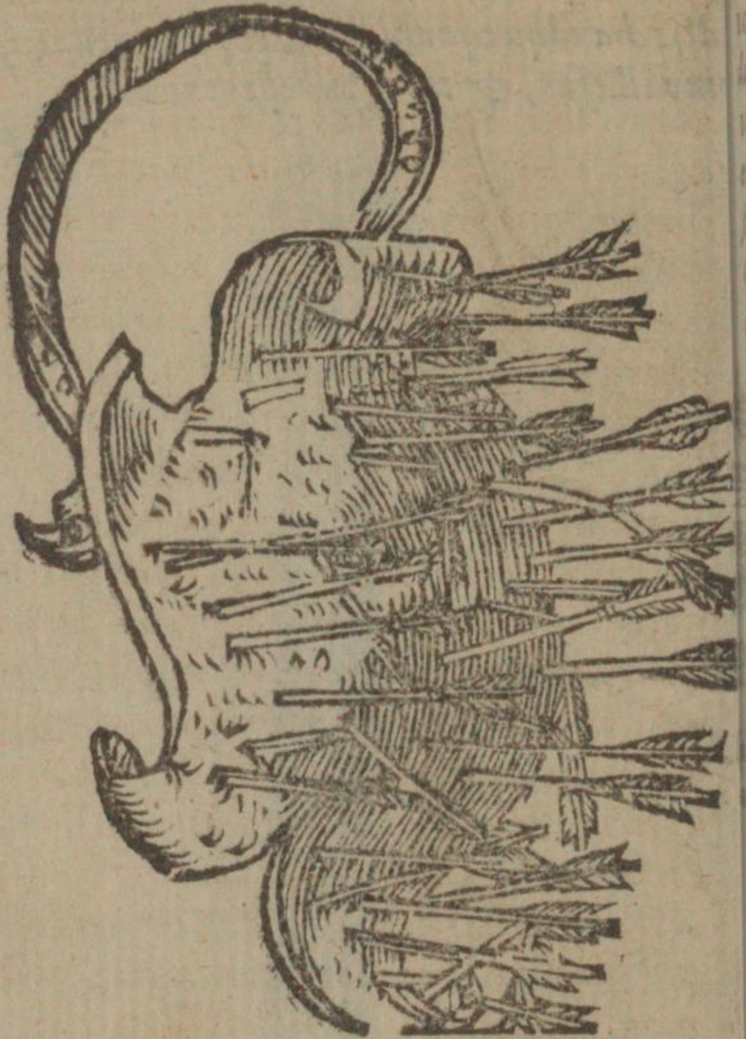
Tutus

Tutus ab igne ſacer.

Lituus, Augurale caduceum, Romulo priùs [Plutarchus. Valer. Max.]
ptrum eburneum, in medijs vrbis Romæ in-
dijs haudquaquam violatus eſt, ſed in ijs o-
ino illæſus, & integer repertus eſt.

Parce Imperator.

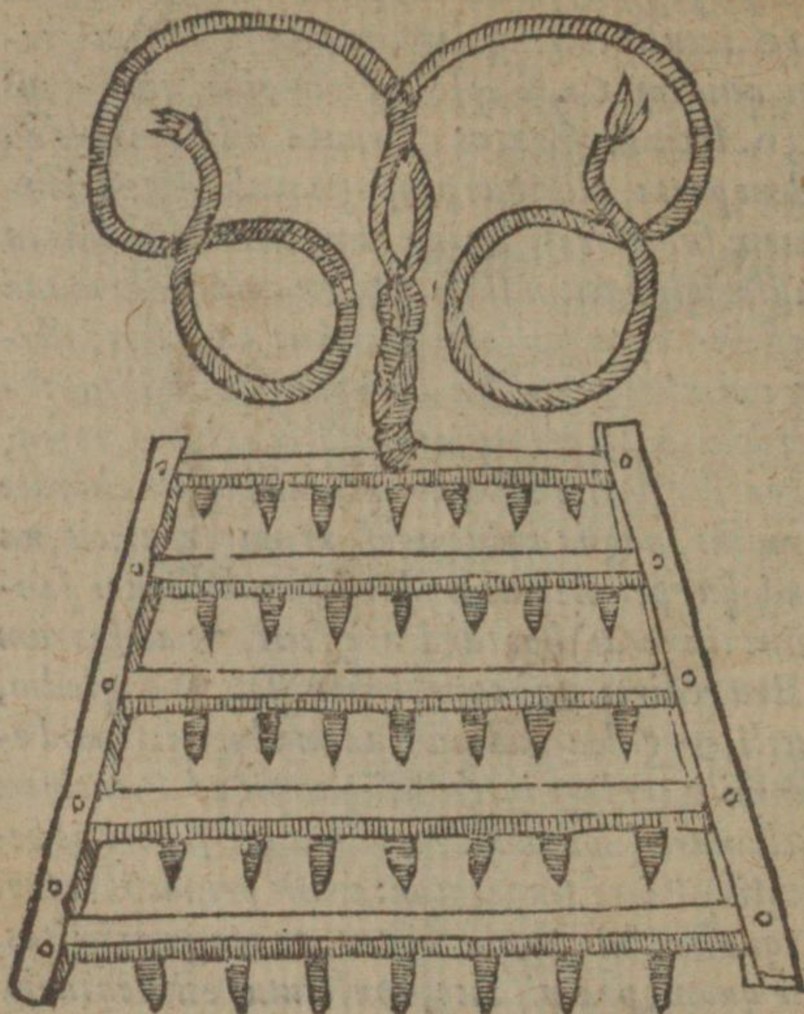
M.Scæuæ, Iulij Cæsaris exercitus militis str
Appiā. nui in ijs conflictationibus quæ ad Dyrrhachii
siue Durazum, aduersus Pompeium factæ sun
di

dimicantis alter oculorum erutus est, corpusq; septies perfossum, et eius repertus præterea clypeus 1020. iaculis confixus, nec non & super hæc (veluti quidem Cæsar ipse refert) eiusdem clypeus 1030. locis perforatus: seruata nihilominus ab eodem porta, adituque propugnaculi cuius defensionem susceperat. Quinetiam idem dum aliàs in Gallijs solus aciem sustinet, & cum hoste manũ conserit, coxa perfossa facieque lapidum iactibus contusa, & caßide disrupta, & ab illius capite deturbata, erepto, ac perforato clypeo, enseq; in varias partes effracto, etiam duplici thorace armatus, magna audacia sese in mare coniecit, natandoque per medias vndas (quas hostium sanguine tinxerat) hoc tandem effecit, vt ad suorum castra rediret. Quò cum peruenisset, vt se gladio, ancili, & galea nudatum animaduertit (quod erat militari lege interdictũ) cœpit ad Principem exclamare (non confidens adhuc tot superatis periculis) Parce Imperator: armis priuatus redeo. Atque hæc fuit Scæuæ virtus, & magnanimitas, per quam, præmij loco, consecutus est Centurionis dignitatem.

Cesar. Sueto. Valer.

Euer-

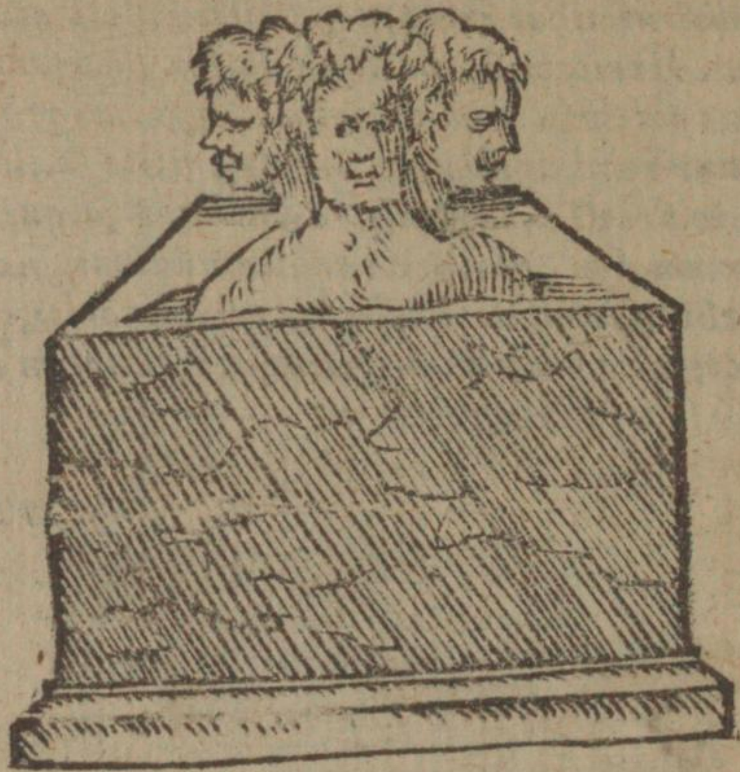
Euertit & æquat.

Frosſard. *Guillielmus ab Hannonia, Oſtreuentanus Comes, Alberti Bauariæ Ducis filius, Hannoniæ, Hollandiæ, ſimul & Zelandiæ Comes, ſub annum. 1390. militari ſuo vexillo pro Symbolo præfe-*

præferebat cratis aratorij formam auro refulgentem. Quod ipſum etiam in Chriſtianorum expeditione atque exercitu oſtentatum eſt aduerſus Aphricam Barbariæ ciuitatem. Quemadmodum autem glebas, & grumos agrorum proſcindit & reſoluit raſtrum aratorium: ita facile eſt vero Principi, Legum, & Sanctionum, atque cautionum, ſeu Decretorum æquitate ditionis ſuæ improbos, factioſos, rebelles, & tumultuarios, quique contra ſuam autoritatem, ac dignitatem iniquè ſe opponunt, coërcere.

Vlteriùs tentare veto.

Ante Christi aduentũ insinuata fuit Paganis,
Blõd. *Gentibus, & Ethnicis veritas mysticæ Trinitatis in Deo, velutique vaticinio propositus Sabinorum Deus, quem Sanctumfidium & Semipatrem nuncupârunt. Deportatus est autem ab illis in Vrbem, asseuerantibus, eum triplicem nomine existere, cum re vera esset vnus. Etsi verò terno illi templum consecratum esset in monte*

Quirinali, tamen vnius solius nuncupationem præferebat. Tantique habitum fuit triplex illud simulachrum, vt summam in iusiurandis autoritatem obtinuerit: sub quo intelligebatur trinus vnica potestate Deus: Nempe Deus Fidius, qui medius erat. Religiosum sanè fuit Sabinorum genus. Quare & inde nomen iure sortiti etiam sunt. Cæterùm non dubium relinquitur, priscas gentes quibus religio fuit charior, ampliorem veræ fidei cognitionem esse consecutas. Plin.

ἀπὸ τοῦ σέβειν .i. à religione, ac Deor. cultu: quasi Sebini, autore Plin. lib. 3. cap. 12. Sil. verò Italicus Poeta dictos putat à Sabo. Sic enim habet lib. 8.

Pars laudes ore ferebant
Sabe tuas, qui de patrio cognomine primus
Dixisti populos magna ditione Sabinos.

Plinij tamen opinio, propter eandem vtriusque vocabuli primæ syllabæ quantitatem, verisimilior apparet.

Seruitus libera.

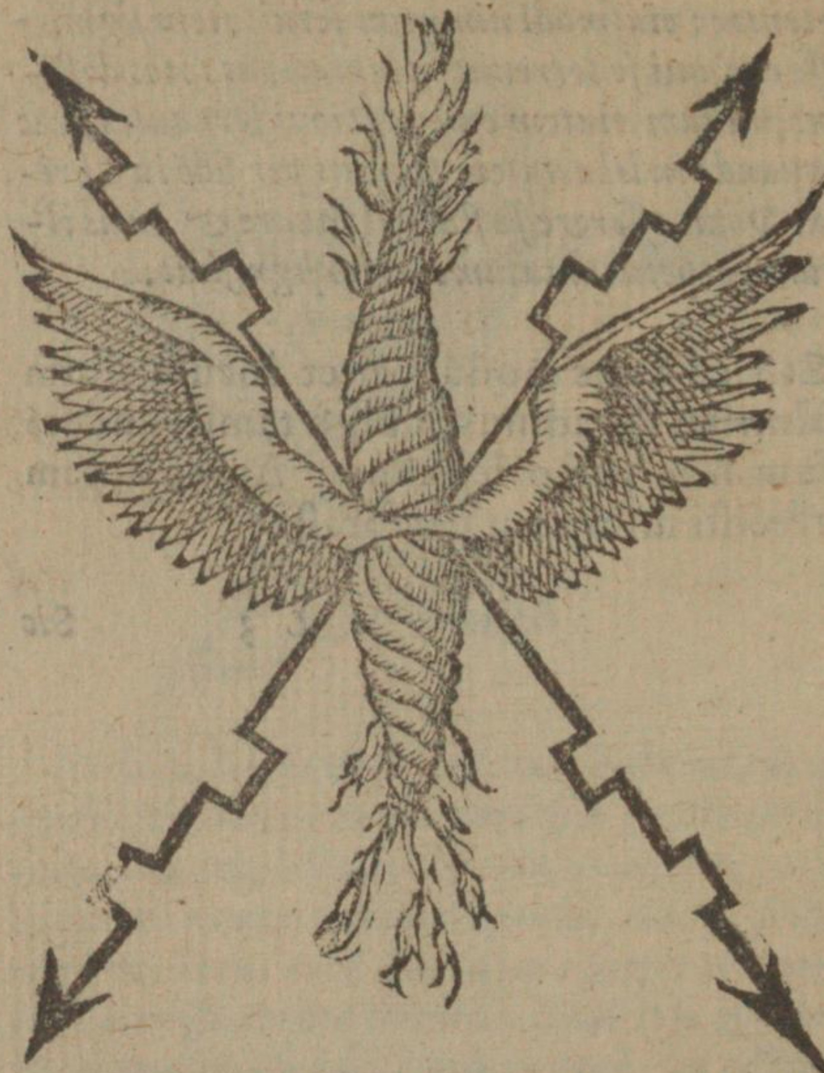

Exod. 21 Deut. 15. *Mosaicæ Legis rigor in seruos habebat, vt qui exactū seruitutis tempus implesset, optio illi daretur, aut amplectendæ libertatis aut se in perpetuum sub domini ius mancipandi. Hoc si seruus eligeret, herus aurē eius subula perforabat: eaq; dicebatur spontanea seruitus. Eadē ipsa est Christiani hominis sub lege gratiæ aurē deo offerentis, vt eam Domini capacem & præceptis eius obsequētem efficiat: ad amplexandū vniuersum dei beneficium. Quod & Psalmista innuisse videtur*

detur eo loco vbi ſic habet: Aures (inquit) perforaſti mihi. *Sunt qui locũ Moyſis aliter interpretentur: eiuſmodi nimirum ſeruitutem ſignificaſſe eos, qui ſe terrenis voluptatibus totos deſtinant, nullam ætatem emendationi ſeruantes, nec aliquando in libertatem ſpiritus per fidẽ in Chriſtum Dom. aſſerere ſe ſtudent: quare & auris illorum perpetuam calamitatem ſignificat.* Pſal. 39

Etſi ad hunc modum citet locum illum Pſalmiſtæ Paradinus, vulgò tamẽ eundem ipſum hoc pacto legimus: Aures autem perfeciſti mihi, non perforaſti.

Sic terras turbine perflat.

1.Pet.2 *Conditor noster Deus, iuxta Diuum Petrum,*
Iac.4. *Iacobū, & Lucam, superbis, elatis, peruicacibus,*
Luc.1. *philautis, & arrogantibus resistit, humilibus*
au-

autem dat gratiam. Atque in eo ipſum imitari fulmen videtur, natura ſua res infernè conſtitutas degenteſque intactas relinquẽs, ac ſublimiores tantummodo petens: quemadmodum teſtatur & Horat. his verbis:

Sepiùs ventis agitatur ingens
Pinus, & celſæ grauiore caſu
Decidunt turres, feriuntque ſummos
Fulgura montes.

Item & Ouidius:

Summa petit liuor, perflant altiſsima vẽti:
Summa petunt dextra fulmina miſſa Iouis.

Vel in ara.

Galeatius Maria Mediolani Dux, Francisci Sfortiæ filius in tantam molliciem animi & impudicam lubricitatem lapsus est, vt quibuslibet honoratis etiam matronis & virginibus stuprum violentus adferret. Quod ipsum scelus exosum illum vsqueadeo suis, & exteris quoque illi subditis effecit, vt tandem ob illud aliquando ei peßimè cesserit. Andreas enim Lampugnanus, quidam Mediolanensis Aulicus, adiutus

iutus duobus etiam alijs ſequacibus, grauiter ab illo offenſus, præſertim verò quòd eſſet intolerabilis illi oppreßio cuiuſdam Abbatis fratris ſui, quam aduerſus hunc Dux idem in ipſo cœnobio exerceret, in Ducis necem coniurauerunt. Quam quidem poſteaquam animo conceperat Lampugnanus ipſe, veritus ſæpè Principis perſonam adoriri, vel impetere, vt cuius illum decor, ac forma, reprimeret, & ſtupefaceret, rationem excogitauit, qua in hoc inſtituto perſeuerare, & confirmari poſſet: nimirum illius in tabula imaginem ad viuum exprimi curauit, in quam exercendæ temeritatis, quotieſcunq; occurrebat, mucronem accedens figebat. Ea vſus confirmatuſque agendi conſuetudine, ingreſſus aliquando templũ cum cõiuratis, Ducem, ſatellitio alioquin ſtipatum, quaſi ſalutaturus, adoritur, ac ter illato potenter in ventrem vulnere, mortuum ſternit. Hũc finem miſer ille, ac ſceleratus Princeps adeptus eſt, qui nequaquam obſeruârat dictum illud Claudiani: Non ſic excubiæ, nec circumſtantia pila, Quàm tutator amor. Et re vera Creator noſter, atque vltionum Deus, non amicitiam, atque pacem tantopere commendans, haud dubiè quicunque ſecus agunt, eumq; offendunt, vbique, ac vel ad aras vſque etiam punit.

Cæli-

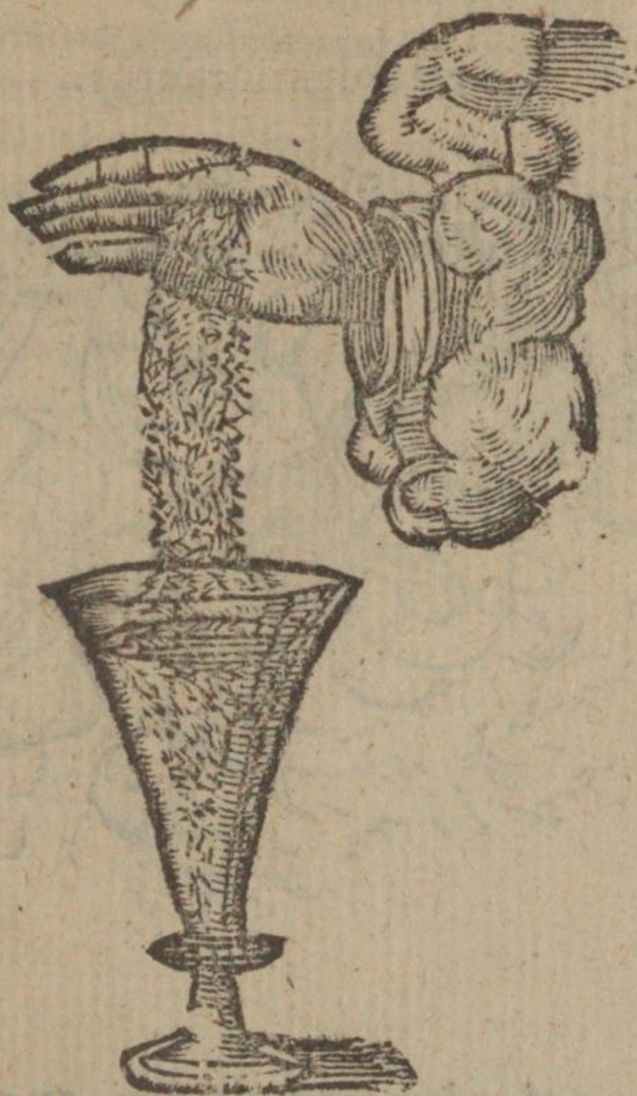
Cœlitùs impendet.

Dionysius Tyrannus, Siciliæ Rex, olim aliquãdo à Thrasonico parasito quodam, Democle nomine, ob opulentiam, & Regium apparatum immodicè se laudari, atque adeò, vt eum prioribus vniuersis mortalibus fœliciorem prædicaret, animaduertens: assentatori suo respondit ad hunc modum: Quandoquidem, inquit Dionysius, omnino tibi nostrũ vitæ genus placere videtur ô Democles, age, lubétne tibi beatitudinẽ nostram experiri, ac de fortuna nostra gustare? Cui Democles: Placet, inquit, Here, si tibi hoc visum est. Quocirca insterni iubet Tyrannus illi thalamum auro refulgentem, stragula apponi acu picturata, erigi abacos, argenteis vasis arte & ingenio fabrefactos, tum circum mensas adstare eleganti forma, vestitúue adolescentulos, ad omne Damoclis imperium quasi obsecundaturos. Aderant vnguenta, corollæ, cæteráque odore fragrantia: instructa erat mensa delitijs adeò, vt Damocles sibi videretur in summam fœlicitatem transcendisse, donec iubente Tyranno ensis è laqueari nudus supra verticem assentatoris, pilo equino subtenui impenderet. Ibi admonitus ille, ac præsente periculo trepidans, ad istiusmodi, quas putârat, beatitudines nauseabat, ac neglecta adolescentum forma, & quicquid esset reliquum delitiarum, vnà cum Cicer.

aureis vasis, corollis, & odoribus fastidiebat, ac metu plenus supplicabat, vt eiusmodi ludicris su perſederet Rex, tam periculoſam fœlicitatem à ſe deprecans. Qua in re ſatis expreßit Tyrannus, beatitudinem eſſe nullam; vbi cõtinuus eſſet metus, & grauißima extremi exitij anguſtia: maximè verò ſi hoc referamus ad vltionis diuinæ gladium, perpetuò ſupra infœlicium peccatorum ceruices fragili, tenuißimoq; filo impendentem.

Satis.

Heraclitus Athenienſes liberalis naturæ dotibus contentos eſſe debere, quòd ſumma cum pace, tranquillitateque viuerent, ſi modò pruden-

tes

tes essent, significare cupiens, vitro aqua pleno farinam manu conijciebat.

Vis est ardentior intùs.

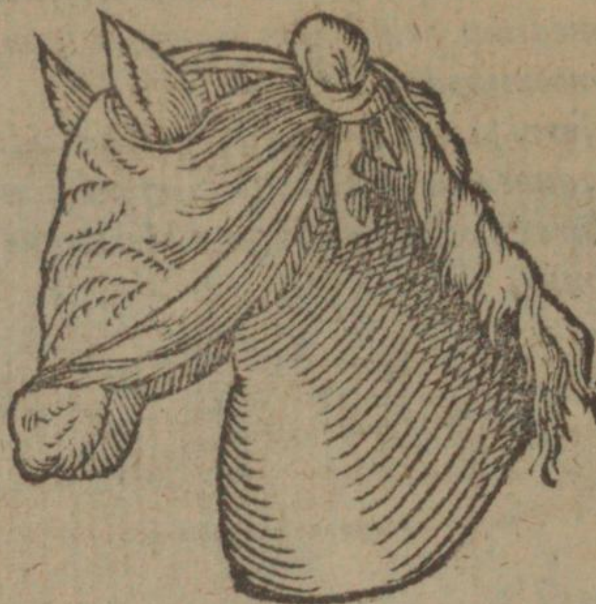
Quemadmodum per caui trunci, & aridi medium ignis accensus, non negligendum periculum adfert, ab innato latenter incendio: sic Ciuitas intestinis seditionibus, & coniurationibus in-

inflammata ob occultiores Ciuium insidias formidabile trahit periculum, cùm nec facilè paretur remedium, priusquam ingens in Rempub. accedat incommodum.

Conferri potest & hæc allegoria occultis amoribus, quos non sine graui animorum molestia, & dolore exæstuare intus & plerunque perdere experimur.

Pre-

Premitur, non opprimitur.

Imperatore Galba causis forensibus, pro tribunali Ius dicente, contendebatur iudicio super equi possessione: videns Cæsar ancipitem fieri cõiectura diiudicationem, naturam appellauit adsessoriam, Salomonis propemodum vsus exemplo
Reg.3 cap.3 *maternorum affectuum: statuitque, vt iurgiosus equus aquatum ageretur capite linteolo obuolutus: qui postea liber reuelato capite dimitteretur, ac cuius equile versus tenderet, eiusdem esse proprius censeretur. Discendum ex hoc, veritatem personari, ac fucari, & impediri posse, opprimi non posse.*

Magnum vectigal.

Erinacius, dum victum ſollicitè quæritat, ſi, quos offendit, fructibus ventrem paſcat, non contentus eſt, ſed callidus ſupinum ſe volutat, ſetaceis aculeis in ipſos quos paßim offendit fructus confixis, & ſub cauernas annonæ proſpiciens comportat onuſtus. Sanè ſuo exemplo, & ſedulitate animal nos admonet, haudquaquam ſatis eſſe, ſi agros ampliores poßideamus, niſi diligentia, & parſimonia vtamur. Hic certè prouentus eſt longè certißimus, & quem imitari potentiores & opulentos conuenit, exẽplo à frugalioribus & locatarijs ea cura & vigilantia vtentibus accepto.

Ingenij largitor.

Præcipuum quærendæ ſubtilitatis & artis remedium eſt neceſſitas. Quod ipſum exemplo coruus ille, cuius meminit Plinius, ſatis comprobauit, qui extrema ſiti laborans, dum bibiturus, vaſculum aqua altiùs reſidente, quàm vt exorbere poſſet, lapillis ordine callidus tantiſper implet, donec quæ in imo fuerat ſurſum ſupernataret, vt ita ſitim leuaret. Plin.

Vindictæ trahit exitium.

Et qui coniurationis causas suscitant, & qui se socios faciunt, iure & meritò pœnas itidem Iudicũ *luunt. Accidisse hoc. 300. vulpibus à Samsone* ca. 15. *per sata Philistinorum ad incendium segetum dimissis legimus.*

Æquari

Aequari pauet alta minor.

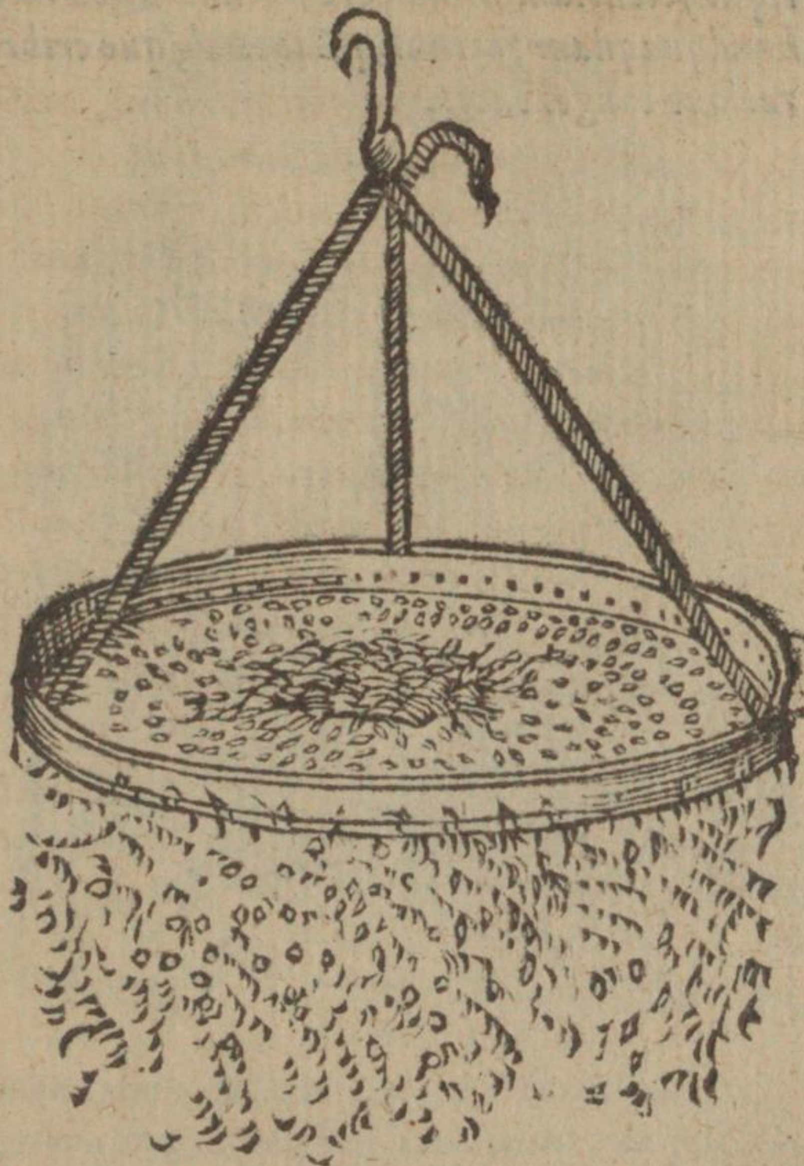

Tarquinius Superbus, clam, & occultè voluntatem suam filio significare cupiens, non Liui. Valer.

ſatis de illius cum Nobili viro, cuius gratia ad patrem ipſum miſerat filius, cõmunicatione con fidens, eundem in hortum ſuum obambulatum abduxit, vbi ſingula quæ occurrebant, papaueris altiora capita bacillo detruncabat: hoc facto nimirùm illud inſinuare volens, omnino ſibi placere, vt Proceres, præcipuiq; Gabianorum (ſuper quibus cum patre conſultabat, & inter quos aſtu non mediocrem iam autoritatem obtinuerat) corriperentur, extremoq; ſupplicio afficerentur. Atque hoc inuolucro ſanguinariam ſententiam figurauit. Animaduertens (quantũ coniectare licet) Principem ad parandam, ac ſedandam patriam etiam ſubditorum potentiſs. quoſque illi obſecundantes reddere debere.

Ecquis

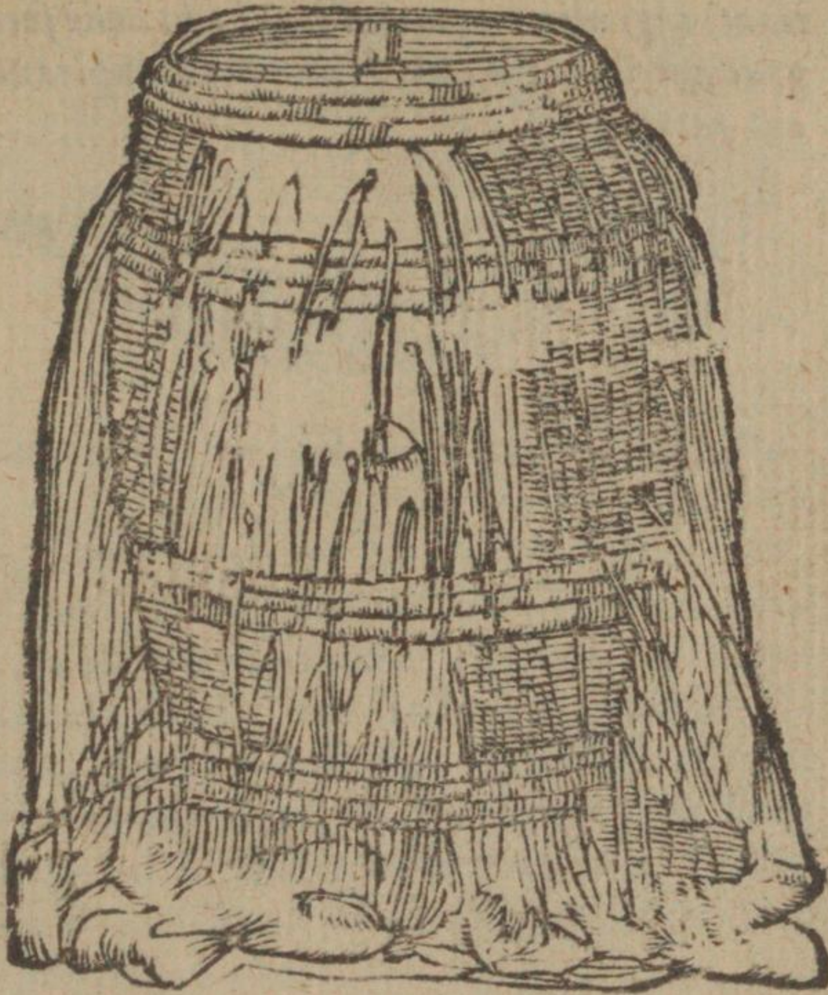
Ecquis discernit vtrumque?

Cribri natura probos significat, qui, velut cribrum ipsum frumentum, vtiliáque grana ab

inutilibus diuidit: ad eundem modum boni maliq́ue ſcientiam diiudicare nôrunt. Quod improbi haudquaquam faciunt, quiduis abſque cribro, & ratione congerentes.

Hâc illac perfluo.

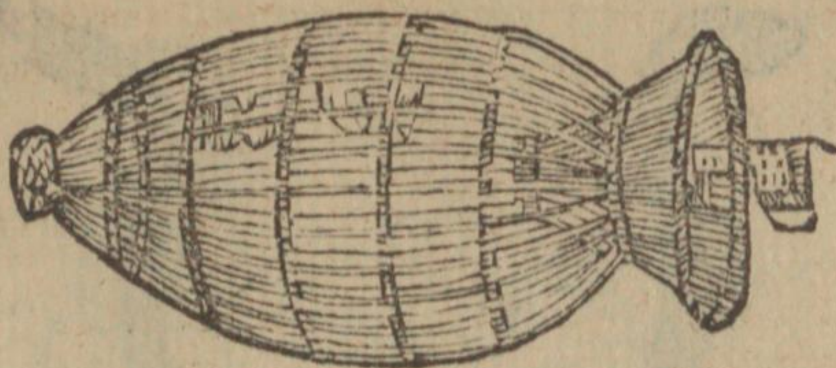
Danaidum dolium, iuxta Poëtas, adeò vbique rimosum, ac perforatum dicitur, vt quicquid infundatur emittat, & eijciat. Quocirca huic, aut simili Plutarchus, Terentius, alijq; autores garrulos, ingratos, & auaros comparauêre:

Plutarch. Teré.

quòd garruli, ſeu dicaculi arcani quippiam ſilentio tegere nequeant, ſed omnia potiùs effutiant: ingrati nunquam illi, qui ſibi benè fecerit, gratiam habeant: auari nunquam expleantur, aut ſaturentur.

Virtu-

Virtutis fortuna comes.

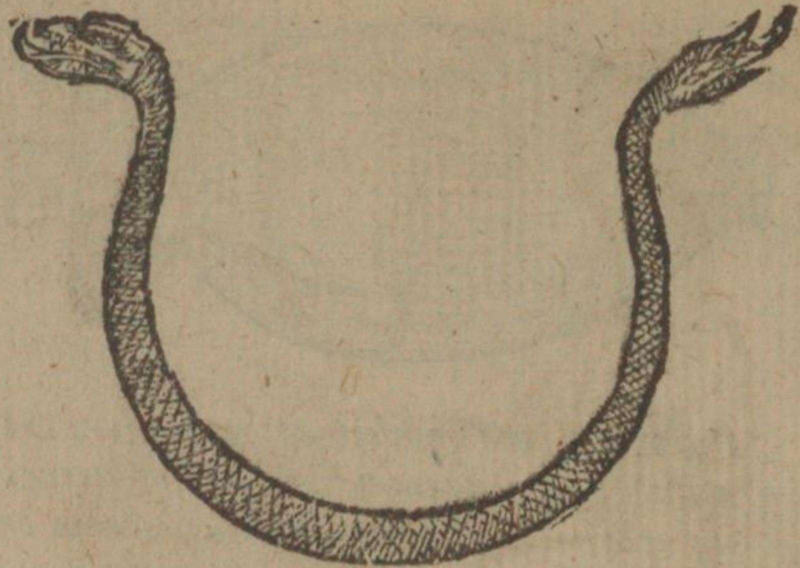

Pictores olim Timotheo Atheniensium Duci gratificari, aut assentari sperantes, ob immensas eius opes, ac potentiam, sic illius Iconem expresserunt, vt eidem dormienti fortunam appingerent, illi varias ciuitates cassibus, varijsque filaceis retinaculis, aut decipulis interclusas offerentem. Quod tamen ipsum Timotheus moleste tulit, animaduertens, eosdem fœlicitatem suam Fortunæ potiùs, quàm virtuti adscribere. Cæterùm Plutarchus id ab æmulis hoc procuratum odio scribit. Suidas. Plutarchus.

Paradin. hîc retis, & casis tantùm meminit, cùm tamen Icon ipsa nassam referat.

Pro-

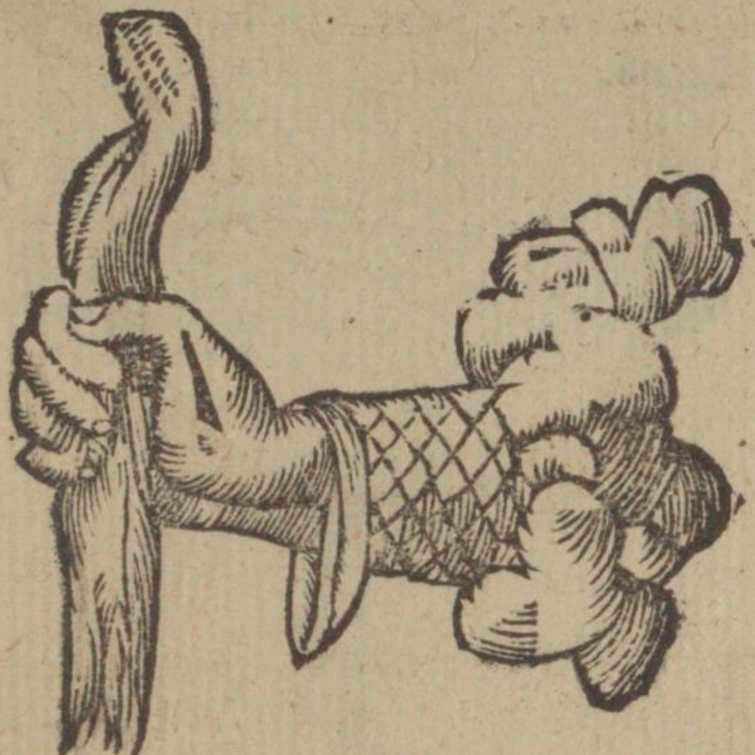
Prohibere nefas.

Aristo. *Amphisbæna, prodigiosus anguis, vt initio, sic*
Plin. *& cauda caput, quo & mordet, ac hostem, dum lubet, vel adoritur, vel fugit, gestãs, bifrontium proditorũ, clanculariorumq; domesticor. hostiũ, quorum eò periculum maius, quò ad nocendũ hoc*
Cicer. *hominum genere, iuxta Ciceron. sententiam, efficacior, nulla pestis esse queat, Symbolum esse potest. De quibus nefarijs hominibus, Prouerbium etiam vulgò iactari solet in hunc sensum:*

Quem coràm vultũ cernis prẹferre serenũ,
Clam te fortassis lædit hic, atque nocet.

Tu decus omne tuis.

Veræ, & antiquæ nobilitatis originem, præclare gesta pepererunt. Probat id Lysimachi Macedonis exemplum memorabile, quo & animi præstantiam, & indicationem reliquisse, & ad posteros transmisisse scribunt. Is enim iussu Alexandri leoni ad mortem oblatus, nouo pugnæ genere, in patentes leonis fauces manum forti- Tro. Pôp.

ter

ter inseruit, exertaque lingua, feram præfocauit. Rex spectata Lysimachi fortitudine tanta eum autoritate postea constituit, vt vrbem à se conditam illi nuncuparet, Lysimachiam deinceps appellatam.

Vs-

Vſque recurrit.

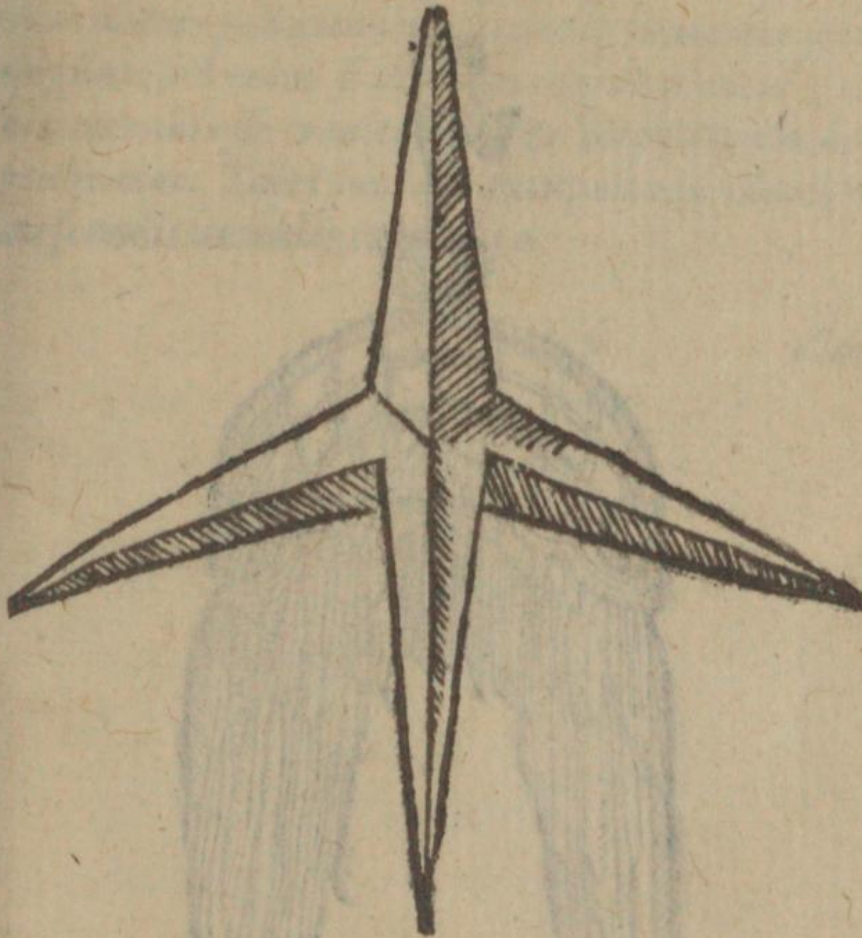
Qua-

Quaquà versus torqueat, in genuinam semper est reuersura conditionem naturæ: experientia sumpta ab arbusculis, in quas si pergulas, aut intertexturas arte ducas, & ramusculos vi cõtrahas, nouas tamen propagines in naturalem ascensum sunt productura. Idem vsu venit animantibus quoque & cæteris in natura rebus persimile. Vnde natum frequens illud adagium : Non facies ex buteone, siue triorche, siue (*vt vocant Neoterici*) Lanario, aut villano, aut buteo, seu buterio (*vt Alberto nominatur*) accipitrem: nec aulicum è rustico. *Huc spectat & illud Horatij,*

Quo semel est imbuta recens, seruabit odorem Testa diu.

Quo-

Quocunque ferar.

Quiuis ex natura siue forma sua murex, propterea quòd vbicunque inciderit, aculeum erectũ habeat, perpetuò ad lædendum est compositus: Ita peruersi, ac improbi eos perpetua clade, aut detrimento afficiunt cum quibus versantur.

Spe illectat inani.

Rerum mundanarum illecebræ, si tantùm eminùs inspiciantur, magnificentißimum quiduis mortalibus pollicitantur, atque in summam spem erigunt: sed enim si cominus contemplentur, nil nisi meram esse vanitatem, & imposturam depræhendas. Tales sunt & aucupatoriæ illecebræ inescandis auiculis compositæ.

Vlteriùs nè tende odijs.

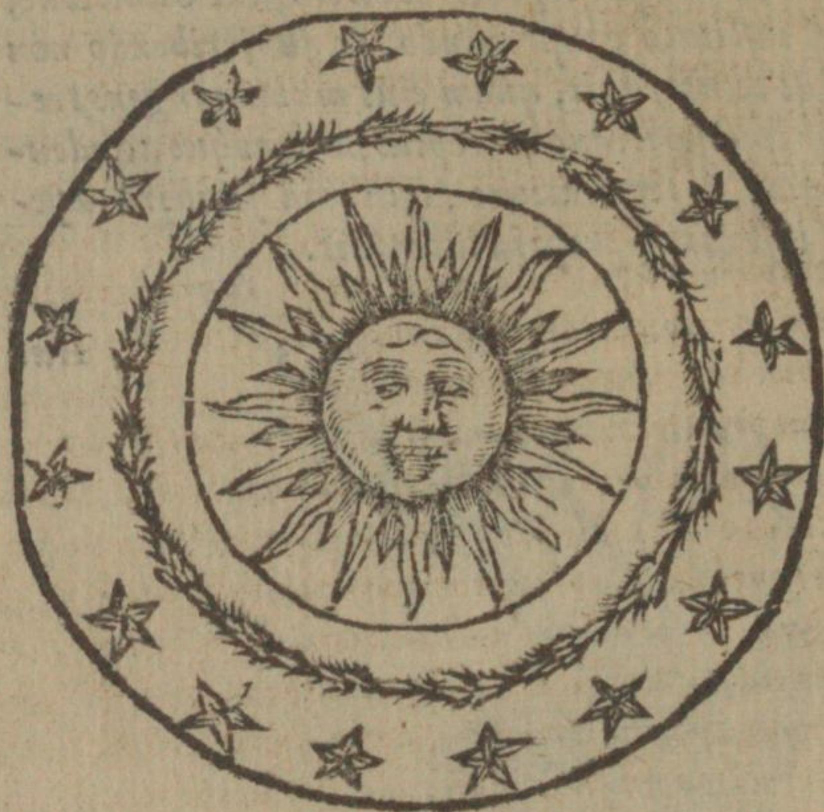

Contra diuinam poteſtatem nihil neque debet neque poteſt humana: quemadmodum Imperatori Valenti liquidò ſatis demonſtratum eſt, qui Arriana hæreſi vitiatus, poſteaquàm permulta iam ſuper D. Baſilij exilio, & proſcriptione propria manu exaraſſet, perficere tamē haudquaquam potuit, penna ipſa, vel tertiò etiam a-

Nazianze.

ramentum emittere recusante, nihilominus tamen is ab impia lege, & Decreto, siue Sanctione, vel instituto confirmando, ac subscribendo non priùs temperauit, quàm eius manum ingens tremor inuaserit: quo correptus, magnoque accedente metu, ac territatione, quicquid scribere cœperat ipse manu propria lacerauit.

Hæc conſcia numinis ætas.

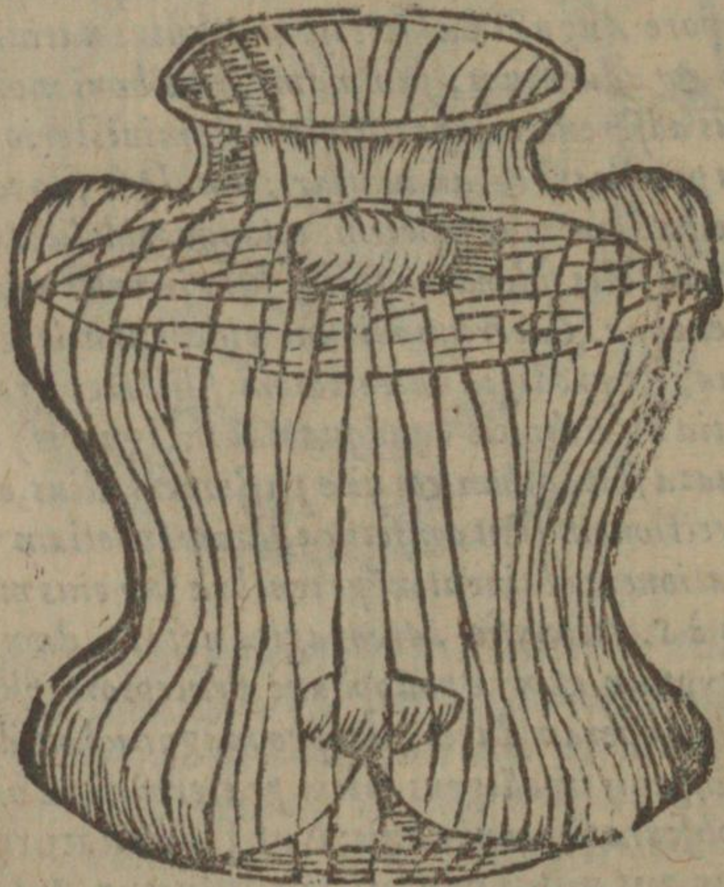
Sub aduentum Auguſti Cæſaris (teſte Plinio)
Plin. *circum ſolem apparuit ſtellata corona, ſeu etiam velut ex ſpicis triticeis, vnà cum verſicoloribus circulis cõcurrentibus. Suetonius verò hoc ipſum*
Sueto. *prodigium recenſens, vnius tantùm circuli meminit, inſtar Iridis ſolarem globum amplectentis. Verùm enimuero Plinij narrationem propiùs ſe-*
Dion. *cutus Dion, præter inauditum, inſolitumq́; illud,*

cuius

cuius etiam meminit, sydus, asserit quoque splendorem solis obscuriorem factum, accedentibus tribus alijs circulis amplioribus, quorum vnus similitudinem referebat coronæ spiceæ. Addit alio vlteriori loco Dion, Solem subfuscum interdum noctu lumẽ reddidisse. Demum hoc constat, Dom. Iësum Christum verum lumen, Solemque iustitiæ tempore Augusti Cæsaris natum: cuius natiuitatem & aduentum, summam totius boni mortalibus adferentem, oportuit cœlesti ministerio palàm prædicari & annuntiari: simulque suo tempore paßionem et mortem, quando videlicet obscurato solis splendore factæ sunt in orbe vniuerso tenebræ. Cæterùm mirum videri non debet, si signa, & prodigia natiuitatem filij Dei præcedentia ab Ethnicis (quãquam illius ignaris) obseruata sint, quum & quæ paßionem illius, ac resurrectionem sunt consecuta, summam etiam venerationem obtinent: nẽpe tenebræ sub eius mortem à S. Dionysio Areopagita notatæ, dum per Ægyptum cum Apollophane præceptore philosophiæ operam daret, ac pro magnitudine dotis & ingenij intelligens solem præter naturæ ordinẽ obscuratũ pronũtiauit: Aut Deus naturę patitur, aut mũdi machina dissoluitur. *Insuper de excitato terræ motu sub suã resurrectionẽ (autore Plinio) ad legitimã annorum supputationem,* Suidas. Plin. lib. 3.

collationeque demonstrari potest, scriptum eiusmodi legimus: Maximus terræ memoria mortalium extitit metus, Tiberij Cæsaris principatu, xii. vrbibus Asiæ vna nocte prostratis.

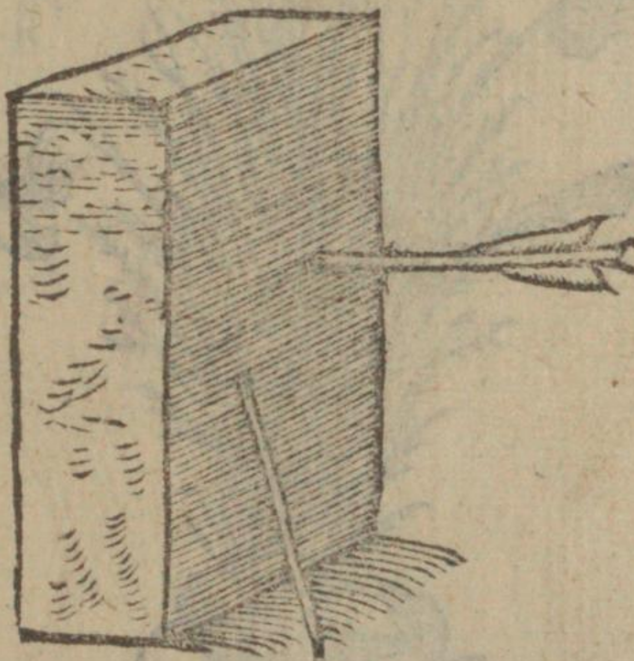
Haud sidit inane.

Plin. Quintil. *Recens ac velut plenum succi ouum in imum mox mergitur, putridum in aquam missum superna-*

pernatat. Et quò minus ineſt homini prudentiæ, eò ampliùs inſipientiam prodit: Contrà quò quis prudentior, & intelligentior, eò fit demiſsiore & tranquilliore animo, & ab oſtentatione alienior.

Infringit ſolido.

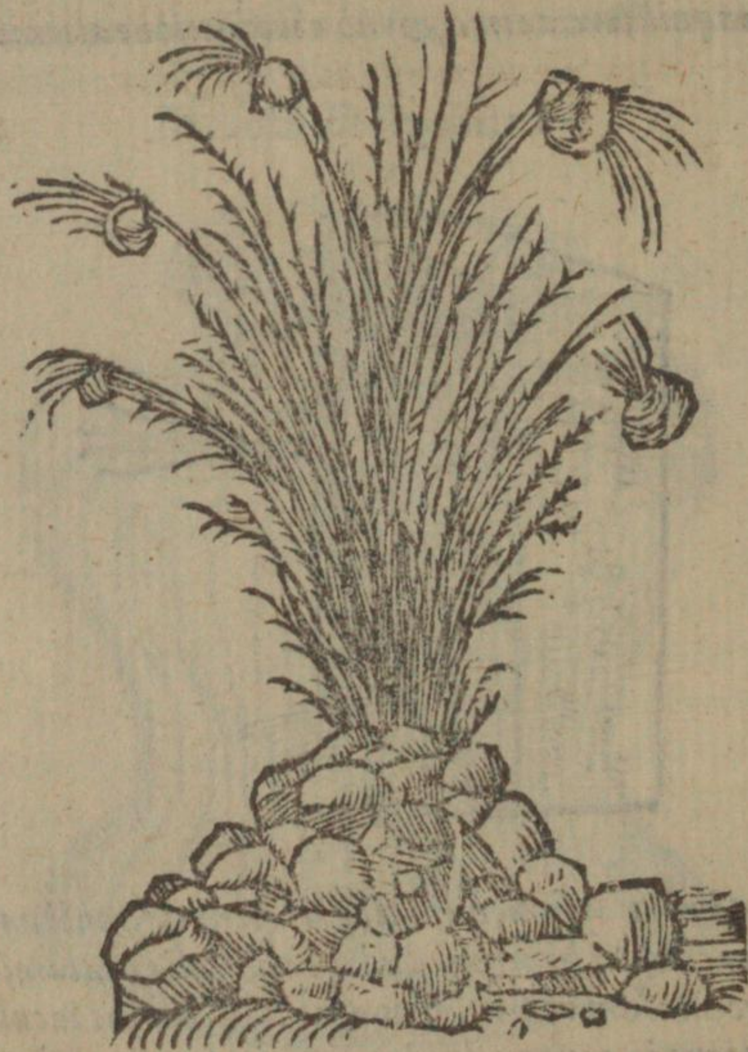

Ad eum ipſum, qui integritatem & conſtantiam cordati hominis ſtudet calumnijs contaminare, malum redit. Idem agit Baliſtarius iacula mittens in cautem durant, & impenetrabilem.

Sans

Id est, Duce non alio.

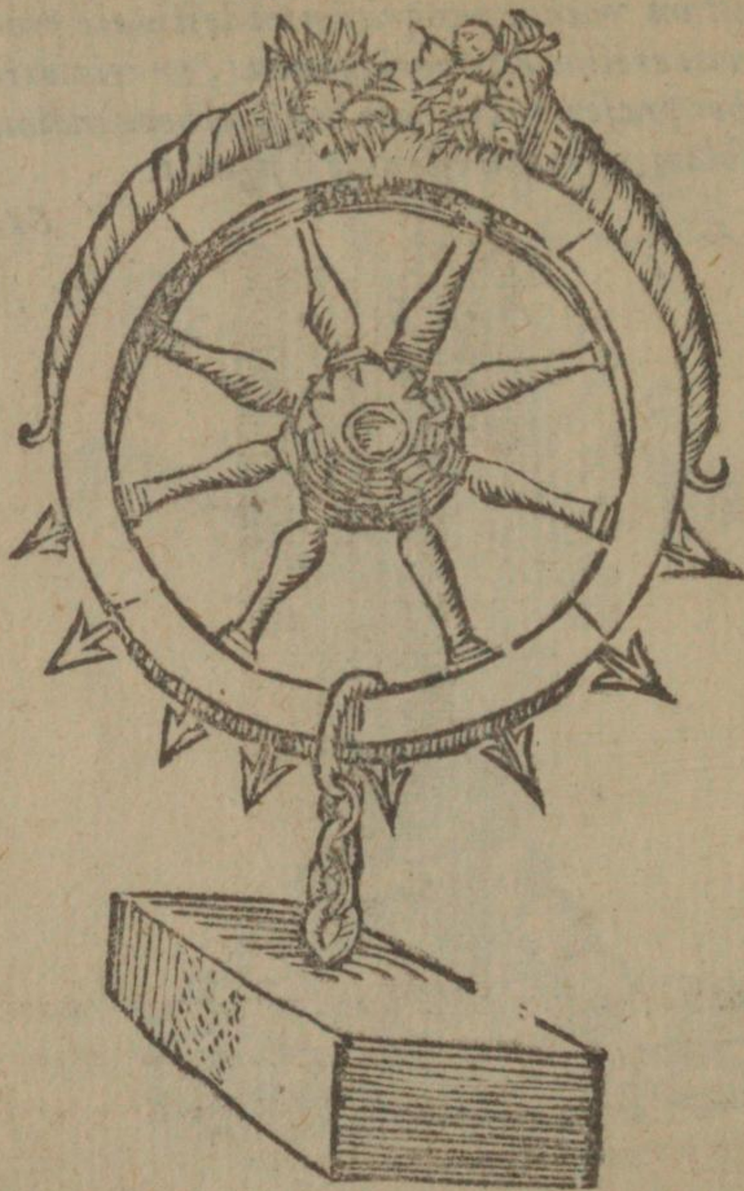
Sans autre guide.

Geniſtæ frutex, ſeu alterius arbuſculæ ramuſculi

sculi nodati, colliculúsue coaceruatorum lapidum ad ductum viæque recognitionem destinatæ profectionis erectus à peregrinantibus, & viatoribus, hoc præsente Symbolo nobis ad beatitudinis iter solam virtutem esse ducem figurat.

Fata obſtant.

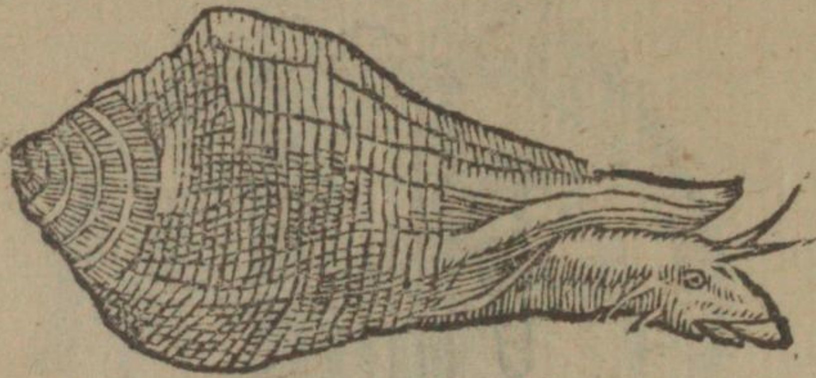
Ardui res eſt, & perdifficilis negotij, fortunarũ & deſideratæ fœlicitatis captatio. Adde quòd & pauperies illinc retrahit, et acceſſum remouet.

Terit & teritur.

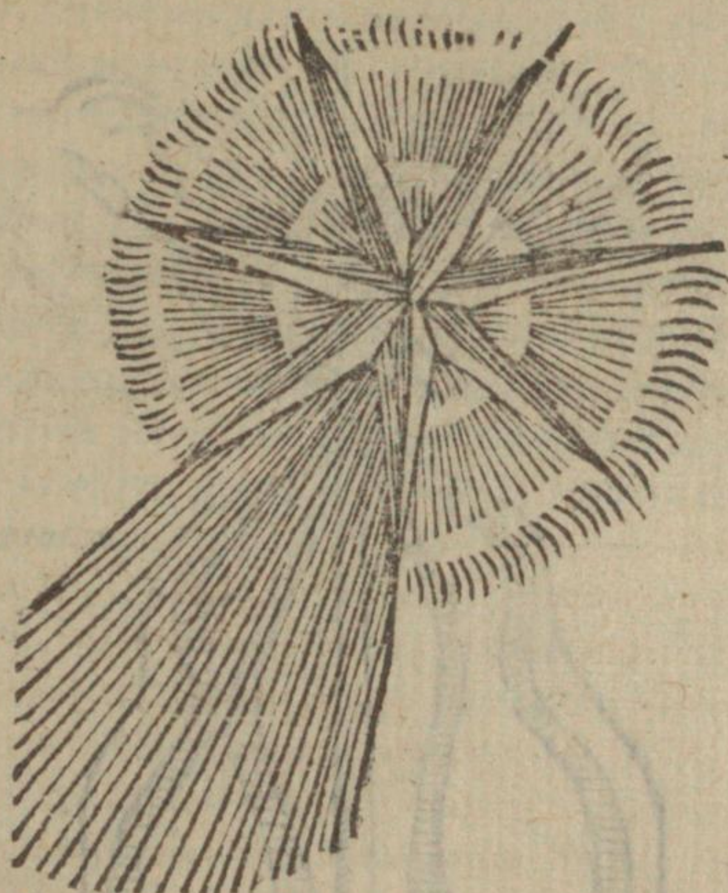
Quemadmodum lapis ferrum exacuens, attritu ferramentorum absumitur: sic impius, & obtrectator conuelli quoque ab alijs patitur, vt alios in perniciem queat abducere.

Sic prædæ patet eſca ſui.

Immenſum quod ex lingua ſua percipit commodum purpura, eò illi maioris faciendũ eſt, quò hac ſibi victum cõparet, prædamq; venetur. Sed enim quod interdum ex eadem malum accipit, eò illi magis eſt metuendum, quò per eandẽ in mortem incurrat, ac per eam ſemper præda fiat piſcatoribus. Sic et humanæ linguæ officium ſe habet: dum prudẽter regitur, pro theſauro pretioſiſsimo eſt: ediuerſo obtrectatrix, garrula, futilis, formidabile, ac lethiferum ſpirat venenũ, à quo cognomen vulgo accepit, vt linguam prægrandem *nuncupet. Iure igitur comparatur prægrandi purpuræ piſcis linguæ, quòd huic infra palatum purpureus ac rubeus adhæret humor, allegoricῶs ſignificans virus atrox maledici obtrectatoris & ſanguinarij.*

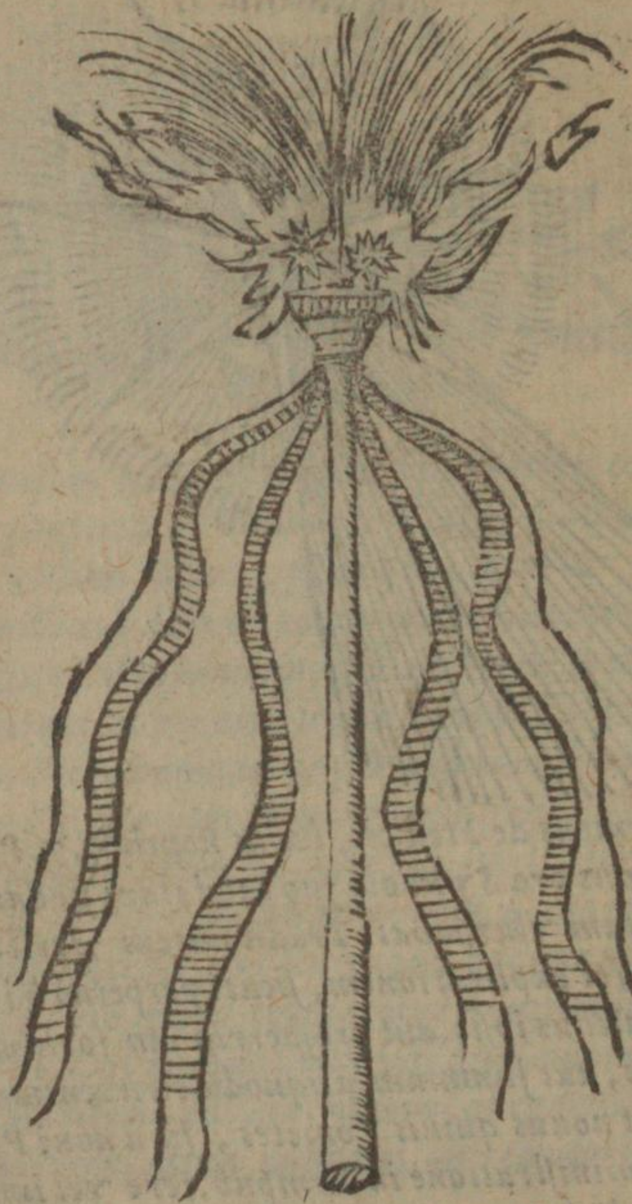
Candor illæsus.

Clemens de Medicis, huius nominis. 7. Pontif. Summus pro Symbolo suo caudatam stellam, siue Cometam vsurpabat. Tradit autem Aristot. ad huius rei explicationem, sicuti perpetuò hactenus mortalibus ipsis, aut prosperrimum fortunæ successum, aut summum aliquod detrimentum portẽderit nouus quiuis Cometes, sic à noui Principis administratione in Rempub. ferè vel immensam fœlicitatem, vel exitum vltimum inuehi. Aristot.

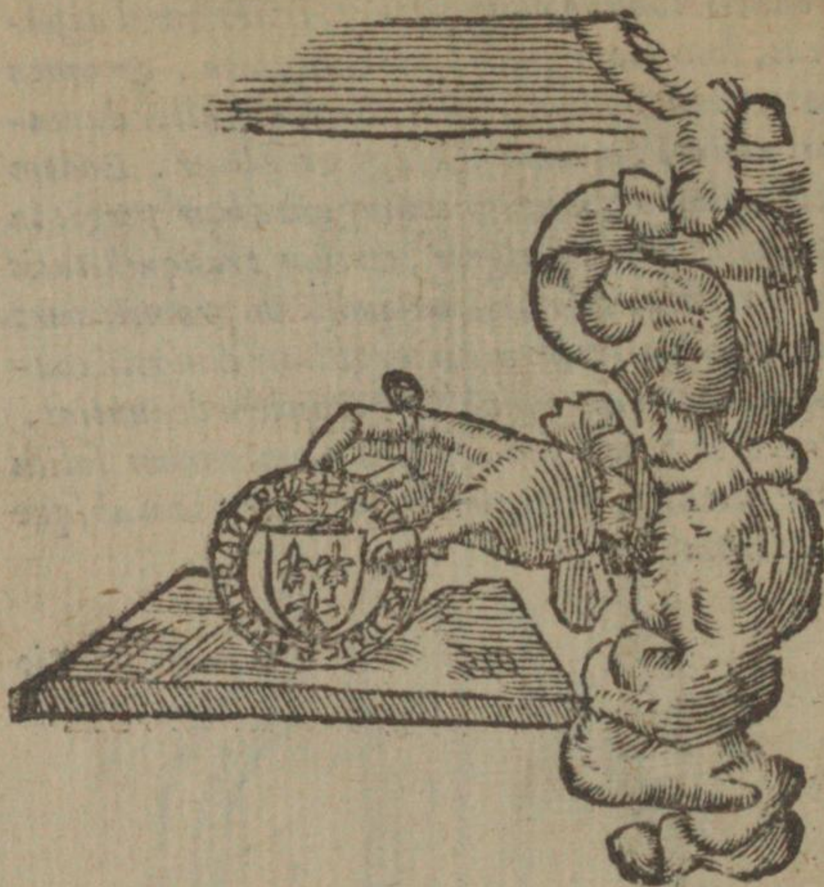
Pro-

Prosper vterque mari.

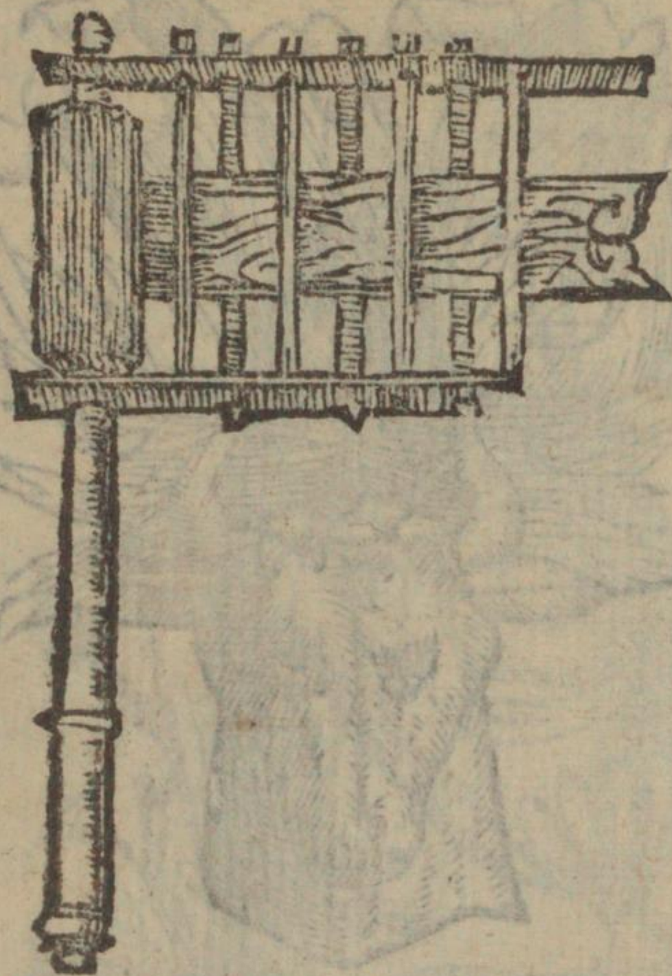
Quando Gemini, quos veteres Castoris & Pollûcis nomine nuncupârunt, ignes simul apparent, secundam nautis nauigationem, & omen portendunt bonum. Si verò eorum alter duntaxat eminet, malum præsagire creditur. Eodem etiam modo si mutuus coniugum amor pergit in re domestica affulgere, certum tranquillitatis & fœlicitatis domesticæ indicium promittitur: e diuerso si alterutrius improbitate diuortiũ coniugatis accedat, ruinã & perniciem denuntiat. Præterea potest sub alterius Geminorum solitudine intelligi, periculosam esse potentiam absque prudentia.

Sic ſpectanda fides.

Auri probitas non tantùm tinnitu, verùm etiam cotis tactione dijudicatur. Sic & pietatis ac fidei comprobatio nō ex ſermone tantum, verùm etiam ex præſtatione & actorum ſplendore facienda.

Sic violenta.

Intempestiua & nullius pensi futilitas crepitaculi sono, ac strepitui optimè comparatur.

Terror & error.

Inter præcipuas magnanimi Ducis dotes seriò cõputandum, si discrimẽ in virtutẽ trãsformet: vtpote si tempore, locóue inferior, à cõserta cum hoste manu, astu scilicet, & stratagemate, exercitum deducat, simulq; terribilẽ hosti se faciat: quẽadmodũ olim à magnanimo illo Duce Hannibale factũ est, cùm in hostiũ territationẽ super boũ suorum capitibus ardentes fasces noctu ostẽtauit.

Poco a poco.

Id est, Paulatim.

Apparent quidem à ſolo ſurgentes plantæ, verùm incrementũ notare poteſt nemo. Sic probitas, & virtus dum adnaſcũtur, non facilè diſcerni, niſi exemplo & vſu poterunt.

Aemula naturæ.

Aßidua exercendi ſedulitas dubio procul tandem aſſequitur, vt naturam ſimulatque imitetur, & æquet. Quod in Domitiano Imperatore, Suetó. *ex ſolertia & iaculandi dexteritate meritò prædicamus, dum in feram quandam tela duo tam ſolerter iaculatus eſt, vt enatis cornibus ſtare fera videretur.* Re-

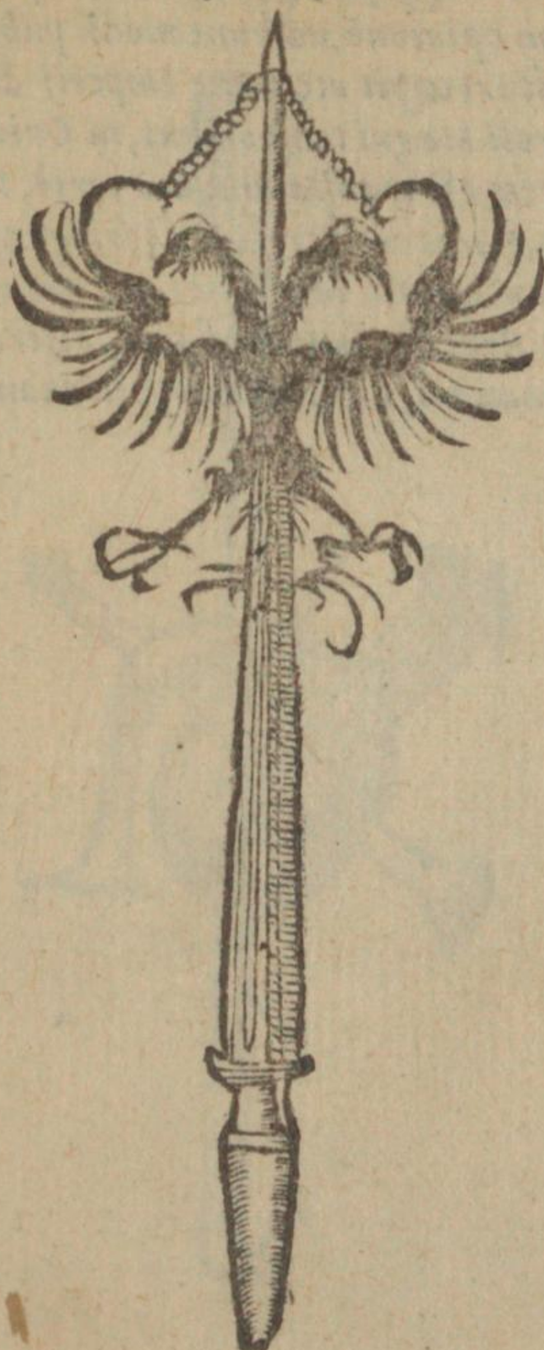
Renouata iuuentus.

Ad ſolis radios accipiter ſolet vitia pennarum dirigendo componere Sic ad Chriſtũ Dom. acceſſurum oportet omnem improbitatem & affectus impios exuere, & nouo veſtitu, ac renouatione vitæ ſuperindui.

Præ-

Præpere penna.

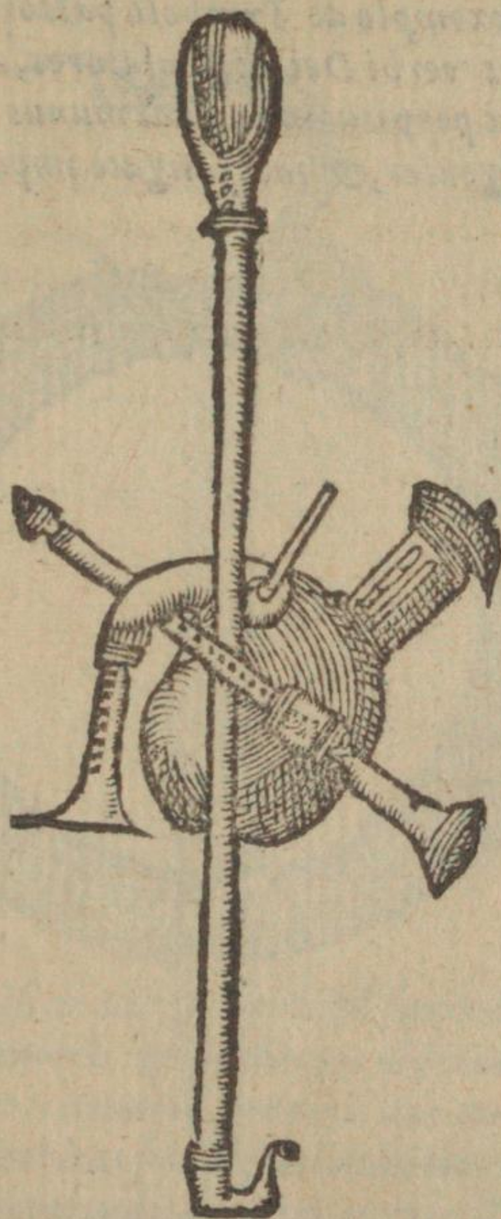

Effi-

Effigies expansæ aquilæ, siue bicipitis iuxta vulgatam opinionẽ, ad hunc modũ publicis vexillis gestari cœpit accidente Imperij diuisione, quod Caroli Magni temporibus, in Orientem & Occidentem est translatum: aut certè, Vuolfgango Lazio, Romanor. Regis Historiographo referente, Constantini Magni ætate, qui ex Romanor. vna Republ. duas conflauit, alteram nimirùm Romanam, Constantinopolitanam alterã.

At-

Attendite vobis.

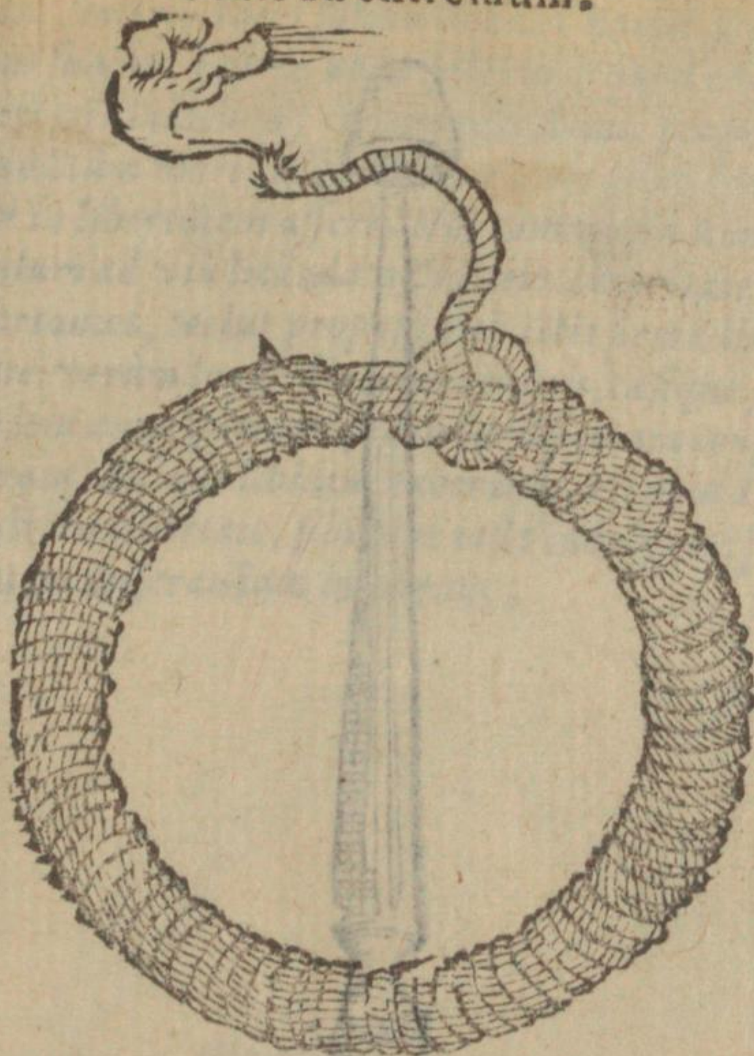
Ad

Ad ſtabiliendum Chriſtianæ Eccleſiæ ſtatum, & eius integritatem retinendam, commodiſſimum ſi exemplo ac Symbolo paſtoriæ armaturæ fideles verbi Dei diſpenſatores, ac miniſtri rectum ac perpetuum docendi munus ergà Eccleſiam diligenter, & indefatigatè impendant.

Act. 2. g

Viuit

Viuit ad extremum.

Constantissima erga Principẽ suum debet esse cuilibet amoris & fidelitatis obseruatio, & nec, quãlibet vehemẽte ventorũ aut tempestatũ vi irruẽte, probitas fidesq; vel minimo extingui. Nẽpe quòd bombardicã restem circulatã seruare videmus, vt ne quicquam irruentibus ventis, pergat semper ignes potentiùs confouere.

Id est, Captiua libertas.

Captiue liberté.

Autores, & qui in vitam Cæſaris coniurauerant, interfectores ſoluto Senatu Romæ plateatim ſummo lanceæ apice pileum (quod erat libertatis indicium) circumgeſtabant, propterea quòd tum moris eſſet ſeruos omnes pileo donari, & in libertatem aſſeri. Hoc commento Rom. populum ad vindicandam Ciuilem autoritatem cohortantes, velut propoſita ab iſtis firma libertate: verùm longè diuerſum euênit, cæſíque ſunt eodem anno quotcunque in carnificinam conſenſerant. Sic qui libidine execrandi, æſtimata præpoſtera libertate, ſibi plus iuſto indulgent: ſeruitutem miſerandam incurrunt.

Police

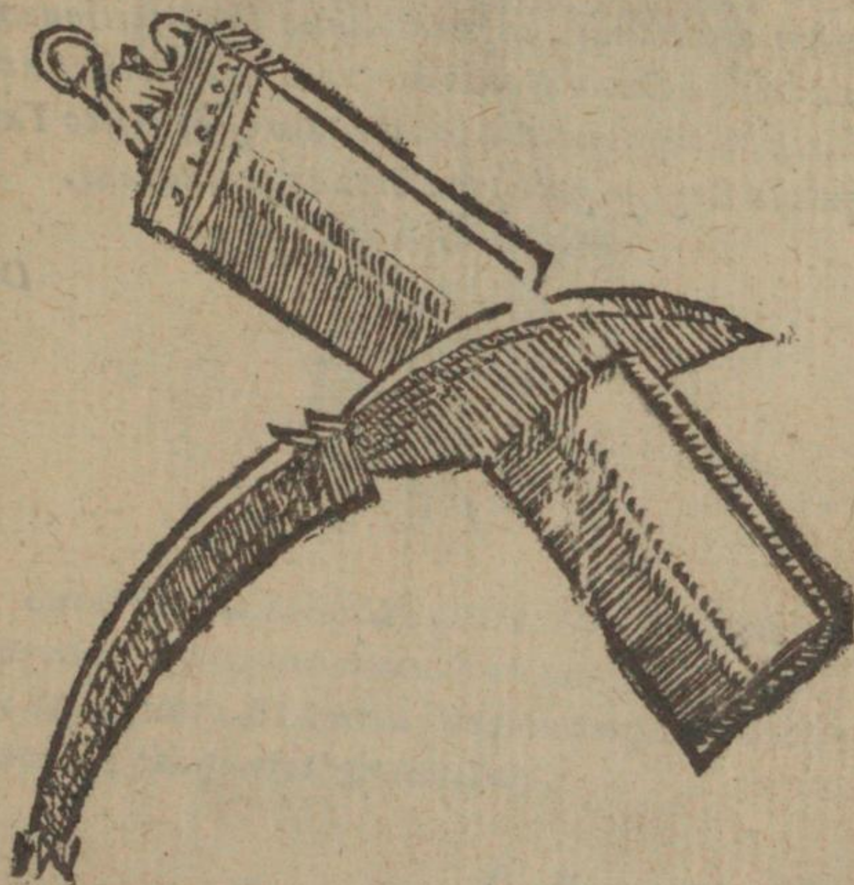
Police souueraine.

Id est: Perfecta politia.

Ad consummatam Politiam, hæc duo requiruntur: Calamus & gladius. Puta deliberandis rebus consilium & literæ, exequendis gladius.

Superstitio religioni proxima.

Hoc est antiqui hostis, & Sathanæ studium, ut quoties insignem errorem, aut impietatem aliquam in hunc mundum spargere cupit, quæ sua

vafricies est, ac peruersitas, illud ipsum vel falsiß. commentum suum aliqua semper veritatis specie, atq; vmbra conetur obuelare. Quanquam aliud nihil sit totum illud inuolucrum, quàm mera impostura, præstigiumque, ac fascinatio. Quod ipsum luculenter olim effecit, quando primùm diuinandi, augurandique superstitionem

Liui. inuexit, à Decio Nauio augure ipsam cotē etiam durißimam nouacula bipartitam esse, Prisco Tarquinio Regi, populoque Romano persuadens.

De

De mal me paists.

Id eſt,
Alor
noxio.

Cucurbitula Medica (quam ventoſam paßim appellant) prauum dumtaxat ſanguinem elicit, ac depaſcitur. Et animus nequam niſi quod improbum eſt quærit, & continet.

Fons inuocantis.

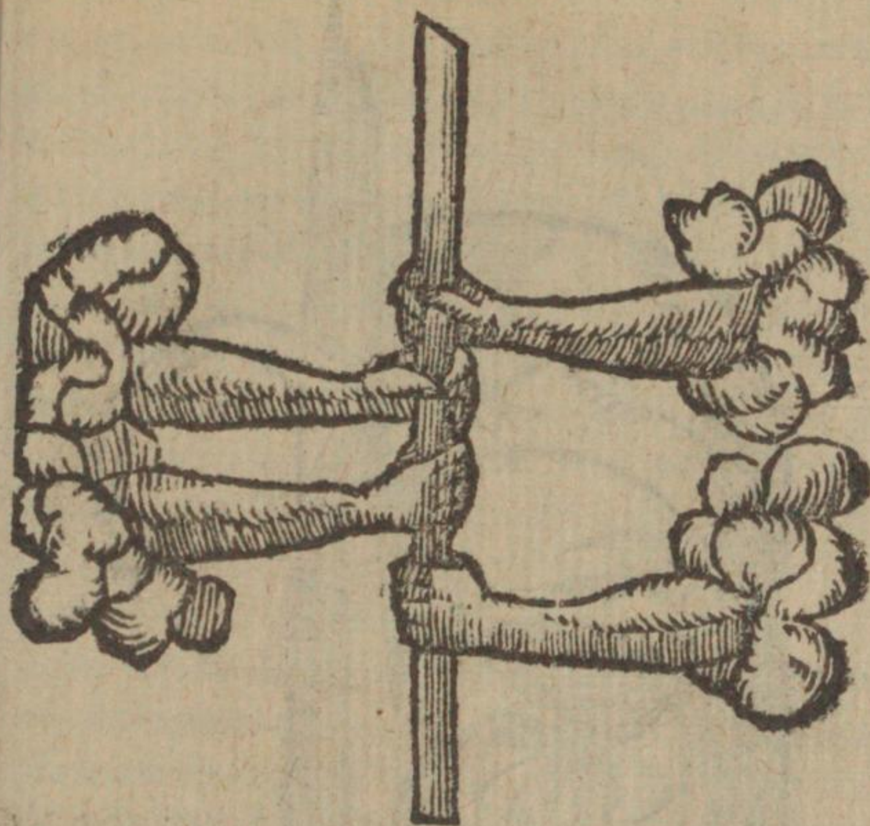

Iudic. 15. *Extrema siti laborans olim Samson inuocato Dei auxilio sensit præsens aquæ leuamẽ ex molari dẽte asini mãdibulæ, qua priùs mille viros peremerat, ea scatente. Quo miraculo notandum venit, vel simplicisſ. quamque rem ad Dei gratiam diuino suo verbo (quod verus, viuusq; fons est) imploratam suscipiendam esse appositam.*

Et

Et l'vn, & l'autre.

Id est, Et hic & ille.

Duobus inter se quocunque certamine contendentibus, fieri nequit (quantacumque viriũ, aut æquitatis ab alterutro præcellentia certetur) quin vt minimùm vel molestiæ saltem aliquid, si forsitan detrimenti nihil pars alterutra capiat. Atque eadem ratio est, quæ & luctantium in palæstra tractúue baculi, in qua de viribus certatur, vbi neque robustior absq; membrorum coactione vnquam fert victoriam.

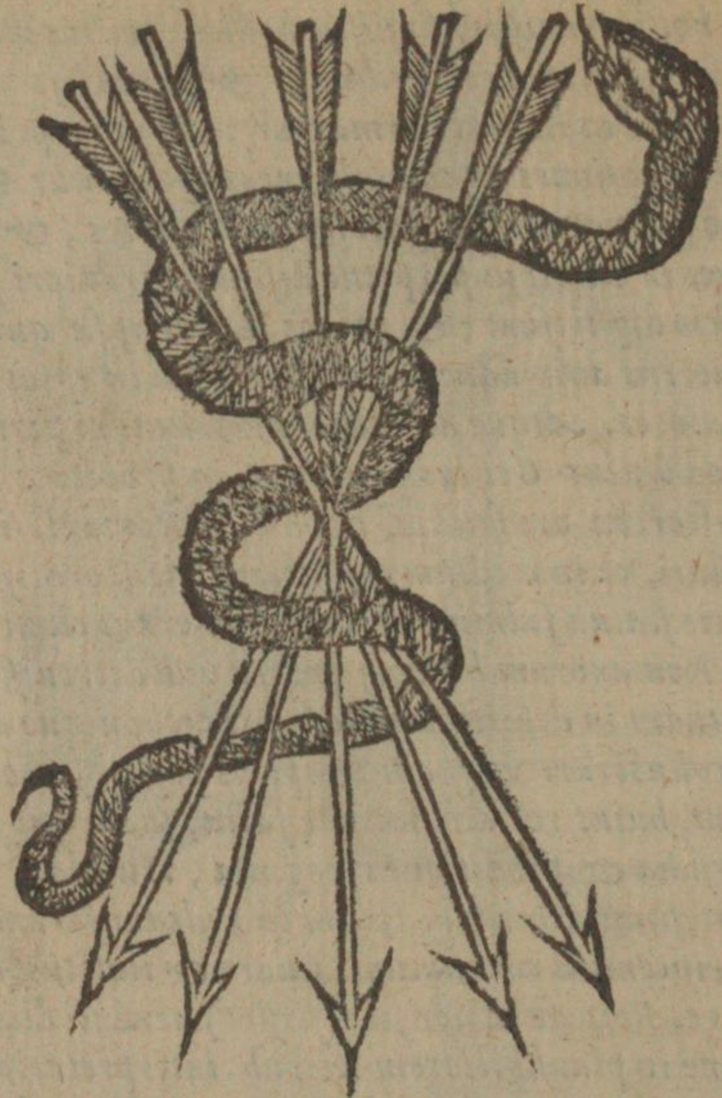
Consultori pessimum.

Redi-

Redire semper sceleris ab altero admißi in suasoris caput meritas pœnas certũ eſt. Spectare licet hoc in vexillis, signiſúe bellicis, quibus militẽ ad expeditiones conſcribimus, & in prælijs velut ductricibus in hoſtẽ armamur: illa enim primas oppugnationes & conuulſiones experiuntur. Quin imò pugnarum inſtigatores, conſultores, & autores in omnibus perpetuò dißidijs grauiori ſupplicio digni ſunt, & in eos Leges ipſæ quoque ſeueriùs animaduerti iubent quàm in ipſos pugnatores. Atque ad præſens inſtitutum pertinet quod Aulus Gellius ſcribit de improbitate Hetruſcorum aruſpicum, quòd hi à Romanis inter pellati, vt in medium conſulerent de Horatij Coclitis ſtatua fulmine percuſſa (vt erant clancularij Romanorum hoſtes) poſtea quã decreuiſſent, ſtatuam in deſertiorem locum, ac vbi neque à ſole colluſtrari vnquam temporis poſſet ſemouendam, huius rei accuſatione facta, ſuaq; hac in re perfidia & proditione recognita, trucidati fuerint, ſimulachrumq; ipſum in Vulcani forum honorificentiùs tranſlatum. Quare & iuuẽtus (quòd ea res Reip. fœliciter ſucceßiſſet) mendaci diuinatione in plauſibiliorem Reipub. interpretationem conuerſa, per vrbem clamans, & indignabunda in prouerbium erupit: Malum conſilium conſultori peſsimum. Gell.

Vis nescia vinci.

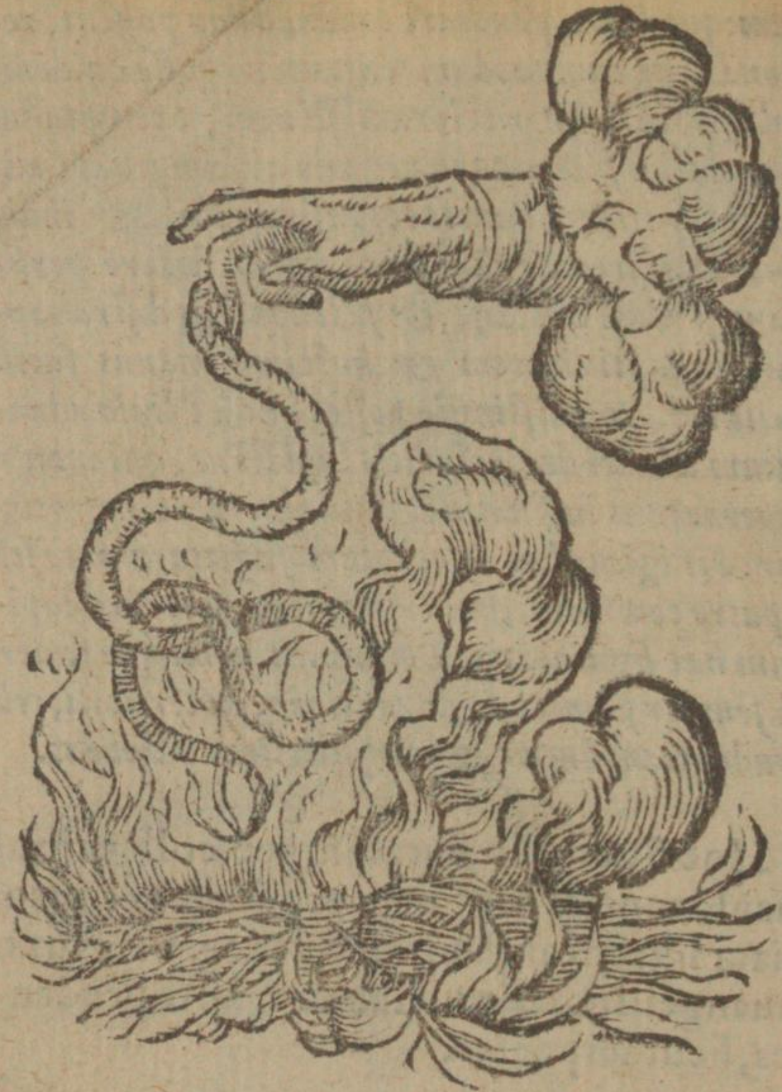
Plutarch. *Scribit Plutarchus Scylurum Chæronnensem moriturum octoginta præstãtibus liberis suis iaculo*

culorum fascem per singulos obtulisse frangendum: quod cum præstare conando non possent, respondit, ad eum modum vnitam nõ posse quidem: sed dissoluit pater telorum struem, exemptaque singulatim sine magno negotio abrumpebat: adhortatur itidem omnes eos insuperabiles & inuictos mansuros, quamdiu concordi fœdere persistant: si verò dissidijs, & seditionibus distrahantur, in captiuitatem & hostium manus facilè ruituros. Non dissimile posset huc à Plinio adnotatum adduci de Cycladicis lapidibus, qui integri supernatant in flumine, diminuti verò merguntur. Sit igitur hoc Symbolum sagittarum fascis à patre commenti, simulque memoratorum lapidum hæc significatio: Coniuncta, firmaque fœdera eò semper firmiora, durantiora, ac certiora, vbi prudentiam ducem, & consultricem adhibeas. Plin.

Hoc Symbolo Paradin. per colligationẽ iaculorum serpentinam prudentem concordiam significare vult: idque fortassis iuxta Euangel. locum qui habet: Estote pruden- Matt. tes, sicut serpentes. 10.

Quis

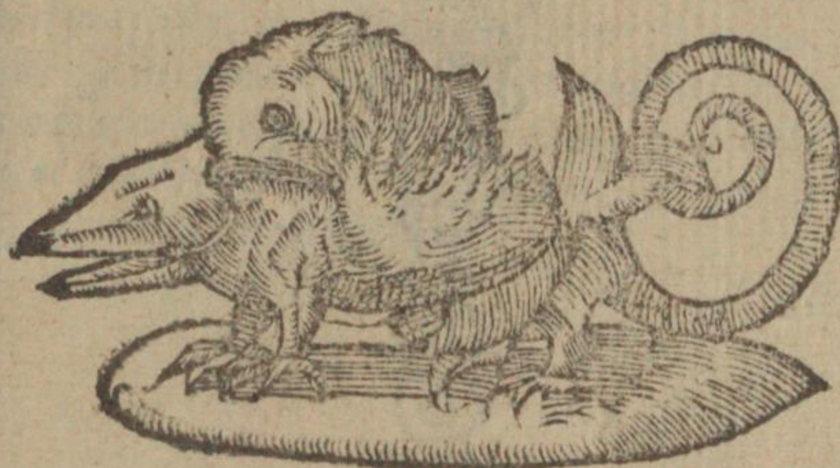
Quis contra nos?

Diuus Paulus in insula Melite à vipera mor-
Act.28 *dicus apprehensus, nullam inde contagionem ac-*
cepit (quanquam secus arbitrarentur Barbari)
sed

ſed excuſſa manu viperam ipſam in medias flammas coniecit. Ex quo cernere eſt, quibus præſtò ſit diuina clementia, nocere nil vltrà poſſe.

Maturè.

Qua ratione olim Titus Veſpaſianus Imperator pro Symbolo ſuo anchoram cum Delphine piſce vſurpabat, eâdem (vt arbitror) & Papa Paulus, III. Chamæleontem cum Delphino. Sic innuens lentam illam celeritatem, aut maturitatem in rebus agendis ante omnia obſeruandam.

Lux publica Principis ignes.

Faces ardentes quas ante Principes ſuos Romani geſtare ſolebant (quod eſt videre pleriſque priſcorum monumentis, & numiſmatibus: cuius etiam rei Herodianus meminit, vbi de Gordiani Cæſaris inauguratione ſcribit) haud obſcurè ſignificabant, Principes eos, Imperatores, caſtrorum præfectos, ac Duces, nec non & Prætores ipſos (penes quos etiam illorum temporibus ius decidendarum actionum deferebatur) celebritate, ac ſplendore nominis, dignitatis, & veri officij oportere cæteros anteire. Herod.

In se contexta recurrit.

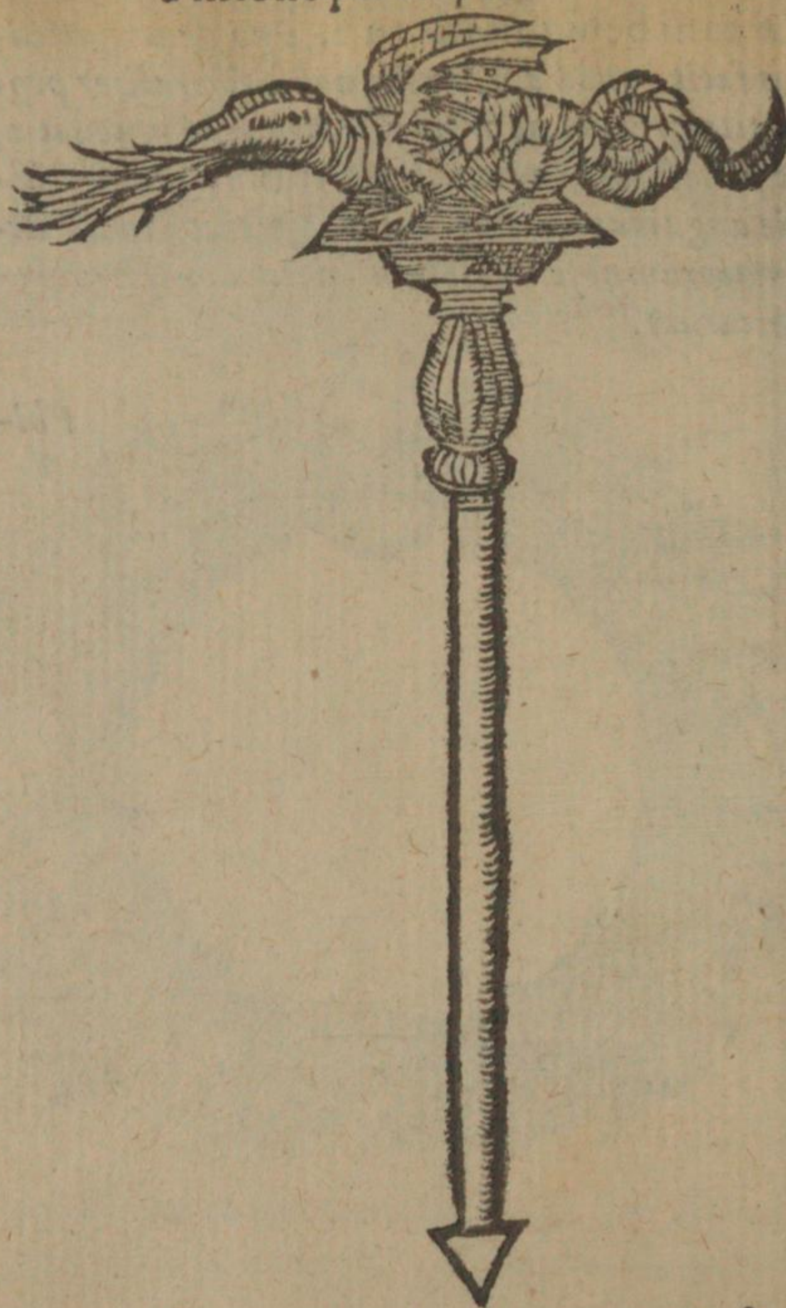
Psalmista commemorans immensam diuinæ gratiæ, pietatis, clementiæ, ac prouidentiæ bene-

fici-

scentiam & largitatem ait : Benedices coro- Psal.
næ anni benignitatis tuæ. *Quo & nos atten-* 64.
*tos facit, quòd à Domino nobis liberaliter pro-
ponitur rerum ac prouentuum annua renouatio,
ac succeßiuus, continuusque reditus. Vbi & effi-
gie anguis annus intelligendus venit, iuxta Æ-
gyptiorum obseruationem literarum Hierogly-
phicarum.*

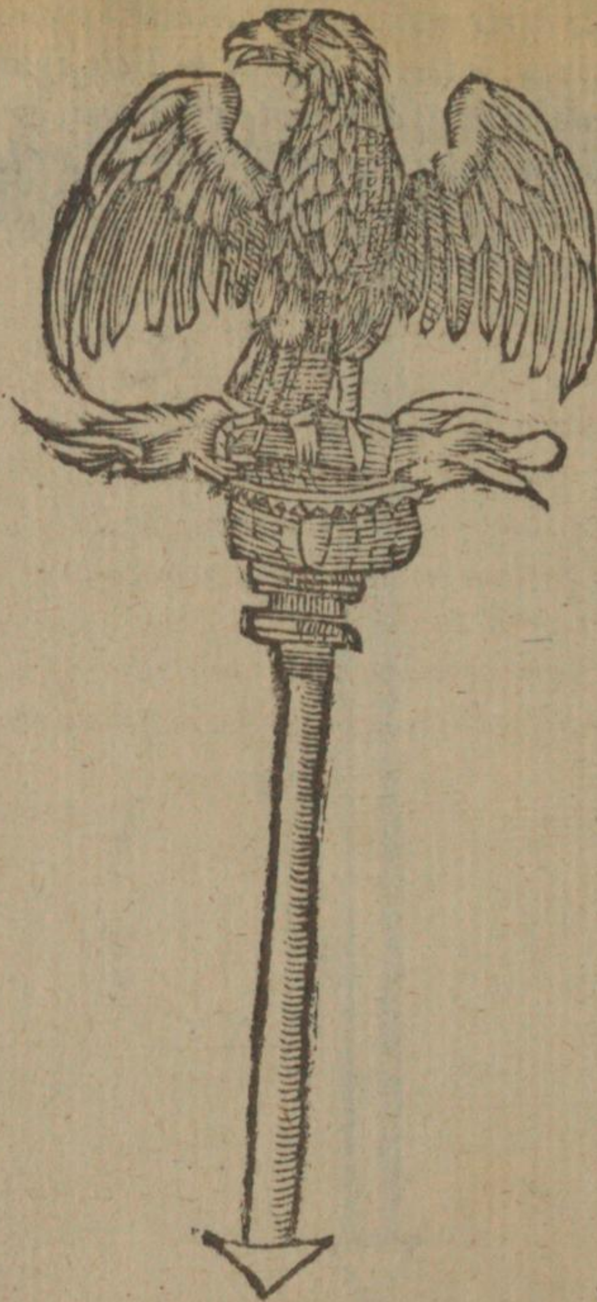
Phi-

Phitone perempto.

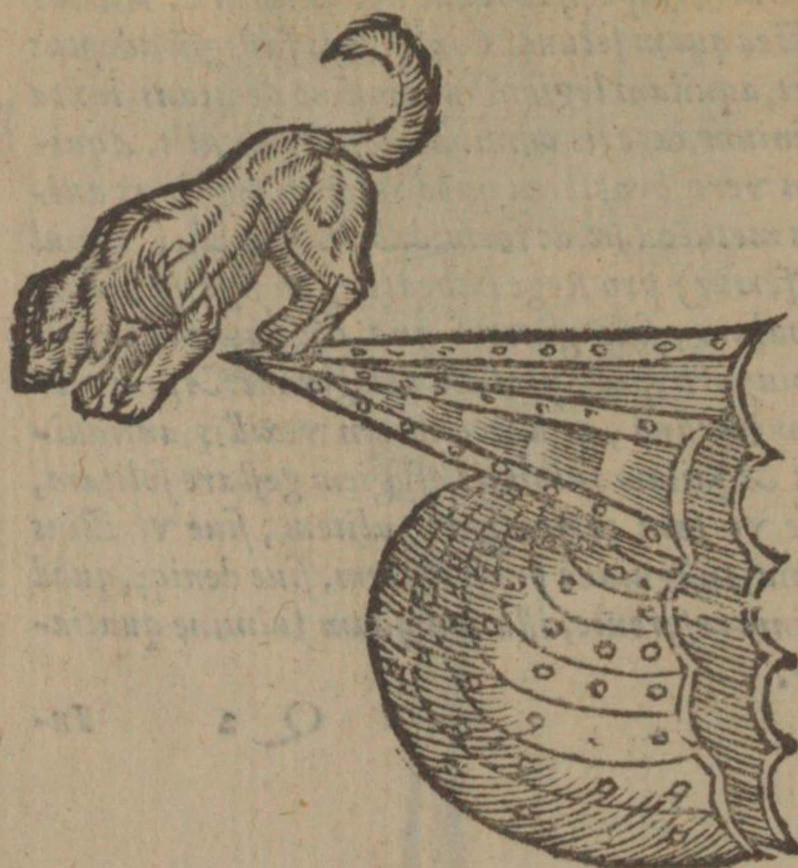
Labascente Romani Imperij potentia, & cum vetusti iuris auctoritate militaris honos sensim inclinauit, adeò vt aquila bellicis signis deinceps cederet, Lupo, Minotauro, Equo, & Apro. Nouissimum locum tenuit Draco, à Claudiano multo carmine celebratus. Cuius effigies ingem vigilantiam significauit. Claudianus.

Cœlo imperium Iouis extulit ales.

Potißimum apud Romanos vexillorum semper fuit Aquila. Quod etiamnum hodie adhuc est Sacri Imperij. Atque hoc quidem C. Marius posteaquam secundi Consulatus fastigiũ adeptus esset, aquilam legionibus omnino dedicans, iuxta Plinium, cæteris omnibus signis prætulit. Aquilam verò, propterea quòd reliquis omnibus auibus metuẽda sit, ac formidabilis, quasiq́; (vt vulgò fertur) pro Rege habeatur, ad significandum populum, siue gentem quæ cæteras vniuersas subiugârit, pro Symbolo delegerunt. Atqui verum & illud, in Romanorum vexillis antiquitùs Aquilam fulminis effigiem gestare solitam, siue vt Ioui consecratam alitem, siue vt illius arma, Insigniáue præferentem, siue deniq;, quòd Plinio referente, illa nunquam fulmine quatiatur. Plinius.

Infestis tutamen aquis.

Dion. *Sergius Galba Imperator tam sua, quàm Maiorum acta & insignia, hoc Symbolo notauit: Canis erat à prora nauis sese inclinans, ac desulturienti similis, quo vigilantiam, ac firmas excubias aduersus tempestates conferre designauit.*

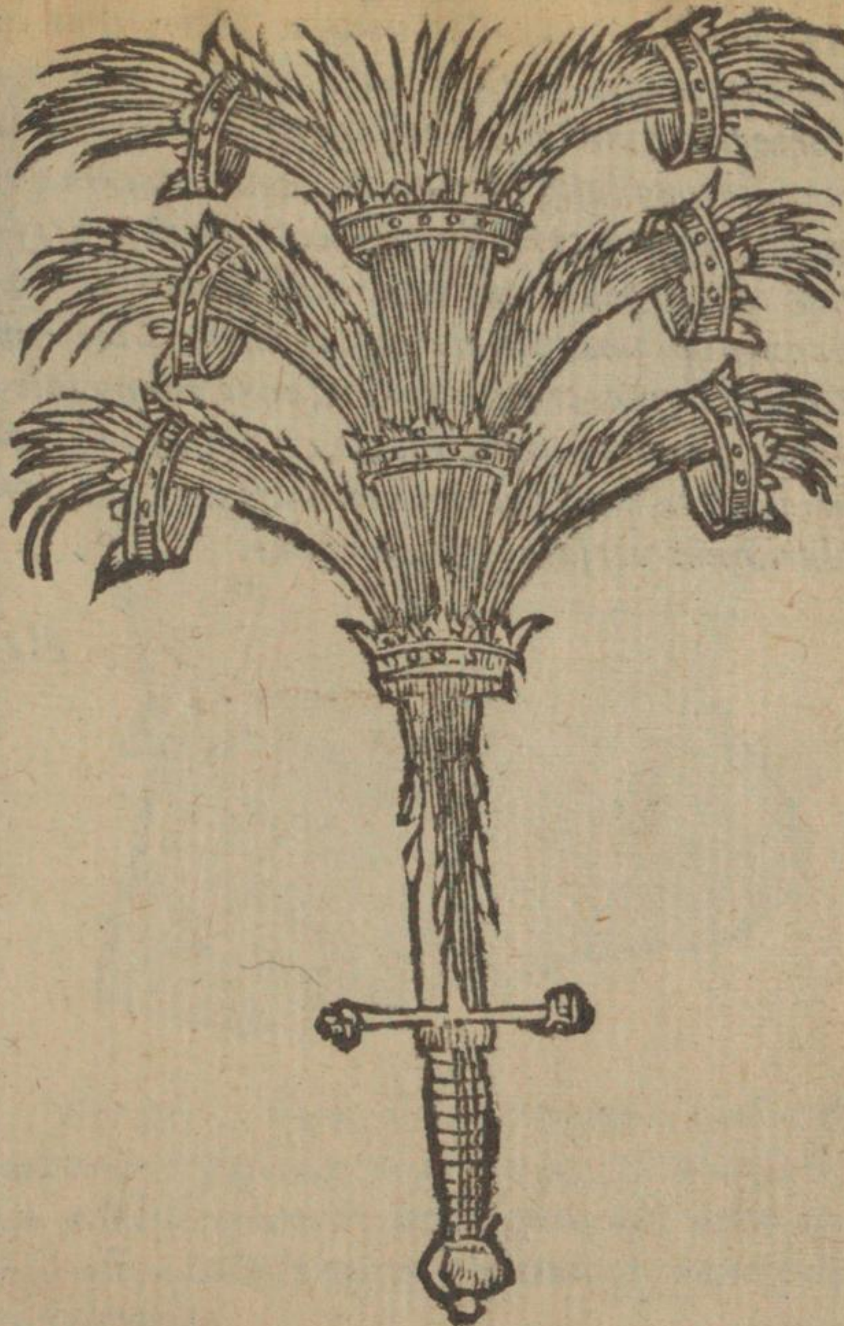
Antidoti

Antidoti salubris amaror.

Summa ſalutis noſtræ potiſsimùm in imitatione myſterij paſsionis & crucis Redemptoris N. Ieſu Christi conſiſtit. Nimirùm (vt antea dictum eſt) ſi afflictiones mortalis ſeculi perferuntur, vt ſic inuocato Christi nomine aſſueſaciamus nos, & amaritudinem crucis eiuſdem in calicem ſalutis commutemus, cum Propheta Pſal-
Pſal. 15. *te canentes :* Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi ? Calicem ſalutaris accipiam, & nomen Domini inuocabo.

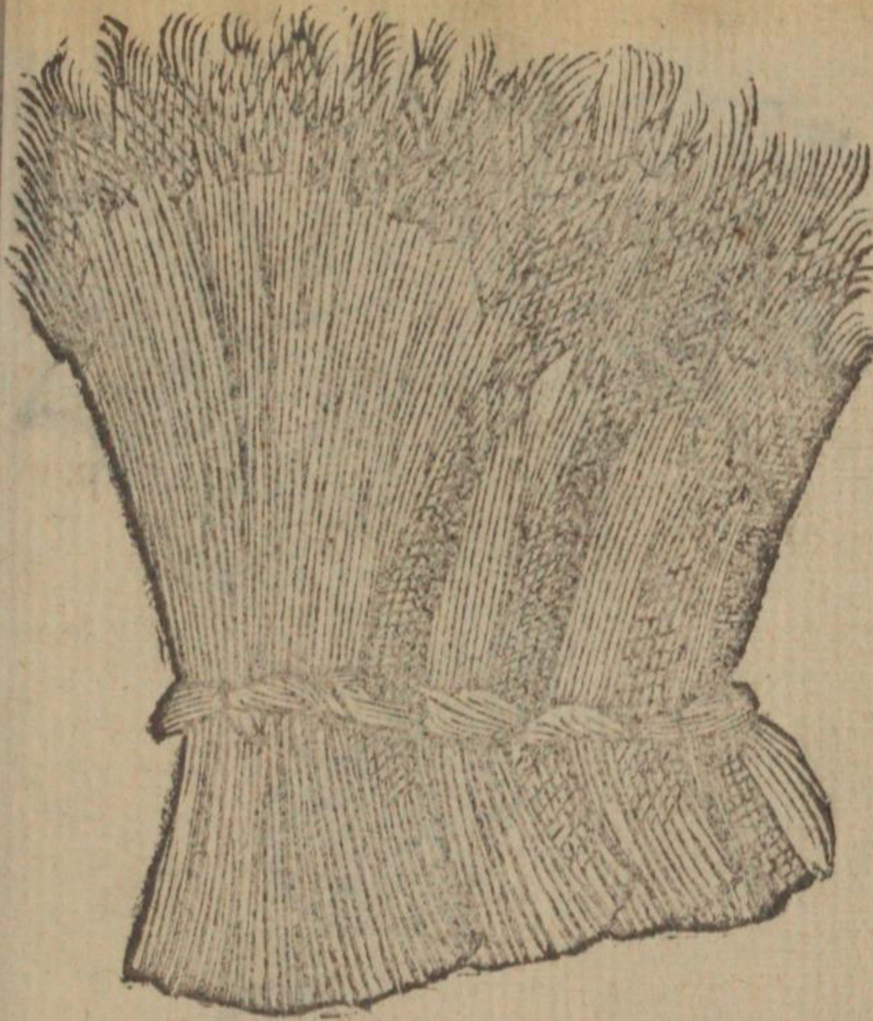
Cessit victoria victis.

Hac ratione cruenta sanguinis effusio Sanctis Martyribus, & pro Dei nomine patientibus in speciem coronatæ Palmæ, ceu æternum partæ victoriæ præmium, conuertitur, vt sic immortalis regni corona insigniantur. Sed nec ij tantùm qui sanguinem pro confeßione fidei fundunt, martyrum ideò appellatione digni censentur: verùm etiam qui pro hæreditate Regni cœlestis Christum Dom. sectantes crucem ferunt, æquo animo tolerantes sæculi contumelias & quotidiana opprobria: circa quod præcipuum martyrij genus, vt plurimùm versatur, & exercetur.

Fla-

Flauescent.

Horatius, Farnesius Camerinus, eiusmodi quaternione fascium viridium segetũ vsus fuit, quo adolescentiam Principis generosi (velut opinor) aliquando in maturam ætatem conuersum iri figurauit.

Vt lapsu grauiore ruant.

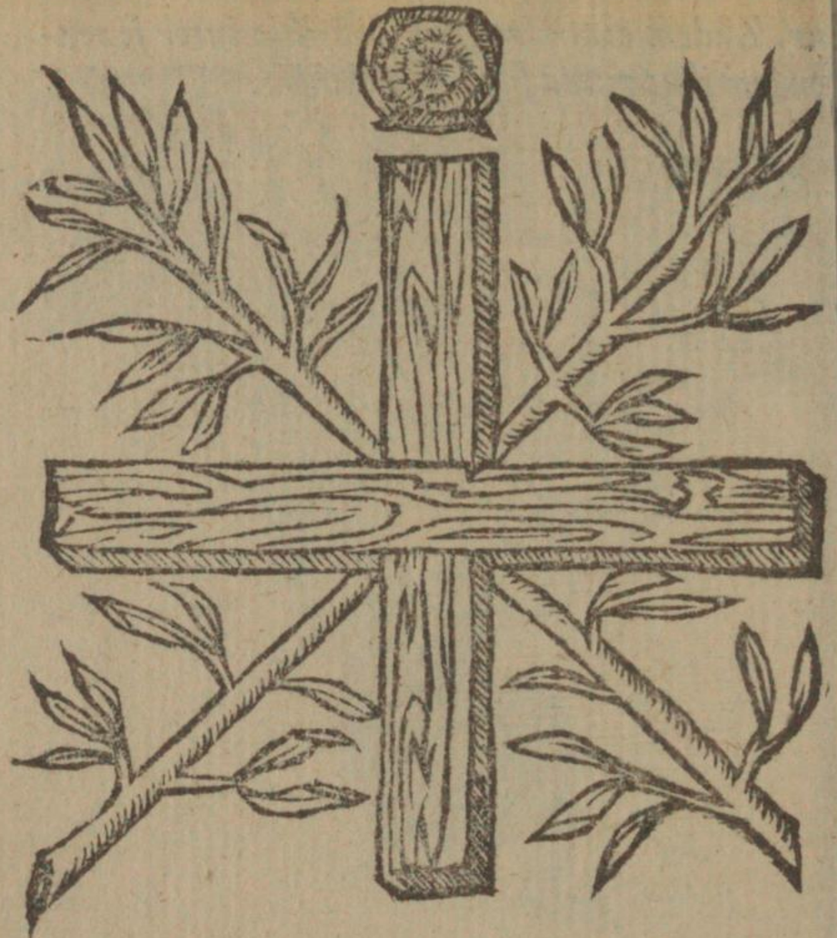

Draconi & aquilæ perpetua intercedit ini-
Plin. *micitia. Quo fit vt nunquam absque acriore pugna mutuum occurrant, & tam periculosè per*
æthera

ethera inter se committũtur, vt aquilæ draconis cauda circumuoluta deorsum simul consternentur. Eâdem elatis, ac superbioribus inter se contendentibus ruina solet vsu venire.

Victrix

Victrix casta fides.

In æde Franciscanorum, præclaræ vrbis Auenionensis tumulo Heroïdis Lauræ à Francisco Petrarcha tantoperè decantatæ insculpta sunt Emblemata duobus laureolis ramusculis in sese trans-

nſuerſim incumbentibus ſuperaddita, itidem nſuerſim crucis forma per medium aſtante, ſupra hæc ſcuto, ſeu Inſigni medio affixa ſur n roſæ effigie. Quibus ſignificant iùs primariæ e fidei ac fœderis integritatem cum caſtimonia iunctam declaret.

Ipſa

Ipsa suæ testis victoria cladis.

Reperiuntur etiamnum hac ætate numismata vetera, inscriptione probantia Vespasiani Cæsaris

ris nomẽ, quibus impreſſa eſt palmæ procerioris figura, Dactylis abundans. Porrò arborem fœcunditate nobilem, & copioſam in Iudæa, potentißimi illius Principis vi & armis expugnata, ſubiugatáque, naſci certißimum eſt. Quare & non ſolũ Iudaicam regionem ominoſus hic palmæ arboris typus, verumetiam gentis deſolationem & excidium diuinum in illius poſteros perpetuum teſtatur.

Malo

Malo vndique clades.

Exempti prominentesq́; per gyrum gladi
obſeſſusq́; in hæc ſepta pauens lepuſculus certio
res nos reddit, nuſquam criminoſis aut agro, a
vrbe, locóue, corpore, aut ſpiritu tutum dari ſu
fugium, aut latebras. Sic enim tum infinitis a
lijs locis, tum verò apud Moſem interminatu
Deut. *Scriptura* : Foris vaſtabit eos gladius, & in
32. tùs pauor.

Gran-

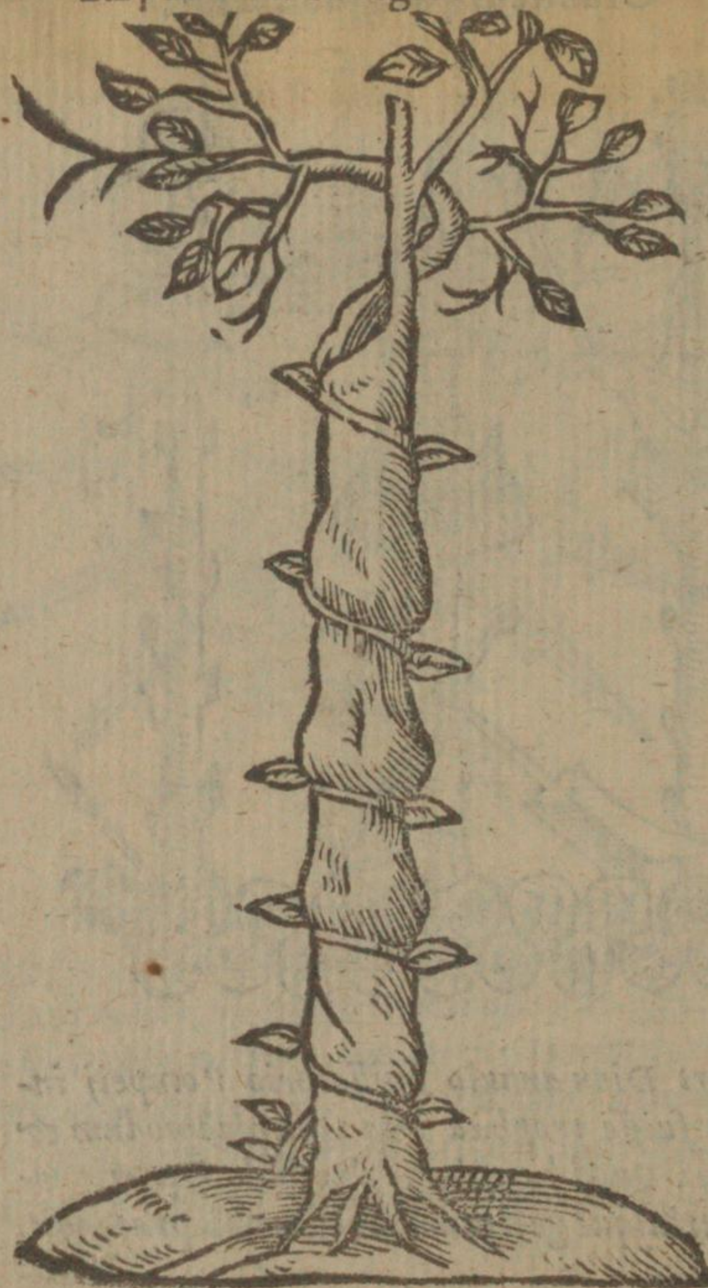
Grandeur par grand heur.

Id eſt, E fortuna Celſitudo.

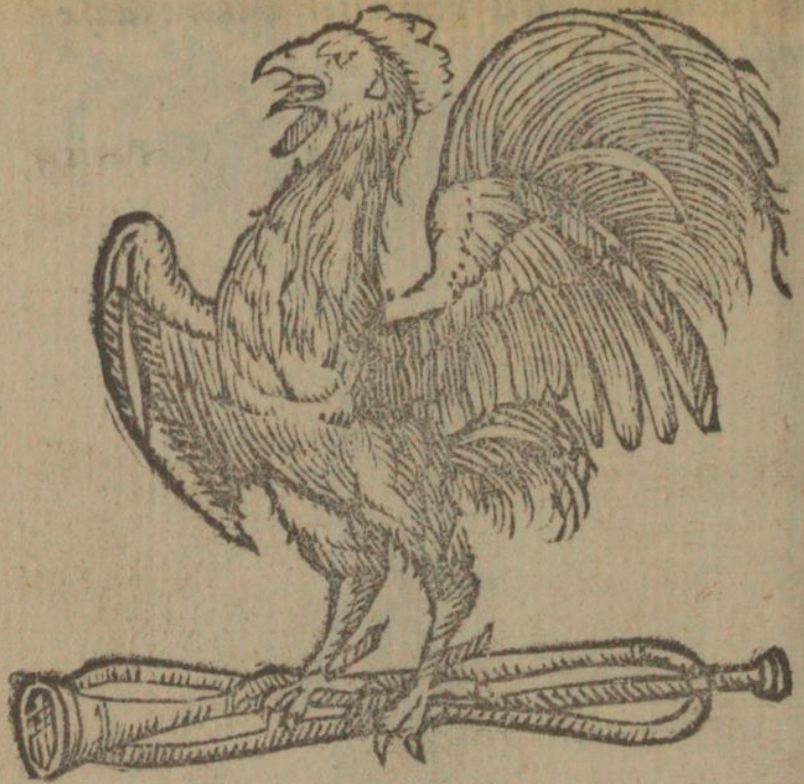
Refert Dion annulo ſigillatorio Pompeij in-lpta fuiſſe trophæa tria: quemadmodum & llano. Quod hauddubiè Symbolum præcipuom vtriuſque geſtorum monumentũ prætendit. Dion.

Improbitas subigit rectum.

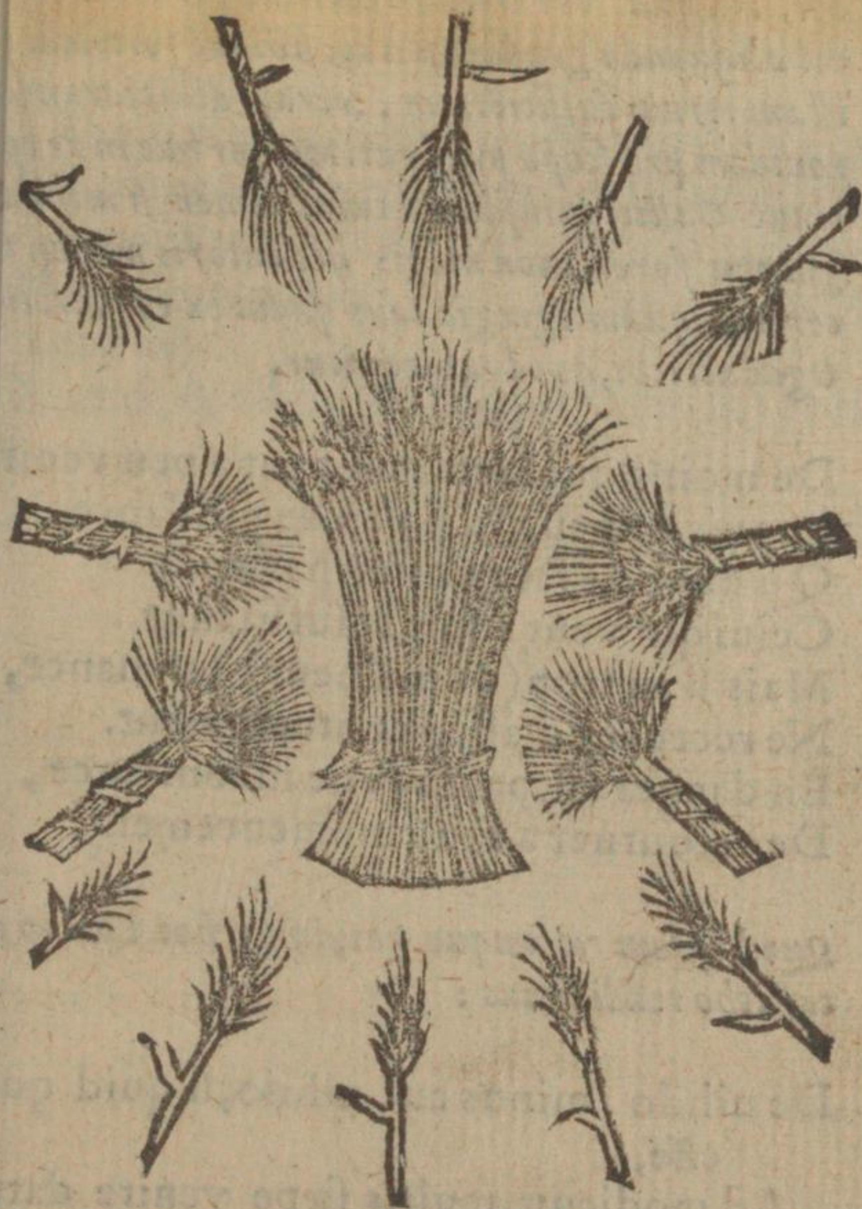
Quemadmodum arbor ab hederæ complexu, & censu comprimitur, ac suffocatur: sic arte & ingenio facundè orantis vim adfert iniustæ causæ forensis actio.

Pacis & armorum vigiles.

Ab galli alitis tubæque horologio non difficilè relinquitur iudicare, quantum intersit inter belli & pacis conditiones.

De paruis grandis aceruus erit.

A ſpica ad manipulum, à manipulo ad faſcem. Ita pauper recto conſilio, ſummáque prudentia,

& sedulitate bonis sibi licitis, ac oblatis vti bet. Ad quæ vbi Dei liberalitate peruênit, est aliquando gradum sistat, sibiq́ue fortuna illam rerum sufficiētiam, veram diuitiarum ronidem pro scopo præfigat. Memor hac in re tinuè Gallici cuiusdam (cuius tamen, si mihi gnitum foret, non magis hic autoris nomen ceretur, quàm egregia laus quam ex eo mere Ogdoastichi, quod subsequitur.

De moins que rien, l'on peut a peu veni
Et puis ce peu, n'a si peu de puissance,
Qu'assez ne face, a assez paruenir
Celui qui veut auoir la suffisance.
Mais si au trop (de malheur) il s'auance,
Ne receuant d'assez contentement.
En danger est, par sa folle inconstance,
De retourner a son commencement.

Quod ipsum vtcunque potuimus hoc Latino castícho reddidimus:

De nihilo, minus aut nihilo, si quid qu
esse,
Ad modicum multis sæpe venire datu
De in modicum hoc minus haud poterit,
multumq́ue, superq́ue,

Quà

Quàm vt faciat, quemuis adq́ue venire
satis:
Si tamen huic placeat modò sufficientia
rerum.
Atqui si ad nimium tendere fortè volet,
Nō cōtentus eo, potuit satis esse quod illi,
Inconstanti animo certa pericla manent,
Nè redeat meritò (qui nil vult, credito
ditem)
Nudus, & ad primū pauper (vt ante) statū.

La'le danger.

Id ést,
Illic
malũ.

Bacchi ſimulachrum Lacedæmoni ſtabat haſtam tenens longiorem circumſerpente per illam ſurſum hedera vſque in ferratam aciem occultatam. Quod ſignificanter exprimebat, non vi, aut impetu bella duci tumultuariè, verùm aſtu, & conſilijs, ſtrategematiſque, & arte accommodis: quæ quidem omnia militares omnes expeditiones, & prælia tempore & loco obſeruata oportet præmittere.

No-

Nodos virtute resoluo.

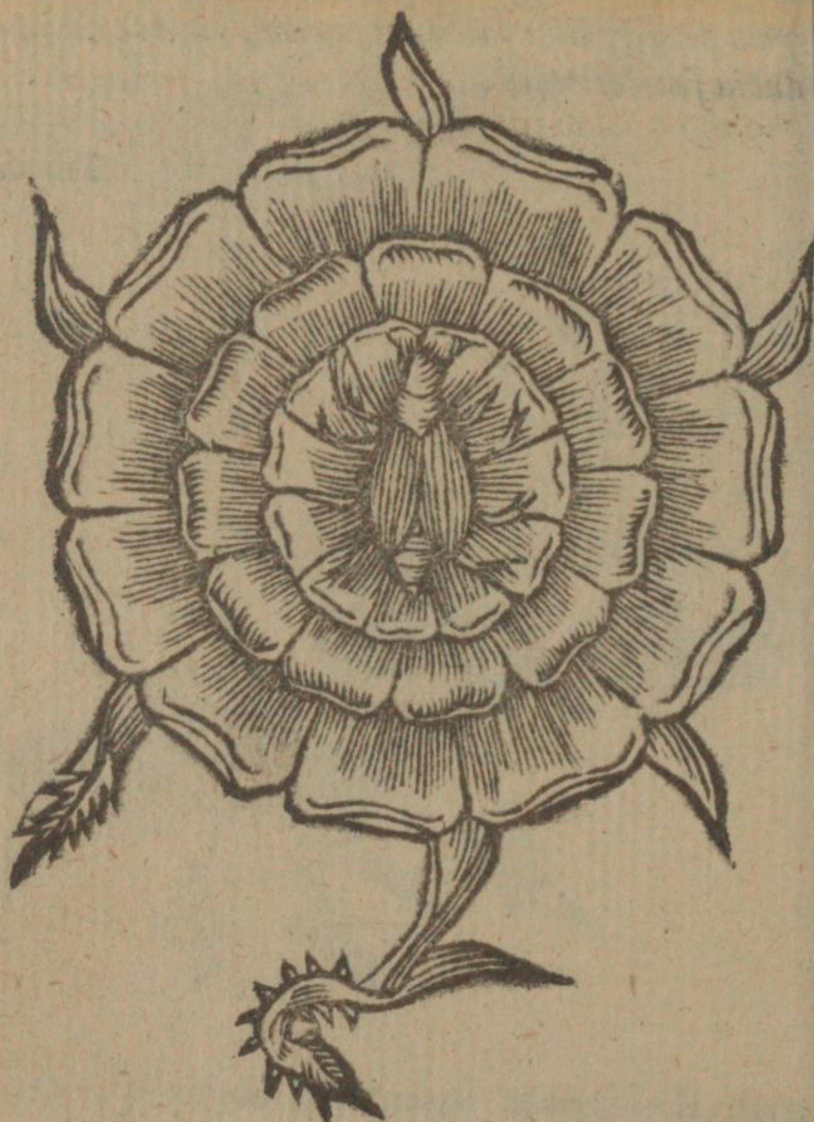

Hoc Symbolo S. Andreæ Mareschalli, puta lacerto gladioq; qui propriè Alexandri Magni dici-

dicitur, nodum in Gordia prisca Midæ Regia, referante, intelligi (mea quidem sententia) potest magnanimi eius Principis solertia, & quæ alioquin perdifficiles factu res forent, virtute & audacia faciles reddi.

Turpi-

Turpibus exitium.

Non

Non secus ac scarabeus excrementis equinis, sordibus per viam alitur, at in rosæ medio flo pærens intermoritur: sic molles & voluptuas non delectat pietatis & optimarum rerum dium, amantque libentiùs per cœna, & volura impietatum inquinari.

Vnius

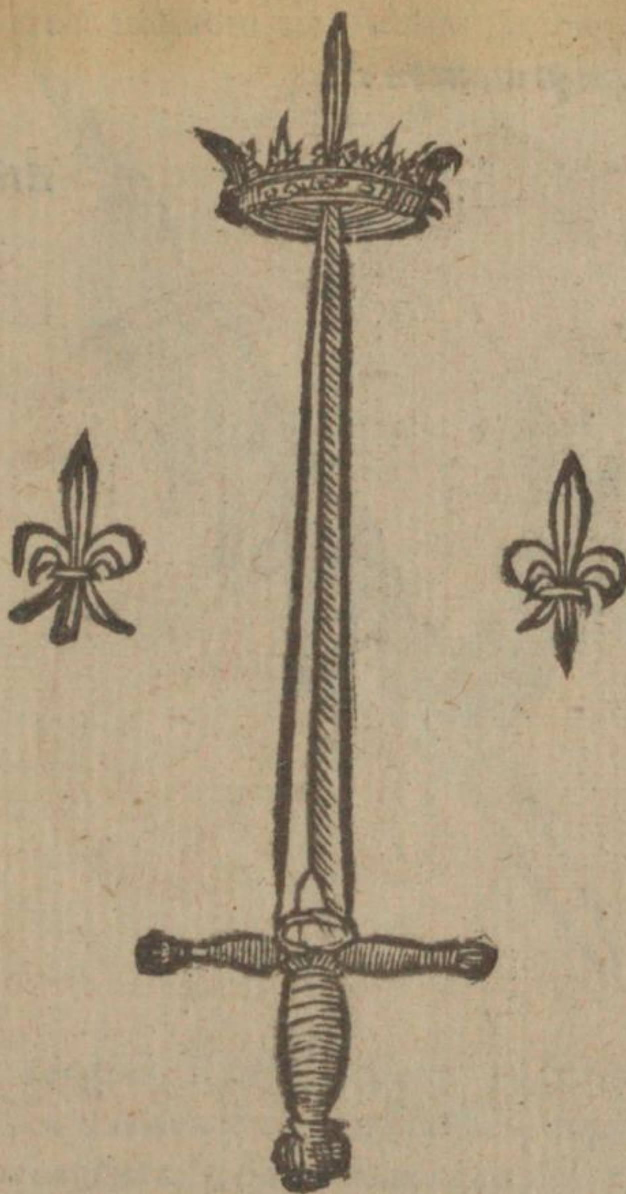
Vnius compendium, alterius diſpendium.

Serpens niſi ſerpentem deglutiat, in draconem conuerti nequit. Sic diuites damno, & veluti ex alieno ære conflata potentia in opulentiores euadunt.

Con-

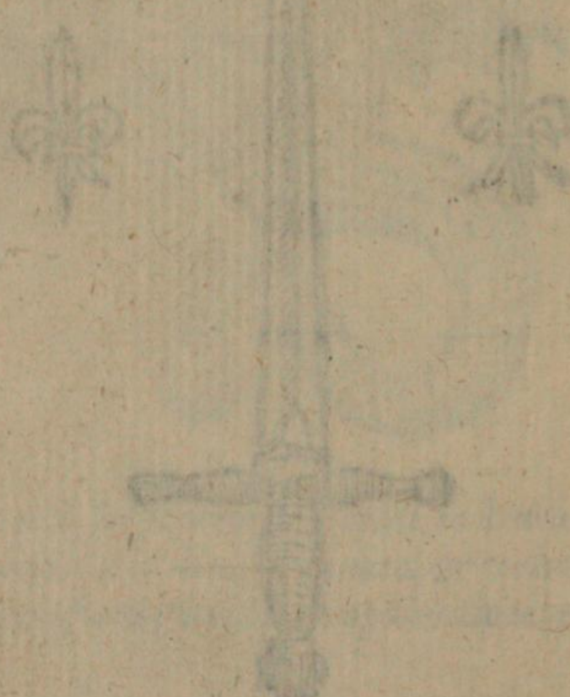
Consilio firmata Dei.

Coro-

En-gelb. Mon-strel.

Coronatus ensis inter duo ſplendicantia lilia quondam à viragine illa Aureliana in vexillo militari geſtatus, immortale monumentum eſt Gallici Regni protectionis.

Etiam

Etiam fortunam.

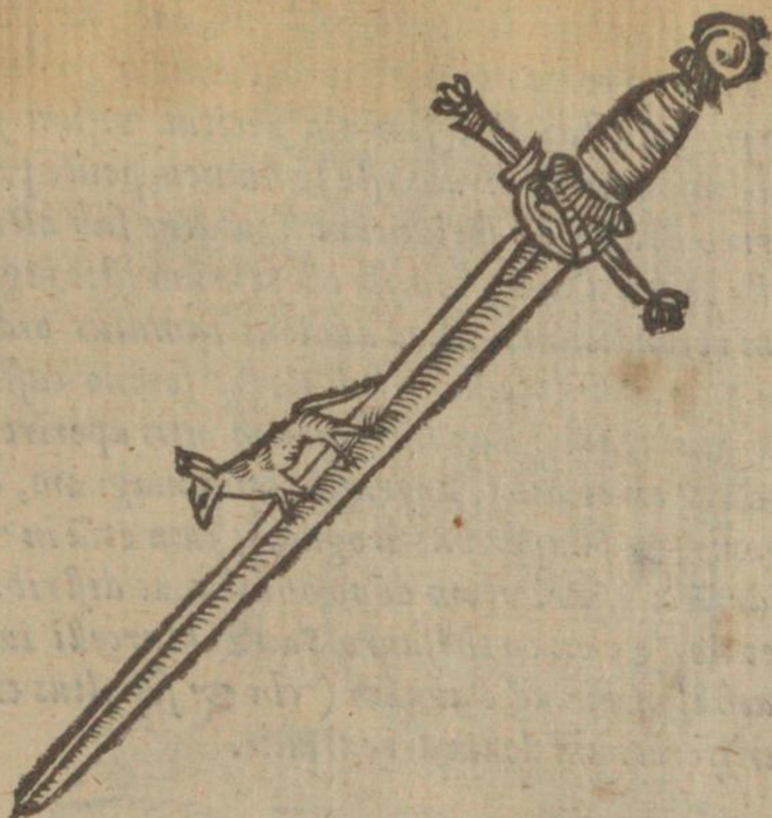

M. Sergius, Eques Romanus posteaquam crebriùs cum Hannibale conflixisset, atque iterum etiam captus astu huius manus euasisset, tandem in prælio dexteræ iacturam fecit. Vnde postmodùm sinistra præliari coactus est. Cæterùm cùm Plin.

non æquè commodè hac atq; illa vti se experire-tur, brachio dextro sibi manum ferream adnec-curauit. Qua quidem ipsa vsqueadeò strennuè fœliciterque militiæ postea vsus est, vt in Gallia duodecim etiam Romanis hostiles exercitus su-perârit, ac fuderit. Quam ob causam scribit Pli-nius, non agnoscere se quenquam alium, qui Ser-gio virtute, atque magnanimitate præponi de-beat. Qui etiam ipsius fortunæ violentiam sub-iugans, omnibus victoriarum laureis, & tro-phæis dignum se reddidit.

Si

Sic ſopor irrepat.

Scriptum legimus in Annalibus Gallicis Regem Burgundiæ Gontranum venandi labore aliquando fatigatum, obdormiſſe agro quodam ſecus præterlabentem fluuiolum, prodiiſſéque adeò velut ex Regis ore animalculum, ac quaſi torrentis illius tranſitum petens: quod videns Regis famulus exeruit enſem, fecitque ex eo beſtiolæ ponticulum in præterfluentem riuulum, & hac illius opera traiecit, Annal. Franc.

 ſub

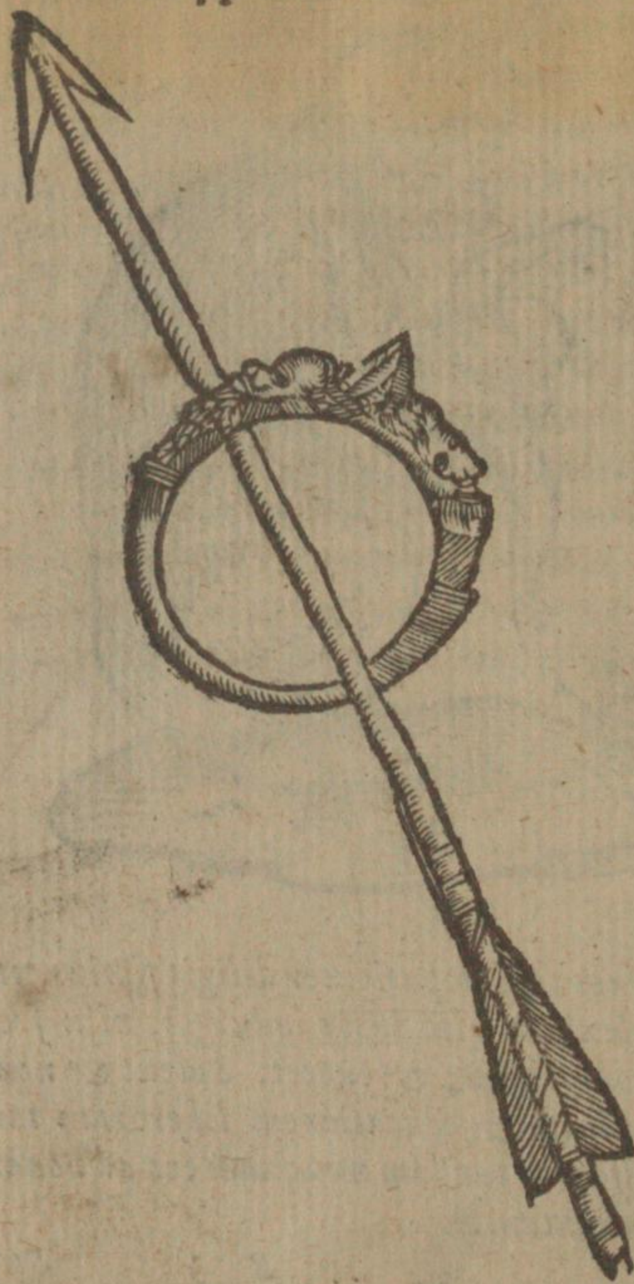
ſub antrum aduerſi montis ingreſſa: quin & mox ſpeluncam itidem egrediens, eaq́; per pontem denuò remeans, regium os denuò ingreditur. Expergefactus Rex famulo recitat viſum ſibi tale inſomnium: traieciſſe ſe flumen, ponte priùs ferreo ſtrato, ac ſpeluncam ſcrutatus ſub altiori colle penetrantem, vidiſſe theſaurum iſtic ingentem reconditum. Quod audiens famulus ordine illi narrat inſolentem ſub Regis ſomno caſum. Curauit itaque Rex interiora montis aperire, effoditq́; ex eo auri, argentiq́; vim magnam, quã egenis, & pauperibus erogauit, tum etiã in variar. Eccleſiar. vſum dono obtulit, ac diſtribuit: nec non & ex eo theſauro Sancti Marcelli iuxta Cathalonium ad Saonam (vbi & ſepultus creditur) feretrum deaurari curauit.

Cæcus amor prolis.

Fœtus ſuos tam impatienter diligit ſimius, vt, dum amplexibus plus iuſto indulget, niſu frequenter comprimat, & enecet. Solent & nonnulli in cultum & educationem liberorum tam profuſi eſſe, vt tandem nunquam eos ad bonam frugem perducant. Pliniꝰ.

Supplicio laus tuta semel.

*Indum quendam arte iaculandi tantæ dexte-
tatis ferunt fuiſſe, vt ſagittando procul poſſet
la per minorem annulum mittere. Quapro-
ter ab Alexandro iuſſus id ipſum coràm expe-
ri, vt faceret adduci nullo modo potuit. Quo-
rca regia ſententia cùm ad mortem damnatus
gebatur, rogatuſq́; cur rem tam puſillam in Re
is gratiam non faceret, abſtinere ſe dicebat, pu-
ore ſcilicet perculſus, nè præſtare omnino non
oſſet, quod longa intermißione iaculandi non
ſſet idipſum expertus. Alexander videns non
am ob rebellionem, quàm ob metum, ac pudorē
d ab homine fieri, ſolui damnatum iußit, admi-
atus eiuſdem indolem gloriæ cupidam: quippe
ui mortem ſubire potiùs ferret, quàm celebre
uæ artis nomen famamq́; vitiare.*

Omnis caro fœnum.

Si qui præ cæteris omnibus populus, atque gens vniuerſum orbem fruſtra diuexauit, quò ſe magis magiſq; ſemper amplificaret, ac velut in immortalitatem aſſereret, eò tandem maturo conſilio, atque in rem ſuam deſcendiſſet, vt quid autoris ſui, & quaſi procreatoris Romuli Symbolum, quod erat fœni faſciculus Lancea ſuſpenſus, figurabat, ſeriò, & fixiùs aliquando expendiſſet: nunquam ſanè tot, tantaſq; tum corporis, tum animi ærumnas ſubijſſet: contemplatus nimirùm tàm ſubitam, momentaneamq; rerum humanarum viciſſitudinem: maximè verò earum quæ propriùs ad carneum hoc, terreumq; corpus ſpectant, cuius mutabilitas, & inconſtantia cum fœno viridi, floribuſq; marceſcentibus à Propheta comparatur.

Ouid. Seruiᵘˢ

Iſaiæ. 40.

Paradin. hìc lanceæ meminit, cùm tamẽ Icon ipſa non lanceam, ſed velut perticam potiùs, aut ſudem referat.

Tolle

Tolle voluptatum stimulos.

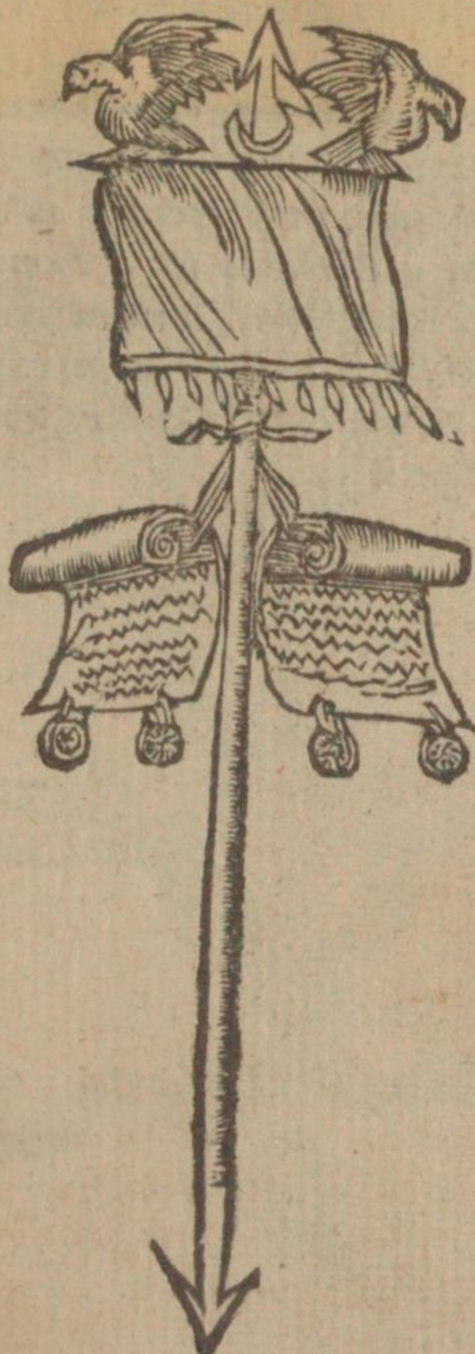

Hiero nym.

Quemadmodum flabello ex oculatis Pauonum plumis ad muscarum profligationem confecto vtimur, sic voluptatem, ac libidinum omne genus à nobis arcere, et nos ipsos expurgare summa vigilantia, curaque debemus.

Paix outrage ſe rend vengée.

Id eſt, Pax temerata ſolet ſemper ſe vlciſcier ipſa.

Zenonis Imperatoris temporibus merita Persæ admissorum pœnas dedêre. Recogitâra enim Persarum exercitus dolo in Cæsarea sign (quibus affixæ pendebant, ostendebanturq; pa cis inter vtramq; gentem initæ conditiones) pr ceps ruere, ac conuellere: verùm ex improuis in præparata à Romanis fossa, tum Persarum ipse Rex vnà cum liberis, tum exercitus præci pui intercepti sunt : quin & totius exercitus re liquiæ mox per insidias fusæ sunt, & ad vnum omnes profligati.

Re

Rerum Sapientia custos.

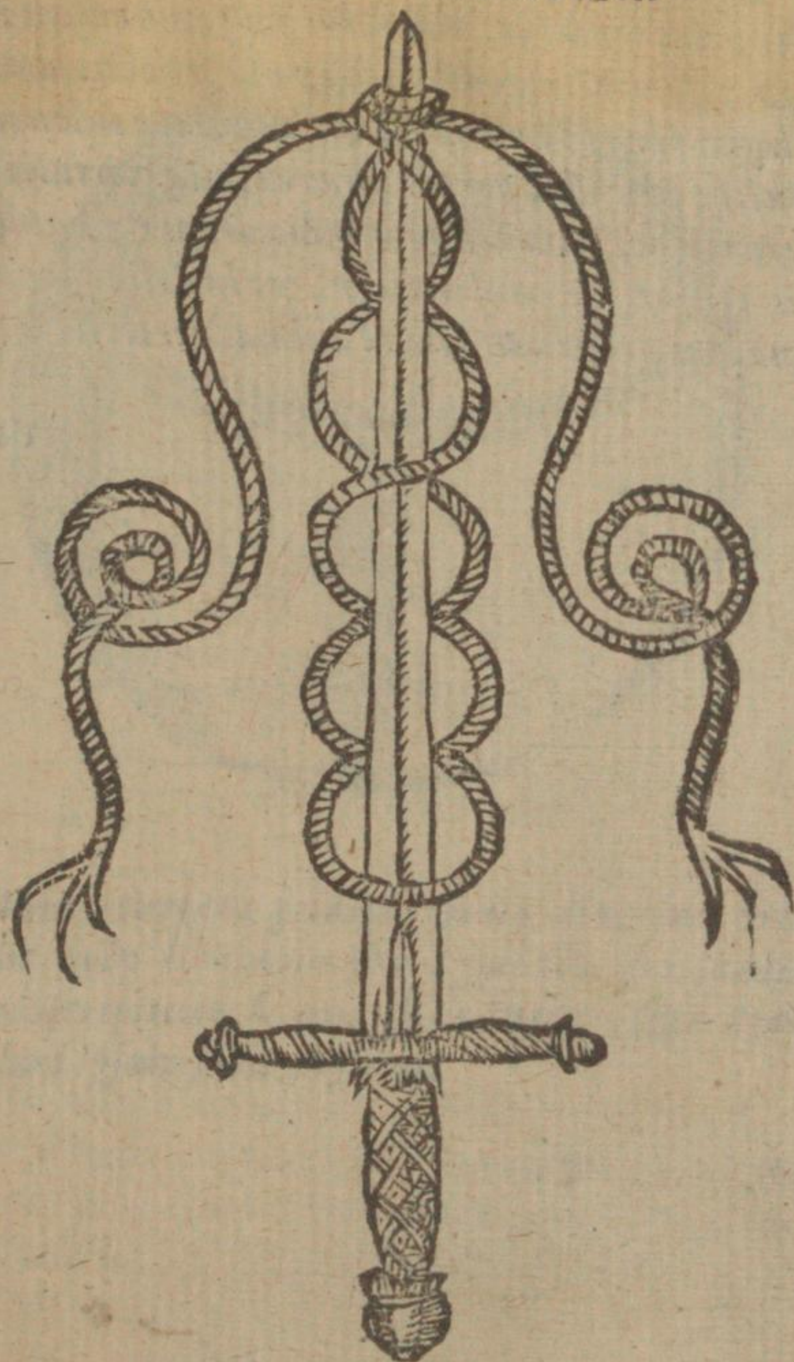
Illu-

Illustrißima Bituricẽsium Ducissa Margar singulare animi sui votum hoc Symbolo gen ni serpentis ex oleæ ramusculo vtrumque ca exerẽtis expreßit: indicans verã rerum omni gubernationem clauo sapientiæ, & prudent vndecunque, ac tutò teneri.

Dis

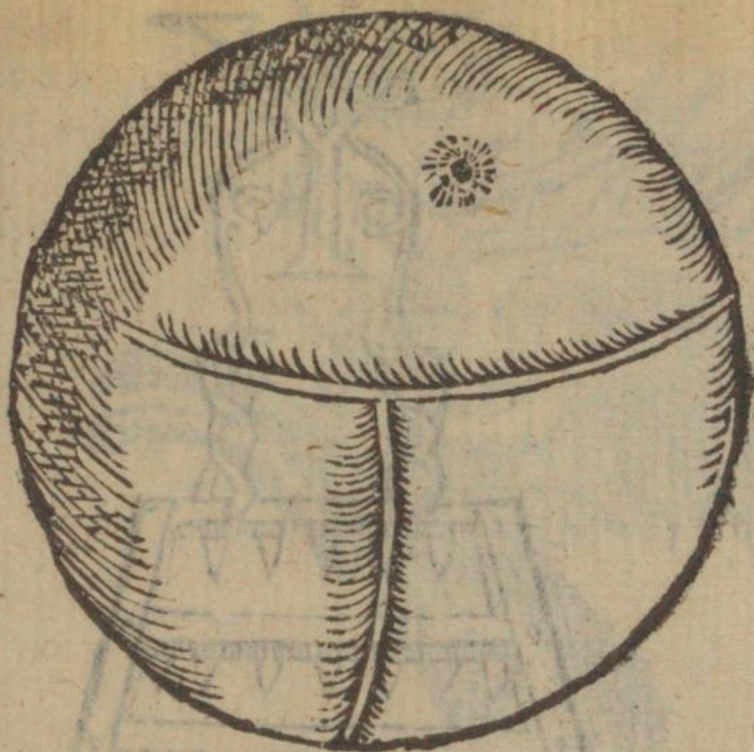
Diſcite iuſtitiam moniti.

Quorſum Sicambrorum Rex Baſanus Dio clis filius tenderet, anteferri perpetuò enſem iu bebat, ſummitate cuius adnexa erat reſtis, aut l queus: idq́; in teſtimonium inuiolatæ iuſtitiæ Fuitq́; Rex ille, præter alias eximiæ virtutis o ſeruationes, tam diligens iudiciorum & æquita tis cenſor, & conſeruator, vt in delinquentem gnatum proprium ſeuerè animaduerterit.

Con-

Concussus surgo.

Vento turgens pilaris (vt ita dixerim) orbis Admirallo Chabotio pro Symbolo fuit, addita superscriptione: Concussus surgo. *Quæ Symbolum ipsum satis explicat.*

Hâc virtutis iter.

Rastrum agreste Y literæ (quam Pythagorica vocant) alligatum (quod pro Symbolo sibi ven cabat M. Petrus Moruillerius Galliæ Cācellariu quemadmodū spectare est in æde S. Martino cam pestri sacra vrbis Lutetiæ) satis admonet ad v tutem consequendam labore iter fieri.

Hoc Cæſar me Donauit.

Carolus VI. Francorũ Rex, venationis ſuæ in Sylua Senliana de ceruo ſingulari, cui adactum

 fue-

fuerat collare æneum deauratum, nec non Inscriptio in hæc verba: HOC CAESAR ME DONAVIT. *memorabilem ita prædam in posteritatis cognitionem diffundere cupiens, Cerui alati ideo signum nobile sibi vendicauit.*

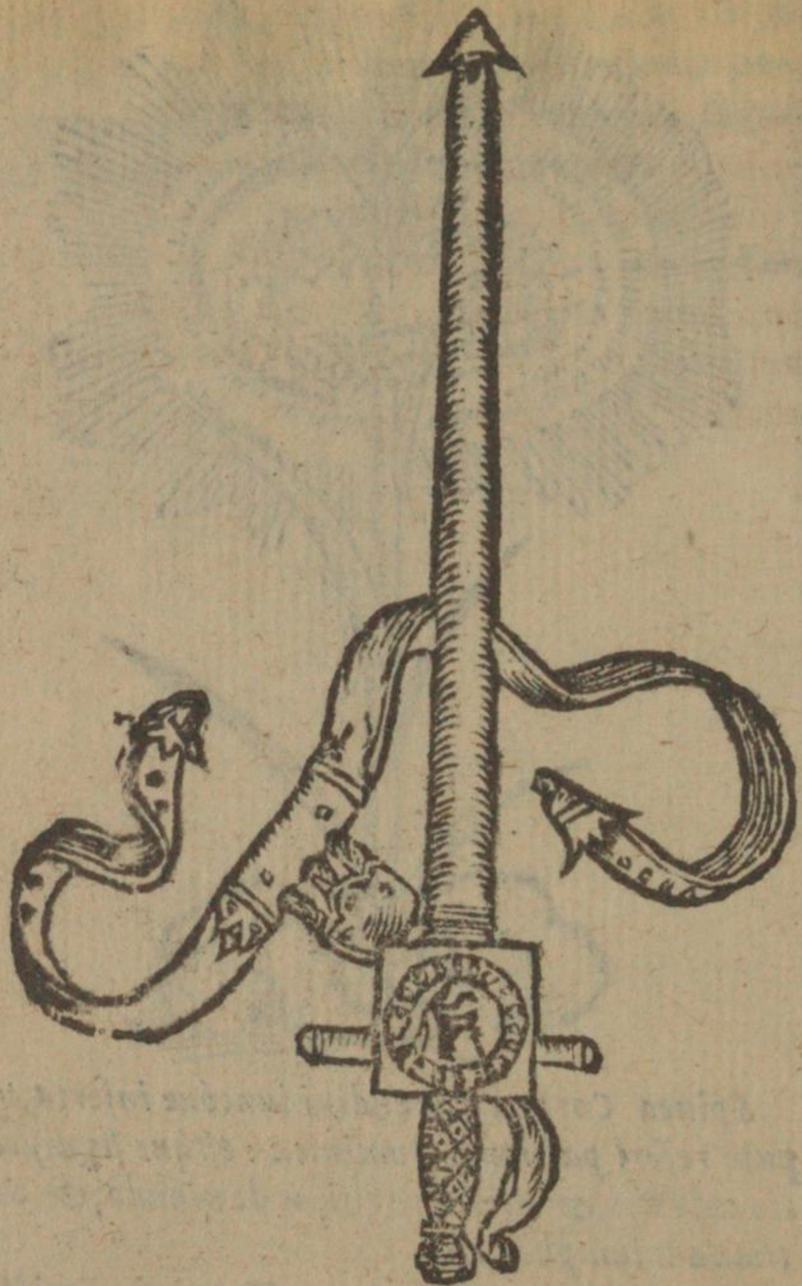
Vi-

Victo sæculo.

Spinea Corona, arundini iuncóue inserta, typum refert paßionis Dominicæ: eſtque significatio cœleſtis, & æterni regni, ac de mundo, & Sathana triumphantis.

Terriculum noxæ.

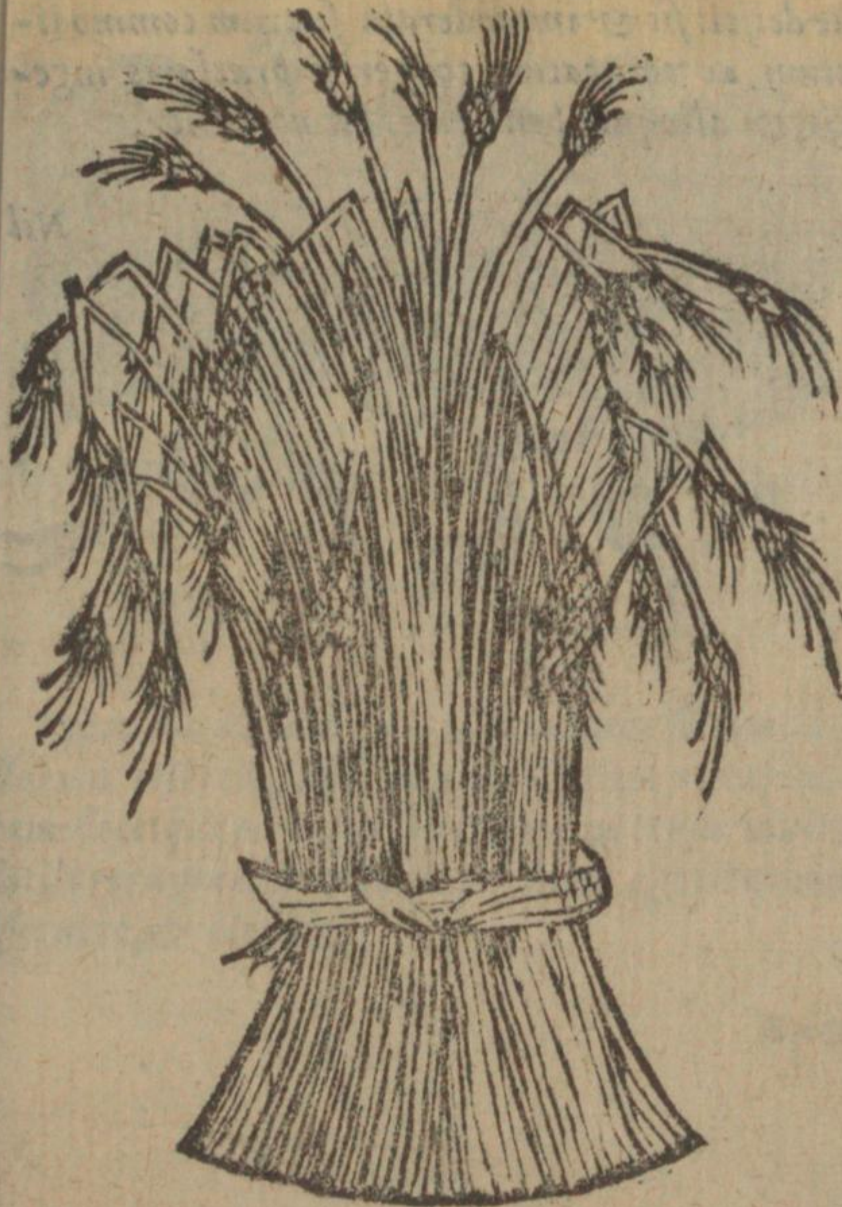
Creatus in primarium Ducem exercitus Pompeius Magnus, & à Sylla missus in Siciliam, non solùm vigilanter, strennuéque, & magnanimiter se gessit, verùm etiam suos admodum pacatè rexit. Quin &, quos sciebat milites excursionibus agros hostium prædari, grauiter puniebat. Adde quòd & quò præcursores, ac velites ab obuiorum oppreßione coërceret, ac refrænaret, etiam illorum gladios annulo proprio sigillatorio adnotabat. Plutarch.

Hic terminus hæret.

Nè dignitatum, ac honorum, & bonorum, ac denique rerum omnium prouentus, & affluentia Magnates, & Illuſtres Herôas, quò minùs interdum cogitarent ſe quoque mortales eſſe, omnino præpediret, vniuerſi ferè certam rationem aliquam, quæ illis ſubinde mortis refricaret memoriam, excogitârunt. Quod & ipſum hodie Dominus Boizius, Summus Regis prægustator, pro ſuo peculiari Symbolo effigiem deiecti trunci, his verbis circumquaque appoſitis : Hic terminus hæret, *vſurpans, facit.*

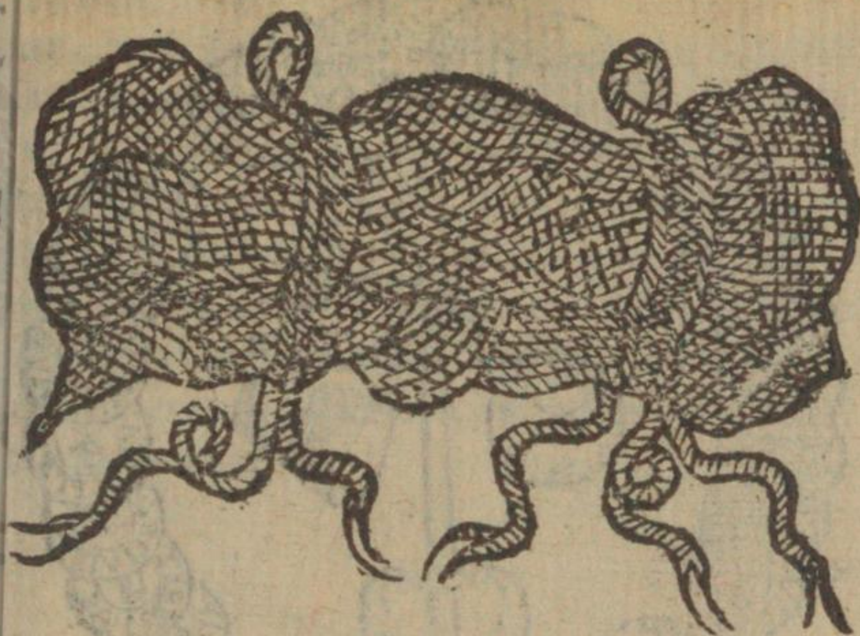
Mihi pondera luxus.

Senec. *Quemadmodũ (vt habet Seneca) ex nimia fœcunditate contingit fruges à ſeſe opprimi, ſpicaſque deijci: ſic & immoderata ſuarum commoditatum, ac volupatum congeries præclaris ingenijs, & alioquin benè natis eſt nocentior.*

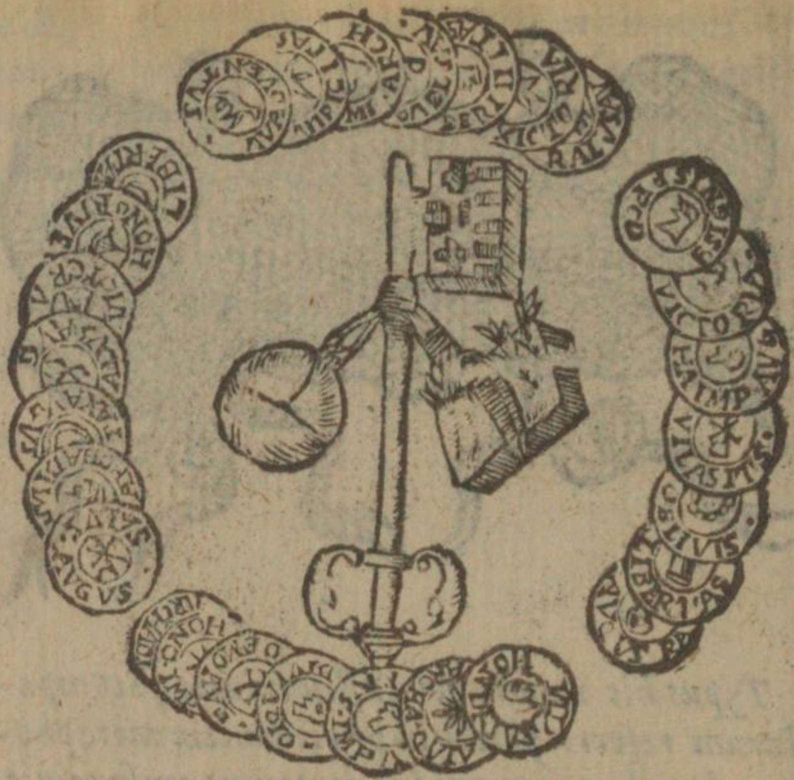
Nil ampliùs optat.

Typus hic retium & caſsium inter ſe compactorum referri poteſt in præcedentem metaphoram: docetq́ue eum qui ſuo contentus cenſu viuit, facilè rerum caducarum ſuperfluam appetentiam ſpernere, & eleuare.

Num

Num flatus telluris honor?

codic. li. 12. titulo de Preto.

Inoleuerat Romanis conſuetudo, vt Præfecti Prouinciarum recèns aut creatis, aut inauguratis ſibi officio & Iure ſubditi regionum in ſpem ac ſymbolum gratificationis dono offerrent capitatim ſolidos numero ſeptem, pilam, aut ſphærulam, vnà cum terræ ceſpite, atque clauem. Ceſpitem ideo, vt curandum Præfectus cogitaret, nè annona carior euaderet; ſed in eo pretio conſer-

retur, vt nulla caritas rerúmue indigentia, t fames exoriri posset. Ampliùs verò vt ea udentia, ac clementia res subditorum modera-tur, vt ij pro cespite vicißim sibi ab illo vel tos etiam agros accepisse videantur. Clauem erò, vt libertatem, & dicendi, imperandique testatem expenderet. Sphæram denique, vt mmum ius & auctoritatem designaret. Sic e-m Alexander oblatum à Dario globum, seu hæram est interpretatus. Nisi sphæram signifi-re voluerimus ordinis ac disciplinæ militaris bernationem.

Mo

Me pompæ prouexit apex.

Summam rerum præclarè gestarum Roman existimabant, si suos Imperatores, Duces, Equites, Antesignanos, cæterosq; milites strēnuos (pro suo quemque tamen dignitate, merito, gradu, commissaq; prouincia) certis Coronis, quas ideo quoque Militares appellabant, honestarent, Quarum propte

propterea quòd virtutis, præclarorumq́; facinorum, & inuicti animi testimonia fuerint, præcipuarum, ac illustriorum Icones hic vnà cum suis gnomis, sententiunculisue continuè patent: idq́ue tum, inquam, ob perpetuam generosæ antiquitatis reminiscentiam, atq; decus, tum etiam ad oblectationem, voluptatẽ, & spem huius tempestatis hominum, ad æternũ quoq; virtutis honorem, præmium, & laudem tendentiũ, ac aspirantium: quæ potißimum amabilis Reip. vindicibus, patronis, & assertoribus debentur. Proinde quæ prima iam exhibetur, Triumphalis dicebatur: quæ laureis ramis baccisq́; circumtexta inuictis Triũphatoribus offerebatur. Quibus vt hostiũ victoribus, & domitoribus, tota vrbe magnificis curribus, & rhedis circũuectis pompã ducere Senatus ipsius Decreto fas erat. Quos ipsos tamẽ antea de quinq; millium hostiũ profligatione, vno etiã illud cõgressu, docere oportebat. Hæc verò Triumphalis corona temporis diuturnitate, Imperio decrescente, postmodum vnionum & margaritarum admixtionem, nec non & aliarum gemmarum variationem admisit: ac tandem ex natiua lauro in æneam sculptam, ac medio circulo aureo erectam cõmutata, quemadmodum adhuc vel in hodiernum diem in antiquis numismatibus, & statuis inspicere est.

Mer-

Merces ſublimis honorum.

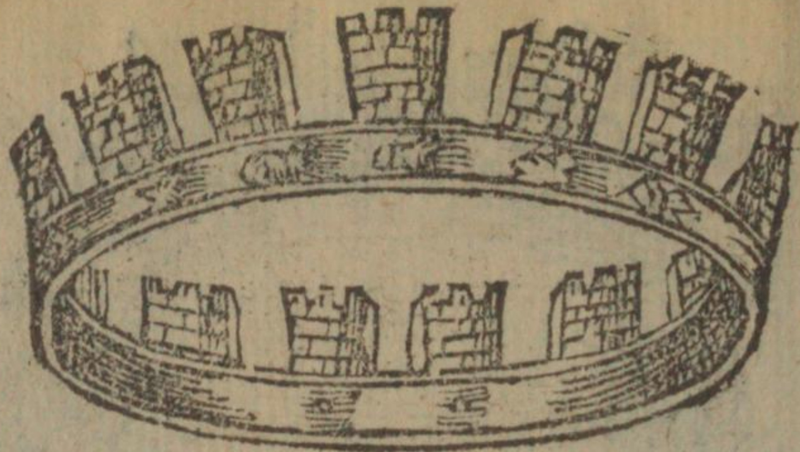
Anteſignanis, Equi[illegible]úsue, aut Præfectis qui hoſtium obſidionem ſtrennuè ſuſtinuiſſent, ab ipſis liberatis Corona Obſidionaria ſiue Graminea porrigebatur. Et quãquam hæc è ſolo Gramine (quod & ipſum largè pro quibuſcunq; herbis, quæ tum ipſo loco inueniri poterant obſidione ſoluta, hic accipiendum eſt) circumtexta fuerit: nihilominus tamen, Plinio teſtante, omnium honoratiſsima, illuſtriſsimaque, ac ſummo ſupra cæteras in pretio habebatur.

Seruati gratia Ciuis.

Donabatur etiam à Ciue Corona Ciuica Ciuis is qui Ciuem ipſum ſingulari periculo in pugna liberaſſet. Texta fuit eiuſmodi corona querceis folijs ac faſtigijs: quòd priſca ætate ex quercu tum cibus, tum alimentum ſuppeditabatur.

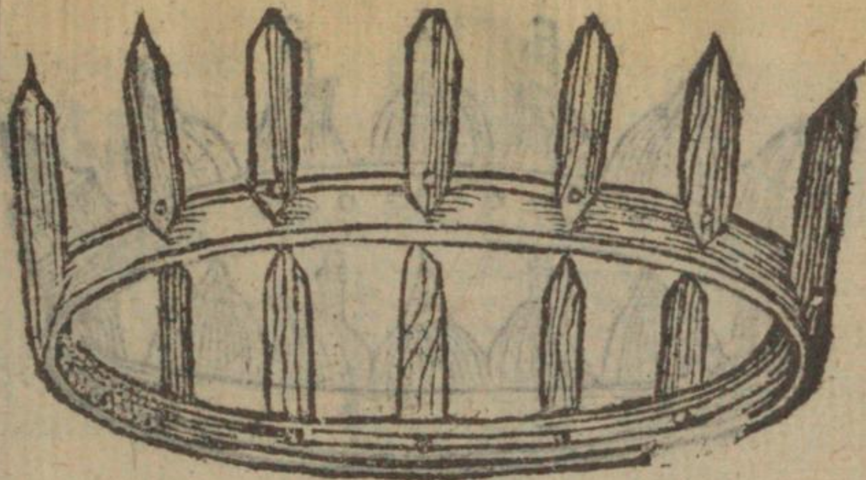
Excidij turritus honos.

Muralis Corona ex auro conflata in formam muralium pinnarum illi dabatur ab Imperatore exercitus, qui primus vi & armis hostium mœnia transcendisset in vrbem.

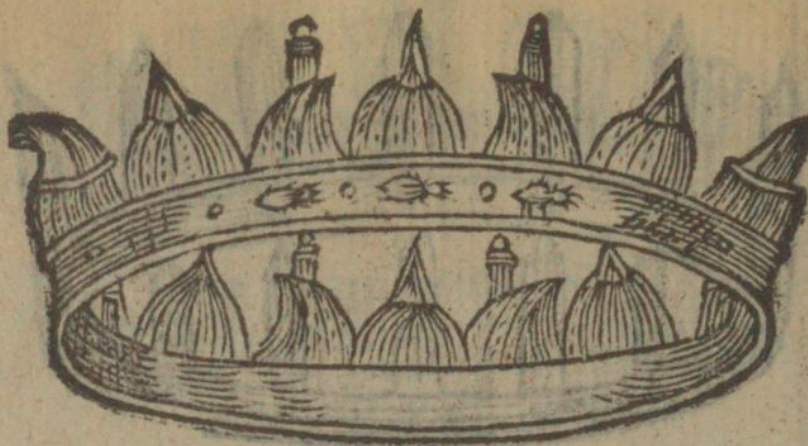
Hoc

Hoc valli insigne recepti.

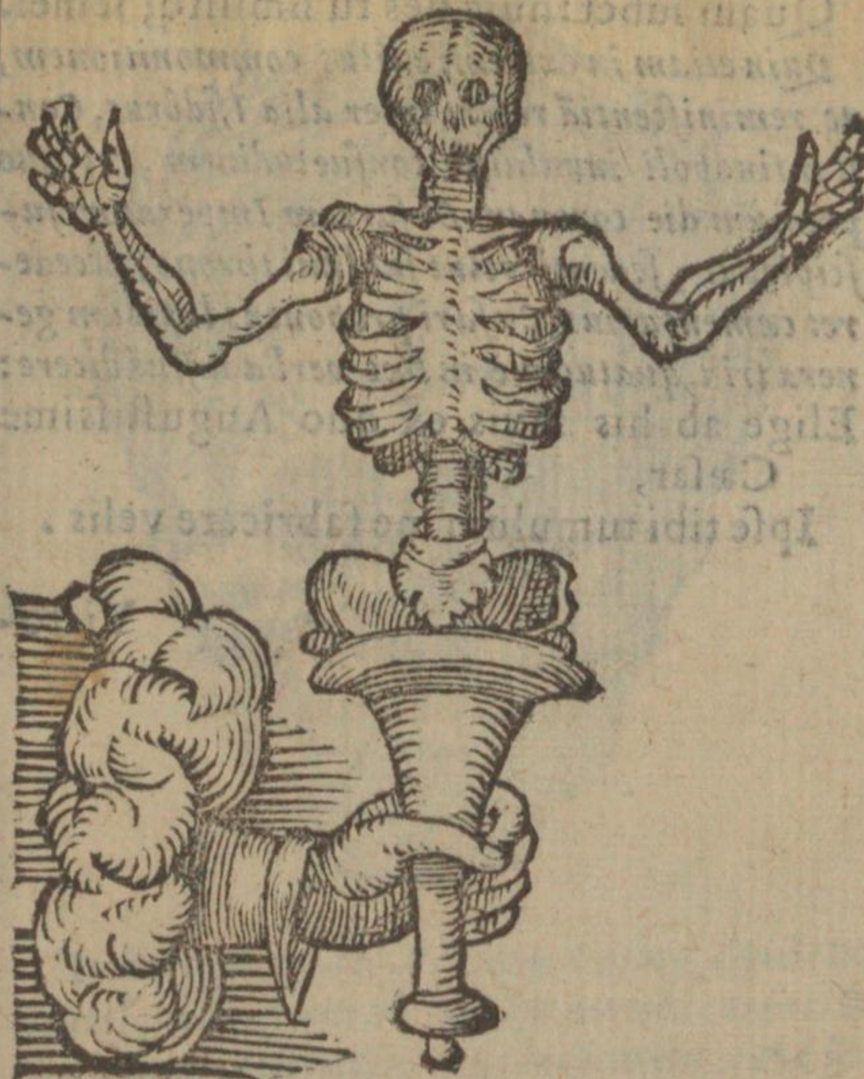
Corona Castrensis vallaris, seu palata ex auro confecta, donabatur ab Imperatore, seu exercitus Præfecto illi qui primus oppugnando vallum hostile occupasset.

Claſsis monumenta ſubactæ.

Nauali prælio qui in claſſem hoſtium armatus, primuſq; irruens ingreſſus eſſet, Corona aurea Nauali cohoneſtabatur, roſtrorum, aut naualium prorarum adinſtar confecta.

In hunc intuens.

Mos erat Aegyptijs per ſympoſia ab aliquo circumferri mortis ſimulachrum, ſinguliſq; ordine intuendum oſtentando dici :

Contuere, hoc quid ſit, genio tantumq;

vacato

Quàm lubet: huic fies tu similisq; semel.

Quin etiam in extremi exitus commonitionem
Isidôr. *ac reminiscentiã refert inter alia Isidôrus, Constantinopoli inualuisse consuetudinem, vt quo primùm die coronam Cæsaream Imperator suscipiebat, sedenti velut sublimi throno, accederet cæmentarius, Cæsari proponens lapidum genera tria, quatuórue, in hæc verba iussus dicere:*

Elige ab his saxis ex quo Augustissime Cæsar,
Ipse tibi tumulum me fabricare velis.

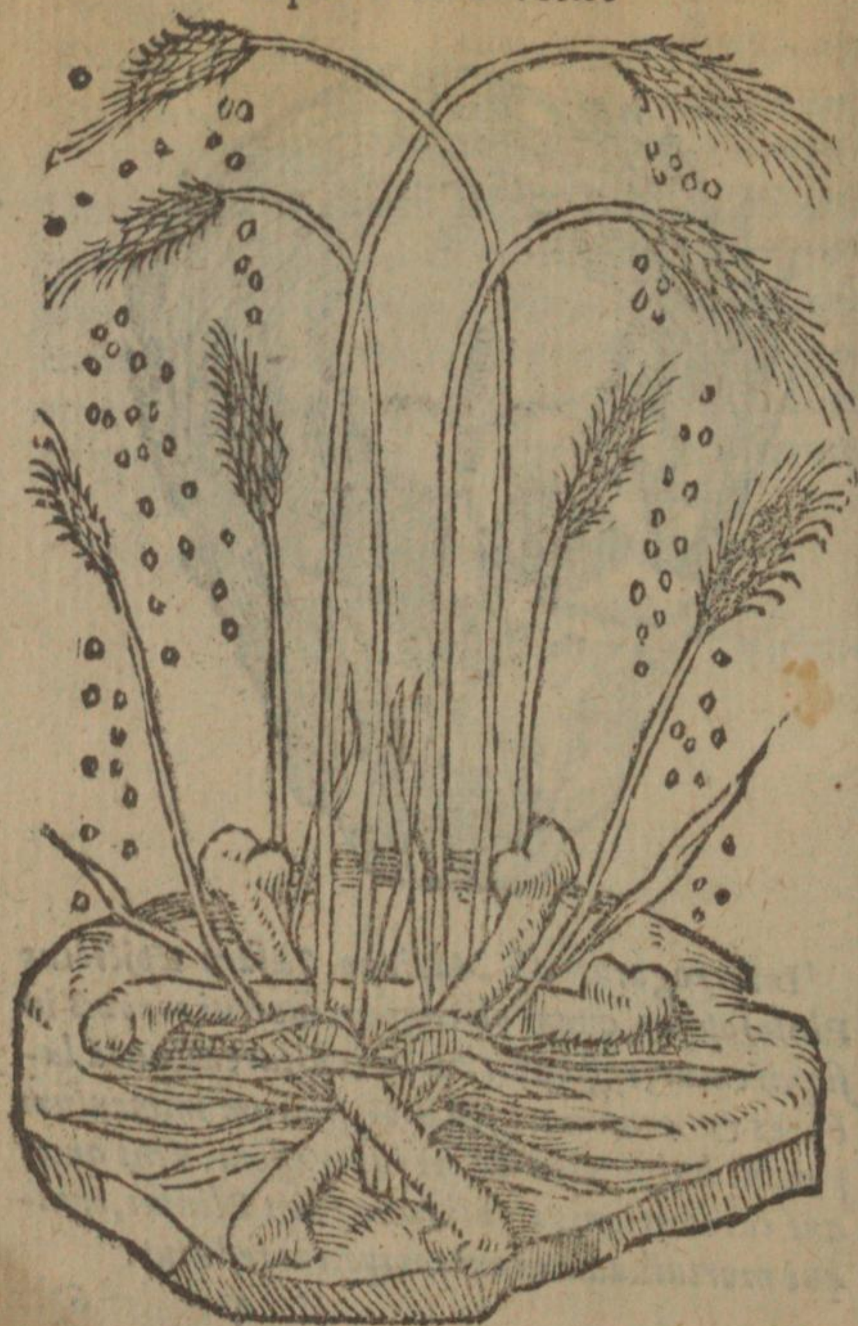
Victo-

Victoria limes.

Interrogatus ab Adriano Cæsare Epictetus Philosophus, quam ob causam mortui coronis insignirentur, respondit, vt sic indicarent, quòd labores & ærumnas, seu molestiarum immensum pondus huius vitæ morte superassent. Eius quoque coronationis mentionem facit Plinius, eamque mortuis admodum competere testatur.

Spes altera vitæ.

Fru-

Frumenti, cæterarumq; herbarum, & leguminum grana, & ſemina in ſolum iacta reuiuiſcunt, & renaſcũtur. Sic humana corpora poſteaquam in ipſa terra iam ſepulta fuerint, reſurgent per ſpem in nouiß. illa humanorum corporum ſuſcitatione.

HEROICORVM SYMBOLorum, M. Claud. Paradini
FINIS.

HE-

HEROICA GABRIELIS SYMEONIS FLORENTINI Symbola, ſeu Emblemata.

Iam recèns ex idiomate Gallico in Lat. ad D. Philippum Mommorenſium, Do. de Hachicourt. &c. à Iohan. Gubernatore, patria Gediniense conuerſa.

LECTORI.

Tradita quæ Galla fuerant HEROICA *voce.*
SYMBOLA, *iam Latia candide Lector habes.*

ILLV-

ILLVSTRISSIMO HEROI, D. Philippo Mommorensio, Ordinis aurei velleris Equiti, necnon Regis Catholici Finantiarum Magistro, & Consiliario, D. de Hachicourt, &c. Iohan. Gubernator, patria Gedini-ensis, S. P. D.

QVemadmodum posteriora hæc Gabrielis Symeonis Emblemata, seu Heroica Symbola, iam à nobis ex idiomate Gallico in Latinum, vtcunque inter alias curas, & occupationes potuimus, conuersa, cum prioribus illis M. Claud. Paradini à nobis itidẽ ex eâdem lingua Latinè redditis, & eiusdẽ sunt generis, EQVES ILLVSTRISS. & priûs antea in vnum volumen vtraque coniuncta prodierunt, & illa ipsa Paradini Clarissimo Heroï, Collegæ tuo, simulque tecum Ordinis aurei velleris Equiti, ac Regis Catholici Finantiarum Magistro, & Consiliario. D. Carolo Baroni Berlemontano, Gediniæ (quæ mihi in Ducatu Bullonẽsi, Leodinæ ditionis natale solum est) Domino meo, modis omnibus obseruandissimo nuncupaui: sic & hæc eadem posteriora Gabrielis, inquam, Symeonis, ob

eas

eas modò cômemoratas causas Amplitudini tuæ non modò licitè, verùm etiã quasi peculiari tuo, proprioq;,ac hæreditario iure quodam inscribere videri possum. Atq; hoc quidem eò lubentiùs, & audaciùs feci, quòd non tantùm vehementer affabilis erga quemlibet, humanus, comis, mansuetus, ac benignus, & (quod in tibi similibus Proceribus semper esse duxi potissimum: nam, vt præclarè in Apophthegmatib. suis Erasm. Rot. nihil imitari solet vulgus lubentiùs, quàm quod à viris Principibus conspexerit factitari) in rebus diuinis admodum pius, sedulus, & frequens passim vbique prædicêris: sed & tum ita esse corã ego quoque re ipsa expertus sim, ac didicerim: tum etiam vt tibi, qui Mommorensiorum cognomine, prosapiaque, & stemmate Illustrissimus es, si fortassis à quoquam reprehendi contingat, quòd hoc eodem Heroicorum Symbolorũ libello Herois Illustrissimi Domini Annæ Mommorensiorum Ducis, Galliarum Comestabilis (cui priùs autor ipse Gabriel Simeon Gallicè conscripta Symbola, seu Emblemata hæc sua dedicauit) proprium Symbolum illud exarmato brachio manuque

liliatum

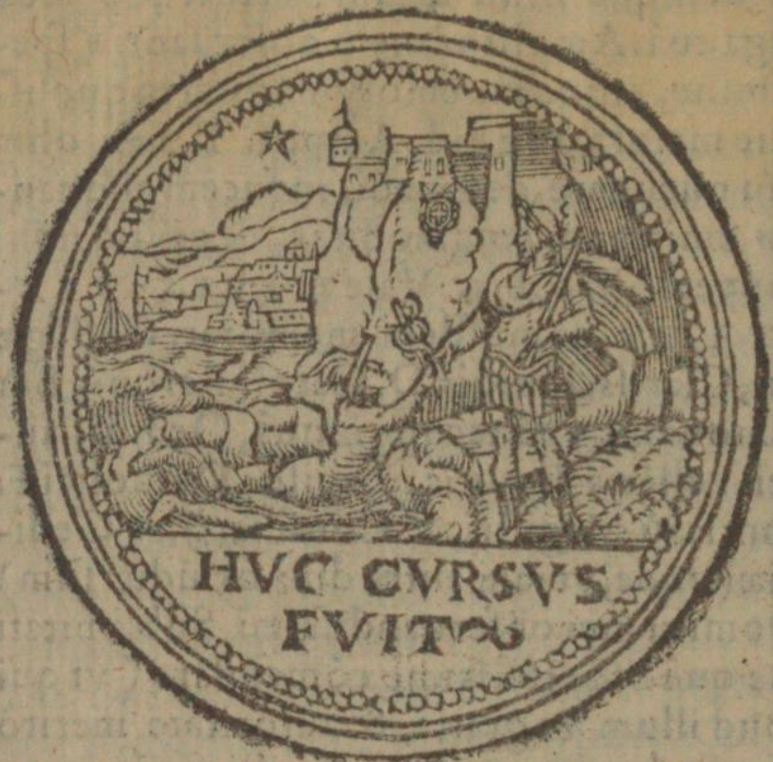
liliatum (vt ita dixerim) siue Francicũ gladium continente, necnon & hac denique Græca voce: ΑΠΛΑΝΟΣ (quam doli mali, fraudisue expertem interpretari Latinè queas) non semel tantùm, vt cætera, sed præ omnibus alijs, secundò etiam conspiciatur, quid respondendum censeam, præsenti loco enarrarem. Fieri namq; potest, ut futuri nonnulli sint, qui cur Symbolum hoc, quo de iam nobis est quæstio, bis potiùs quàm vllum aliud eodem libello recenseri debuerit, nullam esse iustam rationem, constanter asseuerabũt. Quod vt quidem fortassis omnino contumaciùs refragari nolim, ita sanè idem hoc Symbolum eodẽ in libello bis haberi pertinaciter nego. Sunt enim in hoc Symbolorum Heroicorum, quod iam exhibemus, volumine duo libri, non vnus duntaxat: quorum Paradini prior est, Gabrielis Symeonis posterior: semelq́ue tantùm, non autem bis apud illum, & semel item apud hunc Symbolum hoc ipsum legitur. Vnam verò, eandemq́; rem pluries, varijs in libris tractari, adeò neque absurdum, neque nouum est, vt in Eunuchi sui Prologo scribere iam olim Terentius haudquaquam dubitauerit:

Nullum

Nullũ esse dictum, qđ non dictũ sit priu
Quocirca Symbolũ hoc Mommorensi
num non tantùm, inquam, semel in præs
ti gemino Symbolorũ Heroicorum vol
mine, hoc, vt alia, sed præ alijs quoq; om
bus, iterum etiam explicari, non solùm n
reprehensione dignum existimamus, ver
etiam quò illi quoque ex hac nostra qual
cunque de Gallico in Lat. idiôma versic
ne nonnihil præ alijs aut raritatis, aut no
uitatis accederet, nos illud vtrobîque La
tinis versibus, nimirum apud Paradinu
Phaleucijs, apud Symeonem Elegiacis (v
passim vocant) reddidimus. Super hæ
quemadmodum Paradini superiore, sic &
nunc hoc ipso Gabrielis Symeonis poste
riore Symbolorum Heroicorũ libello, ad
notatiunculis aliquot nostris Icones ipsa
cum Scholijs, seu Explicationibus suis ex-
actiùs plerisq; locis, accuratiusq; contuli-
mus: & quasi vel has, vel illas in disquisi-
tionẽ vocauimus, hoc est, sibi inuicem nó
satis per omnia respódere demõstrauim⁹.
Quicquid autem hoc in libello posterio
re vertẽdo, ijsq; annotatiunculis locuple-
tãdo præstiterim⁹, tu dijudicabis EQVES
ILLVSTRISS. necnon & pro tua con-
sueta

ſueta humanitate æqui, boniq́; conſules: ac denique illud ipſum, veluti pro meæ erga tuã Amplitudinem obſeruantiæ ſpecimine, atque mnemoſyno interea quouſque maiora quæ eid. Amplit. T. iam olim diu nũcupare deſtinaui, in lucem aliquando emittendi commoditas, & otium mihi ſuppetet, habebis. Vale EQVES ILLVSTRISS. ac eiuſdem memorati Collegæ tui, Clariſs. Herôis D. Caroli Baronis Berlemontani, vnà tecum, inquã, Ordinis aurei velleris Equitis, Regiſq́; Catholici Finantiarũ Magiſtri, & Conſiliarij, ac Gediniæ (vnde, vt iam antea dixi, oriũdus ſum) Domini mei obſeruandiſsimi Sublimitati me quã officioſiſsimè cõmendare (vt qui apud illum & gratia, & autoritate meritò plurimũ valẽs, & quotidie illi ferè perpetuus in earund. Finantiarũ auditorio adhæres) ac præterea noſtri, quoties operæpretium, & ex re noſtra id eſſe cẽſebis, eidem illi, grauioribus eiuſd. Regis Catholici negotijs, ac rebus occupato, memoriã refricare eadem Amplitudo tua dignetur. Antuerpiæ, anno Domini ſupra ſeſquimilleſimum ſexageſimo tertio, ex Officina Ioannis Stelſij typographi.

Huc curſus fuit.

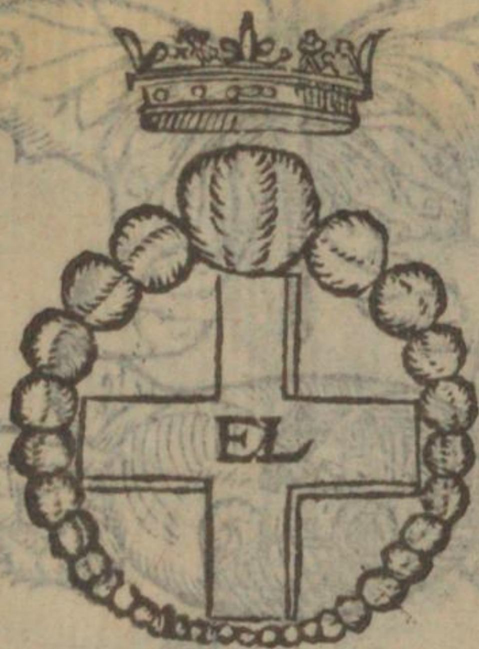

Vt is virum eum à quo è magno naufragij periculo in portum ſalutarem perductus ſit, plurimi facere debet, ita (quantum ſuſpicor) huius Symboli autor hoc ipſo conteſtatum eſſe voluit, quantoperè ſuſpiciat, quamq; fortunatum ſe reputet, quòd in benigni Principis Emanuelis Philiberti Sabaudiæ Ducis gratiam receptus ſit.

Iuxta hãc explicationẽ par erat in Icone Sabaudienſia inſignia cõſpicabiliùs præferri.

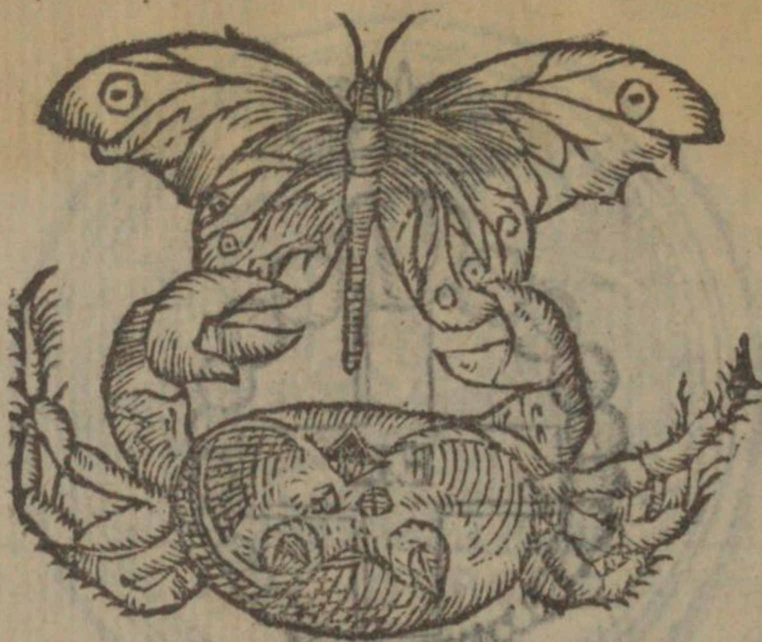
Quis

Quis dicere laudes?

Insigne hoc solidæ, ac planæ Crucis (Diuinæ charitatis monumẽtum) Sabaudiæ Ducibus proprium, & dictio monosyllaba EL *Hebraica Deum significans, annulo ex margaritis, aut Orientalibus gemmis composito inclusa, coronaque Regia superaddita, Regiam prosapiam, nec non & nomina Sabaudiæ Ducis Emanuèlis & Ducissæ Margaretæ quàm appositissimè significat. Quibus hos re ipsa, virtuteque respondentes nemo certè vltra meritum collaudare queat.*

Festina lentè.

Augustus Cæsar (alienus à nimia præcipitatione, ac credulitate illa qua plerique Principes, ac Iudices mox primo impetu parasitorum suorum delationibus fidem adhibentes, cum quibusdam iniquissimè interdum egerunt) temperantiam, & regendis Imperij habenis moderamē iustum obseruare se testaturus, præter alia, papilionem cancro marino hærentē quadam in statua exculpi iussit: ab huius gressu lētiore tarditatem, ab illius pernici volatu præcipitantiam innuens: quibus in vnum redactis, temperamentum Principi pernecessarium conuenire declaratur.

Fe-

Festina lentè.

Loco Cancri papilionisque Augusti, Vespasianus Imperator delphinum, vt hic expressos vides, figurari iußit.

Recti* patrijs pro auitis

Pacatũ ipſe regam auitis virtutibus orbem.

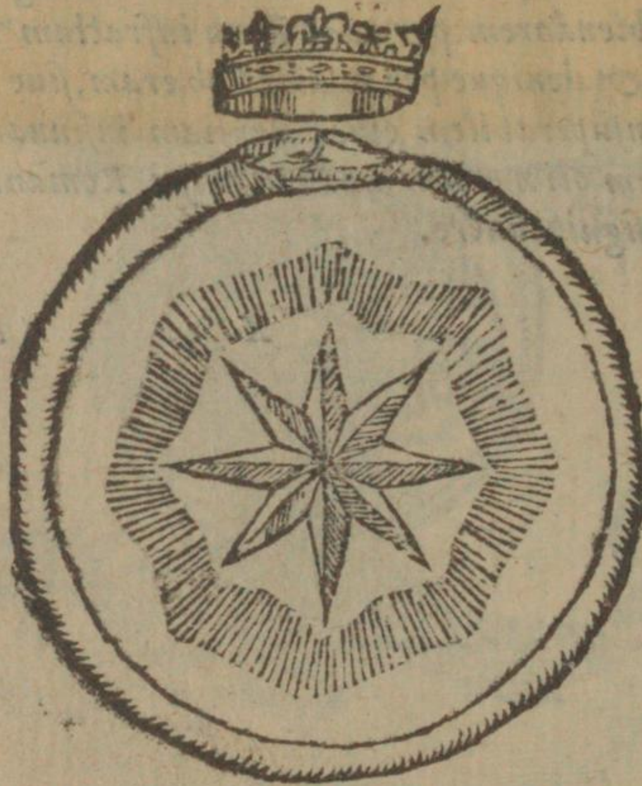

Hoc typo Delphinis orbis Sphæram pinnis ſuſtinentis in formam annuli adamante inſigniti (nobilis Medicæorum familiæ proprio Symbolo) interclusa creſcentis Lunæ forma, ex qua etiam ramuſculi duo pullulẽt, palmæ ſcilicet in partam victoriam, & oleæ in ſpem pacis, adſcripto elogio: Pacatum ipſe regam "auitis virtutibus orbem. *intellectam volumus Regis Delphini Illuſtrem progeniem, tum ex Patre, tum Ma-*

"Patris.

Matre, ambobus quaſi vtriuſq; Symbolis in vnum redactis: per Lunare incrementum ſanguinis Regij ſplendorem: per adamãtem infractam virtutem: & denique per mundi Sphæram, ſiue globum, inſuperabilem eius potentiam inſinuantes. Ad quem olim etiam modum priſci Romani hoc ipſum ſignificauêre.

Fato prudentia maior.

Stellam angue coronato, caudamq; immordente circumseptã, suprapo∫ita hac In∫criptione: Fato prudentia maior, *Reginæ Gallorum honoris ergô dedicaui: idque ad in∫inuandum quòd et∫i fortuna Principem hanc antea multùm euexi∫∫et, velut tantorum Patris, ac Matris, nimirum Vrbinatum Ducis & Heroïnæ Boloniæ filiam, neptemque tanti Pontificis, quantus fuit Clemens* VII.

VII. & vxorem tam sublimis, potentis, inuictique, & generosi Principis, qualis est Henricus II. Franciæ Rex, ac denique tot, tamque insignium Regiarum prolium matrem: tamen admirabili adhuc præterea virtute sua, & modestia, rerumque tolerantia cum tempore hoc effecit, vt partes laudis primas inter priores Franciæ Reginas obtineat.

Mirandum naturæ opus.

Duabus Margaretis, Nauarræ nimirum & Franciæ, conuenientiùs aptari Symbolum non poteſt, quàm ſi appingantur Conſolidæ herbæ flores duo ex vtroque lilij latere emergentes, additis verbis: Mirandum naturæ opus.

Simul

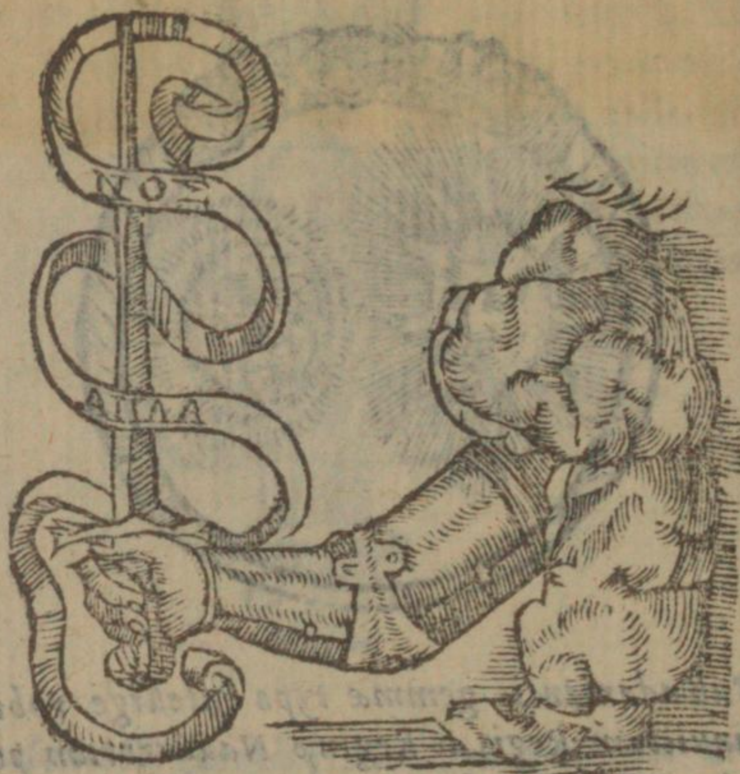
Simul & ſemper.

Sub adamantis gemmæ typo intellige robur & inuictam Regis ac Reginæ Nauarrorum potentiam: perque Solem & Lunam actorum ſplendorem, & mutui fœderis, ac perpetuæ fidei conſtantiam, ſuprapoſita Inſcriptione : Simul & ſemper.

A-

ΑΠΛΑΝΟΣ.

Dexter & armatus rutilo cumque ense lacertus
ΑΠΛΑΝΟΣ *his Græco nomine cumque simu*
(Quæ vox significat fidũ, & sine fraude, doloq;
Sunt Mommorensi Symbola clara Ducis.
Nempe ea prætendũt, Regem, natumq;, Patremq
Hunc Commestabilem fidum habuisse virum
Seu etiam armorum spectes, seu tempora pacis:
Ingenij summa dexteritate sui,

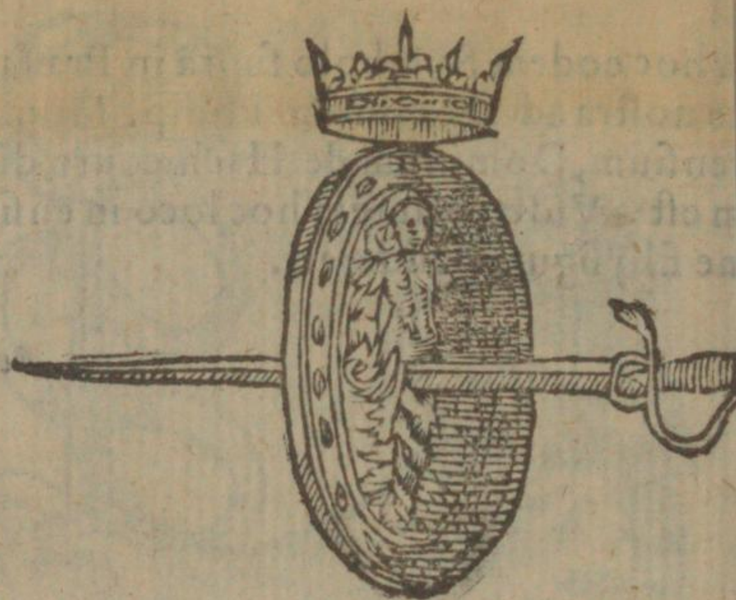
Gallo

llorum intégras qui res multumque, diuque
seruat, præcipuum dum moderatur onus.

De hoc eodem Symbolo suprà in Præfa-
ne nostra ad Dominum Philip. Mom-
rensium, Dominum de Hachicourt, di-
m est. Videtur autem hoc loco in ensis
one filij figura desiderari.

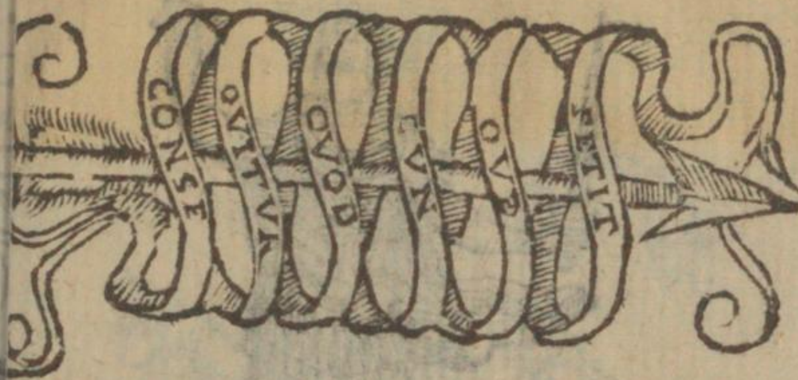
Pe-

Perimit & tuetur.

Ob oculos mihi ponens consilium & magnanimitatem Ducis Guisiani, pro illius Symbolo scutum rotundum descripsi corona insignitũ ac ense adhærente transfixum, suprascriptis his verbis Perimit & tuetur: *vt intelligi poßit strennuus tam tutandis, quàm expugnandis vrbibus, ideóque conficiendis, aut trucidandis hostibus.*

Consequitur quodcunque petit.

Diana Pictauiensis, Valentinatum Ducissa, ia[c]ulum (Dianæ Deæ tælum proprium) sibi adscri[psi]t, hac Inscriptione circumuolutum : Conse[q]uitur quodcunque petit.

Ex

Ex vtroque Cæsar.

Hoc Apophthegmate : Ex vtroque Cæs[a]
significatur his duobus, armis scilicet & lite[ris]
Iulius Cæsar quocunque loco aut actioni acci[n]
ctus, & absoluendis negotijs semper erectus, v[i]
gil & intentus factus totius orbis Dominator.

Sol[...]

Solatur conſcientia & finis.

Leonis, Veneti coloris, & in altum erecti ſimulachro hac coniuncta Sententia: Solatur conſcientia & finis, *Melphenſis Princeps indicare voluit, ſe, quanquam fortunis exutus, ſolioque pulſus eſſet, ſua nihilominus contentum fortuna, tranquillaque conſcientia vixiſſe: hoc vnum certò ſciens ſe probè ſuo vbiq; functum eſſe offi-*

Et ſi hoc loco ſupra poſita leoni corona ſit, illiús tamen Scholion ipſum non meminit.

officio: quod reliquum erat, in Dei Omnipo. c[...] mentiam post obitum, omnem suam spem coll[...] cans.

Forte recti⁹ fuerit: inscribit.

Scribit in marmore læsus.

Sunt quidam adeò præsumptuosi, autoritati[...] suæ, & opibus confidentes, vt pro nihilo ducan[...] pauperem, aut vilioris conditionis hominem c[...] tumelia, vel iniuria quoq; afficere: hoc nimiru[...] reputantes, siue præ parẽtum, aut amicorum t[...] nuitate, siue præ facultatum inopia, nunquam i[...] li adfuturam in posterum vlciscendi occasionen[...] ac ita facilè obliuioni ab illo tradit[...] iri. Sedeni[...]

quu[...]

um huiuſcemodi tyranni (hoc enim ijs pro-
n nomen eſt) egregiè fallantur, velut com-
'as profectò, atque tempus hoc ipſum eos do
aliquando vltra præſens Symbolum, atq;
onẽ viri marmoreæ tabellæ incidentis id quod
imo conceperat priùs, hac quoque ſuperſcri-
a ſententia: Scribit in marmore læſus. "Inſcribit.

Y Coſi

Idest, Res viuo placet, at trahit ad discrimina mortis.

Cosi viuo piacer conduce a morte.

Cosi viuo piacer conduce a morte. *Sub typo papilionis peculiari genio suo flãma, ignisque splendore, in quem se ipse temerè conijciens perdit, gaudentis, designari potest qui citra delectum rem quamcunq; ambiens & affectans, ex ea dedecus sibi, opprobrium & perniciem parit.*

Amico

Amico ficto nulla fit iniuria.

Qui curioſe amicitiam ſimulat, ſeu artificioſè,
i appoſitiſsimè hominis perſonati effigies (quæ
umani animi fucum ſignificat) quem quis ita
ſte quatiat, vt illi perſonatum vultum deij-
at, vnà cum hiſce verbis: Amico ficto nulla
t iniuria, *quadrare poteſt.*

Ignis gladio non fodiendus.

Contentiosis & irritabilibus conuenit præsens Symbolum hominis extremo gladio prunarum aceruum ita disturbantis, vt contrasultantes alterum illi oculorum scintillæ extinguant, addito ex Pythagoræ vita hoc Apophthegmate: Ignis gladio non fodiendus.

Statêræ ordo non transiliendus.

Qui præpostero sunt iudicio nullum eos mensuræ modũ seruare certum est, finemq; adeò plerunque experiũtur noxium: quemadmodum & trutina (quam Latini atque Thusci, Statêram vocant) cuius alteram lancem si plus æquo adoneres, pondere pressa rumpitur.

Sic vos non vobis.

Si aliorum præclarè gesta Præfectis ipsis, v Antesignanis adscribi figurandum sit, id p iugum boum arâtrum trahentium vnà cum h Virgiliano versiculo: Sic vos non vobis, *i sinuarem.*

Col

Solus promeritus.

E diuerso si egregio, cordatoq́, ac prudēti militiæ Duci qui suo Marte totum belli pondus sustinuisset, & confecisset, propria virtute concitatus (quod plærique nostræ tempestatis etiam præstitêre) Symbolū appositum mihi sit excogitādum, tres, aut quatuor, quorum vnus eorum solus præ cæteris omnibus à sessoribus suis concitatis primus ad præmij locum destinatum peruenerit, currentes equos depingi cuperem, vnà cum his verbis: Solus promeritus: *imitatus in hoc veterū*

In Icone cōuenientiùs precursor equus sessorē etiam, vt & cęteri, habuerit.

Romanorum consuetudinem, qui olim sese in... cis, ad cursum exercebant: necnon & Floren... norum, idem in magno apud eos, a solenni D... Iohan. Baptistæ festo equis insidentium, ac fa... entium.

Aut Cæsar, aut nihil.

Cæsar Borgia, Dux Valentinensis, certum ess... animo sibi patefacturus orbi aut mortem citiù... obiturum, aut maximum quiddam, & immort... litat...

litate dignum velle patrare, ſimul & Iulium Cæſarem ſuſcipiendis rebus arduis æmulatus, Apophthegma ſolebat vſurpare, quod erat: Aut Cæſar, aut nihil. *Idq; citra vllum aliud Symbolum. Ad quod viſum eſt nobis appoſitum, ſi vir armatus altera manu orbem tenens, qui velut Iulij Cæſaris monarchiã figuret, altera ſchedam multiplicato charactere o duntaxat, qui per ſe, ac ſolus nihil quidem, ſed alteri Arithmeticæ notæ coniunctus aliquid ſignificet, depingeretur. Et quidem illud huic rei cõueniens fuit, quod temerarius ille, ac inſenſatus, tandem re vera* NIHIL *ſe effecerit, vti prædicere ſuo Apophthegmate ſolebat. Nam in media ferè iuuentute in Regno Nauarræ trucidatus eſt: taleq; illi conſcriptum eſt Epitaphium:*

Borgia Cæſar erat factis, & nomine Cæſar.
Aut NIHIL, aut Cæſar, dixit: vtrunq; fuit.

Sola

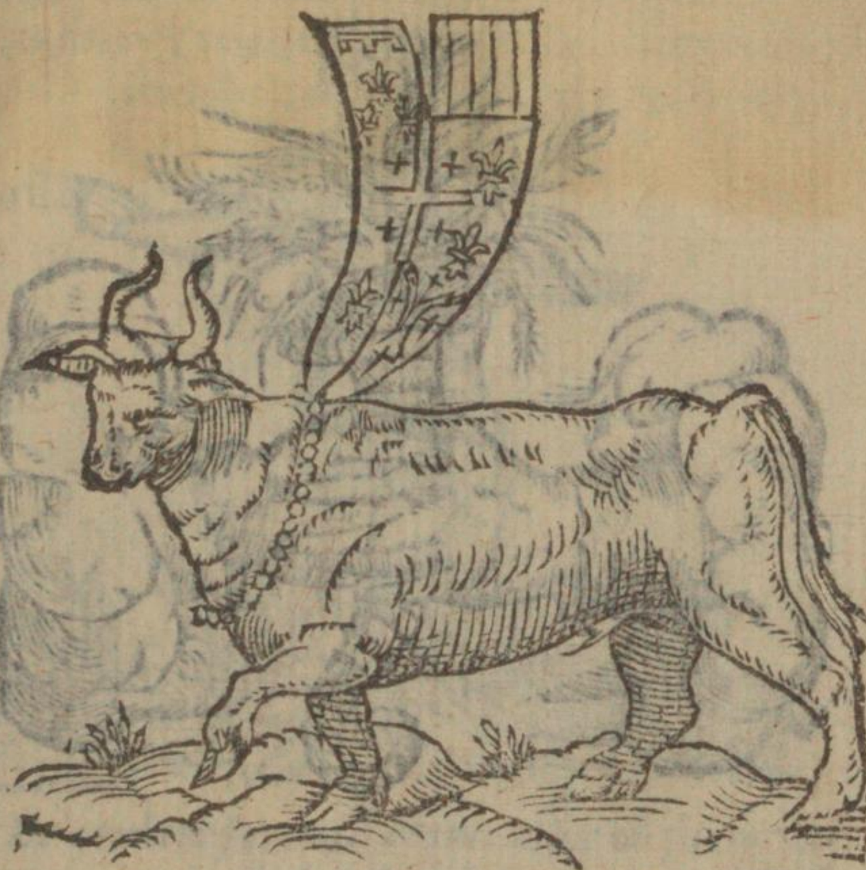
Sola facta solum Deum sequor.

Generosissima Bona Sabaudiensis, Iohan. Galeatij Mediolanensium Ducis mater, marito orbata, numisma (quod gens istic Testõnẽ vocat) cuius altera facie Phœnix expressa, vnà cum his verbis : Sola facta solum Deum sequor, *apparet, cudi mandauit. Sic insinuare cupiens, quòd velut Phœnix in orbe sola, sic ipsa in cõiugalem solitudinem, morte mariti redacta, æternũ cum Deo solo viuere se deuouet.*

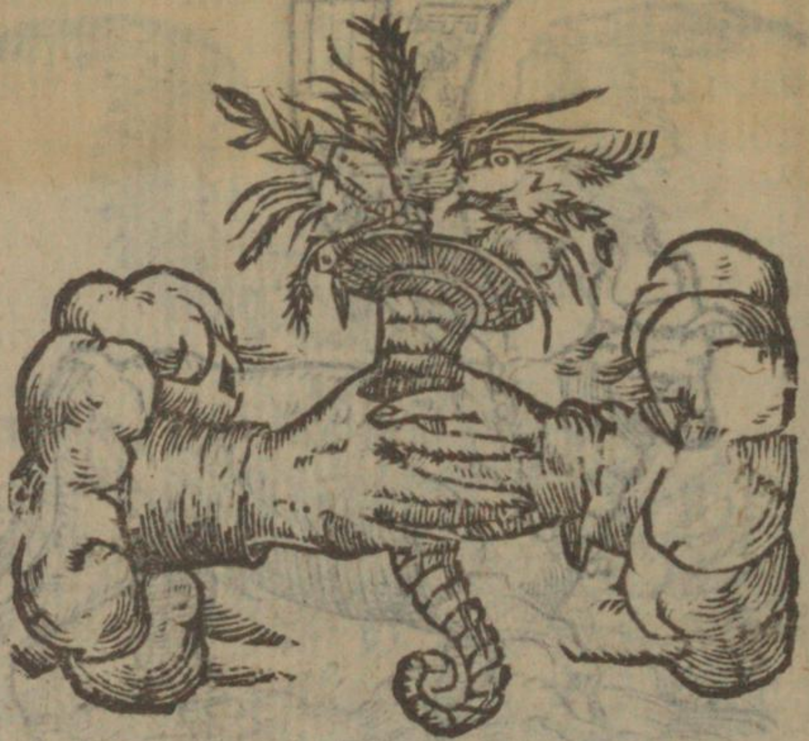
Pas à pas.

Id est, Gradatim.

Volens Renatus Siciliæ Rex intelligi se concepiſſe ſpem in maiorem adhuc Principem quàm ipſe foret, paulatim euadendi, atque difficultates ſuas omnes aliquando ſuperandi: Symbolū ſuum ex boue Inſignia eius collo geſtante appoſitis verbis, Pas à pas, *figurari iuſsit: eo ipſo bouē tardè quidem, ſed maximū tamen nihilominus iter conficere declaraturus.*

Ditat seruata fides.

Ostensurus quidam alius intemeratam erga herum fidem, & obsequium sese obseruasse, atq; hinc factum opulentiorem, pro Symbolo duas manus Cornucopiæ complectẽtes adscriptis verbis: Ditat seruata fides, *vsurpauit.*

Vire-

Virescit vulnere virtus.

Et quidam fortunæ tenuis alius ob suam virtutē, & benè acta (vt ferè sunt omnes probi) ab inuidia, velutiq; communi hominum ignorātia persecutus, figurare cupiens se, quò magis infestaretur, eò magis virtutem suam, & ingeniū patefacturum, pro Symbolo virum proterenient pedibus plantam herbæ, quam Acetosam Pharmacopolæ, Rumicem Romani, ὀξαλίδωμ *Græci, Agrestinam Florentini vocant, vnà cum hac Sententia :* Virescit vulnere virtus, *vsurpauit.*

nit. Secutus in eo herbæ huius genium, quæ quò plùs conteritur, eò magis viridis efficitur. Quo Symbolo quondam Dominus Legatus Pratensis, magnus Galliarum Cancellarius vsus est.

Esto

Esto tienne su remedio, y non yo.

Id est, Ille suũ medicamẽ habet, sed nõ ego læsus.

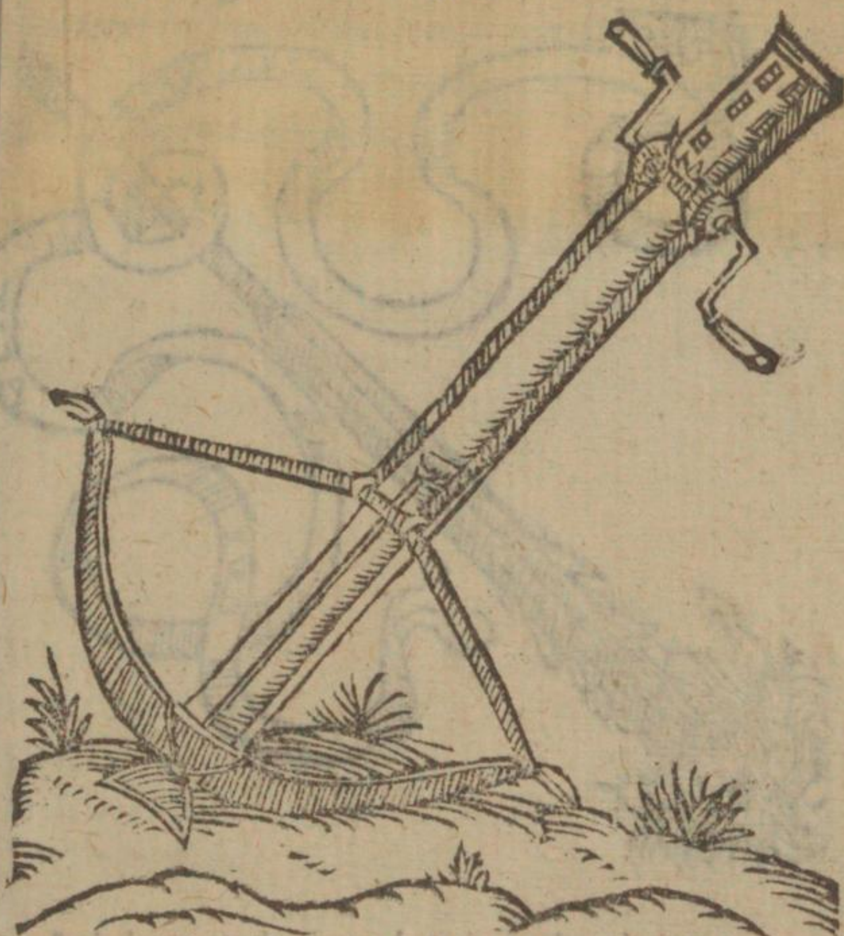
Ceruus sagitta confixus, & dictami (quæ herba est in Candia seu Creta insula copiosè crescens. Quæ à ceruo manducata, vniuersa eius vulnera sanat.) surculum, vel frustum ore vorans, vnà cum hac Inscriptione : Esto tienne su remedio, y non yo, *amoris immedicabilis Symbolum esse potest. Ad Ouidium ex* Me-

Metamorph. quo Phœbus super suis erga Daphnen amoribus lamentatur, alludens, versum illum qui habet :

Heu mihi, quod nullis amor est medicabilis herbis!

In-

Ingenium ſuperat vires.

In nouiß. bello Neapolitano Fernandus Gonſaluus ſe ſtrennuum quidem, atq; cordatum admodum, ſed multò adhuc callidiorem Ducē præſtitit, adeoq́; vt ita non pauca prælia victorioſè terminârit. Quinetiam ſe calliditate quoque vti ſolitū, adeò non ægrè tulit intelligi, vt pro Symbolo baliſtam quæ funibus intendi ſoleret, addito Apophthegmate: Ingenium ſuperat vires, *vſurparet.*

Qui me alit, me extinguit.

In Heluetiorum ad Mediolanum à defuncto Rege facta profligatione S. Valieri Dominus senior, Heroinæ Dianæ Pictauiensis, Valentinatū Ducissæ pater, ac centum Nobilium Equitum Præfectus, vexillum circumgestabat, quo succensa fax, atque inuersa, fluidaq; cera hanc extinguente, hac quoque apposita Sententia; Qui me alit, me extinguit, *figurabatur. Quod*

Symbolum Heroînæ cuiusdam causa effinxit: nimirum insinuare cupiens, quemadmodum illius decor huius foueret animum, ita quoque in capitis discrimen conijceret.

Mim⁹ Publiā.

Furor fit læſa ſæpiùs patientia.

Videas interdum vſque adeò temerarios, & dictis, factiſque importunos, vt placidiß. quoſque, ac modeſtiß. & probiß. lædere non vereantur. Quæ res ijſdem etiam infœliciter cedit: quemadmodum & adoleſcentulo veruecem nimium infeſtanti, ab eodem deturbari contingit, re ipſá experienti veram eſſe ſententiam: Furor fit læſa ſæpiùs patientia.

Frons

Frons hominem præfert.

Qui naturæ indaginem, & physiognomiæ indicia scripserunt, autore etiam Aristotele, sic pronuntiant, vt frons humanæ indolis sit index. Igitur frons angustior, hominis stolidi, sordidi, & suum instar, ventri dediti argumentū est. Frons æquo latior, instar bouis, indicium craßioris, & obtusioris intellectus, & cerebri. Frons lōgior, benignum, & docilem indicat. Demißior, pusillanimem.

mem. Depreßior, rotundiórue, leuem, ineptum, & incõstantem. Planior, ambitiosum, & gloriæ cupidum. Ad medium recaluastris, furiosum, & iracundum. Rugosa, cogitabundum, & somnolentum. Mollis, hilarem & comem, ac plausibilem. Aspera, diuersisque locis tuberosa, callidè auarum, ac malitiosè fatuum. Polita, quasique dolata, & æquabilis, securum. Mediocri quantitate quadrata, magnanimum & prudentem, atque probum. Quæ frontis præsagia mihi Symbolum hoc: Frons hominem præfert, *excogitandi occasionem præbuerunt.*

Bis dat, qui tempestiuè donat.

Sunt quidam in conferendis beneficijs vsque-adeò importuni, & intempestiui, seu præposte-ri, vt quò quis eorum adminiculo minùs egeat, eò paratiores sint ad gratificandum, magisq́; ad ei-dem quodlibet præstandũ officium gestiant: idq́; (quantum opinor) aut alicuius emolumenti ali-quando in posterum consequendi, aut certè ta-lionis spe: atqui hunc eundem, si forsitan in an-gustias delapsum conspicentur, Deo execrabiles

illi, eundem, inquam, auersabuntur, si frequentiùs ab eodem suam opem implorari, seu accersiri sentiant: aut priora beneficia illi exprobrabunt, aut miserũ subsannabunt, aut quæ hunc, nè in illorum cõsortium postea se ingerere audeat, elongent, rationem meditabũtur, & contexent. Illi profectò non parentes, non veri amici, imò non homines sunt, sed potiùs immanes belluæ, vita ipsa indignæ: quosque viri re ipsa Nobilis misellum quendam & pauperculum collapsum ab humo surrigentis Iconem hanc vnà cum Apophthegmate: Bis dat qui tẽpestiuè donat, *quotidie contemplari, animoq; circumgestare oportet. Quod nimirum duplex demum, & immortale meritum esse debet, dum quis citra vllam remunerationis spem vrgente necessitate alteri prosit.*

Huc fortassis etiam nõ ineptè referri potest, quod habet Ausonius Epigrammate 84. ex Græco:

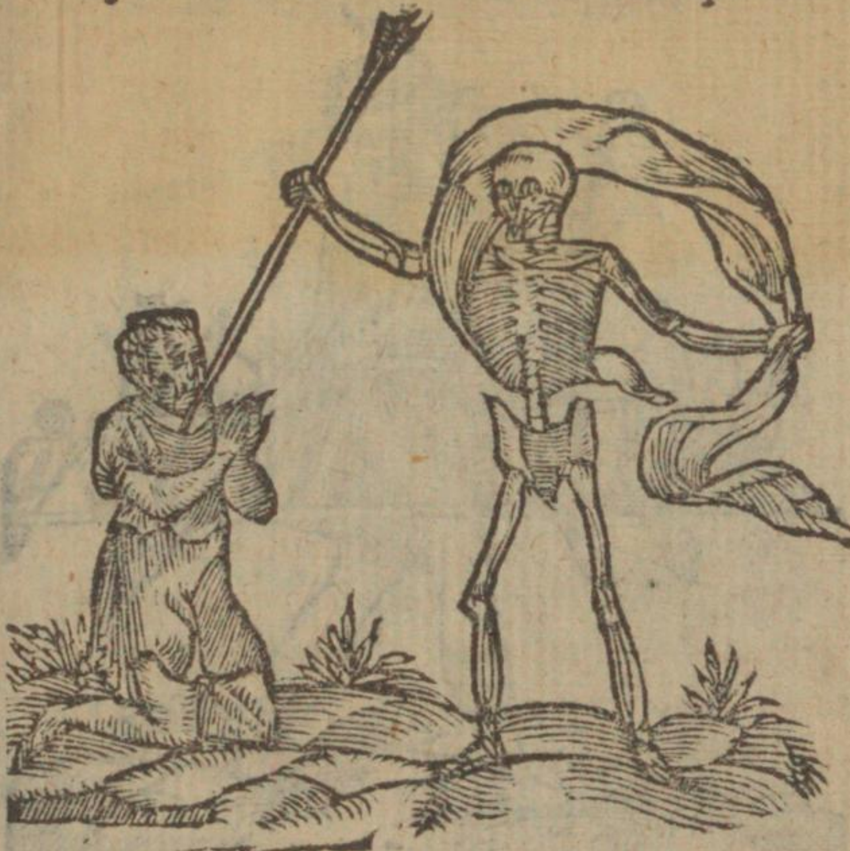
Gratia quæ tarda est, ingrata est: gratia nanq;
Cùm fieri properat, gratia grata magis.

Et rursus 85. ex eodem.

Si benè quid facias, facias citò: nam citò factum
Gratum erit, ingratum gratia tarda facit.

Impro-

Improbus à nullo flectitur obsequio.

Qui vsqueadeò atroces, refractarij, austeri, improbi, & nequam sunt, vt quãlibet ijs obsequiũ omne quis præstiterit, eiusdẽ cõmiserescere tamen dedignẽtur: digni profectò illi sunt qui pro Symbolo implacabilis mortis, quæ virũ supplicem, atq; iunctis palmis, & in genua humi procumbentem, ac nequicquam deprecantem trucîdat, effigiem, adscriptis verbis: Improbus à nullo flectitur obsequio, *vsurpet.*

Sic maiora cedunt.

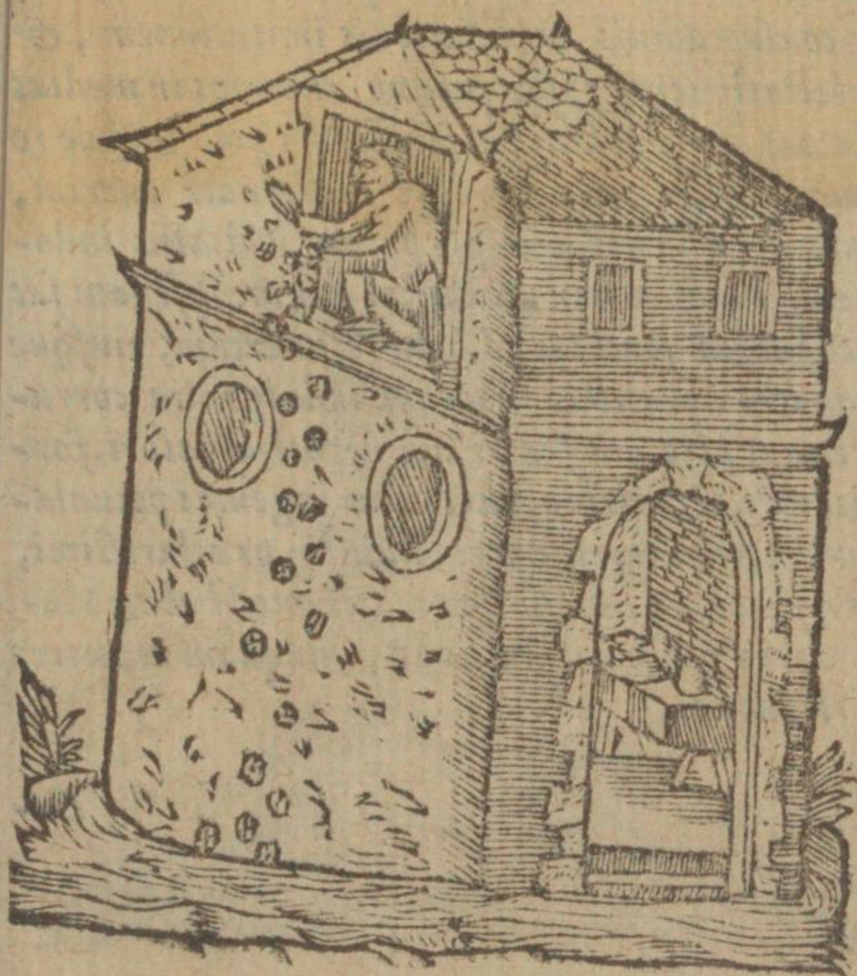

Accipiter is quem paßim Spriuerium vocãt, inter copiosam falconum turmam gestatus, cum Inscriptione: Sic maiora cedunt, *veram Nobilitatem non in opibus, vel autoritate, sed animi præstantia consistere figurat. Accipitris nimirũ illius ea prærogatiua est, vt quibuscunque aucupatricibus alijs volucribus fuerit associatus, eas vniuersas, etiam se multò maiores, ab omnibus, quib⁹ forẽt aliàs obnoxiæ, vectigalib. vindicet.*

Malè

Malè parta malè dilabuntur.

Cicer. 2. Philipp.

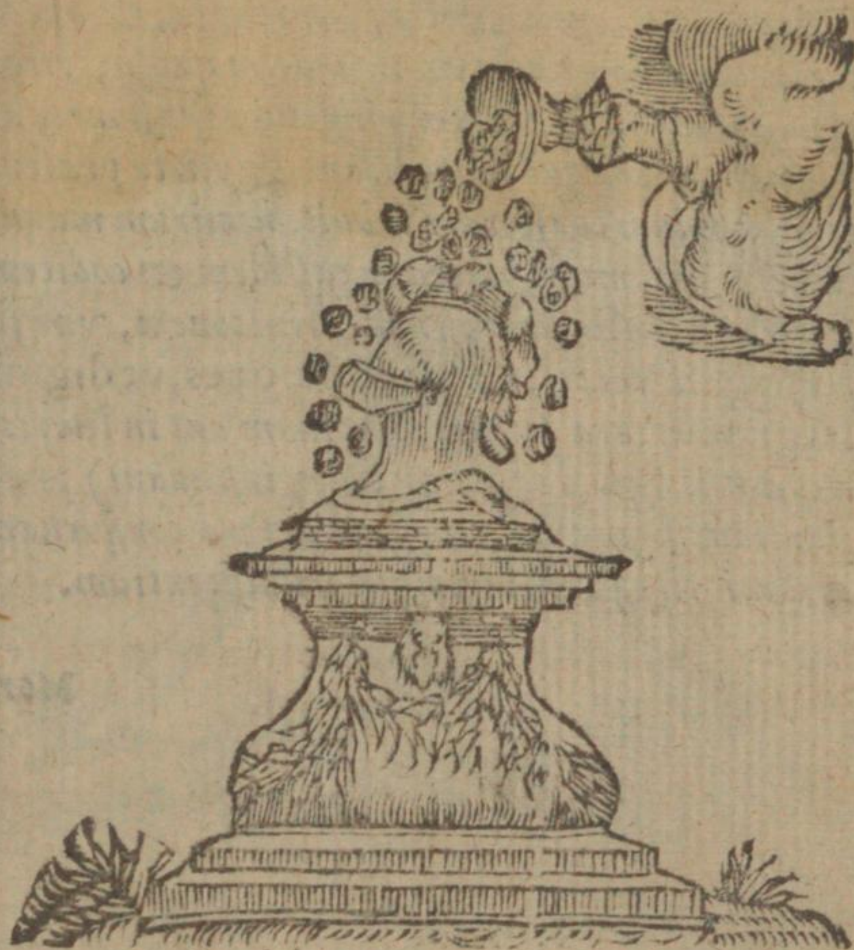

In cuiusdam fœneratoris ædibus, qui solis nũmis supputandis oblectabatur, accidit simiũ quẽdam domesticũ bene pastum, ac feriatum, posteaquàm per rimam aliquam herum suum numismatibus lusitantem super mensa conspicatus foret,

ret: per fenestram prandente vsurario patentem ingressum teloneum, post aliquam, adinstar herilis consuetudinis, calculationis imitationem, & oblectationem, ipsos quoque nummos in medias plateas ab ipso simio è fenestra eijci. Qua de re num prætereuntes egregiè cachinnati fuerint, num verò fœnerator ipse potiùs irritatus indoluerit, hoc loco non dicam: vt qui me ipse iam sat occupatum sentiam ad hunc vsurarium, eiusque sequaces, prolibus matrum indulgentia corruptis, aut filio, aut fratri, aut nepoti, aleatori, fornicatori, temulento, lurconiue ingentes pecuniarum aceruos cumulantes, huiusq; præclarißimi, verißimique Apophthegmatis quod habet: Malè parta malè dilabuntur, *nunquam memores irridendum.*

Ex-

Expetendæ opes, vt dignis largiamur.

Illustrem virum Dominum Matthæum Balbanum, Lucanum, referentem aliquando de se ipsum audiui, quòd Christum quotidie precaretur, nullas sibi opes, aut rerũ affluentiã ab illo tribui, nisi simul & iisdem rectè vtendi voluntatem, ac rationem. Verba, votumq; haud dubiè non tantũ

pri-

priuato Nobile viro, verùm etiam æquo, ac vero Principe dignum. Cuius etiam gratia eò maioris faciendus est, quòd effectu, seu re ipsa, & opere comprobet: domi quidem turmatim quosq; viros eruditos alens, foris verò ingentes pensiones, ac stipendia plerisque suppeditans. Quocirca præsens ei Symbolum consecrare lubuit: nimirum manus in aëre nummos è patera in caßidem & codicem super ara constitutos effundentis Iconem, vnà superscriptis verbis: Expetendæ opes, vt dignis largiamur: *ara scilicet, hominum aut in literis, aut armis (quod caßis & codex insinuant) præstantiam figurante, ac effusa patera conspicuam cordati viri, familiaremque munificentiam.*

Mors

Mors ſceptra ligonibus æquans.

Regio ſceptro ruſtici ligonis colligati, atque inter hæc duo ſupraposita horrendæ mortis effigie, vnà cum his verbis : Mors ſceptra ligonibus æquans, *Magnatibus vniuerſis, & Principibus viris, necnon & diuitibus, ac denique quantæcunque autoritatis, aut cuiuſlibet conditionis extiterint, pro iugi contemplatione Icon eſſe deberet.*

Ingr

Ingratis seruire nefas.

Vulgò iactatur hoc prouerbiũ: Virus in cauda. *Quocirca & hoc ipso volui finẽ nostris Symbolis claudere, quo ingratitudinem quorundam cum vipera serpente compararem, quæ sub coïtu marem admissum necat, & à suo, quem ventre concipit, fœtu necatur. Vnde & suopte merito in Prouerbium ad eum modum queribunda valedicere potest:* Ingratis seruire nefas.

FINIS.

LECTORI.

Corrige quæ Lector passim hîc errata videbis,
Nam toto libro plurima inesse scio:
Dum non esse potest (sit quisquis) ineptior illo
Qui typica infaustes iunxit ab arte typos.
At non interea dicam, labor iste citatum
Debuit vt finem noster habere suum.

ANTVERPIAE.
Excudebat Ioannes Latius, ad insigne Rapi.
Anno. 1563.

a

